

מערכות

ירחון המלחמה ואיש העבר

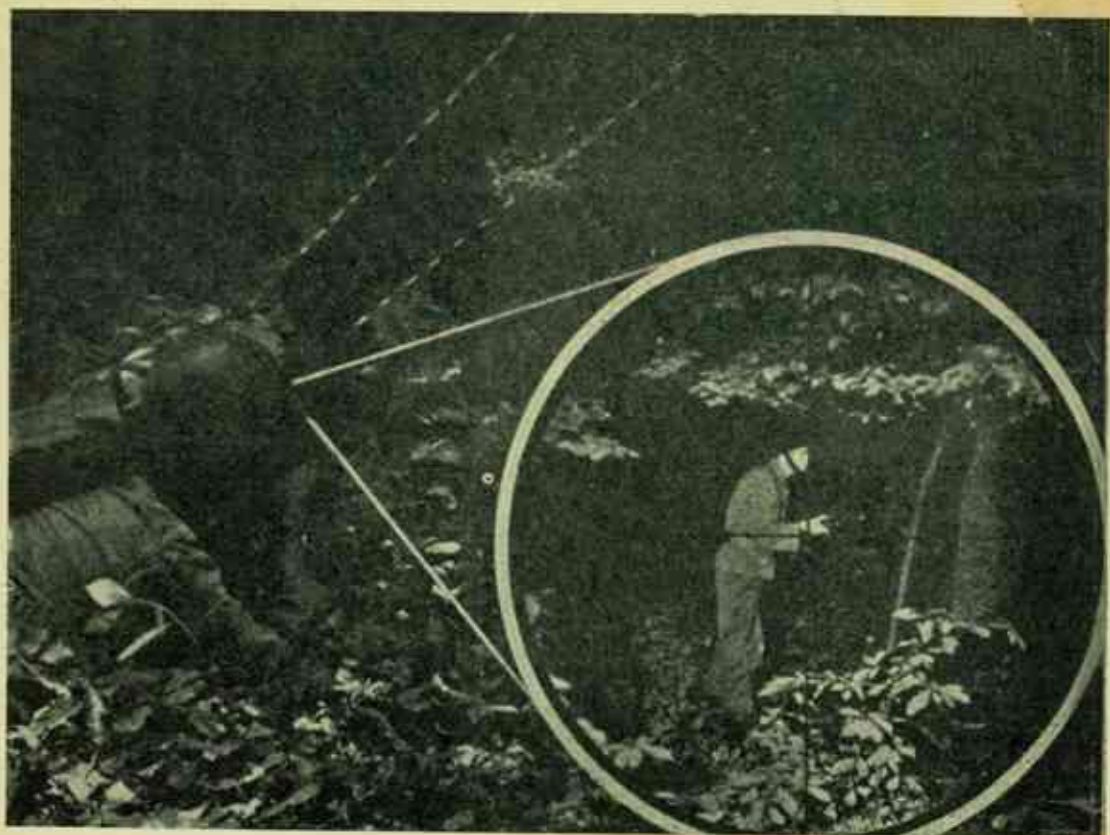
מסמך זה אינו לסיועה

ס"ה

כסלו תשי"א
נובמבר 1950

עֵינֵי הַלֵּילָה שֶׁל הַצֶּבֶא הַחֲדִישׁ

העוֹל המואר נגלה לחייל מבעד ל־אסקלריות הצלפים המצוידת בקרנים אינפרא־אדומות

בדיקת כשרון של קרני אינפרא־אדומות. לאורך מנהרת שארית כ־60 מטר פוזרות תבניות חיילים. לבדיקת עצמתן של הקרנים ממרחקים שונים

אסקלריות הצלפים הנה מכשיר אשר נוצל ע"י צבא־הצ"ח (המארינס) האמריקאי, וכן ע"י אנשי יחידות אחרות כדי להבליט נגד עיניהם את צלליותיהם של יפנים המסתגנים בחשכה, ואלו המטאסקופ שימש לצנחנים אמצעי המכוון אותם למקום ההתרכזות. עתה ממשיכים במיתוח מכשירי־ראיה אלה הפועלים באמצעות הקרנים האינפרא־אדומות, ושבעזרתן ניתן להבחין בחשכה באורול אויב במרחקים עד ל־90 מטר. נראה כי במלחמות העתיד ימלא החייל ה־רואה־ואינפרא־אדום תפקיד נכבד בהתפתחות הסקטיקה ה"ועירה". ויתכן כי כלים כאלה מופעלים גם עתה, בקוריאת. אסקלריות הצלפים (מנויפרסקופ בלע"ז) פועל לת בעזרת מקור־אור מלוכנ הצמוד אל מסננת, שמניחה להפלט לקרנים האינפרא־אדומות בלבד. השתקפויות־קרנים אינפרא־אדומות אלו נקלטות בעיניו מיוחדת, ההופכת אותן לרמויות־ראיה ממש. מכשיר־ראיה בנוי כך שניתן להצמידו בנקל לרובה התקין או להשתמש בו באורח עצמאי. המכשיר עצמו ניתן להיטלטל בלא קושי, ומשקלו כ־2 ק"ג בלבד. בצד המכשירים הנ"ל פותחו גם משי קפות אינפרא־אדומות מיוחדות לנהג מכונות ורכבי־שריון, וכן כלים לאיתות הדדי, בלתי־נשמע ברחבי האתר ובלתי־נראה לעינו הצופה של האויב.

(ציורים והסברים 1951 פ"ס במוף החוברת)

תוכן הענינים

במערכה:

2	לאחר התמרון
2	חיל הרגלי הקדומני
4	עם מלאות שלוש שנים למה"ד
5	עם הנץ ההגנה / לזכרו של דוב הח
5	ממורשת ההגנה העברית:
15	חמש שנים לשחרור המעפילים מסמנת עתלית
16	פריצת עתלית
27	חיל הרגלים כיום — מנמיות וחיסושים:
28	חיל הרגלים — לאן?
32	במה שינו במלחמת העולם השניה
35	חיל הרגלים נוסח 1965
41	מדברי מפקדים
42	תצפית
44	גילוי האויב
	בתחומה של מלחמה זעירה:
51	סופסקי כמפקד-גיס
55	קוניאק למיור שולצה
59	חבלות וריגול בגורמים בתמרוני גייסות
63	שיקולים גייסתיים לפלישה לשביציה
68	מכתבים טקטיים: על חי"ר / מכתב לסירון "לוחם"
71	במת מערכות:
	השתלמות קצינים וסמלים בצבא הסובייטי:
80	להעלות איכותם של הלמורים
82	סיפור תבונה ולחמים בקצין
84	העבודה עם קצינים צעירים
87	יום עבודה של קצין נמוך
89	נשק וסכניקה: לבעיות תכנון כל-יגשק
	בעתונות הצבאית:
89	ניהוג ופיקוד / נשק וטקטיקה
	בעולם שלאחר המלחמה:
100	מדינת קמנה המבקשת משענת עצמית
102	לתפקידות של כוחות רזרב בהרחבת צבא בלגיה
103	רמון אנטי-טנקי צרפתי חדש
104	הלמורים המשולבים התורכים
105	צבא הורכב במסדר
107	כיום ובעתיד
113	צורך ידיעות מן הסורה התיכון
115	שב — השב — השב!

גנים המעמק: עיירה לילה של הצבא החדש

בשדות הקהל' משנת 1903

איכלוסיה המתרבה בקצב מהיר מעוררת בעיות רבות ושונות.
מתוך מאמץ לקיים את המסורת של מתן שרות יעיל לקהל,
נקטנו בצעדים הבאים: ראשית, עשינו את כל האפשר לשם
החשת השרות הניתן במנופינו הקיימים, על ידי הכנסת שיטות
חדשות של מיכון. שנית, ערשנו אנו במיטב יכולתנו כדי
להביא את שרותינו למקומות אשר עודם זקוקים להם. מתוך
כך פתחנו בזמן האחרון שני מניפים חדשים והחכמות
לפתיחת מספר מניפים נוספים מתקדמות אף הן. הבנק
ימשיך במאמציו לתת לקהל את השרות הטוב ביותר.

בנק אנגלו-פלשתינה בע"מ

חזון העתיד

מעם בלב החלוצים שהקימו
עור ב" 1906 במספרן חיפה
השוטם ביח"ר לשמן וסבון
ובשם "עתיד" קראוהו.

מתחלה צנועה זו צמח
"שמן" — כיום בפעל
התעשית הגדול והמשוכלל
במינו במזרח הקרוב.

"שמן" ו"

חלוצ התעשית בישראל

"שמן"

הסמלים של טיב מעולה

מכונות משא, טרקטורים, קומביינים
מכונות חקלאיות מכל הסוגים
מכונות לתעשייה ובנין

הסוכנים היחידים לישראל:

חברה להנדסה חקלאית לישראל בע"מ

המשרד הראשי:

חיפה, רח' הנמל 48, בנין אגריסל בע"מ.
ת.ד. 306, טלפון: 4358/4613/4986

סניף הדרום:

תל-אביב, רח' לילנבלום, 30, ת.ד. 1749,
טלפון: 5243

„לודזיה“

חברה למטקסטיל בע"מ

חולון
סל. 80817

תל-אביב
טלפון 3639

מייצרת סחורות מטיב משובח

ג ר ב י ם
לבני טריקו
לבני משי
בגדי תינוקות

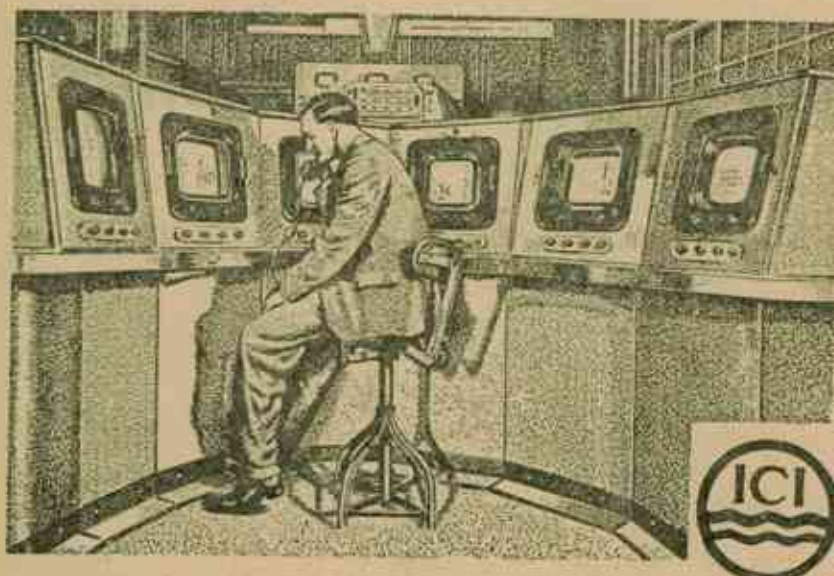
מפעלי
מלט פורטלנד ארץ-ישראליים
„נשר“ בע"מ

ח י פ ה ת. ד. 1696
סלפון: 4350, 4359

פוליתן הישג מדעי חשוב

הפוליתן — POLYTHENE — הכרחי היה למען פתוחו של הישג גדול אחר בשדה המחקר הכימי, והוא — הראדאר, בתמונה שלפנינו — מתקן ראדאר בגמל ליברפול, הפוליתן, או אטילן פולימרי, הוא חומר פלאסטי מוקשה אך גמיש, המצטיין בסגולותיו כמבודד חשמלי, השם פוליתן — כללי הוא לגבי שורת פולימרים מוצקים של אטילן, שהוא גז הנפרש מבוהל או נפט, האטילן לא יפולמר על נקלה, כלומר — פרודותיו אינן מתאחדות בשלשלות ארוכות, אך בשנת 1933 מצאו כימאי I. C. I. שבעזרת להץ כבד מאד יהיה הדבר אפשרי, מסקנה זו בשלעצמה היתה הישג מדעי חשוב, אבל לא פחות מזה היה צורך בשקידה — ויותר מזה במבלטות — כדי לפתח את הפוליתן ולהביאו עד כדי מצרך העובר לסוחר.

הלהץ שנדרש — לפעמים יותר מעשר טונות לאיגוש מרובע — לא היה כמותו עד אז בתהליך כימי איוז שהוא, ובתחילה אירעו הרבה התפוצצויות, שאחת מהן כמעט והרסה את המעבדה, אך בשנת 1936 כבר הגיעו החימאים לידי שליטה גמורה בתהליך, והמפעל הראשון שהתחיל ליצר פוליתן כתוצרת מסחרית, נפתח באחד בספטמבר 1939, הוא יום פריצת הגרמנים לפולין, מעולם לא היה תוצר חדש דבר בעתו כמו הפעם, כיום משמש הפוליתן לצרכים שונים, והחשוב שבהם — שכלול כבלי הטלפון והטלגרף בצוללות.

תעשיות כימיות ממלכתיות בע"מ, לונדון

סיוצנות בישראל ע"י:

תעשיות כימיות ממלכתיות (ישראל) בע"מ

חבדה א"י לחוטי-חשמל בע"מ

טלפונים 2936 6191/2

חיפה. ת.ד. 443

חוטי-חשמל וכבלים

חוט כפוף שטוח	חוט סבורד פנימי
שזור ופנדל . . .	חיצוני . . .
חוט אנמנה סבורד	כבל גומי שטוח
חוטי-פעמון	עגול . . .

בקרוב גם חוטים פלסטיים

מוצרי גומי

אמימות	צינורות-מים וגז
חמיסות. וכו'	סדינים וגליונות

**החברה הארצישראלית המרכזית
למסחר והשקעות בע"מ**

הון המניות: -1,040,000 ל"י

נוסדה ע"י

החברה המאוחדת לצנורות ולמסחר ותעשיה בע"מ
מחסני ברזל בע"מ מחסני עצים בע"מ

מפיצים כלליים של

תוצרת מפעלי אלט פורמלנד א"י, נשר" בע"מ
ובתי יציקה, וולקן" בע"מ

סולל בונה בע"מ

המרכז הקבלני

של ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בישראל

מוציא לפועל **עבודות בנין. סלילת כבישים
ועבודות צבוריות אחרות**

המשרד הראשי:

חיפה. רח' הנמל 65. בית סולל-בונה

ת. ד. 563. טלפון 4311-15

סניפים:

תל-אביב. רח' לילנבלום 39. ת. ד. 1267. טלפון 38-6031

ירושלים. רח' בן-יהודה 1

ת. ד. 1344. טלפון 2486

הבעלים המנהלים של הספעלים הבאים:

כור - חברת חרשת וסלאכה בע"מ.

החברה המתאמת את מפעלי החרשת של סולל בונה בע"מ

בחי יציקה. **וולקן** בע"מ. חיפה

חמת - מפעלי סתכת - נחלת יצחק

מפעלי זכוכית ארצישראליים - **פניציה** בע"מ. חיפה

חמרי בנין כלליים - **חבך** בע"מ. נחלת יהודה

- **חרסה** - מפעלי קרמיקה. חיפה

תעשיית אבן וסיד. חיפה

- **אבן** בע"מ. תעשיית אבן ושיש מלאכותי

מפעלי סלם פורמלור ארצישראליים - **נשר** בע"מ. (בעלות חלקים)

המנפר בע"מ. חיפה (בעלות חלקית)

חרות בע"מ. ספקים. קבלנים ויצרנים של חמרי אינסטלציה. ת"א. חיפה. ירושלים

סוכנויות - **וולקן** - סוכנים להפצת מוצרי פירמות ברימיות.

הרכבה וייצור חלקי של תוצרתן

ענן בע"מ. חיפה - בניה ותקן סירות. שרות סירות-מונע בנמל חיפה

החברה לשכון עממי בע"מ תל-אביב

חברת בוני חיפה בע"מ חיפה

קרקעות חיפה בע"מ חיפה

חברות שכון

מי ומה בחוברת

ציונים לקורא

יחודי-שנונה היא אלה אשר עמדו על עריסתה של ההגנה העברית. הקימה כבירת קומץ-מגינים הנחונים בלב מדבר גדול ועזין ש לאדם וטבע, טיפוחה ובנוה מאז. היננו את אנשיה. יצרו ספיקספין את הכוח הגדול אשר עמד ליסוד העם במאבקי קיומו ובמלחמה על עצמאות המדינה. בין מעטים אלה היו ד"ר וואליו גולומב, אשר עליהם כתב ברנר, בשנת תרפ"א: "לידי גובה אנושי גדול התרוממה והעידה בשעות שהיו חוקדשות לשאלות ההגנה, כישיבה זו נשתגע עולותיהם של שנים מראשי אנשי ההגנה. — כל מה שלהם — פשטות שבטומק, מפעל ונוי שבמסירות אמת, הרוחניות בעצם חומה כי תאחז ברובה הודגש כי עם אלה הטיפוסים, הפשוטים, השלמים שבנו לתורה כולנו. אשרי מי שזכה להיות באותו חממד" דוב היו היה בין בוני ההגנה העיקריים, מסמסחי הכוח העברי על כל צורותיו — בעבודה, בספור, בכתנות המגן המזוינת — ועד לרכישת כושרהאוויר ועד בכלל. למערכת "מערכות" זכור דוב היו כאלה המעטים מאד אשר עמדו ליסוד "מערכות" למן יומן הראשון בעידוד, בעצה ובמעשה.

במלואת ישר שנים לאמון בו קפחו חייהם של דוב היו ובני-ביתו וצחק בריעקב, איש דגניה, מותיקי הקבוצה וההגנה, שותפי של דוב להגנת היסוד ליכולתנו באויר — מספר חברי צבי שרייבר, בוכרונותיו המה פרטמים בחוברת זו (עמ' 5) כנוד מיד דוב לצעירים ארצישראלים מבודדים לוקחי גבם אף בתוככי תוגרמה הורה, ובתוך משטר העריצות הצבאית של במל"פחה.

בתמונה — מימי השורות בצבא התורכי — עומדים משמאל לימין: דוב היו, משה שרת ור. ייבין.

מעשה קתלית שימש בשעתו פתיחה לתקופת ה"מאבק". תיאורו התמציתי (עמ' 16) נועד לשנים: לספר עליו לדור אשר לא ידע את יוסף, החדש בארץ או הצעיר בגילו, ולתת מושג משהי על אופן ביצועו אף לותיקים יותר אשר ענין להם בדרך בה התפתחו מבצעים ועיירים כאלה, שהיו ענין נכבד בסעולות מחותנו, ואשר בשעתם לא ניתנה להם הורטנות לעמוד על פרטי המעשה כהויותם. הנוסח שנתפרסם אז ברבים על-ידי תחנת-השידור של ההגנה במחתרת, "קול-ישראל" (עין "סור ש.ת.ה.ג.נ.ה" עמ' 15) היה, כמובן, תמציתי ולא נגע בפירוט, אך מי שישוה את התיאור המפורט שבחוברת זו לאותו שידור ינחם טוב מה רב הדיוק באותו שידור: ואין זו אלא דוגמא אופיינית לרוח הדיוק והנאמנות לעובדות ששררה בחודעות ההגנה. בכתיבת רשימה זו נעזרנו בחומר שקבלנו ממערכת ספר-המל"פ, העומד להופיע.

ישתי הערות: א. המרשם שבעמ' 19 הוכן על סמך זכרונם של משתתפי הפעולה. ברבע האחרון שמש נמצא במערכת. תולדות ההגנה מרשם של המחנה פ.א.ת.ת.ת. ק.ה.ה. וברצוננו להכניס לפיו שני תיקונים: א. מחסני הצי הבריטי לא נתמזגו עם מחנה העצורים במערב, כי אם נמצאו בטוח 150—100 מי מן המחנה, אף בכיוון זה נמצאה גדר היצונית, שהיתה מרוחקת מן הגדרות הפנימיות כ-50 מטר. ב. המטבחים נמצאו קצת דרווה יותר, ובחלק המחנה שמצפון להם נמצאו ארבע הצרות צריפים, שהם מכל צד של הכביש, שהיכ היו, אישוא, שמונה הצרות ולא שש, כמצוין במרשם.

שדון טעויות-הדפוס פגע וראי בכמה שורות בחוברת. אך על השמטת הערת-סוליס אחת במאמרו של גנרליהיכיוזה קירגיה, המשתייכת לכוכב שאחרי המלה "הריסות" בטור א', עמוד 29 רצוננו לעמוד. וזו לשון ההערה שגששמה:

* כנראה שהכוונה כאן לחולשת אפשרויותיו של חי"ר מבחינה זאת לעומת אותה מידה של הריסת עמדות אויב אשר ניתן להשיג באמצעות ארטילריה, וביחוד זו הבינונית והכבדה. יש להניח כי בעל המאמר אינו מביא בחשבון אותו תפקיד פעיל במיוחד אשר נפל במלחמתנו אנו בחלקה של התבולנות המבוצעת בידי יחידות רגלים.

מי ומה בחוברת

חיל הגלים, אשר לו מוקדש ציורו המאמרים "שבטודים 40-50 — מעגל בעיותיו נרחב מכדי שאפשר יהיה להקישו בתחומי חוברת אחת. ועליכן יבוא עוד ציורו המאמרים משלים לו. חיל הגלים עומד בתקופה זו על מעין פרשת דרכים אף בצבאות הגדולים שבעולם. ועל אחת כמה וכמה הכרחי עיון רב בבעיותיו באותם צבאות אשר בהם, בתוקף המסיבות, נועד לו משקל מיוחד.

אמרתו של נפוליון: "בקשו ממני הכל, רק לא זמן". משתקפת בסקופ: לעולם אל תבזבו זמן! ובאחר: "אחרי עצם המכה באויב, הרדיפה היא הפעולה החשובה שבמלחמה" — אשר באמרתו של קלאוזביץ (עמ' 41): "ללמד כי יסוד הכמת המלחמה אחד הוא, אם כי רבים נביאיו, ושונה הוא כמנונם, האמרות הלוקחות מ"עקרונות המלחמה" לקלאוזביץ ייתכן כי כבר נודעו לרבים מקוראי "מערכות" מתוך עיון באותו ספר מופת קטן, שהופיע לא מכבר בעברית, בסדרת "כתבי מופת צבאיים". הבלטתן כאן באה להעמיד את קוראנו על החיוניות שבסקופים המציינים הללו.

"הכשרון — כך הגדירו ליב טולסטוי — חנו היכולת לראות את אותם הדברים אשר אחרים מביטים אליהם אך אינם רואים אותם". והרי זהו סוד התצפית. אין לך דבר שיעמוד ללוחם ולמפקד מול "ערפל המלחמה" הגדוש, המסיל מבוהה והמכשיל, כמנהג התבוננות חד וכידועה להפחיל כיאות את יכולת התצפית שלך ואת אפשרויותיה הפתוחות לפניך. על אלה עומד מאמרו המרכזי של אלוף ה. לסקוב (עמ' 42).

ההסתעה במלחמה — מזה, וראית המתחזה וחולד ע"י המפקד — מזה, אלה הן שתי כפות המאזנים, שלא חסיר הן מתאזנות. המצגות זו מול זו במאמר "גילוי אויב" (עמ' 44). מתוך דוגמא עובדתית מוסקת כאן מסקנות לגבי אורח מחשבתו של המפקד, החייב, במצבים טקטיים, "והלימים" לשמש כמקצת אף "קצין מודיעין לעצמו" — כמובן לאחר שניצל מלוא "הגיצול" את ידיעתו ויכולתו של קצין המודיעין אשר לו, והרי לך הרגיל מידי — גלה את מקומו של הציר שבכאן, במאמר.

טקטיקה נועזת של הטעיה היא שציינה את הקטע מתוך "הצבא הפרטי לפוסטקי" אשר נתפרסם בחוברת הקודמת של "מערכות", ואילו תחבולה אישית בנוסה אשר האמריקאים רגילים לכנותו "הגלימה והמגיף" היא המציגת את סיפירת החמישה (אמנם, בלי שנחשף איש) של האספאני מור סולד (עמ' 55) — רצאה נוספת לכך כי אמנם היה פוסטקי "איש יכל המלאכות" — מ. מפקד אמריקאי (האמריקאי הפרטי לפוסטקי) שבמערך הכוחות של מפקדת המודיעין הבריטית — עיון עמ' 51) ועד למבצע מפללים השאולים בביכול סבד הקולנוע.

את קלואיסטריה אדון במרדכי ברצותה לחנע אל יוליוס קיסר דרך הסגר המורדים, במסיבות שונות במקצת נאדו במרדכי גנרל גרמני ע"י פרטיזנים רוסיים — והרי לך אחת תראיות הניצחות לתפקיד הפעיל אשר הגרילית, התכלה והריגול האיביים מתחילים למלא במלחמות זמננו, ועתה, כמסופר בסקירה שבעמ' 39 — הפכי אלה אף לאחד הנתונים שבת מרוגים. מאז נכתבה אותה סקירה על תרגילים אמריקאיים — הופיע נושא זה גם בתמרוגים הבריטיים שנערכו בגרמניה בספטמבר 1950.

מי ומה בחוברת

אפילו צבא קטן של מדינה קטנה חייב להתקין עצמו לנכונות לחלחל. לפחות בתחום הלא־דבר בשחור־הוא, גם באויב רציני: זהו, בעיקרה, מסקנתו של קצין־עורך שביצרי בשולי תבניות הנרמנים בשלהי מלחמת ב' לביבשה של ארץ־החרים ולהדברת צבאה המיליציוני (עמ' 63). יש מה ללמוד ממסקנה זו אף למדינות אשר שנתן־יריבתן נראים לכאורה "רציניים" פחות.

המכתבים המקומיים שבחוברת זו (עמ' 65) אינם עוסקים אמנם ישירה בטקטיקה, אך הם מרבים לעסוק בגורמים אשר להם נועדה חשיבות טקטית ממדרגה ראשונה — האדם־החלם, חוסנו ויכולתו.

אין זה ספורט בלבד למנות ממש, עם השקון ביד, את השעות הדקות והשניות הנקטות עד להתיצבותם והימששם של אנשי־המילואים כדי יכולת־קרב. כאן — עמדת־המידה המציאותית לערכו של חיל־מיליציוני, באלה עוסקת רשימתו של ש. ג. ג. במפת מערכות.

"לא בעננים מעל" — ריחמה מחשבת "מערכות" שעה שהמדור של לקח בעיות האיסוף שבחיל־המיליציה השביצרי הוכלל בקובץ "בשבילי המחשבת הצבאית". הכוונה הייתה: להתבונן — ולהסיק מסקנות כיצד לעשות וכיצד לא לעשות הנבות הקוראים הנג. אישוא. רק ראשיתה של התוצאה המבוקשת (עמ' 77). והנגו תקוה כי עוד ימצא לזן המסך בתבניות נוספות.

ארבעת המאמרים והרשימות המוקדשים להשתלמות קצינים וסמלים בצבא הסובייטי (עמ' 68—81) שאובים מעתוני הצבא הסובייטי של השנה הראשון בהם — הוא מאמר ראשי מ־הכוכב האדום" מנודס אבנטס ס. ז. ולהבנת דרגותיהם של מחברי המאמרים האחרים:

קולונל

= פולקובניק

לויסנט־קולונל

= פודפולקובניק

?

מה עוד תבקש לדעת על צבאות זרים, — ארגונם, חינוכם, אימונם וחיונם? — כשם שניתנו בחוברת זאת קצה ידיעות על בעיות עבודת־הפניות בגייסות סובייטיים — כן נתאמץ להשיב על שאלות־סקבילות לגבי צבאות אחרים, שתבענה אלינו.

"אין לשכור את חבד ולשמור על יינו" — אמרת־החכמים נתיקת־יומין זו היא הקובעת את תחומיה של טכניקת־הנשק: דהיינו: אין, למשל, להשיג סנחים ארוכים, או מחוריות התחליות סכסיסליים בנשק, אשר דורשים סמנו שיחיה קל ביותר, להסברתה של אמת־יסוד זו, הקובעת כללים למחשבתו של איש הטקטיקה, המבקש מאת הסכי נאי פתרון לבעיותיו — עוסקת רשימתו של מנ דוד ב־החובס קי (עמ' 89).

מספרים על נפוליון, כי בשנותיו הצעירות, בחיותו בחילות־המצב המרוחקים שבדרומה של צרפת היה קורא ושונה בתיאור מעשיהם של המצביאים הגדולים — אלכסנדר מוקדון והניבעל, יוליוס קיסר ועד לפרדריקוס — והיה רושם רשימות בשולי הספרים ושואל עצמו: במה הניע, או כיצד, יוכל להניע, אל רמת תכונותיהם ויכולתם של אלה? — וראי הוא כי מרביתם הגדולה של קצינים צעירים אינם דומים במגולותיהם לאותו לויסנט־תותחנים בן־קורסיקה — אך יש ויש ביכולתם לרשת את חולשותיהם ולחזק את יכולתם באם יכחנו עצמם השכם והערב בחינה מדוקדקת וגלוית לב. ויש משום השלמה הדדית בין מהשבותיו של בריגדיר־גנרל אמריקאי על מבתנים עצמיים כאלה (עמ' 93) לבין ציונים סובייטים במאמרים הסובייטיים על חינוכו העצמי של קצין (עמ' 81 בחוברת זו).

מי ומה בחוברת

5 כללים להצלחה בשדרה הקרב — ובקדם בעמוד השנים וחמשה בחוברת זו.

שיתוף הפעולה רגלים-אוויר — אשר עיקרו הומברו
במחבים הסקטים. במערכות סיד — יש בו בין השאר גם הגלגול
המיוחד של שיתוף בין שריון לחיל-אוויר (עיין בעתונות
הצבאית, עמ' 97).

בין הרשימות שבמדור „בעולם אחריהמלחמה" עוסקת
אחת בחידושי נשק אנטי-טנקי. הרשימה על הימון-השריון
של איש-הרגלים הצרפתי, ויצחק, כי אלה הם אותם כלים
בין הכלים הא.י. הקלים אשר משכו את תשומת הלב הרבה ביותר בחיידים האחרונים. אצל המדינות
העומדות בחידוש מערכותיהן.

חידושימה בחוברת: מערך-מדור לחדשות וידעות מענייני צי וסלחמתיים
(עמ' 107). ראשיתו מעשרה. אך המערכת מקוה — ותעשה — להרחיבה והתפתחותו בעתיד.

דרכים הרבה להשתלמותו העצמית של איש-הצבא, או המתעורר להיות איש-צבא, או המתעניין
בבעיות ההגנה והסלחמה. מקום לא מבוטל, אם כי צנוע, בין חללו תוספת. הבעיה לפתרון על כל צורתיה —
אלו המפותחות עד כדי היותן תרגיל טקטי מושלם על גבי מפה, ואף אלו הצנועות — המסתפקות בהצגת
שאלות-ביקורת ראשוניות, או קושיות בלתי-מורכבת בנושא. מה תעשה עתה? ישנם צבאות המשלבים
מערכת שלמה של בחנים נאלה בתכנית הכשרתם של מפקדיהם הנמוכים, או הובכריה-מקצוע שבשירות
הפעיל או במילואים. ויש לציין בסיפוק כי גם תתנתי-השידור הצבאית, גלי צה"ל הוללה מרישה מדי
שבע. „הידון צבאי" בסגמה מעין זו.

בעמוד 115 הננו מנסים לראשונה להציג בפניך את המשימה: **שב — חשב — קשב!**

„מסורת מלחמת הלילה אשר לצה"ל הפכה מן
הנורעות" — על כן שבעתים חשוב לנו להכיר את
היחסיות החדשה של אותו לילה, ושל מחשבתו, הגרמית
עיי כליראית-הלילה והחדשים (עיין עמודי-הפנים של המעטפה).
ואין זה נושא חדש למערכות: הוא הובא לראשונה לידיעת
אנשי-ההגנה בספטמבר 1946: ולא במקרה — כי הופיע
או החשיש שמא יתחיל השימוש בכלי האינספרא-אדום לגילוי
תנועות-הלילה שלנו, העברת הנשק והחסנתו — וסארי מעשר
הלילה של תקופת-הסאבק. — עיין, איפוא, גם בחוברות:
ליו — עמ' 78, ליו עמ' 83, וליו ג"כ עמ' 83.

מונהג ישן, עיד מיומי ההגנה — „מערכות" בעליפה — נהחדש בשבועות האחרונים. הפעם בנוי צה"ל
השידור, הנערך אחת-לשבועיים ביום המשי בשעה 21.00 (השידור הקרוב — יתקיים ביד לחודש דצמבר)
מכיל מקצת מן הדברים אשר הופיעו בגליונות „מערכות" או העוסדים להופיע בהם, וכן משולבים לתוכו
מבחר קטנים בנושאים אשר יש בהם כדי לשמש השלמה פורחה למלאכת „מערכות". ביחוד מאלה ההולמים
את מועדי-השידורים. מערכת „מערכות" השמח לכל תגובה, הערה והצעה לתוכנו של „מערכות בעליפה"
בין שיגיעו אלינו ישירות ובין באמצעות „גלי צה"ל".

ב מ ע ר כ ה

לאחר התמרון

מצוי במציאות צבא גדול ורב, המוכן ומסוגל, בבוא שעת חירום, להתייב על המשמר תוך פרק זמן קצר ביותר, וכי הוא קיים לא רק בתכניות ועל גבי הגיר, כי אם בתורת יחידות וחטיבות בנות־ממש, מוכשיות, שכבר הוכיחו את יכולתן להפוך בִּין־לילה ולהיות כוחות מאורגנים ומלוכדים לפעולה. הגורים וחמושים (יותר לומר מלה טובה גם על האפסנאות!) אין ערוך להכרה משותפת זו של הצבא והעם — הן לטיפולו של כוח־המגן שלנו באוירה של יחס הולם ורציני בציבורנו, והן לשמירת שלומה של מדינת ישראל והבטחת עבודת הבניה היוצרת בתוכה.

מאתורינו — תמרוני־הסתיו הראשונים. צבא־הגנה לישראל יצא מהם שבע־לכת, עשיר יותר בנסיון ארי גוני ומנהלת, בראיה בהירה יותר לגבי כמה מצבים אופרטיביים אפשריים — ואף בסיפוק מוצדק לגבי כמה הישגים אשר נתגלו, תוך תקופת התמרונים והתכונה לקראתם.

ראשון לכולם — ההישג המשותף של הצבא והעם: הרצון, הערות והדריכות בהם נענו הרבבות לקריאה לשירות־המיוחד. אות הוא, כי לא בכדי נבנה וטופח הצבא הזה כצבא־העם. מלוא הנכונות להתגייס לשעת־החירום, כאשר היתה בישובנו בשנות מבחן המלחמה — עודה אתנו. אכן, הישג זה, שהוא בגדר תנאי לממשותו של כל בני־התגנה שלנו, גילוי השלם לא היה מתאפשר בלעדי הגורם אשר היה תנאי לתנאי זה: הצלחתו של טנגנון־הצבא לרשות, לארגן ולהפעיל במסגרות יחידות וחילות את המחנה הגדול של אנשי־המילואים.

גודת: לא תמיד היה הבטחון כי יספיקו להשיג תלם למועד על משימה רחבת־ממדים כליכך: ומש־הספיקו — גדול ההישג, והשנים — הרצון, והארגון המוקדם — איפשרו את השלישי: את המהירות והקצב (לעיתים, בכמה מפרקי התכנית — מהירות וקצב, שיתכן והם בגדר שיאים בעולם הארגון הצבאי) בהם נתגשמה תכנית גיוס־המלחמה של כוחות הצבא והפעלת יחידות־המילואים שנקבעו לכך. מכל אלה יחד קם ההישג הרביעי: הזכרתם האיתנה, הממיתית, הן של אנשי־המגן והן של כלל־העם, כי אכן

אכן, לא לשוא חזרו היחידות מתת־מרון בראש מורם וברוח טובה.

חומה, כי עוד צד של הישגים היה בתמרוני־סתיו אלה. הוא היה מונח בחוסר־אשליות לגבי משמעותם של הישגי התמרונים.

לא ניתן כלל להשיג בתמרונים אלא הישגי־תרגיל, ולעולם לא תהיה זהות בין "שדות־הקרב הללו, ללא פגזים וללא־נפגעים" (או אפילו כאשר מתפוצצים בהם פגזים מספר, אך מוסכם למספר כי אסור להם לסכן חייהם) — לבין מסיבותיו של שדה־קטל שבמציאות. יש לעשות את הכל בשביל לקרב את תנאיהם אל מציאות־הקרב — ועם זאת לדעת כי לא תתכן זהות כזו בין השנים. דבר זה נכון, ללא ספק, לגבי כל תרגיל טקטי, עם גייסות

לצורך השעה. צבאנו הגו מבוגר מדי במחשבתו מדוי שיקדים „זכות עדיפות“ לשעשועי הגנות צבאיים כביכול, ודאי, גם פרשת תרגילים טקטית ואופרטיבית רצינית, אשר לא ניתן היה לפרוס אותה במלוא היריעה במסגרתו של התמרון הראשון — עוד תמצא את השלמתה. אלא שגם אז יתגב בודאי צבאנו לגבי פרשות תרגילים צפויות כאלו, כשם שידע לנהוג כלפי התרגיל שמאחרנה — מנתג בדרך ומנתג, כשאיוסיל הבקורת נתון בידי מכוניו, כשכל הישג מנותח ומפורק לחלקיו ולגרמיו, ומוצג למוד התמונה של תנאי מלחמה ממש, באם תבוא עלינו מחדש. בקור הרוח הזה כלפי הישגים, בעוהי הניתוח למען הפקת הלקח המציאותי, המאלף באמת — באלה הצד השני, החיוני, של הישגי תמרוני הסתיו.

חיל הרגלי - הקדומי

מעידים על כך כי גם אצלנו מגיעה לידי ביטוי אותה בעיה הקיימת, כנראה, בכל הצבאות: כיצד להבטיח לו לחיל הרגלים את כוח האדם הראוי לתעודתו ההכרחית והמכרעת, כאשר נאמר, עוד בשנות מלחמת העולם, ע"י כמה צבאות של צבא גדול מעש:

תרגלי יחא נתון בתוך כל קילומטר וקילומטר של קרב, וכמו תמיד תהיה מלאכתו הקשה ביותר — המלאכות של תפיסת שטח ע"י הסתננות והסתערות — כל אותם התפקידים המחייבים ידועה שלמה של חכמת הקרב. הוא יפצא בלב כל האבקות, כאשר יוזי מלאכת חיל הרגלים... הצורך בתכונותיו הלוחמיות של הרגלי — הוא הוא היסוד המרכזי של הקרב החדש. (עוזון חיל הרגלים והאחידעאי, אפריל 1944).

או, כסיכומה, השנה, של במתקצינים של צבא אחר, שהתנסה אף הוא במעשה המלחמה על פני כדור הארץ כולו:

מטעות המלחמה, הניידים כל כך, של מלחמת העולם השניה עיצבו את דמותו של החיל הרגלי כמסבאר מדרגת נבונה. אדם המוכשר ללחום ביום או בלילה, בנבעות, בכיצות, במדבר או בגונגל בארץ טרופית — או כשמדהוהם יורד מתחת לאש, מומהה בהפעלת מחזור

או בלעדיותם, שבימי שלום, והוא נכון, במידה לא פחותה, גם לגבי תרגיל בשטח ארגוני, לוגיסטי, או פרטיבירסימיטי המנסה להדגים פעולות שיהיה צורך לבצען בתנאיה של המלחמה החדשה, הכוללת, כידוע, היו תמרוני הסתיו הפעם, בראש וראשונה, תרגיל מסוג שני זה — אף כי היו בהם גם רגעים ופרקים של התנסות בעלת ערך טקטי מאלף, נודמנו כמה תמונות מרהיבות ודרמטיות — כזו של חטיבת מילואים, „העולה מקצפו של הים אל חופו“ רק מעת לעת לאחר התיצב אנשיה האזרחים בעיר נמל מרד חקת בצפון (דומה) — מקרה ללא תקדים בצבאות העולם כאשר להתגייסות והפעלה מהירות); אך בעיקרו היה זה תרגיל „אפור“, — דוקא משום כך נתון מאוד, — של התארגנות והתכוננות, בזה כיון

צבא חדש — אסור לו כי יתא בנוי מחיצות מחיצות של חילות „בפני עצמם“, השקועים ב„פטריוטיות“ המיוחדת והבדלנית של כל אחד מהם. אדרבא, עליו לספח שיתוף פעולה מרחיק לכת, עליו להיות צות משולב של כל החילות, מבחינה זו — יחא קל אולי תפקידו של צבאנו אנו, החפשי ממסור רות מאובנות ומתקדימים היסטוריים של מעמד וחכמות עדיפות לחיל זה או אחר, והתתנשאות, או הקנאה והריסון, הכרוכים באלה, אולם, עם זאת, אסור ששילובם ההכרחי של החילות יביא למעשה לידי טשטוש תשומת הלב המיוחדת הנדרשת לגבי חיל אשר משקלו במעשה הקרב — מצד אחד, והקושי המיוחד הכרוך בשירות בו — מזה, שניהם גם יחד מחייבים כי יסופח במיוחד בהתאם לצרכיו, שהם צרכי כלל הצבא כולו, וכונת הדברים האלה בראש וראשונה אל חיל הרגלים.

אין זה ודאי מקרה שבחבורת זו של „מערכות“ (כאשר כבר נודתן גם בחבורות קודמות) נשמעים קולות המתריעים על הצורך בהתחשבות מיוחדת בצרכי חיל הרגלים באשר לכוח האדם ולטיבו. תביעה זאת משתמעת מהמכתבים הטקטיים אשר מפרסם בחוברת זו „הלוחם“, קולות אלה

מטען של כלי־נשק מורכבים; בהנחת מוקשים ובסילוקם; בכוס־נהרות ובהגדסה ראשונית. — — — אל גא נשנה. הרגלי המאמץ־היטב הנו טכנאי רב־הריעות עוד יותר מרוב חבריו שבחילות האחרים. וחיל הרגלים מחייב אנשים בעלי כושר־התפיסה וההשכלה הנבונים ככל האפשר.

כלי מבטאו של הצבא הסוביטי מנוסה־הקרב אינם חדלים מלחזור ולדבר על „מלכת שדות־הקרב — חיל הרגלים; והנם מדגישים וחוזרים כי רק מיטב האדם ומיטב האימון (והישיג) הרי מותנה ותלוי במציאותו של הראשון) יצליחו לתפקיד זה. אחד מראשי האתגרים על אימון הגייסות של צבא צרפת מתריע (בעקבות אזהרות דומות לרוב, בעתונות־הצבא הצרפתית) כי לא יתכן להניח למיטב כוחות־האדם לזרום דוקא אל גייסות טכניים שונים, ויהיו אלה בעלי צביון „חדיש“ ומושך כאשר יהיו, כי בנפש חיל־הרגלים — ומשום כך בנפש הצבא — הדבר, בעיה מקבילה לחלוטין מוצגת מדי פעם

לברור בשיצירה, אשר אפילו בצבאות היא, צבא־רגלים מובהק, מתגלית אותה נטיה עצמה: להתרכזות מיטב „החומר האנושי“ — באשר לתפטר, שהשכלה ותכונות־דצון — בגייסות „טכניים“ יותר; ולהתדלדלות, מבחינה זאת, של חיל־הרגלים.

אין ספק בכך כי נדרש מאמץ חינוכי וארגוני רב למען נדע לשמור בצבאנו אנו את אותן התכונות אשר ציננוהו, במידה כה נחוצה וחיונית בשבילנו, בשנות מבחן הקרבות — ושקן בראש וראשונה תכונותיו של הלוחם־הרגלי. לנו נחוצה הדבר עוד יותר מאשר לאחרים, ושיטת הכשרתו וחינוכו של צבאנו הצעיר פותחת גם אפשרויות לכך, למעלה מן המצוי אצל אחרים. הצורך, והאפשרויות — שגורם מחיר בים: הליכת מיטב הצעירים, מתוך הבנה, הכרה ורצון, אל שורות הקדומני שבכל החילות, הראשון במערכת־המגן והצועד בראש ככל התקפה: — חיל הרגלים.

עם מלאת שלוש שנים למה"ד

אה"מטה"ד בשלוש השנים הללו רבות־המעש, משורות פעילות־ההדרכה קמו ועלו בעל־יכולת ורבי התמכרות אשר מקצתם עודם אתנו ואף הספיקו בינתיים לרכוש ידיעה וכשרון־מעשה נוספים, משנות המאורעות והנוטרות, מתקופת מלחמת־העולם והח"ל, המאבק ומלחמת־השהחור, יישר כוחם! אחרים — נפקדו בשנות המלחמה, ואם לא נוכל להזכיר את כולם — נציין במיוחד את שמותיהם של אלה שהסי פיקו לתרום ולסייע אף לבמה המדריכה, ל„מערכות“ אליהן הרשקוביץ, יהושע גלוברמן, יצחק דובנא — כבוד ויקר לזכרם.

תמרוני הסתיו הוכיחו מה גדול היה ערך פעלם של מוסדות־ההדרכה ואנשי־ההדרכה בצה"ל. כן הרי כוחו, מה גדול עדין התפקיד העומד לפניכם, שגת המעשה הרביעית, — חייבת לעבור בסימן השי למתה של המלאכה הגדולה שיסודותיה הנאמנים הונחו בשלוש השנים שמאחורינו.

הכנתו הארוכה של צבא נחוצה למען תוכל מל־חמתו להיות קצרה, ויש וערכם האמיתי של ימי ההדרכה וההתאמנות האפורים, הארוכים והרבים מתבטאת דוקא בכך שאין לו לאותו צבא כלל צורך להגיע אל מעשה־המלחמה עצמו; כי הכשרתו הטובה היא המבטיחה ממילא את הגנת ארצו ומשמשת תריס בפני פגיעה בשלום, על כן כה חיונית מלאכתו של מכשיר־ההדרכה הראשי אשר לצבא: בצבאנו אנו מחלקת־ההדרכה, ופיקוד ההדרכה הקשור בה, — אשר רשימה קצרה המתפרטמת בחוברת זו מעלה כמה ציונים, רחוקים מסיכום, לפעלה במשך שלוש השנים.

שנים על שנים טופחה תורת ההגנה והצבא בשר־רות ארגון ההגנה, לשם כך קם, התנסה בהדרגת וחת־גבש מוסד מרכזי: — לשכת ההדרכה, היא הלה"ד, ואכן, ממסורתו ומפעלו של מוסד זה גם תיחד לאותו בנין רב־אגפים המוקם והולך בשקידה בצבא על־ידי

עם הַנֶּץ הַהֶגְנָה

לדמותו של דוב הוז - ממפלסי דרך ההגנה ומפקדיה

(עשור למותו - כ"ם כסלו תש"א)

דוב הוז בישיב מאורעות חוצ'א

שבסביבת קושטא והם נוסעים לסוריה, לחלב, התקני
אי הערבים בכחורי ישראל, המעטים מהם אך זרזים
ומסודרים יותר, שתפסו את התאים הראשונים, וגמרו
אומר להציק להם וללמדם פרק בחלכות רוב ומיעוט.
גם לאחר שהופרדו המחנות נמשכו נטיונותיהם לפי
רוץ אל תאי היהודים וקרבות-ידים חודשו. אך המח'
נות לא נתערבבו עוד. קולו של דוב שלט שליטה
גמורה, והוא עצמו כפתה בראש העוצרים: גלים גלים
התפרצו ולא שכבו הקרבות עד שנעצרה הרכבת
בתחנה מתחנות אנטוליה. מיד עשו הערבים על מפקד
התחנה ותלוננו כי היהודים הכתם. אכן היו ביניהם
אחרים שפניהם זכו דם, גם נהג הקרון, שספג מכות
במהומה, עמד והעיד לטובתם. אך הנח התיצב דוב
וזו, בקול בוטח ושקט ובשפה ברורה סיפר כיצד

לילה. חושך בקרון הרכבת. זיקים הניתזים מן הקטר
עוברים ביעף ומבליטים צללים: ראש — ולידו זוג
רגלים, ראש — ולידו זוג רגלים, הראש על ספסל
אחד והרגלים על הספסל שממולו. במעבר הצר שבין
התאים ניתלות ידיהם ורגליהם של השוכבים הקיצור
ניים. מן התא הסמוך עובר גוש-אדם במעבר ודוחף
בעברו את השוכבים בקצה, הכל זע. ראש שהתנומה
החלה לאספן נחבט ברגלי השכן, החבטות נמסרות
מזה לזה, ושני הטורים מאבדים את נוחותם, עוברים
רגעים אחדים, וכשהראשים והרגלים חוזרים ומסתד'
רים איך-שהוא, נשנה הדבר, הפעם העוברים הם
שניים והחבטות וההפרעות כפולות. כאשר חוזר הדבר
בשלישית נשמעות קללות נמרצות, השוכבים קופצים
על רגליהם. לתוך התא מתפרצים אנשים מן התאים
האחרים. חבטות ומכות ניתכות מכל צד. במערבולת
של ידים וראשים אין איש מכיר עוד מי מכה ועל
ראש מי יורדות מהלומותיו שלו. הכל מכים והכל
מקללים, עד שגשמע קול צלול ורם הגובר על הרעש:
קולו של דוב הוז. הוא עומד במעבר, משתיק מעט
את ההמולה ומנסה להטיל סדר. הוא עצמו מכה נמר'
צות ותוך כדי "הרכבה" מפריד בין הגושים היריבים.
איך הגיע הנה, לקצה המעבר, והן שכב ליד החלון,
בקצה האחר? איך עבר במערבולת האגרופים? וכיצד
הוא טבחין בחושך בין "משלנו" ובין "משלהם"?
בקריאות קצרות וברורות ובידים זריזות ואמיצות הוא
מפריד ומסדר את הבחורים, התא מתרוקן. מהם
דוב עומד בראש הגוש שחזר להיות אחד והריהו
עוצר את המתפרצים במכות נאמנות. את תושבי התא
מיטין, שבאו לעזרה, הוא מחזיר אל תאם. שמונה
עשר בחורי ישראל מרוכזים שוב בשני תאיהם וירי'
ביהם — מיעוטם תורכים ורובם ערבים מדמשק ומ'
בירות — נדחפו חזרה לתאיהם שלהם, מספרם עשרים
ושמונה.

כל הנוסעים, כיהודים כמוסלמים, פרוחקצינים
הם. זה עתה גמרו חוק אימונם בבית-הספר הצבאי

הציוק המוסלמים לבחורינו שנסתדרו לשונה. בקלות, ללא מאמץ לכאורה, הפך הלחם בשער להיות מדבר בשער, כשם שנטל על עצמו את כל כובד המערכה, כן סיכן עצמו עתה בסניגוריה. גם הוא גם חבריו קיבלו את הסתכנותו כדבר טבעי. הופעתו הבוטחת הנמרצת שכנעה את המפקד התורכי והפקודה ניתנה: על הערבים לעבור אל קרון אחר.

עם שחר קראני דוב לצאת עמו אל מעקה הקרון. לעשן סיגריה. במשך שעה ארוכה ניתח את קורות הלילה והפליג אגב כך למה שלפנים ולמה שלאחור. בעולם זה המסובב אותנו אין להראות חולשה. יש לעמוד על הכבוד העצמי ולהגן על הזכויות בחוקה. רק אז יכבדונו. מועטים אנו. כשמונים בחורים מן הארץ, רובם תלמידי הנמסיה. הרצליה ויתרם תלמידי הסניגוריון למורים בירושלים. שהתנדבו לצבא התורכי מתוך תקווה לשכך במקצת את זעם השלטון נות כלפי הישוב והציונות ולהחליש את הנגישות והגירוש. בעמקי הלב קיננה גם ערגה לכוח יהודי צבאי העלול לצמח ברבות הימים. חדשים רבים עשו הבחורים בסביבה זוה, באימונים מפרכים, במאמצים להתגבר על חבלי הלשון, הזרות, קשי המסטר והמאד מן הגופני. עם גמר תקופת האימונים נתפזרו לכל הרוחות, מהם לחזיתות הבלקן, מהם בשירות אימונים ושמיירת תופים באסיה הקטנה, ורק מיעוטם נשלחו הביתה, לסוריה. וגם הם יפוזרו בודאי במחנות שור נים ונידחים. יש לשמור על הכבוד העצמי והיהודי בכל מקום. כל אחד מאתנו כביכול מייצג את הישוב כולו. מהתנהגותו יקושו התורכים על טיב הישוב כולו. אם ישוק לנו חמול, הוסיף דוב, ונישלח לחזית הדרום. אפשר ונוכל להביא תועלת ישירה לארץ וליושב. גורל המלחמה לא נחרץ. אך בתוך הארץ יושבים ערבים, אשר ישתמשו בכל הזדמנות כדי לשדוד, להרוס, ולרצות. יש לעמוד על המשמר ולדאוג לשמירת הישוב.

אז שמעתי בפעם הראשונה, מפי דוב זה, רמז על קיומה של קבוצת הגנה בארץ. אין אני בטוח אם הזכיר את המלה "קבוצה", אך זה היה הרשע. הוא לא סיפר פרטים, רק אמר, כי גם מרחוק נוכל אולי לעזור. לא שאלתי שאלות, הרמזים חדרו וכבשו. דוב לא גילה לי שום סוד, אף לא ביקש לשמור רמזי בסוד. אך משום מה הרגשתי כעין רגש של "טבילה". הייתי מוכן ודרוך ככל שאר חברינו, כעשרות הבחורים שעשו שמונה חדשים באימונים מפרכים ומחשתיים. אך לא היה פורקן לדריכותנו.

מה עלוב נראה פעלו של קומץ הבחורים! ללא

יעוד עצמי, ללא מטרה ברורה, מפורד על פני מחנות עם נכרי ומתנכר, חושד ומונה כך מומים של אי ידיעת לשונו ומנהגיו, איש מאתנו לא ידע לאיזו חזית יפול, מי יהיה אויבו ועל מה ילחם. גם אמונה בנצחון לא הייתה, נדרשנו לסבול, לעמול, להלחם ואולי גם למות — ללא גמול. משה שרת שבא זמנמה לפנינו והקביל את פנינו, ודוב זה, אשר היה אתנו כל הזמן, השתדלו לעודד את הרוחות ולטפח בנו את הרגשת הקשר עם הישוב ואת רגש הכבוד העצמי, האנושי והלאומי. הייתה בנו תחלת סתמיות לעתיד מעורפל, ולרבים מאתנו שימשה הדוגמה האישית של שני החברים האלה, בהתנהגותם, שיחותיהם וחברותם, תריס בפני התנונות ושקיעה.

באין יעוד גדול או מטרה קרובה, בהעדר תכלית מובהקת, השתדל דוב לחזק את רוח החברים ולשמור על קורטוב של עצמיות וחיי צוותא במסירותו הרבה לסידור עניני יום-יום. בעזרה לחבר בצרה ובהדגשת אחידות ההופעה כלפי חוץ, במדת האפשר בתנאים הקשים והמשונים, שפע רוח נדיבה נתבזבו בעינים פעוט-ערך, עזירות, כשרון וכוח-הסתגלות שוקעו במידה גדושה בכל צל של הזדמנות או רעיון או תקווה.

זכורני: הג ראש השנה תרע"ז, ואנחנו או ב"מלטה", קסרקטין בסביבה פראית, הרחק ממקום ישוב. ידענו, כי החכם באשי בקושטא השתדל להשיג הופש לתניכים היהודים מארץ ישראל (יהודים אחדים לא היו בבית הספר הצבאי). ואכן הפקודה לחזר פש של שני ימים ניתנה, אך, כרגיל, אחרה לבוא. ואת היום הראשון לחג בילינו באימונים, כנהוג. עם ערב, בשוכנו לקסרקטין, השתררה רוח נכאה, גם הרגשת בושה בפני חברינו התורכים ששמחו לאיד. כל אחד חש במשנה חריפות את בידותו ואת חוסר התכלית שבחיינו, קבלנו את המכה כעובדה שאין לשנותה, כשם שקבלנו את אורח-החיים המור כולו, שוממים התהלכו הבחורים, גם שיחה לא נתקשרה. אך דוב חזר לא קיבל את המכה כעובדה שאין לשנותה. בא למפקד הוודיע בשם כולנו, שאסור לנו לאכול ביום זה אלא מאכלים מיוחדים שאין להשיגם במקום ומשום כך אנו מותרים על ארוחת הערב (וזאת לדעת) בכלל ניתנו רק שתי ארוחות ליום, בבוקר ובערב, והאחרונה עיקר. כולנו קיימנו את דברי הוודעתו ואיש לא הלך לאכול. וגם זאת הודיע דוב למפקד, כי על פי דין עלינו להתפלל בציבור כל אותו ערב וכי לשם כך דרוש מקום מיוחד שהוא מתאים לדרישות הדת. דת היה ענין שהתורכים נהגו בו דרך-ארץ, בטוב טעם ושכל פסל דוב כל מקום שהציע לו המפקד

עד שבת למקום תפילה את הבית ששימש כבית אסורים במחנה.

תקיפתו והסבריו, ובצדו ויתור על אוכל אחרי יום מפרך, פעלו פעולתם. הבית הורק והועמד לרשותו, ואגב כך שוחררו כמה מבחוריו שישובו בו כאסירים... כחתף באו הדברים. סודרו גרות דולקים ונמצאו כולנו מכונסים באולם, כשדוב עובר לפני התיבה וספר תנ"ך לפניו. בקול ערב וצלול הוא קורא תפילות מן הזכרון. מזכר זמירות ומסלסל גיגוני תפילה בעל-פה, כשאול אוצר התפילות שבעלי-פה פתח בפרקי תהלים שמגנינותיהם היו ידועות לכולנו. היא פותח וכולנו עונים אחריו. מלאי רחשי כבוד עמדו המפקד וחבר עוזריו בקצה האולם, משתאים לרצינות התפילה, להתלהבות שבשירה ולתואם שבין ה"חזן" ועדתו. פנה העצבות תוך הרינה. הורמה קרננו בעיני כל המחנה.

בצאת הבחורים מקושטא קבל כל אחד במיניס-טריק המלחמה כסום כסף קטן לחוצאות הדרך. דוב הציע ליצור כעין "קוממנה", שלא יהא כל אחד דואג לכלכלתו, אלא שתהיה קופה משותפת לכולנו. אך לא הוכשרה עדיין השעה. גם ידענו כי בהגיענו למקום התיצבותנו, לחלב, תיפרד החבילה. רק שלושה מכרו את כל כספם לקופה משותפת. עד טהרה הוכיחה קוממנה השלושה בהנהגתו של דוב את יתרונותיה ובהמשך המסע רבו הפעולות המשותפות.

ב.

קל היה להיות שרירי במחיצתו של דוב. קל היה ללכת אחריו. על ידי קבלת עולאחריות מרצון ועול-דאגה לזולת הקל במידה מרובה את החיים לחבריו. שכלו הטוב והאוריינטאציה המהירה אשר לו בכל מצב מסוכן הצילו לא פעם את החבריה ממצבים קשים ואף מסכנות רציניות. הניגוד בין שתי חבורות הקציר גים לא פסק עם גמר הנסיעה ברכבת האנטולית. היינו קשורים בפקודת-נסיעה אחת ובהוראת-התיצבות אחת. והניירות כולם הופקדו בידי דוב. הוא מטעם עולחנו במיניסטריון המלחמה. גם זאת לא יכלו חברי-יריביו לסלות.

באותה התחנות, לרגלי הרי הטאורוס, הוקצה לכור לנו כמקום שינה מחסך-ענק, מלא וגדוש מזוני קש. שלושה-ארבעה מחבריני שהקדימו להכנס השו לצאת אחוזי כוהלה: אך ישבו על המזרנים התקופים פרער שים, מתנה רב ועצום. דומה כל הפרעושים שברחבי האימפריה העות'מנית נתקבצו ובאו למחסך-מזרנים זה. בן-רגע ערך דוב תכנית, מיד ההומד הטובה עליו: אנו גילחם למראית-עין על הכניסה אל המחסן ונניח ליריביו להתגבר עלינו... חברינו המוסלמים

הכניעו אותנו ומיד חסמו. שכור-נצחון, את הכניס סה בערימת-ענק של מזרנים ונתבצרו לכל אותו הלילה בנך-העדן הכבד. אנו בחרנו לבלות את הלילה הקר בחוץ, על שפת האגם הסמוך, על פני האדמה הקפואה. הזרירים, ששהו זמן-מה במחסן, נאלצו לפשוט בגדיהם ולטבול במים הקרים.

כשעמדו הערבים בבוקר על טיב הכניעה שלנו אמר, מלאך הרוק והתארגנו לכבוש את שתי המכרות ניות הכבודות שנשלחו להעלותנו אל התחנה-המעבר שבראש ההר — עליה חדה, כולה גפתולים, בדרך צרה. על שפתי תהומות. בחורינו החליטו לא לוותר ומשני הצדדים אף החלו לשלוח חרבות קצרות, דוב הבחין בסכנה, והצליח להסיח לב בחורינו מיצר-ההתחרות. מוטב שנניח, להם! לנסוע תחילה, אמר. מטילא יאלצו לחכות לנו בדרך, שהרי צוי הנסיעה בידינו. בינתיים נאריך את מטענו, שיתכן כי נעים הוא עד-מאוד לעומת הצפוי לנו בבואנו אל "המטרה". בהגיענו לאחר יומים אל התחנה שבמרומי ההר נודע, כי מכונית אחת שהסיעה את מרבית הקצינים הערביים נתהפכה בדרךה וכעשרים נוסעיה נפצעו כולם ונשלחו לבית-חולים.

בצלעות ההר, במרחק קילומטרים אחדים זה מזה, רבצו שלושה מחנות צבא: תחנות מעבר של נשק ותחמושת לחויות השונות. המחנות העיקריים — וכטובן הנקיים והמסודרים יותר — היו של הגרמנים והאוסטרים. הידידות שקשר דוב עד מהרה עם האוסטרים והגרמנים גרמה כמעט לריב-עמים של הזכות לארח אותנו. הסבך נפתר בזה, שבערב היינו אור-חיהם של האוסטרים ובבוקר אורחיהם של הגרמנים. המסע הארוך, רב התלאות וההרפתקאות, הוליך ברוכסי הטאורוס דרך מנהרה שלא הושלמה. שעה ארוכה טולטלנו בין כתלי המנהרה הבלתי מתוקצעים עדיין והמהלכים אימה השכה, על גבי קרוניות פתור חות של דקוביל צר. מה ושמ נראו צללי אדם העובדים לאר-פנסים קלוש, ערומים כמעט, בצאחנו מן המנהרה בשעה מאוחרת בערב נכנסנו למקום האחד שהיה פתוח: בית-מרוח גדול, מזוהם, מלא עשן עבה, ריחות חריפים וערב-רב של אדם, לבושים בלואי סחבות ופניהם חרדות, רובם ישובו על ספלי יין, הם רבצו אל שולחנות וגם בין השולחנות, על הארץ, ובאוויר הדחוס נשמע בליל קולות ושפות, צורמי כל אחן. עירוב של שירה עם נחירת-מרורים. כניסתנו למאורת שיכרות ויסורים זו לא עוררה כל תשומת לב מצד היושבים, ואפילו בסמוך לנו, לא איכפת עקשני היה טבוע על כל פנים, אף מלה לא יכולנו להציל מפיחם, אף לא תשובה לשאלות.

אחד היה דוב אשר הצליח לדובבם. קסמו תאישי ותחרשת הזולת נתמשכו מבת צחקו ללב כל אדם. אלה היו שבויה מלחמה רוסים, איטלקים ובני עמים אחרים. בוקר בוקר, זה חדשים רבים, הם מוכנסים למנהרה לעבוד בפרך ביום ולהתפלש באבק כלילה. רק אחת לשלושה ארבעה ימים הם מוצאים ללילה אחד. רובם לא ראו אור־שמש זה שבועות. את ליל החופשה הם מבליים בבתי המרוח ומוכרים ממנת הלחם בעבור יין־קלוקל. המחלות עושות בהם שמות ורבים מתים.

איש מאתנו לא היה לו מושג כימים ההם, כיצד נהגים העמים האחרים, שהאימפריה העותומנית נלחמת בהם. בשבויי המלחמה שלהם, אך מה שראינו ושמענו בקרב שבויה המלחמה "שלנו" באותו בית מרוח שבקצה המינהרה הוסיף מחשבתו על האספק לריה האפלה שבה נראה לנו עתידנו הקרוב.

קץ המסע בא ואנו בחלב. התיצבנו לפני מפקד הדיביויה החמישים־ושלוש. באולם שבמטתו קיבלנו המפקד וקציני מטתו בנויפה על הארכת המסע ועל ההתנגשויות עם חברינו המוסלמים בדרך. ששמען תגיע אליו בעקב התאונה בחרי הטאורוס. גם הפעם היה דוב לפה לנו. אחרי דברי הסברתו השמיענו המפקד דברי מחמאה על תופעתני הנאה ונאם באד־נינו על המסירות והנאמנות הנדרשות לפדישה (של טן) ול"מולדת" ועל התפקידים המצפים לנו. הפירקה (דביזיה) חזרה זה עתה מן המערכה בקאבקאז שבה אבדו כמעט כל אנשיה. הקרבות היו קשים והמפלה ניצחת. אולם מפקד הדיביויה — שמו מוסת קאזים פשה — יצא מעוטר בתואר "ארסלן" (אריה), והשרי דים שנשארו הרבו לספר בעלילות גבורתו. למעשה נשאר רק שלד הדיביויה שעלינו, מפקדי הפלוגות, להשליט. עכשיו נהרים מגויסים חדשים ועלינו לאמנם ולהכשירם לקראת פעולות בחזית. אחדים מאתנו יודעי גרמנית, סופחו כמתורגמנים למטות שונים והשאר פוזרו בין גדודים שונים של חיל הרג־לים. מאז נעשו פגישותינו גדירות מאוד. לפעמים היינו נפגשים לרגע קט בשדות האימונים שמחוץ לעיר. פגישות כודדות היו בין החונים בגדודים שכ־נים. דוב היה קובע לי לפעמים פגישות באמצעות סוחר יהודי שהגותו ברחוב הראשי.

ומן־מה לאחר שהגענו לחלב החמנו ברשות השל־טונות לביתו של החכם באשי להגל איזה חג, דומה חג החנוכה. לבילוי שעות הערב, דוב מסר לי ידיעה: להביא אתי כדורים. כל אותו יום הייתי עסוק בזמן הפנוי ב"סחיבת" כדורים, במציאת מקום מתבוא ומני בחצר המסגד שישימש אכסניה לגדוד, ובעריכת תכ־

נית להוצאת הכדורים אל מחוץ למשמר מבלי לעורר חשד. בערב הגעתי לבית החכם באשי. מנופח מחגר רות תחמושת שהתעטפתי בהן מתחת למעיל הארוך. בפרוודור הבית עמד דוב ורמו לי על מזודה שעמדה בפני. הריקותי לתוכה מה שהבאתי וחזרתי למסגד להביא עוד. כאשר חזרתי בשלישית כבר היה "הנשף" קרוב לגמר. אך המזודה היתה מלאה. דוב אמר לי, כי ישנה הזדמנות לשלוח אותה לארץ — יהוד עם "הסחורה" ש"סחב" בעצמו, ועוד אמר, כי יש להת־כונן לקראת הזדמנויות נוספות בעתיד. חסרונה של התחמושת הורגש עד מהרה, הואיל והכמויות שחול־קו בין החיילים היו זעומות. רק לצרכי יריית האימר־נים, וכל מלאי לא נמצא בגדוד. אף על פי שהייתי למעלה מכל חשד, נתקשיתי "למשוך" כמויות ניכ־רות. ולפי הוראותיו של דוב צירפתי למלאכה עוד שני חברים מגדודים שכנים. בעזרתם אגרנו סחורה למשלוחים נוספים. אשר דוב דאג לסידורם.

דל היה המעשה. קלוש הקשר עם הארץ. מעושים האמצעים וזעומה העזרה אשר שוגרה לארץ. אך מרובים העמל, המחשבה והסיכון אשר שיקע דוב בארגון ארגון־בראשית זה של משלוח עזרה ממרחק, אשר בתנאים ההם היה מרחק גדול ורב מכשולים. כי זאת לדעת: המשלוחים עצמם היו עליו ועל צווארו. הוא סידרם ללא כל עזרה או שיתוף של מישהו מאד־תנו. את הסיכון הגדול ביותר נשא לבדו. בפעולה זו של הספקת תחמושת — ואחר כך גם נשק — לארץ ממרחק, לא קדם לו איש. לא היתה לפניו כל דוגמה. הוא סיימן ודרך ראשיתו של שביל, שברבות הימים, מתוך נפתולים וחליפות, הפך לדרך המלך לצבירת כוח הגנה עברי בארץ.

ידיעה שקיבל דוב על מחלתו האנושה של אביו ניתקה אותו מאתנו: הוא נסע לחופשה לארץ ולא חזר עוד.

ג.

דמשק. לאחר חדשים אחדים של אימונים ולאחר תמרון־סיום רב־היקף של כל ה"פירקה" ושל יחידות אחרות עזב גדודי את חלב בואכה דמשק, ואחרי שעות מדעטות של נסיעה וימים אחדים של הליכה הגענו למחוז־חפצנו. שם מצאני קצין הדרכה ראשי שהיה כסוף ישר למטה הכללי והיה עובר מסחנה למחנה להדריך את הקצינים בארגון אימונים מהירים ויעיר־לים. אמרו עליו שהוא אחד משלושה קצינים תורכים צעירים שנשלחו לפני שנים לגרמניה לבית־ספר צבאי גבוה ועכשיו הוטל עליהם ארגון האימונים וה־פיקוח עליהם בכל המחנות. בתוויתו בחלב לארגון ההדרכה בדיביויה ה־53 הראשאלתי להיות לו אחד

העוורים ועבדתי בספקותי שבועות אחדים. עכשיו
 נת, ביד פקודה להספח אליו כעוזר קבוע ולחזור אתו
 לאנטוליה. הוא העניק לי חופשה של שלושה ימים
 וכתומם נצטוויתי לנסוע אתו לתורכיה. מעולם לא
 הסרתי כל כך את עצמי של דוב כמו באותו יום. קשה
 היה להכריע בין חיים נוחים, עבודה מענינת וגם
 עליה לאלתר בדרגה — במחיצתו של אותו קצין בעל
 חינוך אירופי, הרק מכל חיות ומכל סכנה — לבין
 למתי עם גדודי בכיוון „הביתא“, אל החזית שבדרום
 הארץ. ניסיתי לשער איך יגיב דוב על הכרעתי. כמה
 הייתי למלה שלו, לאות. האות בא. דעת ערב פגשני
 יקותיאל בהרב ששהה אותו זמן בדמשק. בהרב מסר
 לי דרישת-שלום מדוב וביקש למסור לו תחמושת.
 פסקו התלבטויות וההכרעה נפלה. מסרתי לבהרב
 מה שיכולתי. העלמתי את דבר הפקודה מאת מפקדי
 ועם בוקר זותי עם גדודי לדרך. בלי כל חשש שה
 סקודה לחזור תשיגני. ידעתי את סדרי הדואר הצבאי
 התורכי: דרישת אותו קצין תלך לקושטא ומשם
 לקאבקאז ורייאונאש-ייאואש*. דרך כל התחנות
 שהגדוד שלי עבר ויעבור בהם ביגיתים, תגיע הפקודה
 אלי. עם גמר המלחמה.

דמשק הלכנו למען. כאן הרגשנו בפעם הרא-
 שונה, כי אמנם יש מלחמה בעולם וכי הענין כרוך
 בסכנה וכי זו אורבת גם לנו. בילינו את הלילה מתוך
 למקום הישוב. ריח המדבר ורוחות המדבר רחפו בכל.
 לא נטינו אהלינו ולנו תחת כפת השמים. אמרו:
 האויב — בידואים מתמרדים — משוטט ועלול להפ-
 תיענו בכל רגע. כל הלילה עמדו משמרות חוקים
 במלוא תחמושתם. גם מאת הנותרים נדהה השינה
 למרות העיפות.

שמרנה פשטה, כי אומרים לשלחנו למדבר, אולם
 למחר המסכנו דרכנו לרבת עמון ומשם, דרך סלט
 ויריחו, לירושלים.

בינתיים קרבה החזית אל הארץ. האנגלים כבר
 היו בדרום-מערבו של הנגב וכשהגיע גדודי לסביבות
 ראשון-לציון התחלנו מיד בחפירת תעלות-הגנה.
 דוב עדיין היה בתלאיביב, וכשעבר גדודי לחנות
 ימים אחדים ב„מוסקוביה“ (באברכיביר) נפגשתי אתו
 לעתים קרובות. היתה ראשית מארס 1917. הגיעו
 ידיעות על החזית הקרבה והכל צפו בדאגה לעתיד
 הקרוב. ביוחד רבתה הדאגה. שמא יוצר חלל ריק
 של זמן בין נסיגת התורכים לבין בוא האנגלים, וכי
 בתהוירבותו העלול להשתרר יהיה הישוב היהודי
 מטרה להתנפלויות שוד ורצח של הערבים, ואולי גם

* לאטילאט. בתורכית.

מצד התורכים הנסוגים. דאגות אלו עוררו קבוצת
 אנשים מצומצמת — ואליהו דובב בתוכם — להתכונן
 ככל האפשר לקראת הבאות. ההכנה העיקרית היתה
 בהשגת נשק ותחמושת וחלוקתם לישובים. רק בדר-
 דים מאנשי הישוב עוד פיקפקו במפלגתם הקרובה של
 התורכים. אך בינתיים עוד שלט המשטר התורכי של
 טון בלי מצרים. חשדנותו כלפי היהודים גדלה. החי-
 פושים אחרי משתמשים מן הצבא גברו. הוחמר הפי-
 קות על ראשי הישוב שנותרו בארץ לאחר שרבים
 כבר הוגלו. רבים מן הפועלים הוכרחו לעבוד עבודת
 אונס. ההליכה בדרכים היתה בחזקת סכנה כפולה:
 סכנת שוד ורצח מצד הערבים וסכנת מאסר מצד
 התורכים. הצבאות התורכים כבר נחלו כמה מפלות:
 בקאבקאז, בתגיאז ובאליעריש. תחושת ההתמוטטות
 הצבאית הצפויה שסופה תורבן האימפריה שלהם,
 הגבירה בקרב השליטים התורכים את משטר הבק-
 שיט. ואת מדותיו ועם זה הקטינה את השפעתו ואת
 פעולתו. רגשות לאומיים ודתיים חזקים, שהפחה
 תנועת „התורכים הצעירים“, ודרכי משטר מושחת
 שימשו בערבוביה והגדילו את המבוכה בישוב היהודי
 הקטן. חיי מחתרת ופעולות מחתרת כהנאים אלו
 היו מלאי סכנות. היו בגדר האפשר רק בתוך קומץ
 אנשים קטן מאד. דוב החליט. אחרי מות אביו, שלא
 לחזור לצבא. הוא חי חיי מחתרת — ועם זה. באומץ
 לב בלתי רגיל ובבטחון רב בכוחות עצמו, הוסיף
 לנע ולפעול בשטח הבטחון.

התקפת-פתע של האנגלים על עזה שמה קץ לגר-
 חות של חנית גדודי ביפו אחרי ימים אחדים. נצטוו-
 נו על הליכה מהירה, ללא חניה, לעזה. הפעם הייתי
 מצויד בהדרכה ובהוראות מפורטות שקבלתי מאת
 דוב יחד עם מתנה נאה בשם „ההגנה“. אקדה אב-
 טומטי שהיה דבר נדיר בצבא התורכי שרוב קציניו
 קבלו אקדחים תופיים. דוב מסר בידי „קוד“ מפורט
 שהיה בנוי על תיאורי טבע. שמות עצים וגילויי אה-
 בה וציוניו ללמוד אותו בעל פה ולהשמידו. את סכ-
 תבי „האהבה“ היה עלי לשלוח בכל הזדמנות ל„הבר-
 תי דיבשה“ (הוא דוב) לפי הכתובת של רבקה שר-
 תוק. נדרשתי להודיע מקום החזית, אומדן הצבאות
 „שלנו“ ו„שלם“, מהלך הקרבות, טיב הנשק של שני
 הצדדים. פעולות האוירונים האנגלים והגרמנים וכל
 שינוי מקום שלי. הוסבר לי, כי ידיעות אשר אסציא,
 בהצטרפן לידיעות ממקורות אחרים, עלולות להקדים
 ביצירת תמונה נכונה של המצב וכי הקדמה כזו —
 ולו רק ביום-יומים — עשויה להועיל, ואולי אף
 להציל חלקים מן הישוב מפעולות-נשק אפשריות מצד
 הערבים או התורכים. כן נדרשתי לשלוח, במידת יכול-

תי נשק, תחמשת וכל מה שעלול לסייע להגנה. אפילו חוטי טלפון, אשר מי יודע אם לא יודקו להם... את המכתבים הנשק היה עלי להמציא לבני ימין מונטר ברוחמה, אז הנקודה הדרומית ביותר, רק חמשה "מחוזים" בגימנסיה וארבע שנים הפ" רידו ביני ובין דוב, אך דברי האזהרה והדאגה הנא" מנה היו כדברי זקן ורגיל, רב נסיון ועמוס אחריות, בספק מיוחד כתבתי את מכתבי הראשון ל"אהר" בתי דיבשה" מן הדרך, עוד בטרם הגעתי לעזה, סיפרתי במכתב זה את דבר נפילתו בשבי של מפקד הדיוויזיה שלי בנסיבות מחזרות ביותר, אותו לילה הגענו לכפר קטן, ריק מיושבי, סמוך לעזה, וישבנו לפוש וגעים אחדים, שעה קלה לפני כן עבר על פנינו מפקד הדיוויזיה יחד עם הארקה"ח (קצין המבצר עים) שלו כשהם נוסעים קדימה במרכבה רתומה לשני סוסים (!) ומלווה ארבעה קציני מטה אחרים רוכבים על סוסים ושלישו, עתה הגיע אלינו שלישי הצעיר של המפקד, כולו המום ונרגש: פרשים אנג" לים הקיפו את הפמליה הכבודה ולקחו את כולה בשבי על המרכבה ועל הסוסים וימלט רק הוא לברו על סוסו להגיד לנו...

הידיעה עברה כבוק את כל החזית ורבו הפרושים על המאורע.

כשור מערכת עזה הראשונה ניתן לי לבוא לדרך חמה לשעה קלה ולקבוע קשר עם בנימין מונטר. גדודי חנה אז בסביבות רוחמה, בנימין היה שולח אלי לעתים קרובות ערבי זקן נאמן לו, רכוב על חמור, ובאמצעותו הייתי שולח לו מכתבים ולפעמים רובה אנגלי או כדורים. שליחת נשק תורכי היתה כרוכה בסכנות גדולות, מה שאין כן נשק אנגלי שכבר היה מצוי בידי רבים מן הבריזאים שבסביבת, כאשר נתפס פעם הערבי בדרך לרוחמה בירי משמר של גדוד שכן, כשהוא מוביל שני רובים, העיד המפ" קד שלי, כי הרובים אמנם שלי הם, שלל"מלחמה שלקחתי, וכי שולחים הם מאתי, כאשר ספרתי לו מראש, אל "אחי" במושב קרובה למשמרת-זכרון בשבילי, עתה נאלצתי לחדול מן השימוש בערבי הזקן. פעמיים שלחתי עוד לבנימין רובים ותחמושת על ידי חייל משלי, ואחר כך חזרתי לחזית והקשר בינינו נפסק ולא נתחדש עוד אלא פעם אחת בפסח, כשבאתי שוב עם גדודי לסביבת רוחמה "להחליף כוח" והתקשרתי עם בנימין. קבלתי מיד פתק-תשובה ובו הוא מזכיר לי, כי חג הפסח עתה (לוח הזמנים נשתנה ממני באותם השבועות) וכי הוא מזמיני לבוא בערב לרוחמה, הוא ביקש ממני למסור את החומה גם לכל הקצינים היהודים שאוכל לבוא במגע

אתם. מסרתי את הדבר לשני החברים, אריה הלפרין ואליעזר ליפסון, שעמדתי בקשר אתם כמעט כל הזמן. עשיתי את כל ההכנות להליכת. השגתי חבית מים לרחיצה (דבר נדיר וקשה ביותר), וכדי לקבל חופשה להעדר לילה מן המחנה בניגוד להוראות החמורות שאסרו על כך, השתמשתי בתחבולה שלמדתי מדוב: הכרזתי צום ודרשתי פרד ושני חיילים שילווני אל "אחי" כדי לקבל ממנו מצות לכל השבוע. הוצאת פרד מן הגדוד היתה קשה ביותר, כי הפרדים המעטים שנשארו לפליטה הועסקו בחובלת מים, תחמושת ושאר עבודות. מפקד הגדוד הציע, כי ימציא לי מים "לבנים" (כך קראו למים נקיים להבדיל מן המים הדלוחים שהיינו משתמשים בהם) וקמח ויתן פקודה לחיילים לאפות מצות בשבילי, דחיתי זאת בטענה, כי רק רב יודע כיצד אופים מצות. עמדתי בצום כל אותו היום עד שלפנות ערב ניתן לי מבוקשי, העמסתי על הפרד ששה רובים אנגלים אשר אגרתי, כדורים לרוב וגם חבילת חוטי טלפון שקניתי במשיכה מתות" הגים אוסטרם שנודמנו לי, כי בחיל-הרגלים התורכי היה טלפון-שדה רק למטה הרגימנט ולמה שלמעלה ממנו, והקשר עם יתר היחידות היה באמצעות "רצים". עם ערב, כשעמדתי לצאת לדרך, ועמי הכבד דה — פרד עמוס, "מכל טוב", ושני חיילים, הטפשים שבין חיילי, אך הישרים והנאמנים ביותר — נשמעה "תרועת בהלה" וסיד לאחריה פקודה מבוהלת לחזור אל קו התפירות הקדמיות. העדתי מן הגדוד בטעב כזה היה מסבך באופן חמור לא רק אותי, כי אם גם את מפקדי אשר הסכים להליכתי מבלי שהירשה לכך. החלטתי על כן ללוות את שני החיילים והפרד אל מחוץ למחנה ולשלוח אותם לרוחמה, נתתי בידם מכ"ב תחמושת ושמתי לתוך המעטפה גם טופס של "עתון" שהיה שמור אתי: עלוני תעמולה מצוירים על נייר משוכה שהאנגלים היו זורקים לנו לעתים קרובות מאוירונים. לויתי את החיילים עד אל מעבר למשמ" רות, בעוד אני הולך מזרחה, לעבר רוחמה. "הסתדר" הגדוד בחפזה ותחיל צועד בכיון מערב-דרומי ושיר-לכת בפיו. זה זמן רב לא צעד הגדוד תוך שירת, ביקשו המפקדים לעודד את רוח החיילים ולהשכיח מלבם את משמעות החזרה המבוהלת, המפתיעה, אל קריאה וציוו על השירה.

שירת הגדוד שימשה לי קרקול מקשר ומנחה, שכל עוד הרעיד את גלי האויר בעולם המחשיך, הקל עלי למצוא את הדרך חזרה בשדות הפתוחים. נושא של אותו מארש היה הקאבקא, והבית החורר שלו: "צלעות הקאבקא ננתן בראשינו, נרוה כל מקום בדמנו!"

בתגועי אל המשמר האחרון של הגדוד השכן נדמו כבר צלילי המאָרש. אפלת הערב עטפה את השדות והירח המטפס לא הותיר אלא מרחב־ראיה מצומצם. נפרדתי משני חיילי מובילי הפרד מתוך בטחון, כי בעוד פחות ממחצית השעה יגיעו ללא תקלה לרוחמה, והתחלתי בצעידה־ריצה להשיג את הגדוד. זמן־מה הידור עוד צלילי שיר אחר שבא במקום המאָרש, שיר אכזרי על גדי שפרש מעדרו ועתה הוא אובר בהרים. אות הוא, כי הגדוד הולך כבר ב. צעד תפשי״ מחמת קשי הדרך. לאט לאט נמוגו גם הדי הקולות הכודדים ששרו שיר זה. כרגיל, מתוך רגש וערגת־נפש רבה, תום לב מתובל קורטוב של הומוראזכרים אשר נבעו מן השיר הזה היו מעוררים תמיד אהדה בלב השומע אל געגועי־בית־ואדמה של בני אנטוליה הפשוטים שמחס נצטרף רוב הגדוד, אך עתה, כשאני הולך־רץ, יחיד, בשדות הנגב, מתאמץ להדביק את הצועדים הבלתי נראים — היה פתאום הכל לורא, מה לכם בכאן, בני אנטוליה? ומה לי ולכם? מה לי קאב־קאו משאת נפשכם? ומה לי גדיא שלכם האובד שם הרחק בהריכם?

עברה שעה ארוכה של צעדים מהירים, רחבים ומחשבות אטיות, מצומצמות בנקודה אחת נוקבת וטורדת, עד שהדבקתי את גדודי, ההליכה היתה הפעם מזוהרת ביותר, חומרת המצב הורגשה ברעם התות־חיס הגובר, אשר ככל שהתקרב כן העמיק את הדומיה בשורות החיילים הצועדים בחול. דומם צעדתי לצדם, חסל סדר פסח, לא מצה ולא חמץ, קיבה ריקה ולב מתחמץ. התנחמתי ב־משלוח־והתעודדתי למחשבה על השמחה שישמח דוב לכשוודע עליו, ולא שיערתי כלל את הכשלון החרון ש־הלילה הזה צפן בשבילי. לאחר יומיים, כאשר הייתי שוב בתוך החפירות, הור פיעו שני החיילים שלי והזהירו לי את המכתב שנתתי בידם: כאשר היו קרובים מאוד לרוחמה פגשה אותם קבוצת־מאסף של איזה גדוד זר, אשר חיילי ברוב טפשותם לא יכלו לזהותו. כל הרובים והתחמושת נלקחו מהם ואותם שלחו חזרה ובדיהם חבילת חוטי הסלפון בלבד.

לא היתה בלבי כל השליה בדבר גורל הרובים. דאי שנמכרו על ידי קצין אותה קבוצה לכידואים שבסביבה במחיר השוה: ארבע מגידיות לכל רובה.

ד.

חלפו שבועות ארוכים, עבר גם הקרב הכבד, המערכה השניה על עזה, שהביא הרג רב לשני הצדדים ללא הכרעה, אם כי האנגלים הצליחו ליצור

קו יציב במרחק 800 מטרים מקו החפירות הראשון שלנו ולהתחפר בו לאורך קילומטרים רבים, דרומית־מערבית ודרומית־מזרחית לעזה. אחרי שבועות של חיים בתוך החפירות במרכז קו החזית, ללא כל מגע עם העורף, הוחלף הגדוד לארבע ימים לשם, כביסת לבנים, ולשם קבלת החיילים החדשים לתוך השורות שנידלדלו עד מאוד. החיילים שהובאו אלינו למילוי החידות היו טירונים גמורים, צילם היה גבוה מן הרגיל והם נלקחו מבתיהם כמעט ישר אל החזית מבלי שניתן להם אימון כללי ואף לא תורגול ביריות. היה צריך להקדיש את הימים המועטים של שהותנו מחוץ לחפירות כדי להרגילם ביריה ברובה. איך־שהוא, העיקר ללמדם לשמוע ולהשמע לפקודות בתנאי חזית.

מקום חנייתנו ומקום האימונים היה מרוחק פחות מקילומטר מן החפירות של הקו הראשון, מאחורי שלשלת תלים לא גבוהים, בתחום כדורי התותחנים של האויב. לחיילים שיצאו את החפירות לאחר שהר תם בחזית במשך שבועות ולאחר קרבות קשים — נדמו החיים במקום הזה, בתוך האתלים הירוקים הקט־נים והנמוכים, נוחים למדי. אך, נורא היה המקום לטירונים, הם רעדו כעלה נידף לשמע כל כדור־תותח מתפוצץ. ערב הקולות שלא עשו עוד כל רושם על החייל הותיק הטיל אימת־מות על החדש, שהוטל בבת־אחת למה שגראה לו בגיהנום, ביחוד היו מתבל־בלים ומבוהלים בעת ההפצצות מן האויר, אשר לרוב לא גרמו כל נזק, אם כי גישנו פעמים אחדות במשך היום.

בשעה מאוחרת אחר הצהרים, ביום ראשון לצא־תנו מן החפירות, בשעה שעמדתי לפני שורת סטלר הטירונים והרבצתי, "חכמה", הרגשתי טפיחה על כת־פי וקריאה: "אין כמוך, ידידי"

שום רעם של תותחנים לא היה מזעזע אותי כקולו של דוב ברגע זה ובמקום זה, דוב, שהנו "פרר" (עריק) זה כמה חדשים, שהשלוניות מחפשים אותו בכל מקום, עומד מולי כאן, במרחק מאות מטרים מקו החפירות הראשון, לבוש מדם! איך הגיע הגנה? איך עבר את כל המחנות, המשמרות והחפירות שבדרך? ולמה בא אל מקום תופת זה? בת צחוק לבבית, שק־טה ומרגיעה הוציאתני מן התדהמה. הלכנו אל אחלי הקטן, הנמוך, כעין זכר לעולם אחר, עולם של שקט, של רוח ותרבות היתה העיגה היפה שהביא לי דוב — מעשי ידי אמו. בשבועות האחרונים אכלנו תחת לחם "פכסימס", מין פיתות עבות ונוקשות שאפשר לא־כול אותן רק אחרי ריסוקן בתוך הכידון ואחרי שריית

החתיכות במים. ואילו את המרק המסורתי, שהיה מר כל אל החפירות בגיניות פתוחות, אי־אפשר היה לרוב לאכול בגלל החול הרב שפגום ורוחות היו מעיפים לתוכו. הילקתי את העוגה עם מסקדי ועם חברי הקצינים. הצגתי לפניהם את דוב — לבקשתו — כמתורגמן במטה גרמני חשוב. הוא שוחח אתם על עניני המלחמה ועל עניני יום־יום, ועשה עליהם רר שם לא כאדם הנמצא בפעם הראשונה בחזית. כי אם כוונתי ורגיל בכמו אלה.

נפטרנו מהר מעם הקצינים, וכשנמצאנו לבדנו המטיר עלי מטר של שאלות. ספרתי לו על גורל החבר רים שהיו בקו הראשון. אריה, בנו של מיכאל הלפרין, שהיה ברגימנט אחד אתי — מת מרסיס פגו בשבתו בתוך החפירה. עלם יפה, בהיר עינים, בן נאמן לשאיפות אביו ולחלומותיו. כמוהו חלם על צבא עברי וכמה להודמנות של מעשי־גבורה. הוא לא איבד את התלהבותו לצבא גם בשעות החשוכות ביותר. חבר שני שהיה באותו רגימנט, אליעזר ליפסון, חלה, נשד לח לבית־החולים בנצרת ולא חזר. שני חברים אחרים שהיו בגדוד רוזבי מאחורינו עברו לילה אחד אל קו האנגלים. דבר בגירותם נתפרסם בכל החזית. כתוצאה ממנה הורחקו היהודים האחרים שהיו ברור־בה — אל הארץ פנימה — עד לדמשק.

סיפרתי לו על מות הרופא היהודי, ד"ר ברגרט, תוך מעשי גבורה ואומץ־לב בלתי מצויים. הוא היה בבית־חולים־של־שדה מאחורי החפירות. במקום מבטחים, אך הלך מרצונו אל החפירות ביום־הקרב לחבוש את הפצועים במקום ולמנוע שפך־דם בדרך, הגורם למותם של רוב הפצועים מתוך שחסרו חובי שים בעלי נסיון בחפירות. הוא התרועע ועבד כתוך החפירות ועבר ביניהן בלי שים לב לכדורים עד שנפגע וסת במקום. רופא זה, שהכרתיו רק בחזית, שנא את התורכים והיה בטוח במפלגתם, הוא הרבה לדבר על לבי כי אעבור אל האנגלים ואמר, שאילו היה הוא בקי בשבילי החזית כמוני, היה עושה זאת. אך ביום־הנסיון גבר רגש התוכה של הרופא, והוא נתגבגב אחר שמעה יצא מהר בכל החפירות והכל ספרו עליו בהערצה.

שעות על שעות הקר דוב לפרטי הקרב הגדול וכל מה שקדם לו ועל המצב הנוכחי. אחרי כן עבר לספר את כל הקורות אותו בדרך לחזית. הליכתו היתה גדר שה מאירעות ומסכנות. קשה היה למצוא את מקום גדודי והוא נאלץ לנדוד רבות בטרם מצא אותי. בחי פושו אחרי עבר מחפירה לחפירה ומסכנת למסכנת ובכל מקום הוצרך להציא תירוץ להימצאו במקום. אידיעותו במתרחש עמדה להכשילו על כל צעד

ודרוש היה כוח־דמיון רב, העזה רבה והערכה מנייה וביה של כל מצב, כדי לעבור בשלום את המכשולים ולהשיג ידיעות על מקום הנמצא. כלילה האחרון הצר ליח לקבל ידיעה, כי אני נמצא בקו החפירות הראשון בגבעה שבמרכז החזית והתקרב אל החפירות. אולם נתקל בקצין גבוה שעבר עם מלווי ועצר אותה. דוב נכשל בחקירה. הוא זיהה עצמו כמתורגמן של מטה מסוים החוזר מן החפשה אל מטהו. אולם הקצין הכיר במקרה מטה זה וירע כי מקומו הרחק מן החזית. אך דוב לא איבד את צלילותו וברוב חכמה הצליח לחמוק מן הפח שנפל בו בשכנעו את הקצין, כי בעת חופשתו קיבל ידיעה מטעה על שינוי מקום מטהו.

מפיו נודע לי על גירוש כל התושבים מתל־אביב ומיפו. על פיזור היהודים במושבות השומרון והגליל, על הרדיפות, החיפושים והנגישות הגורמים מצד הד שלטונות ועל הסבל הרב של "המתגרים" מתל־אביב ומיפו. רבה החרדה לשלום הישוב ומעתה יש לכוון את כל המאמצים "לשמור על הקיים" עד שיכבשו האנגלים את הארץ, הוא אמר, כי אין עוד טעם למלחמתנו בתוך צבא תורכי ניגף, הרודף את הישוב עד הרמה. החברים האחרים הורחקו מן החזית, ואם משום־מה השאירו אותי — אין טעם להתסכן עוד. הוא הודיע לי, כי הגיע הנה "לקחת" אותי מן החזית, עלי ללכת לגליל ולחכות כמוהו עד יעבור זעם.

דרישתו של דוב היתה בלתי צפויה לי כליכך, עד שנראתה לי אפילו אכזרית. טענתי כי קרובים אני לגמרי־מלאכה וכי אין צורך בצעד כזה לפני. "הסוף הטוב" ממש. טענתי כי שום דבר אינו עלול עוד לקרות שלא קרה אותי, שהסתגלתי לכל התנאים, ואיני מרגיש כל חשדנות מצד מסקדי כלפי. כללו של דבר, בריחתי עתה, לאחר מה שעבר עלי, היא מיותרת.

עד אור הבוקר נמשך הויכוח בינינו ובבוקר חזר דוב לרוחמה. הוא אמר, כי יתיעץ שוב עם אליהו גולומב הנמצא שם ומחכה לנו וכי יחזור בעוד יומים אלי.

כל אותו יום ניתחתי את מצבי ואת הדברים שאמר לי דוב. נראה היה לי, כי התנגדותי לבריה נובעת גם מתוך אינרציה ומתוך הפחד מפני חיי נדרף. החיים במשטר הצבאי והתרגל לסלא משימות ופקודות הרוות־סכנה הביתו במידה רבה את כוח השיפוט שלי בכל הנוגע אל עצמי. חייתי בורם התולך לפי חוקים שאין לי שליטה עליהם והתרגלתי לפאטאליה של כל המתרחש. הופעתו של דוב בחזית, הסתכר נותי הנועה בשביל חבר אחד, הזכירו לי, כי לא הכל "פאטאלי" ושיכול אדם לפעול מתוך רצונו הוא

גם בתנאים הקשים ביותר. לאט לאט סר ממני הפחד הכמוס מפני חיים ברשות עצמי, בתנאים של מחתרת, וכשהור אלי דוב מקץ יומים קידמתי אותו בהודעה, כי אלך אתו.

הפעם בא דוב רכוב על סוס שקיבל מאת אליהו ברוחמה. שוב היתה דרכו מלאה הפתעות ופגישות בלתי נעימות ושוב יצא מכולן בשלום. כאשר פלאי היה בעיני דוב בימים ההם, הייתי מלא השתוממות לשפע מרצו, לבחון העצמי שלו ולאצילות רוחו. הוא עצמו נדרף ומבוקש בידי השלטונות הריהו עזוב את מקום סתרו בקרב ישוב, נכנס ויצא בחיות בר תעודות מזויפות, מסתכן סיכון כפול: להתפס בידי הצבא ולהיפגע באש תחזית, וכל זאת כדי להוציא חבר אחד מן הסכנה.

עם ערב העמסנו על הסוס שני רוכבים וכדורים לרוב וגם את הבילת חוטי הטלפון שעדיין היתה מונחת בפינת אהלי ויצאנו לדרך. השתדלנו להגות רוסם, כי עברנו לצד האנגלים, כדי שלא יחפשונו בפנים הארץ. סיפרתי לחברי, כי אני הולך אל הגב"ע הקדמית להראות לידיו את קו החפירות הראשון, את קו האנגלים ואת הדברים המעניינים שביניהם; שלשת הטנקים החרוסים של האנגלים, אוירונם שבורים, והבאר "המשותפת" בשטח ההפסק, שלפי החשכם היו משתמשים בה האנגלים והתורכים בוטנים קבועים להשקות סוסיהם.

עם חשיכה שינינו את הכיוון ומסרתנו רוחמה היה עלינו לעבור קו החפירות רבות — הקו השני של החזית, החפירות היו ריקות אך בסמוך להן היו מפוזרים אהלי היחידות המיועדות להן, משמרות קבועים וגם ניידים נזדמנו לרוב. דוב השתדל לברור דרך חדשה שלא עבר בה בפעמים הקדומות כדי שלא ייתקל באותם המשמרות. כאשר יצאנו מאזור החפירות והמחנות הלכנו בשדות ללא דרך. היה חושך גמור. רק מרחוק נצנצו אורות זעירים, מתעים. הלכנו — רכבנו לסירוגין, הרהרתי בכוחו של הרגל וביבלול המיסיגים שהיה תוקפני לרגעים, איה מקום החופש? האם המקום שאלי אני הולך, מלא פחד, מתירא מכל אדם, או "שם" — מאחורי, במקום שהתהלכתי לבטח ולא יראתי איש? והבית? איה? האם בשדות הזרים שאנו צועדים בהם עכשיו, הזרועים אורות זרים — או במקום החפירות, שכל שביל בו נהיר לי, שכל אורחותיו וקולותיו מוכרים לי, — שאני יודע את המתרחש בו בכל רגע?

קולות התותחים נעשו עמומים יותר, עם רחקנו מן החפירות חדלתי להבחין תחילה את מקום הסוללה היורה ואחר כך סוג התותח היורה ותזורת גדלת...

העירותי על כך לדוב, הוא התחיל לדבר על הגליל, על העבודה שם, על הטבע, על הצורך לצבור נשק, הוא צחק למבוכתי, הוא עצמו הרגיש בכל מקום "בבית", גם כאן, כשאנו תועים ללא דרך.

לפני על ת השחר איבנו את הכיוון, נמצאנו בקרב בת בית ערבי מוקף תומה, סימן ראשון לישוב. דוב הכה בחזקה בקת הרובה על השער, נשמע קול אשה, שואל מי שם, דוב שפך בערבית את חמת זעמו על בעל הבית המשוער על שלחו נשים לדבר אל בני אדם מכובדים, ואמנם עד מהרה הופיע ערבי בא בימים, דוב שאל על חייל בורח שלפי ידיעתו מסתתר הוא בבית ותוך כדי שיחה הוציא מפי הערבי את הכיוון לרוחמה, הלכנו בכיוון שאמר לנו וגם דמדומי השחר נמצאנו פתאום בתוך מחנה אהלים גדולים, הוא משכן המטה של אחת הדיוויזיות, היה מאחור מדי לחזור, והיה מסוכן מדי להתקדם, חייל שעמד על המשמר ליד אהלו של המפקד כנראה, גאל אותנו מן הפח: החייל נמנם בהשענו על רובהו ולא השגיח בנו. סטירת לחי מלווה נזיפה על זלולו בחובתו בלילה אותו לגמרי, ותוך כדי כך הראה לנו את הכיוון לרוחמה, בצאתנו את המחנה ירדנו ואדי, עלינו גבעה, ונמצאנו בכרמי השקדים של רוחמה.

ברוחמה התלפנו דברים אחדים עם אליהו, שיקל דעת קצור הביא לידו החלטה, כי עד פתחת קוה, מקום מגוריה של משפחת דוב, עלינו להמשיך ברגל ובמדים, אי אפשר היה לשהות אלא רגעים ספורים בורחמה מחשש רדיפה אחרינו, השארנו את הסוס ואת הרוכבים, ומזוינים באקדחים ובחרבות בלבד המשכו בהליכתם, בלי שחיתה לנו שהות אף לאכול, דוב בו דרך שדות והשתדל לעקוף דרכים וכפרים, בצהרי היום, עיפום ורעבים, נתקלנו בקבוצת בידואים רוכבי בים מזוינים רוכבים אנגליים, הם הקיפו אותנו ונראו כחורשי מזימה, דוב התישב במנוחה ובבתי צחק על אכן מאבני המקום ופתח בשיחה אתם, כעבור רגעים ספורים נמצאנו יושבים שבת אחים עם הבידואים וסועדים מפתותיהם ומפלפליהם החריפים, כשהם מקשיבים בהתפעלות לסיפורי נפלאות מפי דוב על החזית ועל הקרב עם האינגלים.

בערב השני איבדנו שוב את דרכנו ונמצאנו פתאום ליד כפר ערבי בלתי מוגדר, דוב החליט, כי עלינו להכנס אל הכפר ולהוודע על הדרך, נכנסנו בלאט כאין מרגיש בנו, באמצע הכפר עמדה חבורה גדולה של "שבאב", כנראה בהתיעצות חשובה, דוב החליש מיד: הוצאנו את האקדוחים וירינו שתי יריות באוויר, הרחוב התרוקן מיד, ה"שבאב" נעלמו ורק הכלבים החלו לנבוח במקלות, דוב התחיל צועק ותובע את

המוכתר. הופיע שיד זקן. דוב טען, כי לפי ידיעותינו ישנם בכפר משתמטים מן הצבא. השיך נשבע בראשי כל הקדושים שמתו ובראשינו אנו, כי אין בכפר אף גבר אחד בכלל. גם סיפר כי זאביט (קצין) עם קבוצת חיילים, השוחים הלילה בכפר, כבר "שוכנעו", כי אין בו משתמטים. אנו יכולים להוכיח בכנות דבריו אם ניגש אתו אל ה"מדאפה" בו ישן הזאביט עם חייליו. דוב אמר, כי הוא סומך על בדיקתו של הזאביט. אלא שעלינו לקבל לפחות שלושה בחורים שילונו לכפרים אחרים שבסביבה לבדוק כשרותם. השיך הבין, כי אנו מבקשים תואנה לתפוס שלושה בתרים, כדי ש'צטרך' לשכנע גם אותנו. ושוב נשבע כי אין בכפר אלא הרועה בלבד. קבלנו סוף סוף את ה"שאטר" היחיד: ערבי נמוך קומה ומגודל זקן, שתום עין וגם פיסת מיהרנו להסתלק אתו מן הכפר בדרך שנכנסנו כדי שלא נעבור על פני ידידינו שב"מדאפה".

כאשר התרחקנו מן הכפר ביקשנו מאת הרעה שויבילנו למלכס, היא פתח-תקה. אחת פחד, היה הערבי מדלג בשדות כשהוא מתאמץ לבלי להפסיד ברגלו הקצרה את הישיגי הרגל השלמה. הלכנו בעקבותיו, הוא היה בטוח, כנראה, כי גייסנוהו לצבא. כאשר כיבדנוהו במעט טבק לעשון סיגריה, סיפר, כי ראה עדר צאן של גדוד צבא בעברו דרומה, והוא טבור, כי היה יכול להיות רועה מעולה לעדר כזה, ואילו ליריות לא יצליח בעינו האחת.

אחרי חצות הלילה הגענו לקצה הפרדסים של פתח-תקה. ריח הפרדסים משפר. הרגלים דורכות בחול. החול שוקט, בולע את הצעדים ומחריש. עם הדריכה בחול העמוק עולה לאט לאט נטל כבד של סבל שעבר, משא של מתחיות אברים ועצבים. זכר נעלים שלא נחלצו, של בגדים שלא תופשטו, של רגלים שהרבו לצעוד. ההכרח להמשיך ולצעוד בחול מזכיר פתאום, כי כל מה שעבר בימים, בשבועות, בחודשים האחרונים — עבר. אך לא חלה, רק שקע. ועתה זוחל ועולה הכל ורובץ בודאות, בודאות מאד שת, על הראש, נצמד אל הרגלים, דבק בכל הגוף. לעיפה, דוב, שעשה ברגל יותר ממני בימים האחרונים, ושהיה ער ורענן יותר עד כה, גם הוא נראה עתה אחוז חבלי עבר נוטר ונוקם. אני נושמים כבדות, נושמים כל דריכה. פסקה השיחה. זו השוטפת שנמר שכה ימים ולילות. כל דיבור עתה הוא רק, כמה עוד? ואיך נגיע? אנו מתאמצים להתגבר על הליאות שבאה לפני זמנה ולהקל על הצעודה. מנסים ללכת בשולי הדרך, באמצע הדרך, בעקבות הערבי, זה בעקב זה — ללא הועיל. מנסים לחדש שיחה על מאורעות החיות, על התנהגות חיילים, קצינים, על

התנהגות חברינו — לשוא. כל קמט נוקשה בנעל וכל חדק במוקים חשובים עתה יותר. דוב מזהיר מפני עמידה, וביחוד מפני ישיבה: יהיה יותר גרוע, אילו אפשר היה, לפחות, לפתות את החגורות, להשתחרר מן האקדחים וביחוד מן התרבות. דוב מנסה להתפלסף: האמנם מותר האדם מן הבהמה? הנה הסוס, גם הנרפה ביותר, יודע להתגבר על העיפות, להתעודד ולרוץ בהריחו קרבת אורוותו, ואילו אנו כשלנו דוקא עכשיו, בקצה הדרך, מרחק פחות משעה מן "הסוף". אנו עושים נסיון נואש לצעוד. בצעד אחד, בפקודה. בספירה. אחרי צעדים אחדים חוזר ומתבלבל הכל. שוב נגררות הרגלים, והגרירה קשה. ליאות של כליון עוצמת מדי פעם את העינים, מיד עולה צרור של רחשים וצלילים. קולות ללא מראות, זמוזמו כדורים, פקודות ארוכות וקצרות, רעמי תותחים קלים, בינוניים ושליים. בסדר מדויק הם עוברים מחדש. כל קול לטינה, בזמנו ובמקומו. האותן מלה כל פגז בצאתו, בעופו ובנפלו. האותן מוסרת לגוף והגוף שח כה וכה והרגלים מועדות. אני מסיח את דבר "הזון" הקולות המזור לדוב ושואלו מה הוא שומע כשהוא עוצם עיניו. דוב מנחמני, כי גם הוא שומע אותם הקולות ומוסיף, כי גם הוא "רואה". הוא רואה את הקילומטר האחרון שלפנינו והוא ארוך מכל מה שעברנו עד כה...

כאשר הגענו לבתי המושבה הראשונים נזכרתי בערבי שעודנו מהלך לצדנו ואמרתי לשלחו לנפשו. אך דוב עיכב בידי: עלינו לשלם לו משהו בעד טרחתו. אך בכיסינו אין פרוטה. ואל מקום מגוריה של המשפחה אין להביא. יש לו לדוב סכר בקצה אחר של המושבה ונוכל לקבל ממנו שניים-שלושה בישליקים.

היה זה סיגוף-לדעת איום להוסיף כברת דרך ארוכה וקשה במצב זה של כליון-כוח ובידעו כי אמו ואחיותיו מחכות בדאגה ובחרדה לשובו — רק כדי להשיג "בקשיש" לערבי שאינו מצפה לכך, שיהיה מאושר ואסיר תודה אם נשלחנו הפשי, מלאתי בושה לדברי דוב שנאמרו בפשטות, בקלות מחייכת. איך זה לא עלה על דעתי? בושתי בפני גילוי חריף זה של נדיבות-רוח.

כשהגענו לבסוף לדירתה של משפחת דוב בסתרי פרדס מרוחק כבר עלה השחר. אולם הערבי קיבל את ה"בקשיש". דומה כי בקשיש נדיב כזה לא נתן עדיין איש מעולם.

לאחר מנוחת ימים אחדים במקום שיכונה הארעי של משפחת דוב, בתוך פרדס מרוחק מן המושבה.

איך שוחררו המעפילים מהמחנה בעתלית

שידור ב.קול ישראל

התנת השידור של תנועת המרי העברי

המשחררים החליטו להפגה, עד קצה גבול האפשרות, מפגיעה בחיי השוטרים והנוטרים, מטרת היחידה היתה לשחרר את המעפילים; בהתאם לכך הקפידו שלא יקרה שום דבר שיפריע את דומית הלילה ויגרם לבואת של תגבורת משטרה או צבא מבוחר.

השחרור הוצא לפועל בהתאם לכל פרטי התכנית. המעפילים התנהגו בשקט ובמשמעת, כמה משחזרי המחנה היו ידועים כאנשי הגייס החמישי ומשתפיספועלה עם הנאצים. אלה נכפתו ונכלאו בחדר מיוחד, על מנת שלא יפריעו. ביניהם נמצאה "האשה הנוצרית", אשר על מנת נודע מהתודעה הרשמית. התודעה הרשמית היתה מיטיבה לעשות אילו, במקום להוכיח את הדת הנוצרית של האשה, היתה מודיעה כי אותה אשה היתה משתפת פעולה עם הנאצים, וניהלה בתיבוסת לקציני ס.ס. התודעה הרשמית שיקרה במטרה, כי הנוטרים תוכו בקתורדובים, בידי משחזרים לא היו רובים — כי לא הרובה הוא כלי הנשק המתאים לפעולה מסוג זה. הבהורים וינקו על הוקיזים, מנעום מהרים קול צעקה וכפתו אותם. התודעה הרשמית העלימה את אשר יודעת המשטרה: לנוטרים הערבים נאמר מיד, כי אין כל כונה לפגוע בהם, ואם לא יפריעו לשחרור העצורים לא יאונה להם כל רע.

לאטיתו של דבר, יכלו הנוטרים להפריע רק עיי צעקות, כי המשחזרים קלקלו לטפרע את רוביהם של הנוטרים, נוטר ערבי אחד, אשר ניסה לירות נוכח בכך — הוא לחץ פעמים על ההדק, אך לשוא.

שורת הניצולים יצאה את המחנה כשהיא מונגת עלידי המשחזרים, ופניה לעבר הרי הכרמל. יחידת קטנה, שצעדה במרחק, הדרוס לפני השירות, השגיחה לפתע באורות מכונות. אחד הבהורים יצא מן ההסתה, התייצב על הכביש, הרים את ידו ובקש מנוסעי המכונות באנגלית ועברית לעצור ולהחזיר. בתשובה הוטררו עליו שני צורות כדורים מתת-מקלע, או נורו על אנשי המכונות וידות מספר שכיבו את האור. מהמכונות הוסיפו לירות, נשקפה סכנה לכל הניצולים. רק אז הוטלו שני רימונים לעבר המכונות והיא התהפכה. התנגשות זו גרמה למותו המצער של שוטר בריטי ולפציעתם של יתר השוטרים. לאחר שהשידור עברה בשלום, יצאה מבית-אורן עזרה ראשונה אל השוטרים הפצועים, אנשי הצורה הראשונה נאסרו ושחררו רק למחרת.

על גודל הסכנה לניצולים תמיד העובדה, שזמן קצר לאחר ההתנגשות הגיעו למקום מכונות משוריינות רבות.

המנונים הנסעלים שנועקו לבית-אורן וליגור התנהגו בהתאפקות ובמשמעת למופת, גם התנהגות המשטרה היתה עצורה וממושמעת. היא נמנעה מהתגרות, יש לשמוח על כך שלא היתה שפיכת-דמים. המטרה הושגה: המעפילים שוחררו ואיש מהם לא נתסס. איש מן המשחזרים לא נעצר ולא נפצע. הנשק המשחרר נשמר בשלמותו.

התודעה הרשמית העלימה את דבר פקודת הגירוש, שהוכנה נגד 37 מעפילים, סכנת גירוש זו היא אשר נתנה את ההזדמנות לשחרר את כלואי עתלית בכוח.

השחרור היה מבצע נועז, אחראי וקשה, על המשחזרים היה לדאוג לא רק להתלוצותם הם, עליהם היה לנהל בדרך קשה ומינעה מאתיים איש, ביניהם נשים וסף, כולם הובאו למקומות המחסה; ביניהם גם אשה אחת עם ארבעה ילדים, שהקטן ביניהם בן שנתיים, איש לא נעדר.

כיום הנם כעת בנייהורין לעבודה ולבנין המולדת.

עם הנץ ההגנה (1949)

אחד, כי היה נדרף ומבוקש, זמן מה הסתתר במקום המסוכן ביותר — בתל-אביב הריקה, עד שכבשו האנגלים את יהודה ובא הקץ לטלטוליו. כשרונותיו המגוונים וסגולותיו הברוכות של דוב הוז חושלו ועמקו באיתה תקופת-דמדומים קצרה ארוכה, תקופה שבה מעטים שכחתי, משום שבה מעטים ידעתי.

נפרדו דרכינו: אני הלכתי לגליל דוב נשאר ביהוד. הוא הוסיף לנדוד ולהיטלטל עוד חדשים רבים. משגברו החיפושים החליט לחזור לרמטק ובקש לו מקלט ומסתור — בתוך הצבא, ביחידה אחת, מתוך תקווה, כי יימחל דבר עויבתו את הצבא, אך משנודע לו, כי הוא עומד להשפט חזר לארץ, נדד במושבות יהודה והיה פעיל בהגנה, אך לא יכול לשבת במקום

פריצת אתלית

א. ההכנות

למעלה ממחצית סקירה זו מוקדש לשלב ההכנות של הפעולה, ואל יפלא הדבר, מבחינת האופי הצבאי יש לראות את הפריצה לעתלית כפעולת פשיטה סיפוסית: חדירה לעומק שטח האויב, השגת עריפות מקומית וזמנית באש ובכוח, ביצוע המשימה ונסגה מהירה. אמנם בפעולה מסוימת זו שולבו גורמים נוספים המיוחדים לאופי המיוחד של ת.א.י. מאבקנו, אנו (החדרת כוח מוסווה לתוך המחנה, שיתוף המעפילים בנסיגה, והפעלת ההמונים במאבק על אי-חסינות המשחזר (ס). אך אין בהם כדי לשנות באופן עקרוני את זמונה הצבאית של הפעולה. יחד על כן, אין אנו כוללים אותם בסקירתנו אלא במידת ההכרח. ככל פעולת פשיטה, היתה גם הצלחתה של פעולה זו תלויה בראש וראשונה בהכנות לפעולה. רק ההכנה המדוקדקת בפרטי פרטיה נותנת המסורס והמקיף היות בהם כדי להבטיח את הצלחתה לפעולה.

מתוך התדריך של המטה הכללי של ההגנה למפקד הפעולה:

- א. יש להפגש ככל האפשר משפחת-דמים.
- ב. יש רשות לפגוש באש רק במקרה שהתנמנות אהדת עלולת להעמיד בספק את עצם הצלחת הפעולה.
- ג. למי הידיעות המצויות — יש כל היסוד לתנוח שהצבא הבריטי החונה בארץ לא יתערב בפעולת החיפוש אחר המעפילים המשוחררים.
- ד. את הסכנה העיקרית יש לראות בכוחות המש"ט הנגידת — ה"מ.פ.

המשוחררים, ולהבטיח את הצלתו של חלק מהם לפחות. התנחה השלישית היתה שאין כל סיכוי לחצילה בהוצאה מהירה של 210 מעפילים מתוך המחנה (דבר שהיה בחינת תנאי, כמעט, להצלחה), מבל" שהמעפילים יהיו מוכנים ומאורגנים לכך מראש. המסקנה הברורה מכך היתה שיש להתחיל לתוך המחנה קבוצה מאנשינו אשר תדאג לבצע את ההכנות הדרושות מבפנים. התנחה רביעית — על סמך נסיון מוקדם שהיה לנו בזהר בית מעפילים בדרכי יבשה — וביחוד קבוצה גדולה כל כך — היה ברור שיש חשש לפיגורה של השוירה לקבוצות אחרות. בהתאם לכיושר הליכת האנשים, ומכאן שיהא צורך לראוץ למספר גדול יחסית של מל"ים-מוליכים, אשר יוכלו להתחלק, מליה מלה לכל קבוצה וקבוצה. ניגשנו מיד להכנות המעשיות, הנשק הגדודי החל מיד לשל בריכוז הנשק, מצבאחן הוכרו במחלקות, התחלנו

מפקד הפעולה מספר על ההכנות הראשונות

ב' בחודש אוקטובר 1945 נמסרה לי ע"י מטה הפלמ"ח הפקודה לשהדר בכוח את המעפילים היהודיים העצורים במחנה עתלית. התאריך שנקבע לביצוע המשימה היה הלילה אר ל"ג באייר חודש, כלומר — לרשותי עמדו רק שבת למעלה מ-45 שעות מעת קבלת הפקודה. עוד בטרם היו לי, ולמטה-הפעולה, ידיעות מדויקות ומתוכננות על מהנה המעפילים, הרי כבר מן הרגע הראשון נסתמנו כמה הנגות כלליות, אשר לאורן החילוננו מיד בהכנות.

התנחה הראשונה היתה שלפעולה זו היא דרוש כוח גדול הרבה יותר ממחלקת פלמ"ח אחת; וזאת לוכוד — אותה תקופה היה הפלמ"ח כפוזר מחלקות-מחלקות במש" קים השונים של ההתיישבות העובדת. מכאן — שיחא הכרח לרכז מספר מחלקות יחד. דבר הכרוך בבעיות ארגוניות ומנהליות, החלטנו להודיע מיד על מצב-הכך, ולרכז לשער לה כ-100 איש. מאותו רגע תוגל גם בריכוז הנשק, דבר זה היה מורכב עוד יותר מאשר ריכוז האנשים, כי הרי הנשק היה טמון ב"סליקים" שונים, אשר אי אפשר היה לגשת אליהם בשעות היום, ורק לאחר הוצאתו מן הסליקים אפשר היה להעבירו, במכוניות ת.מ"ק, המיוחדות, אל מקום הרכוז.

התנחה השניה היתה שכבסיסיציאה יש לקבוצה אחת הישובים היהודיים המסוכים ביותר אל אזור המחנה, ואכן, מיד נסתמנה בית-אורן כמקום הרצוי ביותר לכך, ומאידך — יש להכין מראש כמה בסיסי-סיווי עובר המעפילים, ומוטב שאלה יהיו רחוקים בכל האפשר מן המחנה. דבר זה היה חשוב כדי להקשות את החיפושים אחר המעפילים

אחד ממגדלי התצפית במחנה

מפקד הפעולה במשיך במסגרת על התכנית

לאור הידיעות הראשונות שהיו לנו על השטח ועל המחנה ולאור התדריך שקבלנו מן המטה הכללי של החזית, נראו לנו שתי כוונות מתקבלות על הדעת.

לפי הכוונה הראשונה היה עלינו לרכז את הכוח המורחז בלילה שלפני שעת האספסוף בבית-אורן. במשך היום צריכים היו האנשים להסביר מוסתרים בהורשות שבמבוצה, כשי אתם מוזן ומים, למען לא יצטרכו לגנוז אל מחוץ למסגרת ריהם ולהתגלות. ביום שלפני לילי-הפעולה היה עלינו לרכז מבוגרות, לצורך הסעת המפעילים. מעולה זו צריכה היתה להועשות בקבוצות של מבוגרות אחת או שתיים, ובזרועות זמן גדולים בין מבוגרות למבוגרות, כדי שלא לעורר חשד ע"י התנועה הגדולה בדרך לבית-אורן.

בליל הפעולה יוצא הכוח ברגל, דרך אחד המאדמות ודרך למחנה מבזון צפון — הכיוון היחיד, אשר לפי הידיעות שברשותנו לא נמצא בו שום מחנה-צבא בריטי — ומציא את המפעילים שוב באותו כיוון. דהיינו — לצפון. את המפעילים מעבירים ברגל עד למקום הנתיב המבוגרות ומשם מסייעים אותם לאורך הכביש לעופסיה, ומסורים אותם בישובים שונים בעמק.

לפי הכוונה השנייה צריך היה עיקר הכוח להתרכז בג'י

לבחור לפעולה מסיבית האנשים. הן מבין המחלקות שבמסגרת הגדוד והן מבין אנשי הרגובה של הפלמ"ח בעמק. בחירה מיוחדת זו, יותר משהיתה הכרח צבאי למען הפעולה היה בה הכרח מוסרי כלפי האנשים. במשיך קרוב לחמש שנים עישה הפלמ"ח להזדמנות כזו, ולא יתכן היה למנוע את ההשתתפות בה מותיקי החברים אך ורק משום שהם נשתחררו ממספר חדשים קודם לכן. — ולשתף במקומם מגויסים חדשים, "צנחנים" (כפי שכונו באותם הימים) אשר אין עדין כל התחייבות כלפיהם.

הנחלס לתחל מיד במשלוח חוליות סירים, שיחפשו את דרכי התדירה הנחוצות ביותר לתוך המחנה ויסיירו את דרכי הנושה והנסיגה לבוח הפועל, היה עליהם להכיר היטב את הדרכים בבית-אורן ועד לקו הגדר של המחנה. סירים אלו נערכו גם ביום וגם בלילה. ביום — כשהחוליות מוספות במסיילים אורחיים, ובלילה — סירור בכתנאי קרב, וכן נגשנו מיד להבין את החזרת חוליות אנשינו — לדרך המחנה, כאחראי לחוליות זו נקבע מפקד שהיה באותה שעה בקורס-המסיילים הארצי של המחנה. נמעתו מיד אל הקורס, וקבלתי את אישורו של מפקד-הקורס לכך שהבוחר יסודר למספר ימים מן האמנויות. בשעות הלילה הוסבר לו התפקיד — המצאת מכשירים ידידות על המחנה, הגדרות, מערכת התאורה, השמירה וכו', וכן — ארגון המפעילים לביאה בשעת הינתן האות, היה עליו להכנס למחנה ביום שלמחר (7/10), ב"מסגרת" של מורה לעברית מטעם המוסדות, ששה אנשים נוספים, שצריכים היו להיות את שאר הכוח בתוך המחנה, נועדו להכנס 24 שעות אחריו, ביום הפעולה גופו.

מפקד החוליות במחנה במסגרת

בצהריים נכנסתי למחנה המפעילים, ומיד נגשתי לעבודה. מפקד קבלתי את סמותיהם של שני אנשים הנמצאים בתוך המחנה שאני יכול להסתמך בהם — האחד סילא את תפקיד המפקד בין מוסדות-המוכנות והמפעילים והשני היה קורסור-משמרה יוגדי ששירת ביחידת מוסדות המחנה. בבואי למחנה הזמנתי את שני האנשים הנ"ל, כדי לרכז מיהם את הידיעות שענינו אותי, אח"כ סירתי עם אחד מהם במחנה והשלמתי את הידיעות הדורשות לי.

בהתאם לידיעות אלו תיקנתי את מפת המחנה שהיתה לי וערכתי דו"ח מפורט למפקד הפעולה.

את המפה והדו"ח שלחתי במעטפה סגורה ע"י הקורס מורל הנ"ל אל מטה-הפעולה.

הזמנתי נהקבל במטה-הפעולה בו בערב, בשעה 20.00, ולפני השלמת התכנית.

למחרת קיבלתי מכתב ממפקד הפלמ"ח, בו הוא שיבח את דרך-ההסיוע ששלחתי לו, כן הבטיח שהאנשים והציוד יצטרפו אלי במשך היום.

משמרת עתלית — מחנות על כביש עתלית ועל הכביש הראשי כנפי דרום

ההשתלטות בעצמו. גם האנשים בחוץ וגם אלה בפנים יהיו מצויידים במכשירי פריצה כדי לאפשר לכוח שבפנים להסתלק במקרה של כשלון.

הכוח המורץ יהיה מורכב משלושה גופים: מחלקת פורצת, שמתפקידה להשתלט על הנקודות, בשעת הצורך, ולמנוע, לאחר מכן, כל נסיון חדירה מן ההוצה לתוך איזור הפעולה — דהיינו, שטח המחנה הכולל את מקום הפריצה וצירופי המעפילים. מחלקת שניה צריכה היתה להקיף את צירפי המגורים של השוטרים הבריטיים, ולמנוע מהם כל פריצה החוצה אל חדריהם. מקום בו נמצא מרכזו הנשק של המחנה, ואלו השאר היו: חוליה רורבית — שתעמוד לרשות בפקד הפעולה מוכנה להזנק לכל מקום בו יתעורר צורך מיוחד בכך, והסירים — שעתידים היו להוליך את הכוח בדרכו חזרה.

גוסף לשלושה גופים אלה נקבעו הסימנים הבטוחים שתוצבנו: אחת על הכביש הראשי, מול משמרת עתלית, שתמנע את יציאת הכוחות מתוך המשמרת לעזרה ואת הבאת התגבורות מכיוון דרום. על הסימה זו הוטל גם תפקיד של ניתוק קו הטלפון היוצא מן המחנה השנית — אף היא על הכביש הראשי — תהיה ליד שני מעבירי-המים. כ־15 ק"מ מהצטלבות הכבישים, ותחסום את הנישה מצפון. החסימה השלישית תהיה על כביש הכרמל, מדרום להסת"פנות לאחוזת ולגשר.

נגשנו, איפוא, להכנות המעשיות. הנשק, שנקבע לפעולה, היה: רובים ורימוני-יד, טנקד כל חוליה, בתוך המחלקות השונות, קיבל תחמושת וטנקסון. וכן צורף אל כל אחת משתי המחלקות הפורצות מקלע ברוך, כיתות-החסימה קיבלו גם מוקשים.

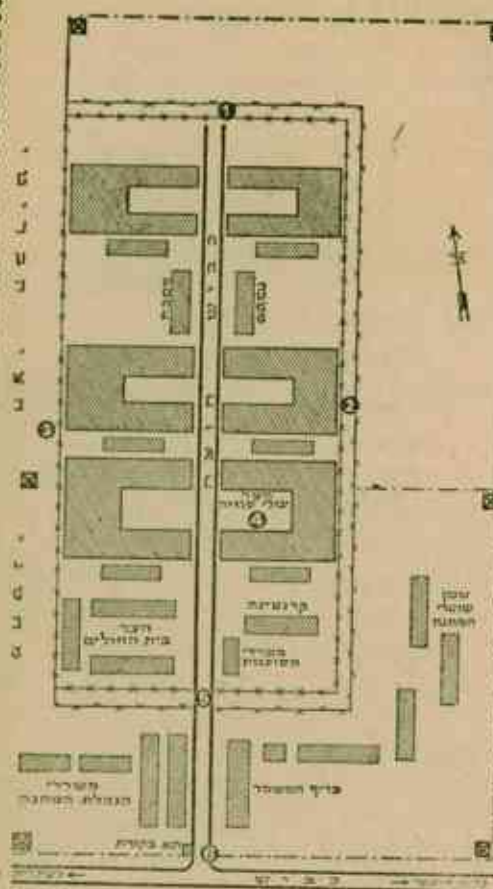
שעת האפס נקבעה ל־0100 בבוקר ה־9 בחודש. לפי הנתון, התחלפה משמרת-הזקופים ב־12 בלילה, רצינו לתת שהות למשמרת היוצאת להדרם, ועם זאת להשאיר בידינו

בצות החול שמצפון-מערב למחנה (סמוך למחצני הצר) — בלילה שיקדם לליל הפעולה, או בלילה הפעולה עצמו. ה־פריצה לתוך המחנה צריכה היתה להיות מבוצעת ע"י הערמה על המשמר שליד שער המחנה, ואלו הוצאת המעפילים שוב צריכה היתה להיות מבוצעת מצפון — בעזרת הכוח שהנה בחוץ.

מחנות הצבא הבריטי שמדרום לכביש המוביל לעתלית, ומשמרת עתלית הניצבת במקום בו מסתעף כביש זה מהכביש הראשי, מנעו כל אפשרות של נסיגה עם המעפילים (להבדיל מכיוון היציאה מן המחנה) בכיוון דרום. אף צפונה לא היה טעם לסגת, שהרי הישוב העברי הקרוב ביותר כאן היתה חיפה, שהנסיגה אליה היתה מחייבת תנועה במכוניות לאורך הכביש הראשי — דבר מסוכן כשהוא לעצמו — ומעבר על פני תחנת הבקורת של המס"טלה בספת העיר, המוצא היחיד שנתקבל על הדעת, לגבי שתי הברירות גם יחד, היה איפוא: נסיגה מורחבת, להרים, הנחה גוספת, משותפת לשתי הברירות גם יחד, היתה שהחוליה אנשינו בפנים תשתלט לפחות על חלק מן השומרים, ועל כל פנים — תסייע בכך לכוח המורץ, צרב לפני הלילה אשר נקבע לפריצה הניעה אלי תכנית המחנה המדויקת, בתוספת פרטים על סדורי השמירה והדגות במחנה, תכנית זו נשלחה ע"י המפקד שהוחדר פנימה, בהתאם למרשם-תכנית זה, ולבירורים שהתנהלה נתגבשה תכנית הפעולה.

בוקר הכלליים דומה היתה התכנית לברירה הראשונה. על הכוח המורץ היה להמציא סמוך לגדר הצמודה גית של המחנה ומן קצר לפני השעה שנקבעה לשעת האפס, לפי תיאום זמנים, צריכים היו אנשינו שבפנים להשתלט בשקט על הזקופים השומרים במחנה, ומיד אח"כ, לפי סימן שינתן, עתיד היה הכוח שבחוץ להדור פנימה, במידה שההשתלטות השקטה על הזקופים תכשל, חייב היה הכוח שבחוץ להיות מוכן לפרוץ פנימה בכוח ולבצע את

מחנה עתלית

מפת	מפת
1. חדרים	2. חדרים
3. חדרים	4. חדרים
5. חדרים	6. חדרים
7. חדרים	8. חדרים
9. חדרים	10. חדרים
11. חדרים	12. חדרים
13. חדרים	14. חדרים
15. חדרים	16. חדרים
17. חדרים	18. חדרים
19. חדרים	20. חדרים
21. חדרים	22. חדרים
23. חדרים	24. חדרים
25. חדרים	26. חדרים
27. חדרים	28. חדרים
29. חדרים	30. חדרים
31. חדרים	32. חדרים
33. חדרים	34. חדרים
35. חדרים	36. חדרים
37. חדרים	38. חדרים
39. חדרים	40. חדרים
41. חדרים	42. חדרים
43. חדרים	44. חדרים
45. חדרים	46. חדרים
47. חדרים	48. חדרים
49. חדרים	50. חדרים
51. חדרים	52. חדרים
53. חדרים	54. חדרים
55. חדרים	56. חדרים
57. חדרים	58. חדרים
59. חדרים	60. חדרים
61. חדרים	62. חדרים
63. חדרים	64. חדרים
65. חדרים	66. חדרים
67. חדרים	68. חדרים
69. חדרים	70. חדרים
71. חדרים	72. חדרים
73. חדרים	74. חדרים
75. חדרים	76. חדרים
77. חדרים	78. חדרים
79. חדרים	80. חדרים
81. חדרים	82. חדרים
83. חדרים	84. חדרים
85. חדרים	86. חדרים
87. חדרים	88. חדרים
89. חדרים	90. חדרים
91. חדרים	92. חדרים
93. חדרים	94. חדרים
95. חדרים	96. חדרים
97. חדרים	98. חדרים
99. חדרים	100. חדרים

נות ומבקר את השמירה. המסמך היתה קבועה: לשאלה. מי שמי? היתה באה התשובה. "ידיד". במחנה נמצאו 208 מעצילים שהיו מפורזים בי צריפי מגורים. שהיו בנויים חצרות חצרות. כ־30 איש בכל צריף. הצריפים לא היו נעולים. אך משי עזת החשכה היה איסור על יציאה מתוך הצריפים. נוסף על כך הופקד שומר מיוחד בתוספת לגיל, ליד צריפי המגורים של העולים מסוריה, שהיו מועמדים לגירוש. מן הארץ.

מחנה עתלית. הוצגה בצורתו למלבן המשתרע מצפון לדרום, ארכו כ־400 מטר ורחבו כ־100. המחנה נמצא מצפון לכביש עתלית המסתעף מן הכביש הראשי. משלושה עברים — מערב, דרום ומזרח — מוקף המחנה במחנות צבא בריטיים. ממערב, ממש בתחומי המחנה, נמצאו מחסני הצי, שהיו שמורים היטב ע"י מלחים בריטיים, מדרום — נמצא מחנה אהלים של חיל-ההנדסה, שהיה שמור ע"י זקפים הודיים, וממזרח ודרום-מזרח, כ־50 מטר ממחנה העצורים, היה מחנה של חיל-האוויר, שהיה אף הוא שמור היטב. כשני קילומטר מזרח יותר, בהצטלבות הכבישים, נמצאה משטרת עתלית, הד כיוון היחיד שהיה פתוח, איסור. היה כלפי צפון. המחנה עצמו היה מוקף בשלוש גדרות (פרט לכיוון מערב בו נחשבו המחנה עם מחסני הצי). הגדר הראשונה והתיכונה — גדר צבאית רגילה, הגדר השנייה והתיכונה — גדר צבאית-כפולה, (עם משופעים לשני הכיוונים); והגדר השלישית, הד פנימית — גדר-רשת צפופה בגובה 4 מטר לערך. לאורך עמודי הגדר התיכונה היו פגזים ופלקטור רים, שהיו מאירים בשעות החשכה את הגדר הגדר מית ואת פנים המחנה. המרחק בין הגדר החיצון גית לתיכונה היה כ־30 מטר, והמרחק בין שתי הגדרות הפנימיות — 3 מטר. הכניסה למחנה — דרך שער, הנמצא בגדר הדרומית. ליד השער — חדר-משמר, אשר בו היתה ישנה כיתה-השמירה, וכן משרדי הנהלת המחנה.

האחראי לשמירה במחנה היה קצין בריטי אשר לרשותו עמדו כ־60 שוטרים. מספר זה כלל כמה שוטרים בריטיים, ובעיקר ערבים ויהודים. כל משמרת-לילה היתה מורכבת מ־5 שוטרים: אחד ליד מחסום הכניסה. שני ליד חדר-המשמר, והי שאר — כל אחד מופקד על כוון אחר מהוקף הד מחנה. הוקפים-השוטרים היו סובבים בין הגדר הפנימית לתיכונה. המשמרות כלילה היו מתחלפות אחת לכל שלוש שעות. משעה שש לפנות ערב ועד לשעה שש בבוקר יום המחרת. השוטרים — רובם ערבים — היו מזוינים ברובים איטלי קיים. כשלכל אחד 50 כדור. קודפורל. האחראי על המשמרה, היה. מסתובב לעתים בלתי מזופי

זמן של שעות לפחות להסתלקות מן הסביבה, בחרנו. משום כך, מועד של שעה אחת לאחר התחלפות המשמרות. ריכוזנו מיד מבשרי פריצה, והחילונו באימון אנשים לתפקיד זה. היתה זו הפעולה הראשונה של הפלמ"ח במסגרת פעולות ה-מאבק, והיה צורך להסתגל לבעיות החדשות הכרוכות באופי פעולות זה, לפני כן נשאו האימונים אופי של אימוני יחידות סדירות, פחות או יותר, כשהאויב הסבטיור באופק היו כנופיות ערביות. עתה נדרש היה בעיקר להתגל את האנשים במסגרת חוליותיהם, הצלחת פעולה כזו תלויה בוראות הביצוע ובמהירות, ודבר זה יתכן רק כשכל אחד ואחד יודע את מקומו ותפקידו בדיוק.

למחרת, ביום ה-8 בחודש, התחלנו להחזיר לתוך המחנה את אנשינו — כולם מדריכים ספירטיים, שהיו צריכים לספל בבוא השעה, בהורדת הוקיפים. באמצעות העברנו למפקד שבמחנה את תכנית הפעולה.

..

סמוך לשעות הצהריים קיבלנו הודעה על דחיית ביצוע הפריצה ב-24 שעות, והודענו על כך לאנשינו במחנה.

מפקד חוליות המחנה — על ההכנות לביצוע

מן הבוקר התחילו להגיע אנשי יחידתי, היו אלה האנשים שנשלחו לפי בקשתי. אחד מהם הביא לי העתק תכנית הפעולה ולוח הזמנים, בו ביום הגיע גם תצוד (3) אקדחים, סכינים, חבלים, מבשרי-פריצה וכו'.

לאחר שנתתי להם הוראות על נוהג במחנה, א"התבל-טות וכו', וקבעתי אחד מהם לסגני, התחלתי לעבד את סרטי תכנית הפעולה של הקבוצה.

החלטתי לחלק את אנשי ליח חוליות ביצוע, כל אחת בת שני אנשים, חוליה א' יוצאת לפנות ערב מן המחנה, במסגרת סוגרים את השערים, ושוחה בשטח עד לזמן הפעולה. עשר דקות לפני שעת האספ היא מתקרבת בחשאי לגדר הצפונית וחותכת את התיל. היא הודרת פנימה ומתקרבת אל זקוף מס' 1. כשהיא מבימה את בקורת השמירה (אחד מאנשי החוליה חובש קולפאק'מסטר), עם התקרבות אל הזקוף הם מתנשלים עליו וכופתים אותו. מיד אח"כ חוזרת חוליה זו על אותו טיפול לגבי זקוף מס' 3. בה בשעה שחוליה זו מטפלת בזקוף מס' 1 פורצת חוליה ב', הפועלת טבפנים, את הגדר הפנימית של המחנה במקום סמוך לזקוף מס' 1, ומחסלת את התנגדותו של זקוף מס' 2. באותו הזמן מורידה חוליה ג' את הזקוף מס' 4 השומר על צריפי העולים מסורת. זקוף מס' 5, השומר ליד השער הפנימי של המחנה (בסמוך לחוד המסמר), היה לפי סידור השמירה לאותו לילה, יהודי, ולא הינה כל בעיה. מפקד היחידה (כלומר אני) נמצא במרכז המחנה, וכשאני מקבל את הדו"ח משלושת הרצים

שנקבעו על ידי מבין המפעילים הצעירים — שהוקיפים הורדו, אני מאותה אל מפקד הפעולה את הסימן המוסכם (הרבה קריס) להתחלת הפריצה.

בדרך כלל נתקבלה התכנית על דעת אנשי, אולם נקדד זה אחת היתה חלשה, והיא: מה יהיה אם הזקוף, או חוז קיפים, יחשוד שהביקור אינו כשורה ולא יתנו תחלית לקרב אליהם? השטח בין שתי הגדרות אינו מאפשר שום תמרון. במקרה שהזקוף או אנשינו יפתחו ביריות — תהיה אזהרה כללית במחנה וכל התכנית עלולה להכשל. במקרה הטוב ביותר — אפשר ונצליח להשיג את מטרתנו אולם תוך קרב, ובתנאים מאוד בלתי-נוחים ובלתי-רצויים לנו.

הנקודה הזאת לא נתנה לי מנוח. אחד האנשים הפליט: לו אפשר היה לקלל את הרובים של הוקיפים — הרי תוצאות הפעולה היו מובטחות. הרעיון חדר למוחי, אולם — כיצד עושים זאת?

טרם סיימתי כליל את ההכנות והנה קיבלתי את ההורעה שהמבצע נדחה ל-24 שעות. קיבלתי הודעה זו בדגשות מעורבים, מבחינת שלמות הביצוע שמחתי שיש לי עוד זמן לחפש פתרונות לבעיות שטרם פתרנו באופן יעיל. מאידך, ניסא קשה היה מאוד לתחזק ב-סליק 6 בחודים כאלה, שצריכים לשמש ככיוול מורים למפעילים, בו בזמן ישפס מיהם וכל חזותם רומזים על משתו אחר לגמרי.

למחרת הומנתי אלי את קורפורליה שטוים היהודי שסייע לי, בתברד, שלכל שומר במחנה רובו האיסוי, ולי שמירה הוא יוצא רק עם רובו שלו. הטלתי עליו לברר את מספרי הרובים של שוטרי המשמרת בה החלטנו לפעול, ולהביא לי את בריחיהם. כעבור שעות מספר הובאו אלי 4 בריחים, בין רגע שברנו את המקורים, והבריחים הוחזרו מיד צ"י הקורפורל, כל בריח לרוכזה.

עוד נקודה אחת היתה טעונה פתרון. סידורי השמירה ללילה הפעולה היו שונים מן הסידורים של הלילה הקודם. התברר שהשוטר היהודי שליח השער הפנימי (זקוף מס' 5) הוחלף צ"י זקוף ערבי.

היה הכרח שצ"י השער הפנימי ישמור באותה משמרת שומר יהודי. הואיל ואף רעש קל שוקף זה ישמיע עלול לגרום אחריו טתן אות אזהרה, הומנתי אלי את סמל המס' טרה היהודי שהיה אחראי על השמירה והשפעתו עליו שישנה את סדורי השמירה לאותו לילה.

פרשה בפני עצמה היתה הכנת המפעילים ליציאת-שטח באישון לילה. ארגונם בקבוצות וההסתלקות מהמירה והשי קטה מהמחנה. נוסף על כך קיבלתי הוראה שצלינו להשאיר במחנה שבעה מבין המפעילים שנפלו עליהם חשדות כי שיתפו פעולה עם הנאצים ולא לשהרר אותם יחד עם כולם. באתי בדברים עם אחד הבחורים מבין המפעילים, שהיתה לו השפעה במחנה, ויחד אתו עיבדתי את התכנית שהג" שמנו אותה שלבים-שלבים.

סדור השמירה היה בידי סמל יהודי. הידיעות שהיו בידי עליו, אמרו שיש להזהר מלשתף אותו ב פעולה ההכנה. אעפ"י כן החלטתי להזמין את הסמל הזה אלי ולתת לו הוראה לשנות את סידורי השמירה לאותו לילה.

בתור שיטת השפעה עליו בחרתי בשיטה של עשיית רושם מכסימלי והפתעה. הפקדתי שנים מבחורי בתור "זקנים" במרדודר ש"י חדרי, כשאקדחיהם נתונים בכיסיהם וקת האקדח מציצה מהכיס מעשה רשלנות.

משכא הסמל לחדרי (במתנה הנמצא תחת פ"י קו ח') ראה בהכנסו את הזקנים עם אקדחיהם ליד חדרי. לשם הגברת הרושם הצנתי את עצמי: נשלחתי הנה ע"י מפקד ארגון ההגנה בארץ לשם שחרור המעפילים. נמסר לי שאתה חבר נאמן בהגנה והסייע לי ככל אשר תדרש.

ראיתי מיד שהודעתי עשתה את הרושם הדרוש.

הסיגוריה שבידיו לעדה והוא עיטן בעצבנות גוברת והולכת. הוא ענה לי שמוכן הוא לעשות הכל. אמרתי לו שכל ההכנות כבר גמורות, ויש לי צורך רק בכמה ידיעות שעליו לספקן לי בעניני סידורי השמירה הלילה.

הוא היה מאוד נדהם, ובקושי נזכר מי הם השומרים בלילה זה. עזרתי לו במקצת להזכר. לאחר שש" מעתי את דבריו אמרתי לו שהכל שסיר, עליו רק להכניס שינוי אחד: להחליף את השומר הערבי ע"י השער הפנימי בשומר יהודי, ולביצוע הדבר נתתי לו שעות של שעה. בשעה 17.15 עליו להופיע ולהודיעני שפקודתי בוצעה. הוא הופיע למרדד הקבוע בדיוק, מאושר במקצת. והודיעני שהסידורים המתאימים כבר נעשו על ידו והוא נכון לכל פקודה נוספת שלי. הודעתי לו שיותר לא נדרש ממנו דבר, ומעתה ואילך ישים יד לפה, כי בנפשו הדבר.

(מתוך סיפורו של מפקד החוליה המיוחדת)

הראשיים (אחד לצדף) רק בערב הפעולה בשעה 18.00, ורק אז לגלות בסניחים את התכנית. הם צריכים היו לארגן כל אחד את חוליותיו עד 22.00 ורק אז, לפי הוראה מיוחדת ממני, פוטר י. נאמנים לתודיע, כל אחד לחוליתו, על מבצע השחרור.

לפנות ערב העברתי אלי הודעה ממפקד הפעולה שה פעולה תבוצע בו בלילה. את הארע דחיה לרגל סיבה בלתי צפויה מראש. תוצת סדורה על רכס הכרמל מול מחנה עתלית. עד שעה 24.00, כלומר עד שעה לפני שעת האסס.

תכנית זו היתה מבוססת על כך שבכל צדף ימונה נאמן. הנאמן יכניס לסוד עוד שלושה מדרי הצדף. בשעה 00.50 בליל הפעולה (א.א.) — עשר דקות לפני שעת האסס) יעירו הנאמנים בחשאי את כל שוכני הצדף, ותוך 10 דקות על כולם להיות מוכנים ליציאה. לאנשים ניהנה הרג לאה מסורשת — בשום פנים ואופן אין לקחת הפגים, כי הדרך היא קשה וכל מטען יכביר על ההליכה; יתר על כן, לא רצינו לבזבז זמן על אריות הפגים. לשם שמירה על הסודיות החלטנו לכנס את הנאמנים

ב. הפריצה

אין הבצוע בפעולה נוסחתיפשיטה אלא איסוף הפרי של ההכנות המוקדמות. השגת העדיפות על האויב אפשרית כאן רק בתנאי שיש ידיעות מפורטות ביותר על מערך כוחותיו, הפתעתו המתחלפת וחסימת דרכי הגישה לאזור הפעולה בפני כוחות אויב אחרים. מניעת התערבותם של כוחות האויב מן החוץ הושגה בפעולה זו הן ע"י ביצוע הפעולה בשקט, כך שלא תתגלה למשך שעות מספרות, והן ע"י חסימת דרכי הגישה השונות למקום. נאמן, תוך מחצית השעה הושגה חסימת 208 מעפילים הוצאו מגבולות המחנה מבלי שנערכה אזהרה בקרב משמר השומרים שבמקום, ומבלי שנעשה כל ניסיון מן החוץ להפריע למהלך הפעולה.

המשך ספורו של מפקד הפעולה על היציאה לפעולה

בשעה 23.00 לערך יצאנו לדרך. כל הכוח יצא במרוכז. מרט לכיתת החסימה שעל הדרך ל"אתונה". כיתה זו יצאה במפרד באותו זמן לערך, ולפי התכנית היתה צריכה להשאר במקומה עד ששיירת המכוניות עם המעפילים תעבור על פניה ותאסוף אותה.

התנועה היתה ישר מערבה. לאורך הואר שמשפון ל-כביש ואדי-פלאח. הדרך היתה קשה הרבה יותר מכפי ש"שערנו. השורה הארוכה. שמתה למעלה מ-80 איש. התפתח לה בדרך לא דרך, כשמדי פעם היה צורך להיעצר על מנת

לצמצם את הרוחים שנוצרו. הישוב הומנים נעשה על סמך הזמן שנדרש לקבוצות הסיורים לעבור את אותה דרך, ולא הובא בחשבון הסרבול שבתנועה גוף גדול יותר. כמחצית השעה לפני שעת האסס הגענו לכביש הראשי. כאן נסדרד מאתנו שתי כיתות החסימה — תצפית והדור. לפי התכנית צריכים היינו לעבור על פני הצפנית בדרךנו חזרה, ואילו הדורית צריכה היתה לסגת לפי צ"א ראת שתקבל ממני באלחוט. היתה זו הפעם הראשונה בפעולות ההגנה שנוטה השימוש במכשירי אלחוט בשדה. היו אלו מכשירים פרימיטיביים מתוצרת בית, ואכן הכויבו כל חסימה היתה מורכבת משני דרגים, הדרג הסגור

הדרג החוסם. שתי הגבלות המורות היו בביצוע החסימות. ראשית, אסור היה לגלות כל סימן של מצריות בשטה או פעילות כלשהי לפני שמתחילה הפעולה. ויתר על כן — לפני שמתגלית עצם הפעולה ההוצאה והשנית, צריך היה להבטיח שהחסימה לא תפגע בכוח או בגורם שאיננו ארוב. היה לנו חשש רציני שהאזעקה עלולה שלא להתעורר כלל מן המחנה המותקף אלא דוקא ע"י מכונת שתפגע בטעות. משום כך נקבע שלפני שעת האסס אין להתחיל בהסימה כלל, וכן אין להפעילה אלא במקרה שנדמה כי ישנה כוונה ברורה להפריע לפעולה. למניעת טעויות הוצב לפני הדרג החוסם והציקרי צוטה, ששימש כדרג צוטה. בפנס שביוז היה הלה מאות לאנשי החסימה את זותותה של המכונת הקרבה.

בינתים הלה הזמן דווקא. חששתי שלא נספיק להגיע למערך הקבוע. הדבר יכול היה לקבוע את גורל הפעולה. שהרי אם אנשינו בפנים לא יצליחו להכריע את הזקיר סים שבמחנה — לא נויה אנו עדין פוכנים למערך לפרוץ פנימה בכוח. לפי התכנית.

את שני הקילוסטרים שנותרו לנו עד למחנה עברנו בריצה. השטח היה חרוש, והריצה בו היתה קשה ביותר. אך ברירה לא היתה לנו. נושמים וגורמים בכבדות נגענו למקום. שבע דקות לפני שעת האסס.

היחידה נערכה. מחלקת הפריצה נפרסה בסמוך לגדר, ולאורכה, מוכנה כל רגע לזנוק קריטה ולפרוץ בכוח. אני נמצאתי מאחור, ובסמוך לי המחלקה השנית והחוליה הרדורית. היכינו לאות המוסכם.

מפקד חוליות המחנה מוספר על הביצוע בפנים
בחצות הלילה נשאתי את עיני לכרמל ובלבי תפילה — אל תירדל המדורה! ואמנם, היא לא נדלקה. כ"00.30 תפשו החוליות שבמחנה את עמדותיהן לקראת התחלת הפעולה. גם אני תפסתי את מקומי לפי התכנית. בקרבת הגדר הצפונית. בשעה 00.50 שמעתי מבחוץ את צעדי חוליה א'. כשזו התקרבה אל הזקיף הצפוני, הזקיף שאל: מי זה? וקיבל את התשובה השגרתית — אך הוא חש כפי הנראה שמשווא אינו כשורה, וחשדו נתעורר, כי שמעתי פוקד: "ענדק!" (עמדו!). שמעתי קול ריצה קלה של שני זוגות רגלים. כן שמעתי דריכה רובה ויריה עקה, ואחרי זה צעקות איומות של הזקיף, זקיף זה גברתן היה ובקושי התגברו עליו שני הבחורים. הצריחות נמשכו. המון זמן בלילה השקט. חששתי שמישהו שאינו יושן במקרה, עלול להזעיק את כל השוטרים. מבלי לחכות לדריחים של מקשי על הדרת הזקיפים בשאר החוליות — נתתי את סימני האותות בפנס, וכעבור רגע שמעתי את תקתוק הצבתות שחתכו את התיל.

ספורו של אחד ממורידריהזקיפים

שעת האסס של מורידריהזקיפים היתה 00.50. בשעה זו

מערך הכוחות שהשתתפו בפעולת עתלית

קבוצת המחנה

3 חוליות מורידריהזקיפים 6 אקדחים ומכונים
מפקד 1 אקדח

מחלקה פורצת

שלוש חוליות 18 רובים
מפקדי חוליות 3 תת-מקלעים
פורציתגדר 2
מקלעים 2 מקלע
מפקד 1 תת-מקלע

מחלקה מאבטחת

שלוש חוליות 18 רובים
מפקדי חוליות 3 תת-מקלעים
מקלעים 2 מקלע
מפקד 1 תת-מקלע

כוח פורץ נוסף

רוביה 6 רובים
סיירים-פוליכים 12 רובים ותת-מקלעים
מפקד הפעולה 1 תת-מקלע

חסימת כביש "אחווה"

חוסמים 6 רובים
מפקד 1 תת-מקלע

חסימת "כביש אחווה"

חוסמים 7 רובים
מקלעים 2 מקלע
מנהק-רילפון 2 רובים
מפקד 1 תת-מקלע

חסימת כביש צפונית

חוסמים 8 רובים
מפקדים 2 תת-מקלעים

סה"כ: 105 משתתפים

צריכה היתה חוליה א' לפרוץ מבחוץ את הגדר החיצונית ולסלק את הזקיף ששמר בקטע הצפוני של המחנה (ס"1). מיד עם פריצתם היינו צריכים, אנו, אנשי חוליה ב', לצאת מתוך הצריף הסמוך לגדר ולתחבך מבפנים. מכאן היתה עלינו להתחלק — חוליה אחת לזקיף בגדר המערבית (ס"2) וחוליה השניה — לזה שבגדר המזרחית (ס"3). חוליה ג', ששהתה בצריפי העולים ממזרח, צריכה היתה לחסל את השומר שהסתובב בקרבת הצריפים.

משעה 23.30 ישבנו בצריף הצפוני וחיכינו בקוצר-רוח להתחלת הבליטה. המס דקות לפני שעת-האסס שלנו יצאנו בשקט מן הצריף ושכבנו בצלו. מפקד הכוח במחנה היה אתנו. הוא החזיק בידו את הפנס. מוכן לבשר בכל רגע לכוון שבחוק כי הוקיפים מולק.

בדיוק בדקה שנבקעה מראש גראו לנו אנשי חוליה א' כשהם פורצים את הגדר ההיצוגית ומסתתרים בצל סוכת-השמירה הקטנה (מסתור לוקיף במקרה של גשם). הוקיף עובר לידם ולפתע נלכד. מעילו החרסי והצעף מביב צוארו סקשים על הנקמה, והוא מצליח להוציא כמה חרטרם בטריס הוא משתתק ונכבל.

חברי ואני מונקים אל הגדר הפנימית בוריעות. פורצים פתח כדי מעבר צד ומצטרפים אל אנשי חוליה א' שבחוק. מכאן אנו מתחלקים לשתי קבוצות. באותה דקה בדיוק נראית לנו מחלקת-החור. כשהיא מתחילה לחתוך את הגדר הצפוני. כדי מעבר לרכבה".

הוקיף הערבי הרגיש בתנועה החשודה. ענקה — צעק לעברנו. ומשלא נעצרנו ניסה לירות כדורו. אך לאן. כמובן. הציל את המצב המקור השבור. הוריה היתה עקרה. השומר הערבי התחיל לרוץ במיוון לחדר המשמר. אני קל הרגלים. משיגו בריצה ומסילו. חברי לחוליה מהממו בתנועת הנקה כשהיה ובמכה בקת האקדה.

אנו מובילים אותו למקום הפריצה. באותו זמן מובאים שאר ה"פציאנטים". אנו מובילים את כל השוטרים הללו לאחת הסקלחות וקושרים אותם היטב אל צנורות המים. הסמל היהודי. האחראי לשמירה. התקרב אלינו ומכיר לנו ש"שכתנו" לכבול גם אותו ואנו מלאנו אחרי בקשתו לכל יתגלה ענין המקורים השבורים לקחנו אתנו את רובי הוקיפים. לא רצינו לסכן בחשדות את השוטרים היהודים שבמחנה. עתה הצטרפנו אל הכוח הפורץ. תפקידנו נסתיים.

מפקד המחלקה ממשיך

ראיתי את הסימן המוסכם ונתתי הוראה לפרוץ. הכל התנהל לפי התכנית. המחלקה הראשונה נכנסה מניפה וחוליותיה הקיפו את צריפי המעפילים. המחלקה השנית נכנסה בעקבותיה והקיפה את צריפי שכו"ה-שוטרים ואת צריף-המשמר.

שיטת ה"נאמנים" שנבחרו מבין המעפילים הצליחה. עם הפריצה מצאנו כבר את כל המעפילים ערים ומוכנים לתנועה. שבעת העולים שהיו השירים בשיתוף פעולה עם הנאצים. נכבדו והושארו בבית-החולים של המחנה. קיסרי ריסי-המוליכים חולקו בין קבוצות המעפילים. והוציאו מן המחנה. מיד אהריתם יצאה המחלקה השנית. שהסכה לסחלקת-החלוצ של הגוף כולו. במחנה נשאר סגני. שהיה גם מפקד המחלקה הפורצת. מוכן למנוע בעד כל ניסיון רדופת אחרי הגוף העיקרי.

ברגע האחרון נתברר שהמעפילים. רובם ככולם. נשאו עמם חבילות עם הפצים אישיים. היה זה בניגוד לתוראות שניתנו להם. אך היה כבר מאוחר מדי לשנות דבר. לא רצינו לכבדו אף רגע מיותר ויצאנו לדרך. מן הרגע בו פרצנו מניטה ועד להתחלת המסע חזרה עברה פחות משהצית השעה.

מפקד המחלקה הפורצת ממשיך

הגוף העיקרי. בלויית המעפילים. עזב את המחנה. נשארנו לחכות על הנסיגה. במחנה שרר שקט מוחלט. איני יודע אם השוטרים בחדר-המשמר נתעוררו או לא. מכל מקום הם לא העיזו להוציא את אפס. המתנתי כ-10 דקות נוספות ההולטתי לסגת. שתי חוליות תפשו את הפריצה ושאר אנשי המחלקה יצאו החוצה. ההולטתי לתורו ולהצטרף אל הגוף העיקרי. כיון שלא היה לנו כל רצון לעבור את כל הדרך חזרה. עד יגור. ברנל. התהלכו לרוץ. והדבקנו את השיירה ליד הבניש.

בית'אורן והדרך הסולית אליה חכביש הכדחל — צלום מסורתי

ג. הנסיגה

בדרך כלל, כוח צבאי המבצע פשיטה אינו חזק למדי כדי לנהל קרב נסיגה. ההנחה היא, שתוך זמן קצר, פחות או יותר, יצליח האויב לרכו את כוחותיו וינסה למנוע בעד הכוח שפעל את החזירה לבטיסו. הכרחית, איפוא, במקרה כזה נסיגה מהירה ככל האפשר. למרות התכנון המפורט וההכנות המדוקדקות של הפריצה למחנה עוינית, ארעו בשלב זה כמה תקלות, אשר מקורן היה במעפילי ים, שסירבלו והגבילו את כושר הניידות של הגוף. הפיטוד של הכוח הועמד עתה במבחן לגבי כושר הסתגלותו לבעיות החדשות, שנחשדו ושלא הובאו בחשבון בחכנית הראשונית.

מפקד הפעולה מוסיף ומתאר את הנסיגה

עד הכביש התנחל הכל כשורה. אספנו אלינו את כיתת החסימה הצפונית, ומאחר שהקשר האלוהי עם הסימת בבנייה המסורה לא פעל, שלחתי אליהם רץ ואותו הודעת לסגת ולהצטרף לגוף העיקרי לבית אורן. המחלקה הפורצת, שנעצבה במחנה, הצטרפה אלינו אף היא, והייתה מאסף ואבטחה עצמית של הגוף, מדורה, שהודלקה על רכס הכרמל, זמן קצר לאחר שעת האסס, עזרה לנו לסמור על הכיוון הנכון.

משהתחלנו לעלות בהר החלו הקשיים, המעפילים לא היו מאומנים למסע רגלי בשטח הררי, הרקחים בין אחד לשני הלכו וגדלו, וחשיירת החלה להתפשט על פני שטח עצום. חבלה חסורה בכושר התנועה שלהם היוו החבילות שנשא כל אחד — ה"פקלף", כמו שכינו זאת החברית. כל כמה שנסיגנו לשרולט שיורקו את תחפצים, היה לשוא. קבוצה אחת מבין המעפילים סעתה וסטתה דרומה, היא הגיעה לכביש ואדירסאלה ונפגשה עם כיתת החסימה

ואדי פלאח, והכביש לבית אורן על הצלע המזרחית (צילום ממזרח)

הדרומית, שחזרה כן המארב ליד בנייה המסורה. משגודע לי עליך הודעתי להם ע"י רץ שימשיכו לאורך הכביש. מפקד כיתת החסימה, שראה את קשיי התנועה, ריכוז את הקבוצה בצד הדרך ושלח רץ קדימה, אשר קרא לכמה סכונות לבוא ולאסוף את הקבוצה.

הזמן החל דוחק. החלטתי שאני יכול שוב להמתין ולהתאים את קצב השיירה כולה לקצב התנועה של המפגרים, הוריתי על כן לסגנו, שהיה, כאמור, גם מפקד מחלקת המאסף, שיסאר עם כמה אנשים ויאסוף את הנחשלים. במידה שלא יצליחו להגיע לבית אורן בטרם אור, יוא עליהם להתסתתר בחורשות הסמוכות ולהמתין עד רדת הלילה, עם שאר המעפילים שהיו אתי, כ-100 איש בקירוב, המסתכני בדרך לבית אורן.

משהיינו סמוך לגדר הישוב עצרתי את השיירה והריתי למחלקת החלוץ לצאת קדימה ולהבטיח את כניסתנו סכיון. "אחווה", המחלקה נערכה סמוך להתעפפות כביש ואדי פלאח — הדרך לבית אורן. אותה שעה בדיוק קרבה למקום סכונות מספרות. המחלקה המבטיחה עצרה את המי כונית וציוותה על אנשיה שלא להתקדם הלאה. כתשובה פתחו השוטרים שבסכונות באש על אנשינו. מפקד המח" לקה פקד לפתוח באש. כמה צדורות מקלע ומספר רימוני יר שהושלכו על הסכונות הצליחו להפסק. השוטרים הבריטי שהיו בסכונות נהרגו. השוטרים הערבי נפצעו, ואלו היתורו יצא שלם.

למחרת נתברר לי מדוע לא נעצרה סכונות זו ע"י כיתת החסימה שלנו שהושארה ליד התעפפות הכביש מ-אחווה". מפקד אותה הסימה, משגובה שעוד מעט יאיר היום, ושיירת הסכונות טרם הגיעה אליו לאספו, הניח שאלעה לבטח תקלה כלשהי, ועל כן החליט, על דעה עצמו, להניח את המארביתחוסם שלו, ולסגת ליגור. מיד לאחר אינצידנט זה נכנסתי עם כל הגוף לתוך בית אורן. במקום מגשתי את מפקד הסימת בבנייה המסורה ועמו קבוצה של 30 מעפילים לצורך, אשר הגיעו לבית אורן בסכונות. דקות מספר לפנינו, החלטתי לזרוז את נסיגתנו. אולם ההתארגנות כאן ארכה יותר זמן משהי שבת. תחילה, "נעלמו" נהגי הסכונות. היו אלה נהגים אזרחים אשר גויסו עם סכונותיהם ממשיקי העמק השונים. משסוף סוף ריכוזנו אותם, נתברר שהמעפילים נתפורו

אורך בכל הדרכים. כוחת המשטרה מצאו את עצמם לפתע כשהם מוקפים וחסרי ישע במני המון יהודים זועף. המאבק נסתיים בנצחוננו.

מסקר הפעולה מסיים:

משהתקרבונו לכביש חיפה-עפסה האיר כבר אור היום. החלוצי התקדמו והסם את הכביש מכיוון חיפה. סלגות אחרות עלו על הרכסים שמשני צדי ואדי זראע בו התקדמו, והבטיחו את המעבר. המאסף הבטיח את השיירה מאחור.

לאחר המסע הלילי התקדמו המעפילים בקושי רב; ושוב נתפצלה השיירה לשתי קבוצות: קבוצה אחת, סמוכה לחלוצי, אשר עברה את הכביש והמשיכה לדרך בואדי ליגור, כשעמם חולית הבטחה בת 5/6 אנשים; וקבוצה שניה מפורדת יותר, שנשארה עם שאר הכוח מאחור. החלוצי, עם קבוצה המעפילים, הגיעו ליגור שעה קלה לאחר 08.00 בבוקר. שאר האנשים המשיכו לדרך בואדי לעיני המשטרה, אשר עמדה כבר בפתח משק יגור. קבוצה אחת של מעפילים הוקפת ע"י כוחות המשטרה אשר ניסו לעצור את אנשיה. אולם התמרצותו של הקהל, מאלה שנועקו מחיפה, מהקריות ומבני המקום, חילצה אותם מירי המשטרה.

בשעות הצהריים, בשעה אחת לערך, 12 שעות לאחר שהוצאו מעתלית, הובאו אחרוני המעפילים ליגור.

הרא חור וספר שכוחות משטרה, במשוריינים ובמכוניות, נמצאים על הכביש, ביערות הכרמל ועל הגבעה שממזרח לבית-אורן. התחום הצפוני-מערבי של הישוב היה הפשי עדין מכוחות משטרה.

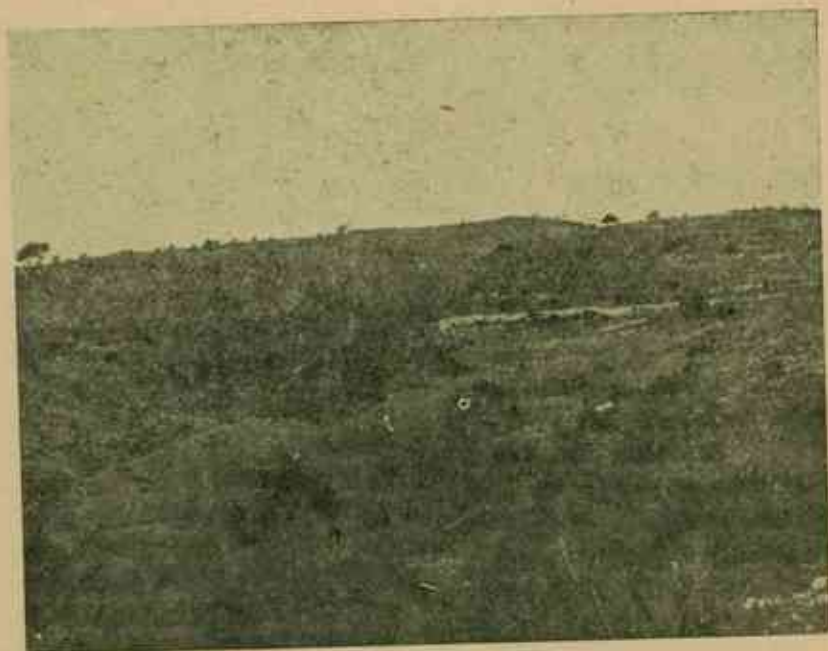
שקלתי, האם להישאר בחורשות או לנסות לפרוץ מני-סות. לא האמנתי שנוכל להשאיר בחורשה זמן רב מבלי שנתגלה, וביווד הששתי מפני כלבי-גיוש, שודאי יצאו בעקבותינו מן המחנה. ניהול קרב בחורשה היה דבר חסר תקווה, וביווד כשעמי ששים מעפילים הסרי נשק שאינם מסוגלים אף לברוח בשעת הצורך. החלטתי שעלינו לפרוץ אל תוך המשק.

הסמנו במהירות את נשקנו והפקדתי שני אנשים להבטיחו. ריכזתי את כל הכבודה אשר עמי, כשאנשי דוחקים את המעפילים מאחור, וכך פרצנו פנימה לתוך המשק. כוחות המשטרה ראו את הדירתנו אך לא הספיקו לעכב בעדנו.

במשק היה הכל מוכן להתנוונות. הנשק היה בחוץ — נכון לפעולה. עתה הצטערתי על שלא הבאתי את הנשק שלנו למשק כתגבורת לכוח-האש במקום; אך היה כבר מאוחר מדי כדי לנסות ולהחדירו.

מכונות משטרה ניסתה לפרוץ למשק — אך משנתקלה בשער הסגור נסוגה אחור. נסיונות נוספים לפרוץ לחצר לא ראיתי.

סמוך לשעות הצהריים החל קהל המונים זרם לבית-

חילית ואדי זראע ליד כביש עפסה. במקום זה הוצתה השיירה את הכבדש (צלום מן הכביש)

חיל הרגלים כיום – מגמות וחיפושים

כשם שההתפתחות של המלחמה אינה משתנית, אך רבות והולכות התמורות שבצורותיה וניליותה – כך גם חיל הרגלים, זו האינופני טריה – מלכת עדות הקרב המסורתית, שומר על מעמדו והעדרו הראשוניים במלחמה, אך אין ביכולתו לקיים כראוי אלא במחיר של הסתגלות ושכלול מרחיקי-לכת בארגונו הכללי, בצידו, באימונו אנשיו ובכשרו מעקדיו. כשם שמלחמת העולם הראשונה העלתה דמות חדשה בתכלית של חיל הרגלים, כן הורשה גם מלחמת העולם שמתחילתה תכונות ובעיות משלה לחיל האינופני, בין זה שבצבאות אדירי-כוח ובין זה המהווה את יסוד מערך ההגנה של מדינות קטנות ולא עשירות, ואם לציון כאן רק מעטות מהן, הרי הבעיות (והתכונות הנדרשות) הן:

ניידותו הטקטית והאופרטיבית של חיל הרגלים, כושר עמידתו בפני שריון, דרכי שתופו הנמרש עם חילותות חגנים, שילובו לתוך גורם שליטת האוויר שבמלחמה הרישה; מקום וניצולם הטקטי של הכלים המסייעים אשר בתוכו, חינוכו של הלוחם הפרט, שיהא איתן וגמיש כאחת; כושרו של הפיקוד הנמוך וסיגולו לאחריות של מעולה עצמאית למחצה, ועוד רבות הבעיות, שהן המולידות את הסגמות והחיפושים אחרי חידוש ושכלול המתנהלות בצבאות השונים מאז תום מלחמת העולם השנייה.

לקט המאמרים על חיל הרגלים כיום – אשר חלקו הראשון ניתן להלן, אינו מהווה אישור, במובן ידוע, אלא המשך למאמרים מנסיון המלחמה אשר נתפרסמו בחוברות, מערכות בשעתן, סמוך לסיומה של מלחמת העולם השנייה – הפעם כלולים בו שלושה מאמרים, ממקורות צרפתי, אמריקאי ובריטי, השיטתי והמקיף שבהם הוא הראשון, מפריעטו של הגנרל קיורניה, ובהם, אם כי בצורה סכלילה ומפושטת במקצת, מובלטים עיקרי הבעיות של חילות הרגלים בתקופתנו כאשר הוא – אפנים, תוך הדגמות ופריטי-פתרונות אשר ברור כי הנם שאובים מנסיונו ומצבו הספציפיים של צבא צרפת, אך הן המכליל, הן האיפייני לצבא צרפת דווקא, בשניהם יש ענין למי שרוצה לעמוד על בעיות חיל הרגלים בכללותה, מאמרו של הקולונל קרבל האמריקאי מתבסס יותר על פריקנסיון בלתי-אמצעיים והוא נוהג בהם נוהג, חסוף במקצת, כשקפו ודאי לא במעט גם את התרשמויותיו הגבוהות של קצין מסוים אחד בחילות הרגלים האמריקאי, אך דווקא משום כך נודע לו ערך מיוחד ידוע, – כי מובנה כאן הקשר הישיר בין נסיונות מלחמה ודעותיו ומסקנותיו המעשיות של בעל המאמר, המאמר השאוב ממקור בריטי שבאוסף זה, הוא, בעצם, יוצא דופן, מאשר אינו עוסק בחילות הרגלים, הרגלי, כי אם הנו מעין חזון-לעתיד שבמעוף למינו של מחברו, כשהחיל הרגלים יהפוך מוסס בעיקרו או כולו ויתפתח לפי מנסות של השתכללות יתרה וקציניות ביכולת הנוספת, הטכנית והטקטית של אנשיו, בצידם וחישושם – הנם שגרעיניה של התפתחות זו כבר הנם נתונים, למעבר, במצוי אתנו כיום לפחות בגורמי-ייסוד מוכרחים של מדינות מתקדמות מבחינה צבאית, ובעצם, הרי נסיונו ולקחו של החיל הבריטי הרגיל עד כה, הם אשר היו ידועים ומוכחים ביותר לקהל קוראיו, ועליכן יורגש פחות החסר הנגרם עלידי סטיה זו אל "ממלכת המחר" של רגלים-מוטסים, ועם זאת יתבהר לקרא הנשר-שכוח לקראת גלגל-חדש מעין זה של גיס-רגלי.

בהודמות עתידה נציג בפני קוראיו גם מנסיונם ומראשית-מסקנותיהם של חיל הרגלים הסובייטי, ואף זה הגרמני, ויתכן כי נוכל לשאוב גם ממקורות נוספים, אחת יש לזכור: לא לגבש תורה חתומה, הנח שאיפתם של ליקוטים אלה, שבהכרח אינם שלמים, כי אם להעשיר דעה ולהרחיב מושגים אשר כל צבא חייב להביאם בחשבון חיסוש דרכיו-הוא על רקע נסיונו ותגוביו.

חיל־הרגלים - לאן?

בראשית השנה נתפרסם ב"השקפה האינספורמציה הצבאית", דרישבעון המופיע מטעם מיניסטרויון ההגנה הצרפתי, מאמר רביעונין מאת גנרליביזיה קיורניה, אשר טבעי הדבר כי לפי תפקידו — המפקח הכללי הממונה על טיפוחו המקצועי של חיל־הרגלים ועל הדאגה לצרכיו המיוחדים — יתנה במיוחד על קנקן חיל־הרגלים של ימינו, ויבסס אל הדרכים בהן עשוי חיל זה לצעוד לקראת התפתחות נוספת רצויה, לא נזכר לפרוש בפני הקורא אלא את עיקרי הדברים של המאמר המקיף — והאופייני, ללא ספק, לדעות ולחישושים הקיימים כיום בצמאה של צרפת — ואשר חדים לו גם בכמה מצבאות אירופה האחרים.

של הדאגות האופרטיביות; במידה שיריבה של מדינה מסוימת יעשה את המאמץ להגשים הלכה למעשה מלחמת־תנועה, המבוצעת ע"י גייסות־תמרון מובזקות, בעלי כושר תנועה רב ועתירי אמצעי־אש רבי עצמה — הרי גם למדינה זו יהיה בגדר דבר רצוי ביותר כי תוכל להעמיד למול יריב כזה חיל־הרגלים משלה, אשר אף לו אותן התכונות עצמן.

ועתה נסתכל־נא מהן אפשרויותיו של חיל־הרגל ליום של היום, ראשית־כל יש לציין כי חיל־הרגלים זה הנו יוצא־חלציו הישיר של חיל־הרגלים נוסח 1916, אשר חלו בו שיפורים משיפורים שונים.

אותה שנת 1916 ציינה מהפכה מעמיקה בכל ארצ־גורנו וזינו של החיל האינספורטי — התפתחותו של חימוש מורכב, הופעתם של מבשיר־קשר טלגרפיים ואלחוטיים והפיכת יחידות־הרגלים לגופים המכילים בתוכם יסודות ויחידות־משנה כגוננים שלא מעור אחד, אלא השיפורים הגוספים אשר חלו מאז מתבטאים בהכנסתם של כל־יגשק עדיפים טכמה בחינות טכניות: בהחלפתה החלקית של תובלת־סוסים בתר בלת־מכוניות, ובציוויו של חיל־הרגלים בציד משוכלל של אלחוט־דיבור ואלחוט־מברקים.

מה 30 שנה ניתן לסכם את תכונותיו של חיל־הרגלים, תכונות המיוחדות אותו משאר תחילות — אם באופן עקרוני ואם באשר למידה — כדלקמן:

1. "זרימות" — דהיינו, יכולתו להתפשט ולהתפזר במידה מרחיקת־לכת ביותר;

2. גמישותו — דהיינו, כושרו להסתגל אל השטח ול"צקת" עצמו אל תוך פניו, שקעיו ובליטותיו; תפקידו הבולט של הפרט בתוכו (כל רגלי עלול להגיע ליד מצב בו יצטרך להחליט הוא עצמו על אותו תמרון ראשוני וזעיר ביותר אשר יש לערכו);

3. יכולת לקרב גוף־אל־גוף בטווח־מינימום; אופים המורכב של תפקידו הפיקוד בקרב (אשר אינם ניתנים למיצוי ע"י שום "גוס" האות שבחקנון).

החייל הרובאי — הוא־הוא החייל ה"רגלי" בהא הידיעה, ואלו "מומחים" ו"בעלי סקציות" למיניהם

כדי לעמוד על עיקרי בעיותיו של חיל־הרגלים בימינו יש לבחון תחילה שלושה גורמים, אשר להם נודעת השפעה מכרעת לגבי הרצוי והאפשרי שעה שאנו באים לדבר על עתידו של חיל־הרגלים: הם: 1. טיב ואופי התעודות והמשימות הע"שיות ליפול בעתיד הקרוב בחלקו של חיל־הרגלים. 2. מה הנו, בעצם, חיל הרגלים כיום — ומה הן אפשרויותיו לגבי משימות אלו.

3. מה הם השיפורים, אשר העומדים בתוך שורות חיל־הרגלים יתחילים לבואם במהרה־בימינו, על מנת לעשות את יחידותיו של חיל זה הולמות יותר את מילוי המשימות הצפויות להן.

אשר לסעיף 1 יש לציין, כי התעודות הכלליות אשר נהגים להפקידן בידי חיל־הרגלים מוסרי פות להיות אותן אותן תעודות עצמן כבעבר, אולם ביצוען מתגשם באיורה חדשה, אשר היא הנה פרים של:

— חוסר הבטחון הכללי (בשל אפשרויות ההופעה וההפרעה האויבת מן העורף);

— החשש בפני יחידות וקבוצות של האויב הצצות במקומות שונים ובדרכים שונות ומשונות (צנחנים, יחידות "קומנדו", גילויים של "גוס חמישי" וכיו"ב); התרחבותם של אזורי פעולות־הקרב (הבאה, לא במעט, בשל היחס האחר, המסתמן עתה לקראת העתיד, שבין גדול גופי־הצבא המופעלים, ומספרם, לבין מרחבי הפעולה של חיות או זירת־מלחמה).

אכן, המסקנות הנובעות מההתרחבות הנ"ל של אזורי פעולות־הקרב — תוקפן גופל, בראש וראשון, לגבי חיל־הרגלים הצרפתי וכן חיל־הרגלים של מדינות המערב בדרך כלל, בשים לב לחולשה היה־סית של כוחות־היבשה שלהן ולהיקפן של זירות הפעולה, עם זאת מן הראוי לציין, כפי שעמדו על כך בעלי ההערמות לגבי מאמרו של גנרל קיורניה, שנתפרסמו בעתונות הצבאית השביעית, כי אף בשביל מדינות קטנות יותר, כאלו שלעומת שטחן הן רוויות יותר בכוחות־מגן — כשביצירה למשל — גם בהן צריכות בעיות תהבטחה, חיפוי האגפים והשגת הבטחון של העורף, לעמוד בשורה הראשונה

אשר באותה יחידה אינם אלא „מספיק הסועה“ התקדמותו או נסיגתו של הרוב או היא היא המסמנת את הצלחתה או כשלונה של יחידת הרגלים בכללותה. מכאן ואילך בחזן קיומנה את אפשרויותיו של חיל־הרגלים באשר לתנועה ולתוצאה, את האפשרויות בהתקפה ובהגנה. האפשרויות בפעולה משהה, וכן פעולות המכוונות נגד כוחות־גורילה. כאן יש להבחין בין „חיל־הרגלים התקיף“ אשר אפשר להגדירו בתור חיל־הרגלים הממונה למחצה — דהיינו, בעצם, אינפנ־טריה רגלית־ממש, אשר הושמה אל תוך שיירות־תור בלה מנועלות: ולעומתו — חיל הרגלים המרסע־אורגני, שהוא המוסכר בפועל־ממש לבצע את „תמרון חיל־הרגלים ברכב־מנוע“.

יש לציין כי הבעיה של הובלת כלי־זין כבדים ותחמושת על פני שדה־הקרב, החיונית כל כך גם למידת נידותו הכללית של חיל־הרגלים בשדה הקרב, ולעתים אף ליציבות עמידתו בו — טרם הגיעה לידי פתרון מעשי; וזאת מכיון שהרכב המיוחד־אורגני לסיפוק צרכים אלה אינו עובר־בכל באופן שלם. נמצא כי הטלתה בידי אדם מוסיפה במצבים רבים, להיות הדרך היחידה אשר ניתן לסמוך עליה להעברה על פני שדה־הקרב.

אשר לאפשרויות בהתקפה

אין לחיל־הרגלים עצמת־מחץ כלל, או שהוא מצויה אצלו אף במידה מועטה. יש לו אפשרויות רציניות של שיתוק האויב הנמצא על פני השטח. באמצעות כלי־זין אבטומטיים, ואפשרויות ניכרות לשיתוק מטרות אויב הנמצאות מאחורי מחסה (באמצעות מרגמות); חסרות לו כמעט לגמרי האפשרויות לביצוע הריסות, מכאן שאפשרויותיהם של חיל־הסיוע, הטנקים והארטילריה, הן המתנות וקובעות בעיקרן־של־דבר את אפשרויות חיל־הרגלים.

תכונתו האופיינית הראשית של חיל־הרגלים בהתקפה היא סגולתו להסתננות, כשהוא מבקש באופן מתמיד אחר אפשרויות לעקיפתם (בדרך של פעולה מאגף או מעורף) של גולוי ההתנגדות האויבת שהוא נתקל בהם: — תחילה עקיפה של עיקרי־הגורפים של יחידות שלמות, ואחר־כך — אף של הפלגות הקטנות המבודדות ומרוחקות לעבר האגפים. הרי שזוהו, קודם כל ומעל לכל, תמרון המבוצע בידי הרגלי־התורבאים הגם שהוא נעשה, כמובן, תוך הסתייעות בכל צורות סיוע־האש, אשר מטילים אותו מלמעלה או אחר־כך, בכינון־ישיר; וכשבקבות הרובאים האלה נעים כל אמצעי האש הדרושים כדי להגיש להם סיוע קרוב ומחוקק ביותר, תוך שיתוק גילויי ההתנג-

דות האויבות אשר עוקפו על ידם, באמצעות אש אר־גפת־אלכסונית או אש־מן־העורף.

„דבר ההצלחה מורכב מבלתי־נשקלות, אשר בהן ההזדמנויות המות־ניות בסביעת־עיניו של המפקד, הדי־נמיות של המבצעים, תקיפותם במא־מץ, ואוסף־לבו האישי של כל אחד, תופסים מקום לא פחות, ואולי אף רב יותר, מאשר עצמתם החמרית של אמצעי־הציוד אשר הופעלו; הגם שזו האחרונה לעולם אינה בגדר דבר אשר יתכן לנהוג בו זלוול.“

ואשר לאפשרויות בהגנה

אין כלל ויכוח על כך עד כמה אפשרויות אלו הן חשובות: עצמת אשן העוצרת של חיל־הרגלים הנה אדירה כלפי חיל־רגלים תוקף (אם כי היא רק יחסית כנגד רכב־שיון) — בתנאי שהמערך שנבחר יהיה רשת של גורמ־אש מתמידים וצפופים — רשת שצריכה להיות גם עמוקה, באם רוצים לצרף אל העצמה־העוצרת גם את המושג של היכולת־להתמיד. „להחזיק בעמדה“, אשר לכך נדרשת גם האפשרות להגבות תוקפניות (ע״י שתדות המוס־עלות מעומק מערך־המגן).

לגבי הצורות העיקריות של מערכי־מגן נבחין: נקודות־המשען של מחלקה מבודדת (לזו אין ליחס כמעט כל עצמה עוצרת, אם כי יש לה מקום בתוך מסגרת גדולה יותר).

נקודת־המשען מטיפוס של פלוגה מוגברת (30—25 הקטרים שטח, והאפשרויות להתמיד בהחזקתו הן מוגבלות למדי).

נקודת־חיות, אשר יש לראותה כמינימום לתאחות תקיפה באמת, הלא הוא „מרכז־ההתנגדות“ המאורגן בידי בטליון, (100—125 הקטרים שטח), מערך עמדות־ההתנגדות אשר עליו מוטל „להחזיק מעמד“, היא מסגרת של רשת „מרכז־ההתנגדות“ הערוכים דרגים־דרגים לעומק.

האפשרויות בפעולה משהה

פעולה כזאת אינה אפשרית ב„מסע רגלי“, למול יריב ממונע. חיל רגלי שמוטלת עליו משימה כזאת צריך שיהא ממונע בשלמות מלמפרע (כי בלעדי כך לא יתכן לישק עם אויב את המשחק של: „עצור — אלץ להתפרס — ברח — חזור על הכל מחדש“).

אופיניות לפעולה משהה הן גורות־חיות גרובות: אין בה ארגון כוחות לעומק (ארגון האופייני לנסיגה חדרגתית, הנערכת תוך קרב של כוחות הצבא העי־קריים — להבדיל מהכוחות המוגבלים, המוסרשים

לתכלית השחיה כנ"ל), ומשך ההגנה הנו מוגבל. המדובר הוא בקי מעצר ומגן, אשר עורכים אותם זה אחר זה, מדי שלב חדש של השחיה במחפה של מכשולים — באם ניתן הדבר, הרי של מכשולים רצף פים, אשר יש בהם כדי למנוע כל הסתננות אויבת. במרחק לא רב לעבר העורף, בטנח המאפשר להם התערבות מהירה לפעולת הקרב, נמצאות אזי העתודות המקומיות של הכוח המשהה; ורתוק יותר לעבר העורף — עתודות בעצמה ניכרת, החיובות אף הן להיות בעלות ניידות מרובה.

האפשרויות בפעולות נגד גרילה

פעולות מסוג זה חייבות לענין בראש וראשונה את אותו חיל הרגלים אשר העד להגנתו של שטח המדינה (כולל הכטחה בפני נחיתות מהאוייר) ולהגנת אזורי העורף של הצבא, הן מצריכות חיל הרגלים אשר יתאמנוע כליל, מסוגל להתפרק בכל שידרש לפלגות פלגות זעירות ואשר יהיו לו אמצעים לעריכת סיורים, אמצעי אלוט מסופים וחימוש כבד המחונן ניידות אף הוא, (המדובר כאן הוא במינוח עו של חיל הרגלים — להבדיל ממיכונ, הינו — בהענקת רכב כאמצעי לתנועה מהירה, אך לא מבסיס להנהלת קרב; ז. א., — שבביצוע פעולות הקרב חוזר שוב חיל הרגלים הזה והושך יחידות של חיילים רגליים בפועל, בעלי כושר תנועה, ריצה, טיפוס וחילה בכל שטח מבוחר וקשה).

השיטורים המבוקשים ע"י החייל הרגלי

שטים הן ההנחות אשר נראה כי מן הראוי להדגישן ולשאוף להגשמתן:

1. לעשות את חיל הרגלי מסוגל יותר לביצוע תמרונים גמישים ומהירים.
2. להגביר את העצמה והתכליתיות של חימושו, ומעל לכל — חימושו האנטיטנקי והאנטימטוסי, אשר להנחתה הראשונה:

בראש וראשונה סובל חיל הרגלים מחמת חילול רצ. כלתי מבחין ובלתי מספק; ועל כן הנו זקוק לסוגים החיוניים הבאים של כוח'אדם: — מומחים במקצועות טכניים צבאיים שונים (וזאת בשל ריבוי סוגי הציוד המגוון המורכב שבחיל הרגלים החדש);

— לאנשים בעלי מרץ גופני, נפשי ורוחני (קרבי הרגלים מבלה את כוחות האדם המשתתפים בו — וזאת במידה העולה על הרגיל בסוגי החיל האחרים; על כן רק בחירתם של אנשים בעלי איתנות וגמישות גופניות, תקיפות נפשיות, כוח רצון והכרת התפקיד עשויה לאפשר לחייל הרגלי לעמוד בתמודדות הכרוכה בכל קרב).

— לבעלי דרגות גבוהות נמוכים מוכשרים, וזאת עד לפיר קוד על יחידות המשנה הזעירות ביותר (רב סמל והסמל'מפקד המחלקה של חיל הרגלים נמ' נים על אותם הסוגים של אנשי הסגל אשר חינו כם לגיבושם הנו הקשה והממושך ביותר — ועם זאת הם אשר הנם המשען החיוני ביותר ליחידות הרגלים, הן בהתאמנות והן בקרב).

— לקצינים, אשר יש לזכור כי יצטרכו להסנות על אותו חוג קצינות הצבא שצפויים לו התפקידים העצמאיים, הנועזים, ולעתים המיואשים (ועל כן — כבדי האחריות) ביותר.

באשר להדרכה חייב חיל הרגלים להיות בעל אימון טוב יותר מבחינת יכולת התמרון, אשר לארגונו, היה הדבר רצוי לו היו חוזרים לשיטה המרוכבת (דהיינו, כשכל יחידה מתחלקת לארבע יחידות משנה — לעומת הארגון המשו לש הנהוג עתה ברוב צבאות העולם), הן ביחס לפלוגה והן ביחס לבטליון: כי בחלוקה הנוכחית לשלוש יחידות משנה נמצאים חסרים האמצעים הנחוצים כדי לערוך תמרון ולבצע — ובשביל להיונה אחר כך בהגשת עתודות להגברתו ולשינוי כיוונו, המחלקה, כפי שהנה בנויה כיום, חסרה את הגמישות, למפקד המחלקה צריך שתהיה לו היכולת להרכיב בשעה שיחליט ובהתאם למסיבות בהן יימצא ולשלב התפתחות, קבוצת "אש", אשר בה ירכז את כל המקלעים הקלים שבמחלקתו, — ולעומתה קבוצה או שתי קבוצות של "תנועה" (קבוצות "תנועה", אלו תחנה מורכבות, כמובן, מרובאים, שיפעלו, בעיקר, כאמצעים הרובה, אך בטנח קצר — ברימון'היד ובמידת'מה בתת'המקלע או הקרבין האבטומטי, ואלו למול חיל'שריון יהיה ודאי נשקן העיקרי ריי מוך'הרובה מבקיע'שריון משומלל, שיהא יעיל לטווחים העולים על המקובל עד כה, ובטוחים מרר חקים עוד יותר — כלים מהסוג ה"בווקאי", אולם עי קר תכונתן המיוחדת יהיה בהתאם לשמה של הקבוצה, בכושר תנועתה בשדה הקרב — כשקבוצת המקלעים מתנה את בסיס האש המרוכז לתמרונה ולמחצה, אותו מחץ'רגלים אופייני אשר הנו כולו פרי תנועה, ומותנה על ידה).

לחיל הרגלים צריך להעניק שריון משלו: רכב'שריון קל לסיורים, וכן שריון כבד יותר (כר' גיל — טנקים בינוניים או בינוניים-כבדים) לתמיכת בו וליווי בהתקפת.

ושוב, למען הגביר את ה"תמרוניות" שלו, צריך חיל הרגלים לקבל אמצעי תובלה להקלת תנועה:

— „זחליות“ — להספקתו בשדה הקרב — אשר, בשל זחליותו, הנן מוכשרות לעבור בכל שטח, ותודות ל„זחליות“ הנמוכה ביותר, של מבנה, הנן פגיעות אך כמעט לתצפית האויב ולאשו דבר המעניק להן כעצם יותר בטחון מאשר שר יונן הדק, ורכב להקלת התנועה (להובלת כל אותו ציוד אשר היה מכביר על תנועתו של חיל הרגלים עצמו).

— רכב „עובר-בכלי“ — דהיינו, בעל כושר מעבר בכל שטח, בשביל הובלת כל־הזין הקיבוציים הכבדים של חיל־הרגלים (חידוש מלאי התחמושת בקרב הכולל כבר בתפקיד ההספקה, המוטל על „זחליות“ כמוזכר לעיל). רכב כזה ילבש ודאי במציאות הקרב החדיש, צורה של „תצא־זחלים“ — או כל־תנועה דומים, אך כל־י־זחל ומשוריינים בשלמות — אשר הנפת שלהם יאפשר להם את טלטלת כל־הזין הכבדים וצוותותיהם, והלא בין כל־זין כאלה הזקוקים לאמצעי־תנועה אורגני מעין זה יתפסו מקום בפני עצמו הכלים האנטי־טנקיים של חיל הרגלי.

— רכב של חיל־התחבורה, אשר ינתן ליחידות־הרגל לים תוך חלוקה מותאמת ומרחיקה־לכת כזאת של צותי־המכוניות, שמאותורגע שהרגלים יועלו למכוניות־המשא לא יחול כל ניתוק ושיבוש בקשרים הטקטיים הפנימיים של יחידות־המשנה של הרגלים, על זינם, תחמושתם וציודם, בשל היותם מוסעים באמצעות אותו רכב.

— ובהשלמה לכל הנ"ל, ותנאי מעשי לשימוש תכ־ליתי בו — אימון כולל, של הרגלים — מזה, ושל חיילי חיל־התחבורה — מזה, לקראת היכולת לביצוע „פעולות תמרון של חיל־רגלים המופעל כמסע־במכוניות“.

— ולבסוף, הקלת משאו של החייל הרגלי בקרב עצמו חייבת להיות הקלה כוללת ומרחיקה לכת: אין הרגלי צריך לשאת אלא את כלי זינו, תחמושתו ומעט צרכי מזון — כי דרר שים לנו אנשים שופעי מרץ וחפשיים בתנועותיהם, ולא סבל־מטען, נשיאתו של תרמיל כבד נשארת אמנם חלק של תהליך התאמתו של החייל בימות שלום לכוש־ריגוע — אך אין היא הולמת את הצרכים הטקטיים — שהם תולדת גורמים גופניים וגפשיים של היות הקרב.

באשר להנחה השניה

החייל הנמצא למול הטנק או המסוס להתק-

— „זחליות“ — התרגום למונח הצרפתי „chenillette“.

פת חילות הקרקע מרגיש את עצמו חסר את מלוא החימוש הנחוץ, הוא סבור כרגיל כי כלי הזין אשר מטיל עליו לשמשם ולהפעילם הנם מרובים יתר על המידה, וכי הקוטרם שלהם הנם מגוונים מדי (דבר, שגורם בין השאר גם לריכוז סוגי התחמושת, המוסיף הן למשקלה הכולל והן לסיבוכ ההתמצאות בה). והרי אלו משאלותיו:

— ציוד להגנה אנטי־טנקית: — כלי זין אשר יהיה בו כדי להבטיח פעולה תכליתית ממרחק של כמה מאות מטרים;

— ציוד להגנה אנטי־מטוסית: — שיהיה נייד יותר (דהיינו, מוצב בכלי רכב ה„עוברים־בכלי“, כל־מר — בעלי כושר מעבר בשטחים מכל הסוגים; בדרך כלל — רכב זחלי), וכן שיהיה רב ונפוץ יותר (פרושו של דבר, בראש וראשונה הצבת כלים אנטי־מטוסים קלים על כלי התנועה — בשיירות של רכב־תובלה בכל־י־נוע להסעת גייר סות וכי"ב);

— תותח־רגלים: — תותח סע־עצמי זחלי (הניתן להפעלה ככל־י־רית בודד — לפגיעה במטרות מבודדות מסוימות, או בתוך סוללת־אש — לשם חשגת השפעתה של האש־המרוכזת) — או מר־גמה כבדה — בעלת מבנה אשר יאפשר את הטלת פגזיה גם באורח־האש השטחני, כלפי מטרות נראות, לעומת השימוש המסורתי במר־גמה להטלת אש תלויה וטובלנית;

— כל־י־הזין האבטומטיים: — יש להחליף את התת־מקלע, ואת ה„מוסקטון“ — הרובה המקוצר — בכלי נשק אחיד, הוא הקרבין האבטומטי; ואלו המקלע־הקל והמקלע־הבינוני צריך שכל ההבדל ביניהם בעתיד לא יהיה אלא באשר לחצובה, ולבסוף יסוכם ויאוחד: חיל הרגלים של היום הנו קרבן לכמה סתירות פנימיות המתישות את יכולתו, ואלו הן: —

אין הוא מותאם במידה מספקת לאותן התביעות — הטכניות, התחבורתיות, הטקטיות — אשר מצוה אורח המלחמה הבנוי על תמרונים גמישים ומהירים, אין ברשותו אותה עצמת־פגיעה אשר הנת הכרחית למען יוכל לעמוד בכבוד במזויתו לבדו, בתוך אותו קרב העשוי להתחולל כתוצאה מתמרון אשר ינסה לבצעו בהתאם לנאמר לעיל.

מכאן נובע רצונו לראות את עצמו כשלהרשותו אמצעים להקלת תנועתו, — כשהוא ממונע וכשנתרנים בירד באורח תקין ומתמיד כלי השריון, וכל־האש הסע־עצמית אשר יעניקו לו, בד בבד, את מהירות התנועה, המפנה והתמרון בכל שטח שהוא ואת עצימת האש והמחץ ברגע בו אומר הוא את הקרב.

במה שנינו במלחמת העולם השנייה?

קלעים

החייל הרגלי נראה לרוב סקלע מצוין — אכן, בעיקר הודות לאותו זמן רב, המוקדש ללמדו לקלוע בתורחבול השחור הנתון ב" תוך מטרה לבנות, ואלו בקרב — הרי כמעט ודעוהם לא יראה החייל דבר"מה מסוים שיוכל לקלוע אצלו. עם זאת, הרי יתכן ורובאי שלא הוכשר עד לרמת קליעה גבוהה, יהיה בעל אותה יעילות קרב עצמה של הרובאי המושלם באם כל הנדרש ממנו בקרב (וזהו המצב לגבי רוב החיילים). אינו אלא לפגוע בגדר"שיחים, בקבוצה עצים או בשפת חורשה. במידה שהמדובר בשומשום לצרכי קרב, הרי אפשרי לי הסיר מעל הרובה את בורגי צידוד הרוח*, ומוטב להרכיב עליו כוונות רגילות, בדומה לאלו הנהוגות ברובי ציד. באם ייראה האויב בכלל, הרי בודאי יהיה נע; ואל מטרה נעה קל יותר לכוון בעזרת כוונות רגילות.

אש מהלכת

הנושא "אש מהלכת" כבר טיפלו בו יפה בעתונותנו הצבאית (האמריקאית) ** אש זו, מחזיקה את ראשי האויב למטה* גם לאחר הספקת הפגזות ההכשרה הארטילרית, הקודמת להתקפת הרגלים; היא גוטבת הרגשת בטחון בחייל המשתמש בה, שעה שהוא מתקדם. מן הדין שאש מהלכת זו תשמש כנוהג קבע לפעולה בעת חציית שטח מגולה למול עמדות האויב. מן הראוי שגם המקלעים הקלים ישתמשו בפתח אש כזאת. אכן, עדיפות בעצמות האש הנה בגודל תנאי הכרחי לשימוש באמצעי זה. לגרמנים לא היתה עדיפות זו בעצמת אשם שעה שניסו נהגיקרב זה בהתקפתם על עמדותינו שבראשית הגשר על נהר האלבה. — ואמנם כולם נהרגו כשרם הגיעו לקו שלנו.

לחימה בערים

מרבית הקרבות שלנו באירופה היו על כפרים, עיירות וערים. אפשר להניח, שגם בעתיד יהיה המצב דומה, ב" אירופה למדנו את סוג הלחימה הזוה במקצת בדרך הנסיון ובמקצת ע"י תרגילים שערבנו, בוסט"התפור מה, בכפרים הכבושים. הננו זקוקים לאימון רב יותר, ולתנאי איסונים מותאמים יותר, לחכמת הגיחות ולחימה בשטחים בנויים, וכאן, יש להדגיש שוב את

הזיכוחים על הנושא — מי הוא זה אשר הביא את הנצחון במלחמה — נעשו עתה פחות נסערים. אנשים מספר מודים עתה שיתכן וטעו לפרקים. הגיעה השעה להתרחיב בגלוי את הדיבור על לקח המלחמה מעל דפי עתונותנו הצבאיים. אני מביא בזה את דעותי, אני, המבוססות על חמישה מסעי מלחמה ב" זירת הקרבות האירופאית. עם זאת, יש לזכור כי אלה הנך דעות בלבד, ויתכן וניתן לסתתן. הן דנות בעיקר בדברים בהם שנינו; כי הרי אין צורך לתקן דברים אשר עשויים כהלכה, וכמלות הכל, הרי אנו ניצחנו במלחמה זאת.

תקן הארגון והציוד

במידה שהדבר נוגע לחיל הרגלים, הרי נסיון לנהוג דבקות קפדנית בתקנה ארגון והציוד אינו אלא בזבז זמן. לאחר יום אחד בלבד של לחימה קשה מתפורר תקן זה לחתיכות. הכרח הוא כי קציני המטה יהיו מסורגלים לקבל על עצמם כל תפקיד מטה שהוא, רוב אים נאלצים להיות מקלענים או רגמים, וגם להיפך, בשעת קרב לא תפעל אותה הלכה על הטעאת אנשי החלופה לחיילים שנעדרו, בהתאם לשינוי המקצור ע"הצבאי. אנשי החלופה אינם מכירים את המצב, והנם יראים. החיילים שנשארו בחיים אינם מכירים את אנשי החלופה; ואין להם אמן בורים — יהיו אלה קצינים או בני דרגות אחרות.

הנני ממליץ, לכן, שנאמן את כל חיילי הרגלים בכל כלי הנשק אשר לחיל הרגלים וכן בודיעת הקשר, אפשר להפחית את מספר שעות האימון להכרחי בלבד באם הזמן דוחק. במיוחד חשוב הוא כי הקצינים של חיל הרגלים, יהיו מוכשרים לפעול להכל כלי הנשק, כולל הפעלת טנקים נסעחים ותיקון של אי"א ארטילריות, שהיו ותכן ויצטרפו לקבל על עצמם אחד מתפקידים אלה. מן הראוי שגם מש"קים* בדרגות הגבוהות יותר יאמינו אימון רחב בדומה לזה, צריך שרק, השתייכותם סוג מקצועית צבאית אחת תדרש לקצין חיל הרגלים המוב. כן מוטב שיונה ליחידות הרגלים לשנות מהות בלי משלוח החלופה, עד אשר עצמתן תרד אל מתחת לדרגות היעילות בקרב, ואלו או יש להוציאן מקרה החיות ולארגן מחדש כן היסוד.

* מקדים שאינם קצינים — היינו הסמלים בדרגות הגבוהות יותר. — מ. ע. ר.

* הקיים ברובה האמריקאי. — מ. ע. ר.
** ואלו במערכת — ראה חוב' ג' עמ' 93, וחוב' ס' עמ' 82 — מ. ע. ר.

חיוניות השיתוף של הצות טנק-רגלים, הטנקים עוקרים את המגינים, ואלו הרגלים מחפשים על הטנקים בפני אש "בווקות" וכלים דומים, תופשים את הבתים שנכבשו ומחזיקים בהם.

פעילות לילה

בהכנסם לראשונה לשירות בחזית ירי אים הגייסות מדי משיעשו כל דבר ש"הוא בנפול החשכה, זולת היערכם לה"גנה בעמדותיהם. אך לאחר שהגייסות נעשו למודי קרב מן הראוי יהיה להשתמש יותר בהתקפות לילה מאשר בהתקפות יום. הרי דוגמה: במסע 1945 בגרמניה — ההתקפה האמריקאית על העיר גויס, שב"גדת הנחר ריין — נערכה בערב היום. עם האיר ה"יום למחרת נשלם כיבושה של העיר. אור היום ג"ל"ה אזי שנים עשר תותחים גרמניים, בני 88 מ"מ, מוצבים בעמדות "בטון" והם נועדו לטאטא באשם את שטחי הגנישות אל העיר שהנם מישוריים שטוחים. אך הודות לחשכה עקפו ופסחו הגייסות שלנו עליהם, והתותחים נעזבו ע"י הצנחנות שלהם כשהם של"מים ובמצב תקין. התקפה למולם באור היום עלולה היתה לעלות במחיר יקר עד מאוד. הרי שנחנך כי יהיה לנו אימון בהתקפות לילה ממש באותה מידה כאשר בהתקפות יום.

בין טנקים לרגלים

כל האימון הטקטי מעל לשלב של מח"לקה צריך שיהיה תמיד משותף לטנקים ולרגלים. בימי מלחמת העולם הראשונה לא עמדו טנקים לרשות דיביונות הרגלים, אלא לאחר שכבר עמדו במגע עם האויב. לכן למדנו את שיתוף הפעולה שבין חיל הרגלים לטנקים בדרך ה"קשה, ואלו, תרגול משותף של הצות "טנקים-רגלים" — שעה שאין עדין מגע עם האויב — "הפיד צות כזה לצות בפועל אמתי. ואמנם, שיתוף כזה פעל להפליא במבצעים המאוחרים יותר של המלחמה.

קשר

קודים של אלחוט הנם מועילים במת"קניה העורף ובהגנה סטאטית; אך הע"מסת השימוש בקודים על חיל-הרגלים הנמצא תחת אש הגנה חסרת תכלית. בלאו הכי קשה למדי להגיע את אנשי הרגלים האלה להקשיב אף לידעויות ב"שפה-גלויה". שעה שיוורים עליהם ממש, הדרך הטור בה ביותר לשמירת תנאי-הבטחון במצבים כאלה היא להוציא מפות-מבצעים, שבהן סומנו העצמים הנקודות החשובים שבשטח במספרים, השימוש במספר — במקום בשם של עצם גיאוגרפי — מקשה על האויב, העלול לתאווך, להשיג ידיעות המועילות לו, ואלו שיטת הקואורדינאטות אינה בטוחה דיה, כי מן ה"תם נמצאת אותה המפה גם בידי האויב.

סיגיה בפני עצמה היא השמירה על פעולתם ה"קינה של קוי הטלפון; והיא תעלה אמנם בקרבות רבים, אך הדבר שוה אף מחיר זה.

משמעת שיירות

משמעת שיירות על כבישים גדושים הופכת חסרת תכלית, בגלל ההתערבות וההפרעה ש"בין השדרות ה"שונות. כי לאחר שמספר כלי רכב זרים נכנסו לתוך שדרה לא"להם, קיימת אצל הנחלים שבאותה שדרה הנטיה לסגור את הרחמים ביניהם ולהתחדק, כדי למ"נוע את הזרים מלהפריד ביניהם. לו היו לגרמנים, בשעה שחצינו את נהרות הרהרד הריין, כוחות אור כל שהם — יכלו לערוך טבח ממש בכוחותינו — שהרי כל הדרכים שהולכנו אל המעבר על פני הנהר נחסמו במהודק בכלי רכב, ראש האחד בזנב רעהו, במקום נצטברו כל"רכב עורפיים כה רבים, עד שה"גייסות הלוחמים התקשו להגיע בזמן אל קוה-מוצא, מן הדין שיפקחו על דרכים גדושות באותה הצר"רה עצמה, בה נוהג לפקח "משגר-רכבות" במסיה"ב על תנועת הרכבות. כל יחידה שתורשתה להשתמש בדרך צריך שתנתן לה שעה קבועה להגיע אל נקודת-התחלה מסוימת, ושעה קבועה לסיים את מעבר "זנב" כוחותיה על פני אותה נקודה. קציר-מפקח מצויד ברשימת היחידות הרשאיות לעבור, ולוח זמ"ניהן, צריך שימצא בכל אחת מנקודות-התחל אלו, מכוניות שאינן נושאות את סימני היחידה, הרשאיות לעבור, יופנו מן הדרך. מן הראוי שבין היחידות יש"טרו רחמים שלתוכם אפשר יהיה לחדוש מכוניות מסור מנות במיוחד, כגון אלו של שלוחים ורצים ומכוניות של המטה הכללי, יחידות, אשר לא יספיקו להגיע בזמן אל נקודות התחלה, תובאנה לחניה בצדי הדרך, עד אשר יתפנה בשבילים רוח מתאים בורם התנועה. רצוי למעט בסימוני-קדימה על מכוניות, שהרי מכ"ניות רבות הנושאות "סימן-קדימה" נמצאות באיזור הקדמי פשוט למטרת סיור-הגנה, כדי, לחזות ב"חזה".

ארוחות

כדי להשיג את התוצאות הטובות ביותר מ"פעולת התקפה טוב יהיה להאמיל את הגייסות ממש לפני ההתקפה, ומוטב ארוחה חמה, התקפה הנערכת בשעה 11.00 בלי ארוחה קודמת — כרגיל, לא תרחיק להתקדם. צריך שבאורה תקן יא"כילו את הגייסות בארוחה חמה פעמיים ביום (עם ערב היום ועם שחר) ממכלי-תרמוס גדולים, אמנם יתכן וכתוצאה מכך יהיו מספר נפגעים בין אנשי המטבח אך דבר זה ישתלם באיתנות רוחם של הג"ייסות.

התיגעויות קרב

התיגעויות קרב הנה מחלה מדבקת ב" יוֹתֵר. באם לא יעצרו בה באמצעים חמורים, תתפשט מחלה זו במהירות בין כל היחידות. למספר יש להביא בחשבון מספר מטוים של אבידות הנגרמות על ידה. ברוב המקרים מחלה זו אינה קשורה כלל בעייפות גופנית. אחדים מן הנגעים בה אפשר להציל ע"י שמשאירים אותם במקומות בטוחים יחסית שבאותו אזור, עד אשר יתגברו עליה. יש לאסור על הרצאות של רופאי עצבים, המסבירות לגייסות את הסיבה של "התיגעויות הקרב", סימניה של אותה מחלה והטיפול המוצע בה. שהרי גייסות ילמדו ממילא על אודות ענין זה מהר למדי. אורך תקופת השהיה בקו החזית לא תמיד יצליח לשמש אמת-מידה להערכת סיכויי האדם להפגע מ"התיגעויות הקרב". שהרי רב מספרם של קצינים ר' חיילים אשר, לאחר שבילו ארוכות בחזית, הסתלקו ללא נטילת רשות — "עריקים" כביכול — ממחנות מעבר ובתי-חולים כדי שיוכלו לחזור ולהצטרף ל"יחידותיהם שבקו החזית. התרופה הטובה ביותר ל"התיגעויות הקרב" הנה נצחון בקרבות.

איתנות חרוה

מנקודת-מבטו של החייל-הרגלי אין חשיבות יתרה לאיתנות-הרוח של כל חילות אחרים שהם, שהרי תמיד תוכל להביא לידי השלמת האחרים עם גורלם ע"י שתציע להם העברה לחיל הרגלים. באם מקום המצאם הנר כחי אינו נושא חן בעיניהם. מכל מקום, יהיה טיבם של החילות המסייעים משובח כאשר יהיה — מעטים הם הקרבות, בהם ינצח צבא אשר לו חיל-הרגלים דל. את רוחו של חיל הרגלים ניתן לחזק באמצעים הבאים:

- (1) לחדול ממתן מדים מיוחדים (לדוגמא, מדי-טניסטים מרופדים) לגייסות, אשר לעולם אינם כה מגולים לפגעי מזג האוויר כחיל-הרגלים.
- (2) לחדול ממתן "דמי-סיכון" מיוחדים וכויות יתרות לחופשה לאנשי-צבא, אשר סיכונם היחסי, מ"בחינת הסיכוי להיהרג או להפגע, קטן בהרבה מזה של חיל הרגלים. (הכונה, כנראה, לאנשי חיל הא"ר — המער.)

(3) לשים קץ למצב בו כל מרכזי בילוי-החופשה גדושים ע"י אנשי-העורף, עד שאין כמעט כל ערך פסיכולוגי-מעשי בשביל החייל הלוחם בכך כי זכה באות הצטיינות, וזאת לזכור, כי לגבי האזרח, הד נתקל בהמון אנשי-העורף אלה, וביניהם גם בחיילי חזית, גיבורי-מלחמה הנו זה הנושא סרטים רבים על חזו, ואותו אורח, אשר יחסו והוקרתו הם אשר חשר בים. לאחר הכל, בתורת פיצוי-מה וטיפול מוסרי לחייל הבא אתם במגע, הרי הוא אינו מבדיל בין סרטים שגרסו באמת בקרב לבין אלה הניתנים באזורי העורף (לציון העובדה של שהיה בזירת-מלחמה מסוימת, מסוג "מדליות-המסעים").

בכל מלחמות העבר הוטל על חיל-הרגלים החלק הקשה וכפיר-הטובה של המלאכה. קרוב לדאי שגם במלחמת העתיד ישא חיל-הרגלים בחלקו המסורתי הזה באורח המקובל. עם כל זאת, עולה והולכת רמת ההשכלה והתפיסה של החייל, ויתכן, כי בוא יבוא זמן בו יאמר חיל-הרגלים שאינו רוצה עוד ב"מנת-חלקו בחלוקת תפקידים כזו, ואינו מתכוון ל"המשיך בה. באם יקרה כדבר הזה הרי לא תהיה תרר פה למכת ומוטב להקדים את התרופה, ולהגיישה מ"ראש.

כן ראוי שיקדישו מחשבה לכך, כיצד ניתן לה"סוך את חיל-הרגלים לחיל בעל מעמד והרגשה של חיל נבחר, למען יהיה לו כוח-משיכה מסוים אף לעומת חילות אחרים.

••

אין לך צורך בוכוכית-מגדלת כדי לגלות את ה"נטיה לזכות חיל-הרגלים שבמאמר זה, ואמנם, לכך התכוונתי. אמונתי היא, שכל זמן שיש לאומה חיילים רגלים, המוכנים לחרוג ולעלות מאחורי מחסה ומתוך חפירה ולהתקדם — בידעם, כי יתכן מאוד כי ייהרגו או יפצעו — יש לאומה זו חיל-צבא, ואלו, שעה ש"חיל-הרגלים של ארץ אינו מוכן עוד לנוע קדימה — שוב אין לאומה ארץ חיל-צבא.

חיל-רגלים נוסח 1965

הכוחות הצבאיים של מחר יהיו, איפוא, מורכבים בראש וראשונה מחיל-הרגלים, והלו יהיה בשלמותו חיל-רגלים מוסט. ידרש מהם כי יהיו מסוגלים לטוט ישירות מהבסיס שבארצם — במהירות של כ-1000 ק"מ לשעה ולנחות בדיוק על כיכרות-השיגור של האויב, או בסמוך מאד לחללו. ושוב: ככל שימהרו להגיע לרדי מגע ישיר באויב, כן יהיו בטוחים יותר. לא יהיו באורח מלחמה שכזו זמני בנינים, ואף לא עורקי תחבורה על פני הקרקע. כ-אדמת ההפקר ישמש עתה לא השטח שבין שני כוחות יריבים הערוכים זה מול זה — כי אם רוב רובו של שאר כדור הארץ, בעצם יהיה זה אותו מקום אשר אין האויב נמצא בו ואשר אתה בעצמך אינך חונה בו.

ארגונו של חיל-הרגלים

מבצע-הרגלים נגד נקודת בצרון שכזו — מבצע שיתבסס על נחיתה מהאוויר, ועל הסתערות-מקורב — מחייב דיוק רב בבחירת הזמנים ותאומים וב-עבודת הצות. באורח מלחמה כזה, שהוא מהיר תנועה ומהיר התרחשות ביותר, הרי הפיקוד והפיקוח על המתהווה קשים עד מאד, בשל עצם אותן הסגולות של כושר-התחבאות וזריזות המעשה, שהן העושות את חיל-הרגלים לאמצעי הטוב ביותר בשביל הסתערות מקורב. אדם, שהצליח להעלים עצמו מפני האויב — כמעט תמיד הוא נעלם מפני מפקדו הוא. כל שמחיר יותר הגו הקצב של התקדמות הרגלים, כן תגדל גם הסכנה של איבוד השליטה והפיקוח עליהם, ושל תהוה ובוהו העלולים לבוא בעקבות זה. לעומת קשיים אלה, הרי הפיקוח על תנועותיהם של אניות, או מטוסים, או טנקים ידמה למשחק ילדים ממש.

ארגונו של חיל-הרגלים, כפי שהוא קיים עתה, אינו מתאים ביותר בשביל אורח מלחמה שכזה. המבוסס על העלמה ועל תנועה מהירה, יחידת משנה המהנה עתה את הבסיס לארגון זה, הנה המחלקה של כשלושים איש בפיקודו של קצין, המאורגנת בשלוש כיתות, אחד הדברים שלמדנו ממלחמת העולם השנייה, הוא כי קבוצה בת שלושים איש איננה יכולה לפעול כגוף קיבוצי אשר יצא עליו ניצוח של ממש, באמצעות קולו, איש אחד. קצין מחלקתי, משנפתחה עליו אש כבדה והוא נאלץ לתפוס מחסה מאחרי מספר אבנים או קיר

יתכן מאד כי בתקופה הצפויה של מלחמות אטומיות, וכלי משחת אחרים ארוכי טוח הפועלים לפי עקרונות חדשים — יהיה תפקידו של חיל-הרגלים לשתק ולעקור את בסיסי האויב העיקריים שנועדו להפצצות אטומיות ולשיגור קלעים מנוהלים ורחוקי טוח.

יכולת ההרס הצפונה באפשרויות ההפצצה האטומית ע"י קלעים בעלי הגעה עצמית, ומכוונים מרחוק, נראה כי תהיה כה גדולה עד שתמנע בעד כל אפשרות של מסע התקדמות, והתקרבות אל האויב ע"י מבני-צבא ממונעים גדולים, מעין מסעות אלו אשר אליהן היו רגילים בעבר.

באותו נוסח מלחמה צפוי אשר נכנה אותו פעם "אטומי", אם כי הוא יכלול גם שימוש באמצעי קרב חדשים אחרים ורבים, מן ההכרח כי יוצרו מצבים שבהם, כל שהנך קרוב לאויב כן רב יותר בטחונך — כי אז לא יוכל להשתמש בכלי זינו האטומיים רחבי-ההיקף, בשנות הששים של המאה העשרים יהיה כנראה הכלל: "הגיע מיד אל מגע ישיר עם האויב — או שתאבד" — כלל צבאי גכון וקולע, ותאורה היחיד בו ניתן יהיה להשיג את מהירות הפעולה ואת הפתעת האויב — יהיה אז לשגר גייסות ישר אל "קף ביתו" של היריב — דבר אשר יצטרך להעשות בדרך האוויר.

אין ספק כי המקומות והשטחים אשר אותם יארגן האויב לשיגור קלעי מרחק אטומיים יהיו מרכזו של איזור מוגן אשר יבוצר ביצור חזק. "ככרות-שיגור" אלו יהיו מחוסנים בפני הפצצה נגד-אטומית ע"י כך שיערכו אותם במקלטים תת-קרקעיים עמוקים ונרחבים. עמדות מוגנות אלו ניתן יהיה לכבוש רק בכוחו של חיל הרגלים אשר יפעל בתוך השטח עצמו. טנקים ורכב שריון אחר — אין ביכולתם להתגבר על מכשולים טבעיים ומלאכותיים מאותו סוג אשר יהיה צפוי במערכת הגנה מעין זו; אין הם יכולים לחזור לתוך ביצורים תת-קרקעיים, ממדיהם, הניתנים לפגיעה של התפוצצות והידף אטומיים. גדולים מדי בשביל שיוכלו לסגל עצמם לחמיקה ולהמנעות מפני השפעתם של אלה, ומשקלם ונפחם היו מצריכים צי אחרי גדול מדי בשביל לטלטלם עד למקום הנדרש.

שלושת פקודי המשנה — אי אפשר שתהיה לה הצדקה שכן במלחמות הצפויות, מלחמותיו של חיל-רגלים מוטס.

הבטליון ימנה אי ארבע פלוגות — ומספר זה, טוב, נקבע על יסוד הצורך בקיפוף בשלבי הפיקוח והשליטה, ככל שמרשים זאת תחומי יכולתו של המוח לטפל באופן תכליתי באותו נופת של פרטים הכרוך במספר כזה של פקודי משנה, עם זאת, אותה „פלוגת מטח“ של בטליון שהיא קיימת עתה, בעלת ממדים ועומס תפקודים מופרזים במקצת, עם תובלת המנוע שלה, יתירה האיתות ונשק מסייע כבד אשר לה — יש לשער כי כמעט ותעבור מן העולם.

הבריגדה, בת שלושת הבטליונים, תהיה אז ארגון היסוד של הצבא. בצורת המלחמה הצפויה הזאת, רבת המחירות ומכוננת להסתערויות מקרוב, יהיה הקצב גמרץ מדי, והזמן מוגבל מדי, מכדי לאפשר מידה רבה של ריכוז, בדומה לנהוג בארגון הדיביזיוני הקיים עתה של כוחות צבא, במקום

לבנים — תמיד היה מוצא כי אין ביכולתו לראות אלא שנים שלושה אנשים אחרים ממחלקתו, אשר תפסו, בדומה לו, מחסה בשכנותי הבלתי אמצעות בעזרת צעקה יתכן והיה ביכולתו גם להגיע לידי כך כי עוד ארבע או חמישה אנשים ישמעהו, לאחר עוד שנים או שלוש זניקות קדימה ממקום מחסה אחד למשנהו, היה מפקד המחלקה מגלה כי אבדו לו רוב אנשיו, וכי שוב אינו מפקד אלא, בערך על כיתה אחת.

המחלקה בת שלושים האיש, בתורת יחידת המשנה הבסיסית בארגון הרגלים, הנה גדולה מדי, כבדת תנועה וקשת ניהול מדי בשביל התנאים הטקטיים שבהווה ובעתיד.

הגוף הקיבוצי הגדול ביותר של חיילים, שניתן יהיה לכונו ולפקח עליו כיוון ופיקוח אישיים, בתנאי העלמה והתנועה המהירה, לא יעלה על מנין אנשים בערך, ואולם, בה בשעה עצמה שהמחלקה בת שלוש הכיתות הנה — כפי שכבר ראינו — גדולה מכדי שמפקד המחלקה יוכל לנהלה ולשלוט עליה אישית.

טרם קרה הדבר כי צבא יסבול תבוסה במלחמה כשל כך שהפריו בראיה מראש של מבניות מלחמה מחדשת ומתקדמת; אולם ההיסטוריה, וביוחד ההיסטוריה של התקופה האחרונה, ודועה זכרונות של אסונות ותבוסות אשר שורשם היה נעוץ בראיה בלתי מספקת מראש, בחופר תכונה לקראת תנאי מלחמה אשר ישלמו בשעה שתערך בפועל אותה מלחמה צפויה.

זה יהיה ההכרח לרכז את אותם סוגי תחיל המסייעים (במידה שהתקיימו כאלה) אשר יצטרפו להם גם במלחמת העתיד, בתוך מסגרת ארגון של הבריגדות, בשביל לאפשר את הקצאתם המהירה למקום הנחץ, משדרש הדבר.

הדיביזיה של העתיד תפסיד את תפקידה הנוכחי בתורת גוף הצבא האופרטיבי היסודי, אולם היא תוסיף להתקיים כשלב חיוני בפיקוד, מפקדה דיביזיונית תנצח או על שש בריגדות. המספר הנוכחי של שלוש יהא קטן מדי בתנאים החדשים שיתחוו, מכדי שהוא יצדיק את הקמתו של ארגון מיוחד לשליטה וניצוח טקטיים עליו. בהווה ובעבר היה אותו מספר — שלוש בריגדות — המסכימוס אשר היה בידי מפקד דיביזיה לטפל בו, בשל תביעות המנהלתיות של אספקה ותובלה, אשר הן, בעצם, שהיו עיקר דאגותיו. הדיביזיה העתידה בת שש הבריגדות, שתהיה חפשית מכל הסככים וההגבלות שבעורקי התחבורה שעל פני הקרקע, בבסיסים שמאחורי העורקים, ובנקודות האספקה שלאורכם —

הרי היא גם קטנה מדי מלאפשר את קיומו של מעין „מטה מחלקה“ מיוחד, בפיקודו של קצין, אשר הוא שיקיים שליטה ופיקוח בלתי ישירים באמצעות אלחוט-דיבור, ממרחק-מה מהכיתות, ניתן איפוא לצפות, לקראת מלחמת המחר, כי יתחוו ארגון של מחלקה בת שש כיתות, כל אחת בת עשרה חברים בפיקודו של סגל אשר תכוננה באמצעות אלחוט-דיבור ע"י קצין מפקד מחלקה ומטהו.

תהיה זאת, איפוא, „מלחמתם של מפקדי הכיתות“, כשהסגל הוא שיהיה „מנהיגם בקרב“ ממש של אנשיו, והקצין יפעל כמפקח וכמרכז.

ארבע מחלקות כאלה, שתמנינה כמאתיים וחמ"ש איש תהוו פלוגה. בדרך כלל הרי מספרם של פקודי המשנה שבתוך פיקוד מסוים צריך להקבע במידה מכרעת ע"י כך, מהו המספר המכסימלי של פקודי משנה כאלה אשר המפקד יוכל לטפל ולשלוט בו, בשים לב לקצב התנועה, לגופה ההודעות והדרישים המגיעים דרך גלי האויר, והזרזות בה יש לקבל החלטות טקטיות, הדבקות שבעבר בעקרון

רוב הקשיים שבשליטה הטקטית על החייל הפרט בשדה הקרב, כי זאת לזכור, תמיד, ויש להדגיש כל הדגשה אפשרית: העובדה כי אין מפקד הכיתה רואה את אנשיו — ולא המרחק שבינו לביןם — היא העושה לבלתי אפשרי כמעט את השליטה עליהם באמצעות קולו, שעה שהם נמצאים תחת אש קשה של האויב.

אלחוט-הדיבור יאפשר לו למפקד הכיתה לדבר עם אנשיו מבלי הרמת ראש או הרמת קול. יהיה ביכולת האנשים למר למפקדם היכן הם; וביכולתו יהיה לתכנן באופן מפורט את הצעד הבא שעליו לנקוט, לתת פקודות מפורטות ומדויקות.

בשביל אלה יספיק השימוש באזניה אחת מהאזניות שבקסדה (אזנית-האלחוט*). ואלו האזניות השניה תוכל לשמש כ"אזנית-השמע", אשר כל תפקידה יהיה להגביר את הצלילים, הקולות והרחשים הרגילים, להבחנת יתר בהם ע"י נושא הקסדה; וע"י כך היא תשמש תכלית כפולה. ראשית, תהא תחליף לקשר הודי, במקרה של תקלה בקשר-האלחוט, ושנית, בשביל גלוי הרחש של תנועות אויב. שימוש שני זה של "אזנית-השמע" יהיה בעל חשיבות מיוחדת במצבי קרב מקורב.

בתור השערה לקראת העתיד אשר הבסיס בשביר לה הנו עדין פחות מוצק, ניתן לקוות כי "מצחת המגן" שבקסדה תוכל לספק לנושאה גם כושר "ראיית לילה" — ואפילו מטרים לא רבים היו מספיקים, ועוזרים הרבה, הלילה — הוא הגדול שבכל המעצורים לתנועתם של הרגלים. אותו צד אשר יתא הראשון שיטכלל ויכניס לשימוש אמצעי-עזר מעין זה ילחם אז, בעצם, כמי שנלחם באנשים עורים*.

בתוך תרמיל הגב שלו ישא החייל: את מכשיר האלחוט קל המשקל וגליל-חמצן קטן מאד; מעיל-יריעה קל אשר בראש וראשונה ישמש כשמיכה; מנת מזון מטפוס של מנות שדה*; הכסות העל-יונה, שמעל לשאר בגדיו, תהיה עשויה בד אשר טיפלו בו טיפול יומי מיוחד, בשביל להבטיח את הגוף בפני השפעות רדיראקטיביות.

לא קל בשעה הנוכחית, לראות מראש עד כמה יספיק המחקר האטומי עד 1965, להתבטא גם בחידושים בשטח הנשק הקל של הרגלים. התכונה האופינית

העיקרית של ההתפתחות האטומית, המופעלת כנשק, היא קלות משקלו היחסית של הקלע, לצומת איזור הפגיעה שמסביב לו. והנה שעה שמשתמשים בקלעים אטומיים באמצעות מטוסים נושאי פצצות, או באמצעות "קלעים מנוהלים", או צורות שונות של ארטילריה — הרי אין כל בעיות מורכבות בענין מבנה הקלע האטומי, כי בתנאים כאלה מצוי חלל מספיק בשפע להכנסת המנגנונים העדינים והמסובכים, וניתן איפוא להשתמש שימוש מלא ביתרונה של אותה, "תכונה אופינית עיקרית", ואולם, משרוצים להגיע לבנית דוגמה זעזערת של קלע אטומי, בגודל מעין זה של כדור-הרגלים הקטן, הרי זה ענין שונה תכלית שנוי וברורים מאלהים הקשיים הגדולים שבדבר, יתר על כן, מבצעים מוט-סיס, המסתיימים בהסתערות-מקורב, אשר בה שואף הרגלי החדיש להגיע לידי מגע מהודק עם האויב — אינם מצריכים כלל את הרחבת איזור-הפגיעה של כלי הנשק אשר לרגלים. אדרבה, בפעולות כאלו יוסיפו להיות הכרחיים כלי נשק בעלי איזור פגיעה מוגבל, אשר ניתן להשתמש בהם מבלי לסכן את המשתמש עצמו; ונראים הדברים שהכדור המוצק הרגיל ורימון היד יוסיפו לשמש כתחמושתו של איש הרגלים גם ב-1965.

המכל

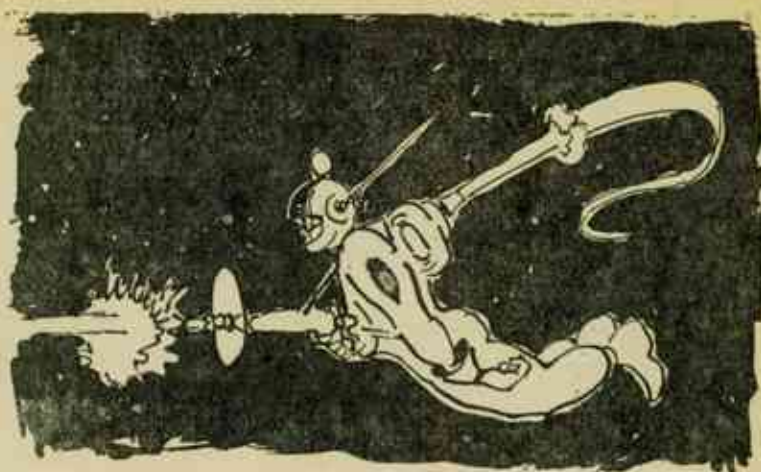
בהיות והכיתה תשמש, מבחינה טקטית, יחידת המשנה הבסיסית — הרי שהמלחמה האטומית של העתיד תהיה במידה רבה מאד מלחמתם של מפקדי-כיתות.

המגמה שנתגלתה בקרבות היבשה כבר במלחמת העולם השנייה העלתה תמונה של קרב רגלים אשר בו מופיעים לא כל כך בטליונים או בריגדות של אנשים הנמצאים בתחום ראייה המשותף לכולם בשעה שהם לוחמים — כי אם סדרות של "מלחמות-בתוך-מלחמות", כשקבוצות קטנות של אנשים לוחמים, בתגרות מבודדות, מחוץ לתחום ראייתו של קבוצות דומות אחרות. הצד הזה שבטקטיקת הרגלים יכלול עוד יותר בשנת 1965, תנאים כאלה יתבעו יכולת ליומה ניכרת מאד ולעצמאות בפעולות מצד המפקדים הנמוכים יותר, העומדים בראש קבוצות קטנות.

בעבר היו בוחרים את המועמדים לסמלות בזכותן של תכונות אשר נדרשו בשביל תנאי מלחמות בנוסח המאה ה-19, אשר ציינו אותן עצמת ואש הקסמה והערר העלמה, גם מפקד הכיתה החדש.

* אפשרויות מעין אלו נמתנו כבר בשלהי מלחמת העולם השנייה. עם הנהגת המכשירים השונים המשתמשים בקרנים, "אולטרא-אדומות", — המער, * הסיסות-זמון ליום אחד הניתנות לחייל בצבא ארה"ב, ומכילות ארוחת בוקר, צהרים וערב.

היחידים לכל הענינים השיר
כים למסגרת הפיקוד שלהם.
לדר כזה יבטל הרבה מאי
הבהירות וחוסר ההחלטה
הנובעים ממצבים של "שני
אדונים לענין אחד" — ועל
ידי כך תינתן לקצינים שב-
בטליון האפשרות לשלוט
שליטה מלאה ומדוייקת הר-
בה יותר על החייל הנתון
לפיקודם.

"מבצרי הבסיס"

העקרון, אשר לפיו "תמיד יש לפעול מבסיס
מובטח" — אי אפשר להזניחו אף לגבי חיילי-הרג
לים של תור מלחמת "אטומיות". הבסיס שלהם אשר
בארצם-הם יהיה ערוך, בראש וראשונה, כמתקן
המובטח בפני קלעים אטומיים. הנמצא עמוק מתחת
לפני הקרקע. מטוסי-הם יועלו אל פני הקרקע, לצורך
ההמראה, באופן שיהיה דומה מאד לסידורים הקיימים
באניות נושאות-מטוסים, בשביל להעלות את המטר
סים אל סיפון ההמראה, כן יתבסס תכנונם של בסיסים
אלה על הצורך להתגונן בפני כוחות מטוסים
פזיזים, אשר יגחתו על גבי הבסיס עצמו או
בסמוך לו.

במבצרי בסיס כאלה ירכזו למפרע מזור, מים
ותחמושת לחדשים מספר, ואם כי תעודתם הראשון
בית הוא לשמש בסיס בשביל מבצעים תוקפניים, הרי
הסך הכל שלהם יהיה גם מעין רשת של נקודות
בצורות שישמשו אף תכנית הגנתית גרידא, משתת-
חיל הפצצה אטומית רצינית, הרי נגזר הדבר כי
יחדלו להיות ברי-שימוש כל דרכי התחבורה שעל
פני הקרקע. מבצרי הבסיס, הפוזרים על פני רחבי
הארץ ישמשו כמעין "נאות מדבר" של בטחון בתוך
שטחי התפקוד של חורבן ושמן. מובן מאליו
הדבר, כי הם ישמשו מחסני-ההספקה בשביל הספקת
האוויר לגייסות הפועלים בארץ האויב, וקיצורו
של דבר, הם אשר יהיו לחיילי-הרגלי ביתו, מקום
מקלטו, מוסטו ואוצר-מוזנו כאחד.

המסקנות

מלחמת הבורים בדרום אפריקה, בראשית המאה
העשרים, היתה מלחמתו של פרש; מלחמת העולם
הראשונה היתה במידה הגדולה מלחמתו של תותחן;

בעל תפקידי הפיקוד העצמאיים בשדה הקרב, יוסיף
להיות זקוק לסגולות תקיפות-הרעה, ואף הוא יצטרך
להיות מופת אישי של אומץ לב לאנשיו, אולם, מעל
לכל, יהיה עליו להיות מוכשר לקבלה מהירה של
החלטות.

פיקוד על כיתות יצריך חריצות רבה בקריאת
מפות ואת הוכחות לערוך. "הערכות מצב" צבאיות
בהיקף מצומצם, ניתן לראות מזה כי מידה הגונה
מאותה אחריות הנופלת כיום על מפקד מחלקה תרבו
על מפקד הכיתה של העתיד.
הנובע מזה הוא כי דרגת הסמל תחייב בעתיד
תוספת ניכרת מאד של סמכות ומעמד לנושאה.

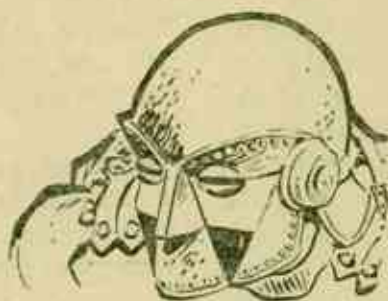
הקצין

הקצין הנמוך של חיל הרגלים העתיד יהיה
בעיקרו של דבר, מפקח — ולא "מנהיג" שהוא
מובנה הישיר של המלח, ככלי מלאכתו ישמשו
המיקרופון והמפה; ופרט למצבי חירום מיוחדים הוא
לא יטול בעצמו חלק בקרב בתורת מפעילם של
כלי זין. יבחרו בו בזכות יתרון מחו וידיעתו הצבאית
המעמיקה יותר — יותר מאשר בשל כושרו להגבות
מהירות ורוחו הנענות.

ושבו יש להדגיש כי מעל לשלב מסוים בסולם
הפיקוד אי אפשר לגייסות להיות בלא שליטה ופיקוח
מתמידים עליהם מבלי שיפסידו את ליכודם. השלב
הזה יהיה שלב המפקד על מחלקה (בת שש
הכיתות). — ועל ידי כך מתגלה כי התחום המפריד
בין דרגות קצינות לדרגות סמלות מבטא גם את
ההבדל שבין התפקידים של מי שאינו משתתף בקרב
עצמו לזה המשתתף בפועל בקרב.
מפקדי הפלוגות והמחלקות יהיו ברי-הסמכות

חייל אשר יהיה מצויד, ללא קמצנות, בכל אשר המדע
החדש מסוגל להמציא ולהעמיד לרשותו.
הקלע האטומי והמטוס מהיר-הטיסה אינם בגדר
דברים המצופים לעתיד, כי אם עובדות הקיימות
ביומנו זה. טרם קרה הדבר כי צבא יסבול תבוסה
במלחמה בשל כך שהפריו בראיה מראש של טכניקה
מלחמה מחזיקת ומתקדמת: אולם ההיסטוריה,
וביחוד ההיסטוריה של התקופה האחרונה, זרועה
זכרונות של אסונות ותבוסות אשר שורשם היה
נעוץ בראיה בלתי מספיקה מראש, בחוסר תכונה
לקראת תנאי מלחמה אשר ישלטו בשעה שתערך
בפועל אותה מלחמה צפויה.

ומלחמת העולם השניה היתה מלחמת טנקים, התוצאה
מאלה היתה שאת חיל-הרגלים נטו תמיד להעמיד
במצב של „האחות הלמלוכית“ לעומת שאר סוגי
החיל, ואולם כל המבנה של האסטרטגיה הטקטיקה
של מלחמה בזה „התור האטומי“ מן ההכרח כי
יחזיר את חיל הרגלים למקום הכבוד שלו במערכה.
תוך כדי שני מניני השנים שלפנינו יעלם כליל
הטוראי שבגדוד הרגלים של עכשיו, זה העמוס יתר
על המידה, המדשדש בקרשיו, עם נעליו הכבדות ועם
פריו שנתפרו ע"י קבלנים העושים מלאכה זולה.
במקומו יבוא החייל המוטס, הנשא מטען קל אם
כי צולה ביוקר, המעופף במהירות על פני מרחקים, —

ב„מערכות“ לפני חמש שנים

(מתוך חוברת כ"ט, תשרי תש"ו)

- חייב רגלי להיות בקי בטנקים, אם ירשה הזמן, יש ללמדו לנהוג בטנק, שיהיה
רכב זה נהיר לו בתכלית, לעולם אל יקבל שוב הרגלי שלנו מושג מוגזם על כוחו
של טנק אויב למול חיל רגלי טוב.
- האפתעה היא הפלפל של הקרב, ומשהיה הדבר הזה לאבן פינה
של אימוני הטקטי ואמת המידה לכל מעשיו — שוב אין הרגלי עשוי לסעות בקרב.
- אין די להשקיף על המלחמה כמו שהיא, לפי שגישה כזאת מבואה לידי
קפאון המקפח כל ניצוץ השראה באימון, מניחה בידי האויב את היומה בקרב ומאיטת
את ההתפתחות הנאותה וההגיונית של כלי הוויז והטקטיקה אשר תקדימונו על פני
אויב, כי בכל עת תמיד חייבים אנו לדעת מבעוד מועד, כיצד מתכוננים אנו ללחום
לעתיד לבוא, כדי שיהא האויב מרקד לקול-חלילנו־אנו, משתהא לנגד עינינו תמונה
זו, נוכל לצייד את עצמנו כדרוש, ואימונו יהיה מלא השראה, התלהבות ועניין;
אך אותה תמונה יש להציג לעיני כולנו, למקטון ועד גדול בדרגה.

מחוך „הכשרת רגלים לקרב“, לגנ׳ ח׳ור פ. ט. סיוקר.

גורל קרל פון קלאוויץ

- לעולם אין להטיל לתוך המשחק את כל כלל כוחותיך בבת אחת. שעליידיך ניטל מאתך כל אמצעי לכיוון הקרב; עליך ליגע את המתנגד, אם אפשר, עליידי כוחות קטנים ולשומר לרגע המכריע את ריכוז הכוח המכריע. משתוללה עתודה מכרעת זו, יש להשתמש בה בהפצה הגדולה ביותר.
- „אחרי עצם המכה באויב הרי הרדיפה היא הפעולה החשובה ביותר במלחמה.”
- „אל לך לתפוס את קוֹהֶרֶנס של החר שאתה מתכוון להגן עליו (כדבר שהירבו לעשותו בעבר) אלא להיערך מאחוריו. אל לך לבור לך עמדה לפני יער, אלא בתוכו או מאחוריו: את הדבר האחרון לא תעשה אלא אם כן יש לאל ירך לפקח על היער או התורש.”
- „אבן־פינה לכל משנת־ההגנה: לעולם אין לסמוך לחלוטין על חוזקם של פני הקרקע, ועל כן לעולם אל יפתוך גורמ־קרקע חזקים להגנה פסיבית. כי אם באמת חזקים פני־הקרקע עד כדי כך שאין באפשרותו של התוקף לעקור אותך, הרי הוא יעקפנו, דבר האפשרי תמיד, ואז נעשים גם פני־הקרקע החזקים ביותר חסרי־תועלת. אזי תיאלץ לעמוד בקרב במסיבות אחרות לגמרי ובשטח שונה לחלוטין, וכאילו לא כללת כלל את פני־הקרקע הראשונים בחישוביך. אך, אם פני הקרקע אינם חזקים כל כך, ואם התקפה בתחומם עוזנה בגדר האפשר, הרי יתרונותיהם לא יאזנו לעולם את מגרעותיה של ההגנה הפסיבית.”
- „בכל מכשול־שבשטח יש להשתמש רק לצורך הגנה חלקית, על מנת שנוכל לגלות התנגדות, תחזקה חוזק יחסי, בגייסות מועטים ולהרוויח זמן להתקפת. שעל ידה מנסים אנו לנחול את הנצחון האמיתי בנקודות אחרות.”
- „אסטרטגיה הריהי שילוב הקרבות הבודדים, אשר מהם מורכבת המלחמה, להשגת התכלית של מסע־מלחמה, או המלחמה כולה.”
- „בניהול מלחמה יש שלוש תכליות ראשיות:
 - א. לנצח ולמגר את כוחו המזוין של האויב.
 - ב. להשתלט על מקורות הכוח, החמרים והאחרים, של צבא האויב.
 - ג. לזכות בדעת־הקהל.”
- „אף על פי שהתצלחה גופה נראית רבת־סיכויים, מכל מקום לא מן החכמה הוא שלא להתאמץ התאמצות מרובה ביותר כדי שהתוצאה תהיה ודאית בהחלט, שכן לעולם לא תהא תוצאה שלילית כרוכה במאמץ כזה. אם גם נניח, שהמדינה תסבול מכך סבל רב, מכל מקום לא יצמח מזה כל רע, לפי שכגודל המאמץ, כן קוצר ימי הסבל.”
- „לרכו את כוחך ככל האפשר במקום שבו יש להנחית את המכות העיקריות, ובנקודות אחרות לקבל על עצמך את החסרונות הכרוכים בכך כדי שתגדל ודאות הצלחתך בנקודה העיקרית. הצלחה זאת משהושגה, שוב יצא הפסדה בשכרה.”
- „לעולם אל תבזבז זמן, חוץ מן המקרים שיש לזכות בותרונות חשובים דווקא על ידי התמתחות. הכרח הוא לגשת למלחמה חיש־מהר ככל האפשר, עליידי מהירות זו נתנקות באבן פעולות רבות מפעולות האויב.”

ולכן כה חיוני הדבר להעריכו הערכה נכונה מבחינת שטח־פעולה עתידים ואפשרויות השימוש בנושק מסייע.

הערכה נכונה של פני הקרקע צריכה, לכן, לציון ולכלול לא רק מה הנם השטחים האפשריים בהם תתפתח פעולת־נוראנו ומה הם השטחים הבאים בחשבון לפעולות אויב — אלא, יחד עם זה ובמשולב עם הנ"ל גם ציוני השטחים הבאים בחשבון למו־צב־תצפית אשר יוכלו לצפות על הפעילות הזאת. כי אין ערך למוצב־תצפית אשר אינו יכול לצפות על פעילות־בקרוב: הקרקע, כשלעצמו ולא כשטח בו מתנהלת או עשויה להתנהל פעולת קרב, אין בו כדי לענין את המפקד בתור שכזה.

קצין־המודיעין יוכל לעזור הרבה למפקד באם יאסוף מכסימום ידיעות על הקרקע, כדי להקל לו בקביעת תכניתו — כשזאת תכלול תכנית־תצפית, אשר תאפשר לו תצפית מתמדת במשך כל המבצע. מוצב־תצפית, שהוא חלק מתכנית־תצפית, צריך לענות על שלושת הגורמים הבאים:

(א) כל גקודה בשטח חייבת להיראות לפחות משני מוצב־תצפית קבועים. תנאי זה הכרחי כדי למנוע סכנה שקטע מסוים לא ימצא תחת תצפית, עקב אבדן מוצב אחד או הוצאת צו־תמוצב מכלל פעולה, וכן חשוב תנאי זה מבחינה נוספת: בשל הצורך ב־תח־ראיה נוסף, שיחצה — מנקודת־התבוננות אחרת, ובזווית אחרת — את השטח הנתון לתצפית, לגילויין של אותן תנועות אויב (ואף תנועות גיטות־נוראנו) אשר בלעדי כך היו עלולות להשאיר מוסתרות. בגלל בליטות־הקרקע שביניהן לבין המד־צב הראשון.

(ב) כל מוצב־תצפית צריך שיאפשר תצפית: על גיטות־נוראנו, גיטות האויב והשטח שביניהם.

(ג) מוצבי תצפית עתידים צריכים להיות בתחום ראייתם של מוצבי התצפית הקדמיים, כדי לודא שאף בשעת הדילוג תהיה תצפית קיימת — וע"י זה לנרד שהתצפית תהיה מתמדת.

בה בשעה שהערכת השטח אינה יכולה לקבוע

המונח „תצפית“, במובנה הצר של המלה, ברור לדעתי במידה מספקת גם מבלי שנטפל כאן בהסברת מובנו זה. הדבר אשר מביאנו לטפל בנושא זה הוא מובנה הרחב של תצפית־הקרקע, וכל הקשור בה.

בדרך כלל נעסוק בסוגיית התצפית שעה שאנו שוקלים את גורם הקרקע והשפעותיו: ובעיקר, באיזו מידה הוא משפיע על פעולת האויב ופעולתנו אנו, ובאיזה מידה הוא מאפשר תצפית לאויב או שמאפשר תצפית לנו לעצמנו. כי תצפית מהנה מקורידיעות למפקד, ולכן יש בה כדי לאפשר לו שליטה בעצמה הנתונה בידו, והפעלתה הנכונה — הן באשר לכוח־אדם, הן באש והן בכל הנוגע לסיוע הלוגיסטי שלו — להצלחתו של המבצע.

ברור לכן, שהתצפית צריכה להיות מתמדת. ותצפית מתמדת מצריכה תכנית־תצפית, מהי תכנית־תצפית זו?

תכנית־התצפית מירושה בחירה מתמדת של מוצב־תצפית לקראת העתיד, בהתאם לשלבי התפתחותו של המבצע. מוצב־תצפית אלה אשר מהם מורכבת התכנית וקבעו ע"י סורי קרקע־אויב, תצ־לומי־אויב ומפות, עוד לפני התחלת המבצע. כן תכלול התכנית אמצעי קישור בין המוצבים השתר נים אל המפקד וקביעת גיטות אשר יתפסו אותם מוצבים, וציון הזמנים בהם יעשו זאת.

השליטה הטקטית, בכל מבצע שהוא, מצריכה תצפית מתמדת: גם על היחידות והנושק שלנו וגם על אלה של האויב. אכן, מוצבי תצפית אשר הוקמו ונבחרו נכונה, מבטיחים למפקד אינפורמציה מתמדת על תנועות האויב ומשמשים גורם ראשון במעלה לשליטה על כוחות־נוראנו ועל יעילות השיר מוש בנושק המסייע שלנו.

התכנון של מוצבי תצפית מתאימים לעתיד, בחי־רת מקומות בשבילם ותפסתם — קשורים קשר הדוק בהערכה נכונה של תכונת הקרקע אשר עליו יבוצע המבצע. הקרקע הוא גורם מגביל חשוב מאוד לתפעול הטקטי של גיטות ונושק מסייע לסוגיה.

לנו לערוך את ביסוטינו לפעולה מתאימה. במקרה זה תכנית התצפית תוכן ותתאים לתכנית התנועה לפי שלביות, ותכליל את פירוט מוצב־התצפית אשר יתפסו, וכן את הציון באיזה סדר ידולגו יסודות־המשנה אשר יוקצו לתפקיד התצפית.

ב. התקפה

אם עומדת להיערך התקפה על יעד (או יעדים) שמחוץ לתחום־הראיה התצפית הקיימים, חייבת תכנית־התצפית להביא בחשבון בחירה של מוצב־תצפית קדמיים, ותפסתם תוך כדי התפתחות ההתקפה. על תכנית־התצפית להיות כזו, שהצופים יהיו חייבים באופן אבטומטי להעתיק את עצמם למוצב־התצפית החדשים משמגיעה ההתקפה לשלב מסוים. אך העתקת המוצבים אין בה כדי להתיר פגיעה בעד קרון ההתמדה בתצפית, על כן יש לבצעה בעד רת זוגות של צופים: שאחד מהם ממשיך בתצפית במוצב הקודם, בשעה שהשני מתבסס במוצב התצפית החדש. שטחי מוצב־התצפית אשר ידור שו לעתיד — ויבחרו סופית תוך המשך ההתקפה — יוקצו לאותם אלמנטים אשר יצטרכו לתפוס את מוצב־התצפית האלה, תוך קביעת סדר דילוגם, הסייגים שלפיהם יופעלו, סידורי הקשר וכדומה.

ג. הגנה

בהגנה תהיה תכנית התצפית חלק בלתי־נפרד מתכנית־המודיעין הכללית. תכנית־התצפית צריכה לאפשר תצפית מתמדת על כל התקפה אפשרית של האויב, לכן תכלול היא בחירה מוקדמת של מוצב־תצפית כלפי כל אזור ושטח העלולים לשמש כל התקפה אפשרית כזאת. אכן, צעדים אלה, באם יעשו תוך הפרזה מעל־למידה יביאו לידי פיזור רב מדי, ואי־ניצול כוח־האדם. לכן, מידת הפיזור צריך שתהיה כזאת, אשר תאפשר תצפית היקפית במצבים של רגיעה, יתר על כן, התכנית צריכה להיות כה גמישה שלא תהיה אף נקודה אחת בשטח־ההפקר ובשטח האויב הנמצאים בתחום הראיה, אשר לא תהיה אליה תצפית.

לאחר הכל, לעתים קרובות אין להמנע משטחים מתים ומדרכי־גישה אויבות ונסתרות, הבטוחות בפני אש שטוחת־מסלול. שטחים אלה יש לציון ולהעריך, תוך שימת־לב רבה, ולהכין תרשים אשר יאפשר למפקד לסכל, ע"י אש מתאימה, את השימוש בהם.

ד. נסיגה

הצלחת הנסיגה, מבחינת התמרון הטקטי שלה, תלויה הרבה בתצפית מתמדת והיקפית כלפי האויב.

(סוף בעמ' 50)

בדיוק נמרץ את מקומם העתיד של מוצב־התצפית שיש לתפוס בשלבים מאוחרים יותר של התפתחות המבצע. אלא רק את אותם מוצב־התצפית הנמצאים בתחום הראיה של מוצב־התצפית הקיימים כבר — הרי היא מאפשרת, בכל זאת, לקבוע שטח למוצב־תצפית שבעתיד, אשר עליו ימוקם במדויק המוצב לכשיגיעו לשם. דבר זה ימנע סיורים מיותרים וגוללי־זמן. לכן, קביעת מוצב־תצפית קדמיים, עורפיים ואגפיים אינה צריכה לחכות עד שהמבצע יגיע אל קצה תחום־הראיה הנתון, אלא יש לקבוע שטח־תצפית — ובדלג חולית תצפית על שטח־התצפית שיועד לה תבחר היא את מקום המוצב במדויק.

לעתים יקשה למצוא מוצב־תצפית אשר יענה על תביעותיהם של כל הגורמים המפורטים לעיל. התגברות הנובעות מפני־הקרקע תכרחה אותנו למצוא פתרון ע"י בחירת מוצב־תצפית משניים, ומוצב־חילופין; וכן צריכה הערכת פני הקרקע להיות זהירה וקפדנית, ולהביא בחשבון את האפשרויות הנורספות האלו.

אף תצפית הלילה תביא אותנו לידי צורך מוצב־משנה ומוצב־חילופין למוצב־התצפית הקיימים, כדי להתגבר על קושי התצפית בלילה.

ועוד הערה קטנה, אשר אולי לא תעלה בדבר עם דעתם של אלה המוצאים לאפשרי, לחייב את הגיון־האויב: תכנית־התצפית צריכה לאפשר תצפית על כל האפשרויות הפתוחות לאויב, כי באם נכון תכנית־התצפית אשר תאפשר תצפית טובה על אפשרות אחת בלבד — היות ו־ההגיון מחייב שהאויב ינקוט בה דוקא, וכי — ואילו האויב, למרות כל זאת לא יהיה מוכן — בגלל הגיונו, השונה כנראה — לבצע זאת וינקוט לו אפשרות אחרת — הרי שימצא אזי כי תכנית התצפית אינה בנויה על דרישותיו של המפקד לאספקת ידיעות, לבקרת־אש וכדומה.

נראה, כיצד פועלת תכנית התצפית בצורות הלחימה השונות:

א. תנועה למגע

היסוד העיקרי לאבטחת היחידות בתנועה הנו: איזורי־תצפית רחבים ועמוקים אשר יוקצו למשמרות קדמיים, אגפיים ועורפיים, שיאורגנו למפ"רע. אוזרי־תצפית אלה יתוכננו מלמפרע, במקביל לצורך ההתקדמות, ע"י זה תקום תצפית היקפית ומתמדת, איכון כוחות האויב בזמן הגכון יאפשר

גילוי האויב

סיפורו, גלוי הלב, של לויס קול. ו. ניקולס, שהתפרסם השנה בירחנו של קר לג' הפיקוד והטטה האמריקאי, יש בו כדי לאלץ מפקדים המתכשרים לקראת יכולת בקרב ובפיקוד. סיפורו זה ניתן כאן תוך עיבוד וקיצור מסוימים, בעוד שמסקנותיו הכוללות של המספר — שאינם זכרי נות אלא פרי מחשבתו של אחד המשמש מדריך בבית הספר גבוה למפקדים וקציני מטה — ניתנו בתרגום מדויק. המערכת תשיח לקבל תגובות והתייחסות הן ביחס לגורמיו ומצבים המופיעים בסיפור, וכן לגבי מסקנותיו של בעל המאמר.

קצרה של תיאור המאורעות — מפי אותו המפקד — הקשורים לקטע הדו"ח הנ"ל, כפי שהם התרחשו והתפתחו למעשה נוכח עיניו ובהשתתפותו: ב" הערותיו בשולי סיפורי המעשה תובע בעל המאמר כי יושם לב יותר לטיפוח העירנות וכישר ההתמצאות אצל המפקדים הנחשבים בתנאי חיות, כדי שיהיו מסוגלים לענות בעוד מועד על השאלה החיונית:

איה האויב?

חר יותר נודע ש"פיקודי קרב" אלה נחתקו ממטה הדיביות ע"י שדרות אויב, הנסוגות דרך מונס מזר

* גוף השנה של דיביות משורית אמריקאית (המנות בארץ תקן שני. "פיקודי קרב" כאלה וכן "דורב דיביות" נ"ר, הנתון ברשתות הישירה של מטה הדיביות). המיוחד שבגוף השנה זה הוא שאיננו צירוף גייסות קבוע, כי דומה לבריגדות המשווריות, או הבריגדות של היל רגל לים מסוגע (או מעורבות), אשר מתן מורכבת כרגיל דיביות שריון בצבאות אחרים.

"פיקודי קרב" אלה אינם אלא מפקדות בתוספת גייסות מפקדה כגון יחידות קשר, תחבורה, הבטחה וכדומה (אשר אליהן מצרפים מדי פעם, בהתאם לצרכי המשימה) הטקטית ולמשימה המוטלת. יחידות שונות, במספר זה או אחר מתוך הסך הכולל של גדודי טנקים, גדודי רגלים משוריינים, יחידות ארטילריה, המהימם את דיביות השריון האמריקאית; ובהשתנות המצב — עשוי תמיד להשתנות גם מספרן והרכבן של היחידות המצורפות אל כל אחד משני גופים הלוחמים נמישים אלה.

להלן ניתן קטע מתוך "דוחי מודיעין נבחרים" של דיביות הרגלים הראשונה האמריקאית, מימי התקדמותה המהירה בצפון צרפת ובלגיה ב" 1944. ב" 2 בספטמבר 1944 נשאר עוד מדרום לגבול בלגיה צרפת כוח אויב שנאמד במאה ועשרים אלף חייל, מגמה עיקרית אחת היתה ניכרת עתה באימטרטניה של האויב: להוציא את כל גייסותיו בכיוון מזרח, לעבר "קרוינפריד". תכנית זו היתה כבר בשלב די מתקדם של ביצועה כששדרות האויב, הזורחות מזרחה, התנגשו ומרצות בכוחות אמריקאיים המתקדמים צפונה.

על רקע זה נראה הדגמה לכך, מה גדולות ומכריעות ההפתעות הצפויות למפקד, אשר לא השיחיל לגלות כוח ראה לגילוי האויב למעלה מהכרח בקיומן בלבד של תקנות השדה.

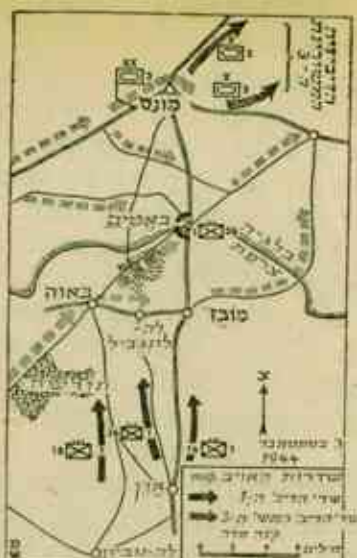
בעל הזכרונות ומחברו של המאמר, שהיה מפקד גדוד טנקים ומאו הפלישה לגרמניה סיפח עם גדודו אל דיביות הרגלים הראשונה של צבא ארה"ב, מנסה במאמרו זה להבליט במיוחד את המונח שב" אותו דו"ח. "התנגשו במרצות", אשר מאחוריו הוא רואה את המושג: ההפתעה שגורם לעצמו המפקד שאינו מצליח לראות את האויב. להלן תמצית

וזה רקע המעשה המסופר:

בסוף חודש אבגוסט 1944 דרך הקורפוס השביעי האמריקאי במהירות אחר האויב הנסוג מזרחה. ב" שלוש באבגוסט שינה הקורפוס השביעי את כיוון התקדמותו וצויה על הדיביות שלו לנוע צפונה לעבר העיר העתיקה מונס בבלגיה. ב" 2 בספטמבר פנתה הדיביות המשורית השלישית צפונה והותה את החוד של תנועת הקורפוס.

דיביות הרגלים הראשונה והתשיעית התקדמו בעקבותיה הראשונה משמאל והתשיעית מימין.

עם רדת הלילה הגיעה הדיביות הראשונה לעיר אן. סקירות מטה הקורפוס השביעי, אשר נתקבלו בדיביות, ציינו ש"פיקודי קרב" של הדיביות ה"משורית השלישית עברו כבר את העיר מונס. מאר

מרחק: 100 ק"מ

רחת. הדיכוייה הראשונה נצטווה לשלוח מיד גדוד רגלים, אשר יסופח כרורב אל הדיכוייה המשורית השלישית ואמנם, ב־0115, 3 בספטמבר, נע הגדוד הראשון של רגימנט הרגלים 26 (החונה ע"י און) בדרך מובז'מונס על מנת לבצע משימה זו. לאחר זמן נתגלה כי בעברו דרך מובז'מונס הגדוד רק ב־הפרש זמן מועט מהתנגש בשדרת־שיריון גרמנית רבת־עצמה, אשר זרמה מזרחה דרך עיר זו, ואלו צפונית למובז'מונס נתקל בשדרה גרמנית אחרת, אשר נעה מזרחה דרך באָטִיס, נכנס אתה לקרב ונאלץ להת־חסר בעמדות הגנה. בינתיים נעה הדיכוייה הרא־שונה צפונה בשלוש שדרות־רגימנטים מקבילות. ב־הגיעם בערך לכביש באָוה — לה־לונג־ביל — מובז'מונס נתקלו כל הרגימנטים במפתיע בהתנגדות אויב חזקה.

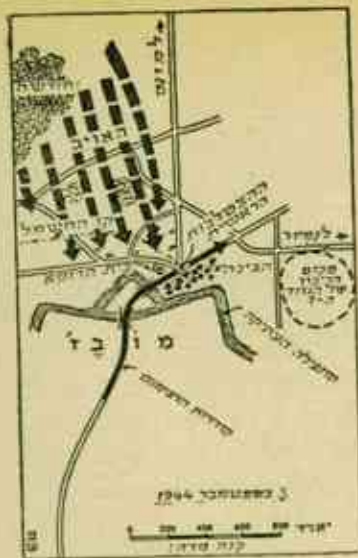
וזה סיפור מפקד גדוד המוקים (ו. ניקולס) אשר הוקדם בגייץ שלו בשעת המסע לעבר העיר מובז':
השדרה נשארה כבר במרחק־מה מאחורי כאשר סוף־סוף נתגלה העיר מובז' לעיני הצליל של פני מון כנסיה בודד מכפר מרוחק יותר הגיע קלושז לאוני ולפתע נתחור לי שהיום הנו יום ראשון, אך לא עלה בדעתי כלל, שבקהילה כה גדולה ואדוקה בדת כמובז' — גם פעמונים נוספים צריכים היו ל־השמיע את צליליהם בשעה מיוחדת זו בבוקר יום ראשון. כשנכנסתי אל העיר ועברתי דרכה לא שמתי לב לכך שתנועת האוכלוסיה היתה מועטת, מועטת אפילו בשביל בוקר יום א' בשבוע, ואיש לא נראה הולך אל הכנסיה.

כשהגענו לגינה קטנה וגעוּמה, מהעבר התוא של העיר, נתתי לנהג שלי אות כי יעצור. היתה זו ההצטלבות הראשית של הדרכים המוליכות צפונה למונס ומזרחה לנמיר. (ראה מרחשם מס. 2).
שקעתי בניחותא במושביו והבחנתי כלאחר יד במשפחה בודדת אצה על הכביש מערבה; הללו, בהקפדה רבה, נמנעו מלהתקרב אל הגיפ שלי והד ברכה החמה, שהיתה רגילה אצל תושבי צרפת כלפי חיילי צבאות־הברית, נעדרה. אפילו מבט לא נשלח לכיוון שלנו. הנהג שלי נראה כמי שאינו מרוצה מ־מצב הדברים והיה נע, במקצת עצבנות, אנה ואנה בתוך מושבו. הבית הנאה שמעבר ההוא של התצ־טלבות היה ללא ספק ביתו של רופא, כי השלט היה קבוע בצורה בולטת על קיר הלבנים, והנה, לא הת־רשמתי גם מהעובדה שהדלתות והחלונות היו לגמרי מכוסים ע"י מתרסים שהותקנו מניה וביה. בכל ה־סביבה לא נראה — כאשר רגיל בעיירות כאלו —

כל בעל חי; אפילו כלב רחוב לא נראה. רשרוש העלים בגינה, עתיקת הימים, היה הרעש היחיד הנשמע ובוה לא היה כדי לגרום הפרעה לאדם כה מרוצה מהעולם, כמוני באותה השעה. שקוע הייתי במצב היתה זה, מזה כ־15 דקות, כאשר הבחנתי ב־תנועותיה החששניות של דמות אדם מתקרבת מבין לעצי הגינה.

ראיתי, תוך סקירת־מבט סתמית, שאדם זה עונד על זרועו סרט איזשהו וללא ספק מעונין לדבר אתי. משקרב אל המכונית החל מסביר לי באנגלית רצור צה שהנו חבר הפ.פ.י. (תנועת המחתרת הצרפתית) ושברצונו להודיע על המצאותם של שלושים אלף נאצים בקרבת מידית אל העיר. בתוך החורשות ב־צפון־מערב העיר, בעקבות הערה מפתיעה זו הת־בוננתי באיש בעין בוחנת, חייכתי בנדיבות והודיתי לו באדיבות. חזרתי למחשבות נעימות יותר. האיש התרחק והתיצב לו כבעמידת היכון מאחורי עץ גדול והבעת עיירות על פניו, בדומה למסתכל המתכוונן לחזות במאורע מענין מאד. לאחר רגעים מספר, בר־אותו שלא השתמשתי במכשיר הקשר שלי וגם לא הסתלקתי בענן אבק, הוא חזר על אותה ההודעה, הפעם ביתר הדגשה, והודיע נוספות ששדרה משור־ינת נאצית ארוכה עברה על פני מקום זה, בכיוון מז־רחת, רק לפני כשעתים.

עכשיו הרגשתי את עצמי כבר מוטרד במידת־מה מ־מטומטם זה. הודיתי לו, הפעם באופן נוקשה יותר וציוויתי על נהגי להסתובב ולהעצר בצד השני

מרחק מן הים

של ההצטלבות על מנת להמנע מהטרדות נוספות. כן אהיה בעמדה טובה יותר לצפות לעבר דרך הגר שה של שדרת הרגימנט, לה המתנתי. בשעת ביצוע המפנה ע"י הג'יפים בתוך ההצטלבות לא יכולתי שלא להבחין בגושי האבן הרבים, המהווים את פני הכביש, אשר נראו בהם סימנים רעננים של קיצוץ חלקיקים מתוכם. ידעתי שסימנים אלה לא יכלו להגרם אלא ע"י שרשראות הפלדה של מספר גדול של טנקים גרמניים. כשהמכוניות נעצרה לפני בית הרופא הסגור נשתחררתי כבר לחלוטין מהחוליה. הסתכלתי לעבר איש הפ.פ. וראיתי עומד עדין עם אותה הדבעה הערה על פניו. ירדתי מהמכונית במגמה מפורשת לברר אתו את דבר המצאם של "שלושים אלף נאצים בקרבה מידית של העיר".

שעה זו הופיעה כבר מחלקת הסיוור והמודיעין של הרגימנט על פני הדרך. מפקד הרגימנט שגלוח אליה החל מיד חוקר את המצב ונמסר לו על הודעתו של איש המחתרת ועל סימני השרשראות החשודים במסילת הכביש. כאמצעי והירות הוחלט לרכו את הטנקים ואת הגדוד הראשון של רגימנט הרגלים ה-16, אשר זה עתה הגיעו לעיר, מעבר להצטלבות, מן מזרח לדרך. אתם הגיע סגן-מפקד הדיביזיה, אשר מסר לנו שהגדוד, שנשלח להצטרף לדיביזיה המד שורינת השלישית, נתקל באויב חזק. במרחק כ-8 מיל צפינה למבוי, לאור דברים אלה, אשר הגבירו עוד את החשד על הימצא אויב בסביבה. החליטו ה"מפקדים כי מוטב לסקור במבט את השטח ולעלות על גג בית הרופא ולצפות משם לעבר החורשה. לאחר פרצם את הדלת טיפסו ועלו אל הקומה העליונה — ולגנרל, בתור הקשיש בחבורה, ניתן לגשת הראשון לחלון. הלן הציץ בו — ונרתע תוך קריאת תפוח, מבלי שהספיק כלל להשתמש במשקפתו. ואכן היתה לו סיבה מספקת לכך. אף לא הצי קילומטר מאותו החלון, שרצו השדות והבוטנים חיל'רגלים גרמני, אשר נתפרש לשרשראות קלעים והתקדם ישירות אל העיר. כדברי המפקד: "עלינו במדרגות היתה ב"ניחותא אך ירדתנו נעשתה בוריוות יוצאת מן הכלל". בחסות הבטחון של תעלת העיר, עתיקת היר מים, נערכו בחפזן התכניות להדיפת הסכנה ל"עיר ולשדרות הרגימנט. נשלחה הפקודה לטנקים ולגדוד הראשון, אשר נתכנסו ממזרח להצטלבות, ל"היערך להתקפה. בינתיים פתח האויב באש נשק-קל אשר עצמתה גברה והלכה. אך נראה היה כי הדבר כאילו ואינו נוגע לפלגות של שדרת הרגימנט שהלכו וועברו על פני הגן — פלגות, אשר באותו הרגע היו מורכבות מהארטילריה הנלווית כשבתוכם משור

בצים מספר כלי רכב אנטי-טנקיים. כל אותם כלי הרכב הוסיפו להתגלגל במהירות קדימה, אמנם תוך רנחום שהוגדלו במידה נכרת. אולם היה אחד תותחן של מכונת יריה אנטי-טנקית מרובעת, בת הקוטר 50, הוא עמד לו בירכתי חצי הוחל, נאחו בידו ה"שמאלית בקת האקדחית של כלי זינו, לפתע קלטה עינו, תוך מבט מקרי לצדדים, את מראה האויב הד מתקרב. "מחזה זה של המון סמך של היל רגלים אויב, במרחק של רבע קילומטר בלבד לא גרמה לו אלא פעירת פה פתאומית לרגע קט. הוא הגיף את נשקו שמאלה בתפנית קצרה ולחץ על ההדקים, ממש ריסס אותה חלקת-גוף בתערובת תחמושת כדרים ותחמושת זוהרת אשר במכונת היריה. הוא פגע בקו חשמל של מתח גבוה, אשר היה קבוע מעל פני הקרקע — וחוטו הברזל נתברזו. השטיעו קולות שריקה ונפלו מתפתלים במקומות בהם רכזו האויב היו צפופים ביותר. ספק, האם מעולם היתה לתותחן נגד-טנקי מטרם "משתלמת" כל כך או האם מעולם גרם אחד מהם תדהמה כה גדולה בפרק זמן כה קצר. כמעט ומיותר לומר שפעולת יחיד זו היא לבדה כבר השתתה את האויב במשך זמן מספיק כדי לאפשר לו לגדוד הראשון לצאת בינתיים להתקפתו — ול"יחידות-המשנה האחרות של הרגימנט להתכנס ול"היערך באותו הזמן. אכן, אותו יום — יום צוד היה לטנקים הקלים של גדוד הטנקים שלי".

מה בעצם התרחש כאן?

מה היתה משמעות של התנגשות בלתי צפויה ומזוהה זאת?

באותו בוקר, 3 בספטמבר, נתקלו שלושת הרגרי מנטים של הדיביזיה ה-1, בהתקדםם צפונה בשלוש שדרות (ראה מרשם מס. 1), באופן פתאומי לגמרי בהתנגדות ניכרת של האויב.

רגימנט הרגלים ה-16 הגיע אל העיר מובן, ובאותו זמן התקדם כוח גרמני חזק דרומה בשביל לתפוס את העיר ולפתוח לעצמו דרך אל נמיוור. הדיביזיה ה-26 נתקלה בהתנגדות ליד לה-לונג'ביל והדיביזיה ה-18 מצא את העירה באה כשמחזיק בה, כמשוער, גדוד גרמני.

מצב האויב, כפי שנתברר רק אחרי עריכת הגדודים האמריקאיים לקרב, היה מוזר, עד כדי להפחית. גדודים אמריקאיים, שנצטוו לעקוף לצדדים כדי לעבור על פני גדודיהם שצעדו בראש הרגימנטים ושנכנסו ראשונים לקרב, היו נתקלים בשדרות אויב כמעט על כל דרך ושביל. יחידות האויב, בדרך

אפשר לתמוה מה עלול היה לקרות, אילו האויב היה מאורגן יותר ולא היה במצב של נסיגה מבוהלת. היו כאן כ-30,000 אלף חיילי אויב, באיוור שלא היה רחב מ-10 מיל, ואיש לא ידע על היותם שם. דיביזיה משוריינת עברה דרך האיוור, גדוד חי"ר מוגבר הספיק להתקדם בו כמחצית הדרך עד אשר נתקל במפתיע באויב חזק, ולבסוף דיביזיה חי"ל רגלים. "התנגשה נמרצות" לפתע עם האויב, לכל אר תן היחידות היו שירותי הסיוע המקובלים והן הפעילו כולן בדרך המקובלת. ואחרון אחרון חביב — אף סיורי אויר, כמו סיוע טקטי אוירי, — ניתנו ביד רחבה. לפי התנחה היה האויב במצב נסיגה גמורה וארגונו מעורער — ובכל זאת לא גילו אותו. כלום היה קל יותר לגלותו לו היה מאורגן היטב וערוך ביעילות? ברור, אמנם, שהיו כאן כמה מסיבות מסייעות להסברת המצב שנוצר — ומספר קצינים לא היו ערים ככל שצריכים היו להיות, אך, האם בל מלחמה עתידה יהיו המפקדים ערים יותר — הן במה שאנו מגדירים כ"מבצעים תקינים" והן במצבים "זורמים", כזה שתואר כאן? המקרה, כפי שסיפורו, לא סופר כדי לשים את עצמי ללעג — הרי מפקדי גדודים רבים עשו שגיאות דומות ולא תמיד

כלל, זרמו לעבר מזרח ודרום-מזרח אך מקצתן היו במצב חניה, או שמצאו מקלט בפני חיל האויר הדיביזיה האמריקאית בתוך היערות הגרובים והיו שם בעמדות נוחות להתגוננות חזקה. עם זאת, הכוחות הגרמניים באותו האיוור, בערך שלושים אלף חייל, ידם היתה בהחלט על התחנתה על אף העובדה שההתקלות היתה הפתעה לשני הצדדים. הם היו במצב נסיגה מזרחית ולחוצים ביותר, מופרעים ביותר, חיל האויר האמריקאי, ארגונו כבר היה רופף ומצבם הנפשי בשפל המדרגה. התוצאה הסופית היתה שהכוחות האמריקאיים חתכו לגזרים את השדרות הגרמניות וליקטו לאחר זאת כשבויים את היחידות המפוררות לגמרי. רק מספר ימים לאחר הפעולה, בשבועי בספטמבר, ניתן להעריך ול- השולת את הדיווחות ולאמוד את מספר השבויים הגרמניים: בערך 5000 חייל נשבו ע"י הדיביזיה ה-17 משוריית השלישית, וכ-17 אלף נשבו ע"י הדיביזיה הראשונה; אלפים נוספים נהרגו בקרב.

הערותיו של המג"ד, בעל הזכרונות

גילו עירנות מספקת — אלא כדי להדגיש נקודה נוספת הקשורה לבעיית גילוי האויב ואיתורו.

הבה ונציב עצמנו בשלב הגדוד הלוחם, והו' שלב בו השאלה "איה האויב?" הנה החשובה ביותר, שלב בו "יש לראות גם את העצים וגם את החורשה". השאלות, מה הם כננות האויב ומה יכול תו ואפשרויותיו מאבדות הרבה מחשיבותן משכבר נכנס הגדוד לקרב. נושא המחשבה העיקרי הוא, כיצד למצוא דבר-מה שיכול הנך לפתוח עליו באש. דהיינו, להגיע למגע קרב עם האויב ולהשמידו. לפי עקרונות של מבצעי הקרב, השיטות המפותחות להשגת ידיעות והפקת "המדיעות", לא היה צריך להיות קושי מיוחד למצוא את התשובה לשאלה זו. סיורי אויר וקרקע, דוחות הרעשה, מקורות ידיעה שונים אחרים ומבשרים אלקטרוניים (רדאר) מספקים את האמצעים לאחר את מקום המצאו של האויב. נהוג פעולה זו נראה לכאורה כפשוט ותכליתי, ואולם עיון יסודי בדיווחות קרב או, עוד יותר טוב, שיחה ישודית על עובדות של ממש עם מפקדי גדודים לשעבר, יבהירו במהרה את העובדה שמעטים יותר מדי היו המקרים בהם מקום המצאו המדויק של האויב

"למפקד של זמננו דרושה מוגלתי-כילוש חריפה, ביכולתו לרששה ע"י חקירה ודרישה קפדנית אחרי מעשי האויב, ע"י הערכה ומרשנות מאומנת של היריעות, ועל ידי טיפוח יכולתו והוא להתבוננות."

נקבע בטרם התקשר קרב. מסיבות המקרה בכיס מוגס, כפי שתוארו כאן, היו בלתי רגילות בכך שלא גדודים בלבד אלא רגימנטים ואף דיביזיות לא ידעו את מקום המצאו המדויק של האויב. הרי בדרך כלל נהג הפעולה של המודיעין בשלבים אלה הנו משביע רצון לחלוטין. הבה ונעיין בקיצור בפעולת המודיעין, תוך התפתחות, תקינה של הענינים, בשלבים אלה. הגבוהים יותר, מפקדים גבוהים יותר מבססים את החלטותיהם על הערכות של יכולת חי אויב ואפשרויותיו ולא על הערכות של כנותיו. דבר זה נעשה, נוסף על סיבות אחרות, משום כך שרק לעתים רחוקות אפשר לקבוע את כנות האויב במועד המאפשר עוד תכנון או ביצוע פעולה נגדית. זו היא תורת, יכולת האויב ואפשרויותיו, זו היא תורה שיש לה יסוד ועצם ואין במאמר זה כל כונה לבקרה. בהשתמשו בתורה זו אוסף קצין המודיעין ידיעות על האויב וקובע את יכולת האויב ואפשרויותיו — או את אותם דרכי הפעולה, אשר נראה כי האויב עשוי ביותר לנקוט בהם. את סיכומו הוא מגיש למפקד בצורת הערכת-מצב. המפקד, בנתחו את המצב שוקל את כל דרכי הפעולה האפשריים לאויב. אם זאת, בקבעו את החלטתו, עליו לבסס את המבצע.

* יצוין כי לפי תורת המודיעין האמריקאית ראשי קצין המודיעין להגיש למפקדו הערכה על יכולת האויב ואפשרויותיו בלבד, ואין זה מסמכותו לתת על כנות האויב.

שבכוננתו לערכו, על אותו דרך-פעולה בו לפי דעתו, ינקוט האויב. על יסוד החלטה זו, של המפקד, נעשה התכנון ומוצאות פקודות המבצע. במקרה ודרך הפעולה של האויב, אשר שימשה יסוד לתחלית המפקד, שוערה נכונה, רב הסיכוי כי המבצע של המפקד יוכתר בהצלחה. אולם, ברוב המקרים, וביחוד במצבים וורמים יהיה הבדל, אם ברוב או במעט, בין דרך הפעולה שבה למעשה ינקוט האויב — ובין קום המצאו במציאות —, לבין השערת המפקד. במקרים כאלה תהיה ההתקלות באויב פתאומית ומפתיעה. מפקדים רבים, ובהם בעלי נסיון קרב עשיר, מסוגלים אמנם להתגבר על תקלה זו ואף להפכה להצלחה. סגולה זו של מפקדים מנוסים, להרחיק את האויב ממרחק אינה בעצם אלא שימוש, בשכל הישר ובכשר ההתבוננות והתצפית שלהם. אכן, האם כה רב איפוא אחוז המפקדים, המוכיחים למעשה כי אמנם יש להם אותו, שכל-ישר וכי מסוגלים הם להשתמש בו בתוך הסכוכת הקרב? ואלו מפקדים בלתי מנוסים, אשר כרגיל הנם רבים בשלבי המוקדמים של מסע-מלחמה. מן ההכרח כי יצטרכו לברר ולקבוע את דרך הפעולה הצפויה, האמיתית של האויב — או טוב מזה, את מקום המצאו למעשה — ע"י איזה דרך גיונית ושיטתית, ולא ע"י החוש, אשר טרם נוצר אצלם. ואפשר ביותר כי לזאת יצטרכו דוקא כבר בקרב הראשון שלהם. והנה, מודיעין הקרב עשוי ביותר להיות לקוי דוקא בש-

המפקד המנוסה מירי באויב
אף מעבר לנבקה

לב פותח זה של מסע־מלחמה. רבים מהמפקדים הי
ללו יהיו עלולים לדמות אויב „מאחורי כל שיח“ מה
רגע שחצו את „קרחמוצא“ שלהם, ואלו אחרים
לא יבחינו דבר עד אשר נדחקו ממש אל תוך־תוכו
של האזור התפוס בידי האויב. ועם זאת, הרי מקצת
המחשבה, ואימון רב למדי, יכול להיות בהם כדי
לתקן חולשות אלו — ולהעלות את אחוזן של הצ
לחות־בפועל בתוך קרבות.

כיצד יעשה הדבר?

..

ואלו הן הצעותיו של המגיד המספר לסיפוח
אותה מגולה של גילוי האויב וניחוש אפשרויות
הפעולה שלו, שהיא כה נחוצה למפקד טוב, נוסף על
כל שירותי המודיעין הקיימים ביחידתו.

„הצעד הראשון והנחוץ ביותר הוא רכישת ידי
עה ניכרת של אנשים — מזה, ושל טקטיקה צבאית
מזה. הרבה מרקע זה ניתן לרכוש גם ע״י ניתוח של
מצבים המצטיירים בתוך סקירות היסטוריות של
המלחמה האחרונה וע״י לימוד הטקטיקה אשר נקט
בה האויב בטרם התקשר־קרב.

הצעד השני, והקשה ביותר, הוא פיתוחו של
תהליך שכלי, אשר הגו דומה מאד לתהליכים בהם
משתמש קצין המודיעין. ברם, תהליך זה נבדל —
במקרה של מפקד — מהנ״ל בכך, שהוא מונח בשל־

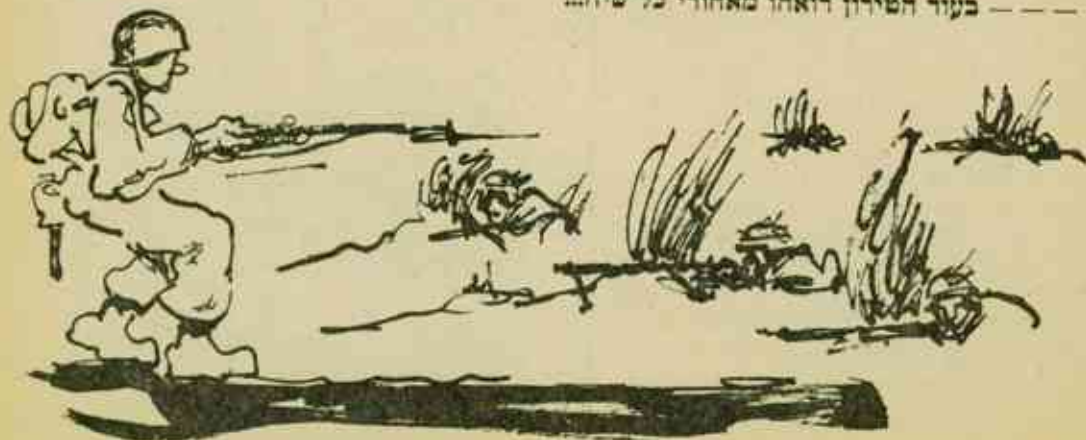
מותו בתחום השכלי; תהליך זה הגו — או צריך
שיהיה — כמעט מיד־י! באשר לקצין המודי־
עין, הרי הוא קובע את הסימנים־המעידים שלו
לפי „ציון־הידיעות־החיוניות“ אשר המפקד מספק
לו. את המשימות להשגתן מטיל הוא על אותם הגור־
מים המסוגלים ביותר להשיג את הידיעות הללו.

ותנה הכרח הוא לגבי המפקד שבתהליכו הי
שכלי יסגל לעצמו נהג פעולה מעין זה וינהג לפיו,
באורח דומה לזה של קצין־המודיעין. ואולם,

הסימנים־המעידים ההולמים מצבים מיוחדים —
במקרה של המפקד — נקבעו, אף נותרו חלקית
כבר לפני כן. על כל פנים — כזה הוא המקרה הי
אופייני לגבי המפקד. הרי שהם — הסימנים
המעידים — כבר הגם חלק של ידיעה הנתונה־מראש
של אותו מפקד, ואמנם, אין באפשרותו של המפקד
לחפש אישית ובאורח פעיל סימנים־מעידים, אשר
יתכן ויהלמו מצב נתון מסוים; אולם הוא צופה
בעירות להופעתם ומשמתגלה אחד מהם, מבחין בו
המפקד מיד בתור שכזה.

במקרים ידועים מודמן סימן־מעיד אשר אינו
מסוים דיו, ועל המפקד לחקרו נוספות. במקרה כזה
עליו לבחון בחינה מחודשת בעצמו או להטיל משי־
מת אסוף־ידיעות על מישור, אשר יכול לבצעה מיד.
קצין המודיעין מעריך ומפרש ידיעות כא־
שר הוא מקבל אותן. גם המפקד מקיים פונקציה
זו שעה שהוא מקבל ידיעות־בעיתון, ואולם הוא, באם

— — — בעוד הסירוק רואהו מאחורי כל שיח...

של מצב־דברים מסוים אך לא לקבוע את משמעותו. הרי שיאבד הרבה מחשיבותו של הישג זה. למה הדבר דומה? — לאותו קצין מודיעין אשר מסוגל לאסוף ידיעות אך אינו מסוגל להפיק מתוכן את „המודיעין“ הדרוש.

אפשר לכנות את שלושת הצעדים האלה „שיטה לפיתוחו של השכל הישר“.

אלו הן פרשות־נוהג המהוות את המסד לתפיסת־היסוד שלנו את מודיעין־הקרב.

אלה המתעודים לשמש מפקדי־גדודים חייבים לפתח אותן — ולהתעמל“ בהן ללא הפסק.

הנהן חוט השדרה לפיתוחו של בטחון עצמי והנהן המניע לפעולה תוקפנית.

יקרה ויתגלה סימן־מעיד נוסף, אינו צריך אלא לפרשו על הקרקע של מהיש־כבר־ידוע־לו על המצב — כי הרי מצב זה כבר הוערך לפני כן, והנהן כדי תהליך זה הרי הוא מוסיף ללא הפסק לערוך במחוז הערכת־מצב שוטפת־רצופה.

על הצעד השלישי והאחרון דובר כבר רבות והוא אינו מצריך הבהרה נוספת. אין זאת, אלא פיתוחה של יכולת ההתבוננות והתצפית שלך. דבר זה אין ערוך לחשיבותו. ושוב, בשל תנאי החיים העירוניים בזמננו נמצאת תכונה זו אצל אנשים רבים מדי במצב רדום. עם זאת, לכל אחד מאלה, השואפים לתצליח בשדה המערכה קיימת אפשרות וצורך לטפח יכולת זו. אולם, אם אין אדם מסוגל אלא להבחין בקיומו

ב. „מערכות“ לפני 10 שנים (יולי 1940)

● הפחד להחליט, וההסתמכות על דרג הפיקוד (הגבוה ממנו) כדי להשתמש מקבלת ההחלטה, עלולים להתיש כל יומה עצמית, ההשתתפות בהחלטה קשה לעתים יותר מההשתתפות בכי־צוה. ההשתתפות מאחורי „כתפים רחבות“ נוחה להרבה אנשים כי היא פוטרת אותם מהצורך לחשוב ומהאחריות להחליט. לכן חייב כל מפקד לחשל בקרביו את הסגולה לקבל החלטות במסגרת הפיקודית והארגונית הנקבעת לו.

● האספורט, ז. א. שימוש באמצעים פיסיים לחישוב העצבים, יכול לשמש אמצעי חשוב לפירוח האומץ בהמונים. סוגי הספורט המסוכנים מרגילים את האיש גם לשיקול־דעת מהיר וגם להחלטה דחופה. הטייס והנהג נמצאים לעתים קרובות במצב החירום החלטה מהירה וביצוע מידי. הסוכנות (הצנחנות) — אספורט שאפשר וכדאי לפתחו — יכולה אף היא לשמש אמצעי רציני מאוד לפיתוח העזו והאומץ.

● זריזות גופנית, סבילות מפותחת והכווץ הפיסי הממשי יקבעו לא במעט את הצלחתו של המפקד בביצוע.

● התנאי להצלחת רצונו של המפקד הוא, שיהיה מושפע מאורו של אידיאל גדול ונתמך על ידי „הרגשת חובה וכבוד להקריב הכל למען המולדת“. הרעיון צריך להיות כנר־מיד לעיני המפקד. אם המפקד יהיה חדור בצדקת רעיונו ומוכן למסור את נפשו עליו ולהוליך את אנשיו מתוך חפץ הגשמה, חזקה עליו שיצליח.

מתוך „החינוך לאומץ־לב“ ליהושע גלוברטן וזל

ת. לסקוב / תצפית (סוף מעמ' 43)

כאן ניתן לבחור את מקומות מוצבי־התצפית בחירה מדוקדקת, תוך הבטחת דרכי גישה ועקיפה נוחים ומוסתרים, עם מוצבי־תצפית אשר יהיה בהם כדי לספק ידיעות על תכנית החדירה של האויב (כפי שהוא מסתמנת מתוך תכונותיה הנראות) ואזהרה בפני אפתעה אפשרית של האויב באגפי הכוח הנ"סוג ובחזיתו.

סיכום

א. מהאמור לעיל מתברר לנו שכדי שתכנית־התצפית תענה לצרכיו של המפקד — עליה להיות בנויה כחלק מאורח ביצוע המשימה, בהתאם למשימה, ולפי שלביה השונים.

ב. תכנית־התצפית תהיה תוצאה מהערכה נכונה של גורם הקרקע בשעת ביצוע „הערכת־מצב“.

ג. בדיוק כפי שתכנית־הפעולה צריכה לענות על „אפשרויות האויב“ — כן צריכה תכנית־התצפית לאפשר תצפית על „אפשרויות האויב“.

ד. שימוש נכון בתצפית חגו תוצאה מתכנון מדויק ומוכן מראש, ומארגון קשר וכר לצרכי השגת ידיעות ושליטה במצב.

בתחומה של מלחמה זעירה

אלוף י. שדה

פופסקי כמפקד-ג'ס

עוֹתָם זו קיימת בהם, בעצם, עד הכניסה לקרב; (ואף זה — רק במקרה הטוב ביותר). משהתחיל הרקב — הריהו מִשְׁנָה את המצב, ומשבש את מסגרות-הקבע והתקנים. כלי-נשק יוצאים מכלל שיִרְמֵשׁ. אנשים נופלים. המפקד, אף של היחידה הקטנה ביותר, עומד לפני מצב חדש, שלא ידעו קודם לכן, מצב, שלא הודרך בו לפני-כן, ואף אי-אפשר כלל להדריך אדם בו, כי הוא יוצאיות הן רבות מדי — ואת החסר בהדרכת-המפקד יש למלא ע"י יומה וע"י רוח איתנה של הגייסות. על-כן שוקד כל צבא, בהקפדה רבה, לכל יתחוּוּ "מספרים" (התרחקות) בין "הסטנדרט" ההכרחי המבוטא בתקנון מהדריגסא, לבין היומה העצמית של מפקד, שאף בלעדיה אי אפשר מאידך גיסא.

דוגמה בולטת של יומה ורוח-לוחמה אפשר לראות בפעולתו של בורד, בקרב ע"י הכפר עיראק סואידן. הדבר היה בשעת התקפה על המצודה המצרית. כשמכל יחידת החילים רק איש אחד נשאר מוכשר לפעולה (גנה סימן-טוב). והאיש גילה יומה רבה. בתפקידו היה נהג-חול, ולא קשר. אך במקרה זה פעל, ביזמתו הוא, כקשר — והודיע על מצב היחידה למטהו. הוא פעל גם כסניטר, וחבש את כל הפצועים. וכך גילה רוח איתנה ותקיפות-נפשית ברמה גבוהה במשך חמש וחצי שעות שבהן התגונן יחידי נגד כוח מצרי בעצמה של לא פחות ממחלקת צריך להבין, כדבר המוכן מאליו, כי לכל דרגה בסולם הפיקוד הצבאי יש אף הגבלות משלה בכל הנוגע לגילולה יומה; כי מכות-הצבא היא מכונה מתואמת ומשולבת חלקים וברגים רבים ושרים; יש לעתים ותנועה עפ"י יומה עצמית של מפקד יחידה, או שינוי תכסיס על ידו, ללא נטילת רשות מהממונים עליו. עם כל היוותם אולי אורגניליים ואף מזהירים, יכולים להזיק — כי המפקד היוזם אפשר ויצא-דופן ביזמתו זו, ויפריע ע"י כך את התכנית הכלולת כולה.

והנה דוגמה של יומה מוזיקה, (בכננה בחרתי דוגמה זו, של יומה מפקד מוכשר ונועז באופן בלתי

שעה שניתן ליחידתו של פופסקי השם שנתחד לגייסות גדולים ועצומים, בעלי מעמד אוסטרביי עצמאי בזירות-המלחמה — אַרְמִיָה (Army) ראו בזה הכל ענין שבהלצה-של-ניגודים: כי אותה יחידה הכל ענין שבהלצה-של-ניגודים: כי אותה יחידה קטנה, צבאו הפרטי של פופסקי, כפי שכונתה עתה ברשימת יחידותיה העצמאיות של הארמיה השמינית הבריטית הנודעת, לא הגיעה מעולם, בעצמת כוח-האדם שבה, אף לגודלה של פלוגת-צבא רגילה. ולכן נראה היה, לכאורה, השם כה קרוב לגיוחך ולהפרזה-במתכון, ועם זאת, הרי מבחינה אחת לפחות, אמנם, קבע השם (או שיקף) את ה תוֹכֵן: היחידה הקטנה אמנם עצמאית היתה. עצמאית, באותה מידת עצמאות המיוחסת כרגיל רק ל"גייס-ארמיה שלם, הפועל בפני עצמו — ומבחינות מסוימות, אפילו מידת עצמאות גדולה משיש לזה.

ואולי מוטב להקדים כאן מספר משפטים, להבהרת תוכנם של מושגי המשמעת והתואום בצבא, כפי שהם חלים על מפקדי גופי-צבא בדרגים השונים.

כל צבא הנו — כמעט בעל-כרחו ולפי טבע ברי-תו — אחד ו"תקוף" (סטנדרטי); וכל יחידה ויחידה שבו הגה בעלת ערך מסוים, שקול וקצוב מלמפרע לפי מתכונת אחידה ותקף-של-שגרה. אכן, הפיקוד העליון, שעה שהוא מטיל את היחידה על כף המאזן נים של ההואכנות, חייב לדעת מה משקלה ועצמתה המדויקים, ומכיוון שברשותו עומדות יחידות רבות ושונות הרי שהוא יכול לדעת את משקלה-בפועל של יחידה מכל סוג וסוג רק בשאותו משקל — בעצמה, בארגון, בחימוש — הנו ערך קבוע וסטנדרטי. וכשם שארגון היחידות מוגדר ע"י כללים ותקנים של קבע — כך גם תכסיסי הצבא נקבעים ע"י תקנונו — ואותו תקנון אינו אלא תמצית מוגדרת של נסיון: נסיון עצמי ונסיונם של אחרים.

כל איש-צבא יודע את גודלה של כיתה, מחלקה או פלוגה בצבא. כן יודע הוא מה הם כלי הנשק של היחידה, כי כל אלה הם גדלים קבועים, אבל קביר

רגיל): בזמן אחד הקרבות בסביבת ירושלים הותקפו שתי נקודות ערביות. בהתאם לתכנית היו צריכות שתי ההתקפות לצאת לפועל כהתקפות לילה. אחת הנקודות היתה נבירסמאל השוכנת על פסגה גבוהה ומשקיפה על כל הסביבה; והגישה אליה גלויה לעין המגינים ולאישם. אותה נקודה הנה גם מבוצרת, מאז ומתמיד, ע"י חומות חזקות. מכתפת בלילה אולי היתה מכניעה אותה. אבל, מסיבות שלא היו תלויות בה, איחרה היחידה. ונמצאה במצב של הערכות עם אור הבוקר. המפקד החליט בכל זאת לתקוף. הוא הלך לפני אנשיו (כואת היתה דרכו תמיד). הוא נפל, וכן רבים מאנשיו. נסיון הגשת עזרה סוכל, תוך קרבנות גדולים. ע"י אש הבריטים ויחידת ה"לגיון הערבי" אשר נמצאו בסמוך למקום.

ברור שמפקד הפלוגה אשר בו המדובר לא היתה לו רשות לשנות את התכנית, והיה בדבר, במובן מסוים, משום חטא נגד המשמעת. גם בצבא קיימות "מצוות עשה" ו"מצוות לא תעשה". קל יותר להגדיר את מצוות ה"עשה"; ולעתים קשה למדי להגדיר את גזירותיו של "לא תעשה". צריך להבין לא רק את הפקודה כלשונה; המשמעת האמיתית דורשת גם את הבנת רוחה של הפקודה, ובמקרה זה הפקודה "לתקוף בלילה" אמרה גם: "לא לתקוף ביום".

מפקדו של חיל-ארמיה הוא (פרט, כמובן, למפקד העליון) החפשי ביותר, ובעל מרחב היוזמה הרב ביותר, שבכל דרגי מפקדי-הצבא; וביחוד כשהוא פועל בזירת-מלחמה עצמאית.

שעה שנשלח אלנבי אל חזית ארץ-ישראל למגר את האויב התורכי-הגרמני שבה, אמרו לו מה עליו לעשות — אך הוא חייב היה להחליט בעצמו איך לעשות. והוא הדין לגבי המשימה שהוטלה על מונטגומרי באפריקה. ואמנם, כל אחד מהם פעל על-פי אופיו ובהתאם לטיב כשרונו.

הרבה דרגות-ביניים בסולם הביצוע והפיקוד בין הטוראי למפקד-הפלוגה, ובין זה למפקד-הארמיה. אך במידה שאין הדבר מוציאו מתחום התכנית הכללית חייב כל הנמצא בשלב כלשהו מהשלבם הללו של סולם-הדרגות להיות מוכשר לגלות יוזמה. היום העיקרי הגדול שיוצר את התכנית. בזמן נים מיוחדים, או במצבים מיוחדים, יש ויקרה כי היוזמה הכוללת נמסרת לקצין בדרגה לא גבוהה ביותר. דוגמה הידועה לנו — פעולתו של ה"דיד", הקפיטן וינגייט. (אגב, במקרה זה ובמקרים דומים ניתן לומר כי לעתים קרובות נמסרת היוזמה ליוזם,

כי אותה יזמה-של-מחשבה אף תמסר לו. לבעלה. לביצוע; ובמידה רבה הופך אזי המעשה כולו מעשה עצמאי-כמעט: האיש קבע תכסיסים, חידש הלכות — למשל את דבר המארב-הנייד). גם "בפשיטת" העמוקה הנודעת לבורסה היו לברי-גדייר וינגייט — דרגתו, בשלב הראשון של מבצע בורסה שלו — זכויות וסמכויות, כזכויותיו של מפקד ארמיה. הוא אשר קבע מן היסוד את אופני האימון ואת אופני הלחימה של אנשיו. הוא חידש משהו יסודי גם בתורת הניידות האופרטיבית של גייסות: הספקה של היחידה דרך האוויר, שנחשבה לפני זה למעשה לשעת חירום בלבד — והרי דרך-ההספקה חדשה זו השפיעה השפעה עמוקה והולכת על התואר ריה הצבאית בכללה.

בדומה לדוגמתו זו של וינגייט — או זו של לורנס, ואף של קצינים אחרים, שלא מן הדרגות הגבוהות, אך אשר הוטלו עליהם משימות עצמאיות מאד, היתה גם מנת-חלקו של המיור ולאדמיר פאנאקוב ("פופסקי").

לפופסקי נאמר (וגם זאת—בעלגות-שפתים) מה לעשות. איך לעשות — דבר זה נשאר להכרעתו הוא. והוא עשה מה שהוטל עליו; והרבה למעלה מזה.

לפי רבים מאד מהסימנים אשר דבקו במושג "פרטיון" — היה פופסקי "פרטיון". ידיעותיו הצבאיות היו מוגבלות; אך כשרונו היה מזהיר. אלו עשה את דרך חייו בצבא הסדיר, אפשר וכשרונו לא היה מתגלה. עם כל ההכרה שבצורך של פיתוח כשרונות, הרי רוב הצבאות אינם מגיעים. כרגיל, בענין זה לחישים גבוהים. ידיעות והרגלים אפשר אמנם, ואף צריך, להקנות לכל אדם הצפוי לתפקיד — אך דרוש כשרון מיוחד כדי לעודד ולפתח כשרונות. ה"תעשייה" הצבאית הזאת, היוצרת חיילים ומפקדים, אינה מגיעה בדרך כלל, בגישתה אל ה"חומר" שלה, אל מדרגת אינזיבידואליזציה, לטיפול ביחיד ולגילוי מקורות יכולתו בשלמותם. וזאת לא רק משום חוסר כשרון לכך, אלא גם מחמת קושי צירוף משמעת הכרחית עם יוזמה ברוכה, ומפחד של חופש פעולה יתיר בתוך מסגרות המוכרחות להיות תואמות.

אכן, שונה הוא מכמה בחינות המצב ביחידות פרטיזניות.

כרגיל אין ביחידה כזאת "מצב סטנדרטי", מבחינת ארגון ועצמה; ולרוב — אף לא נשק סטנדרטי. במצביה המיוחדים אפילו האויב עצמו הוא, לע-

תים קרובות. בלתי סטנדרטי. עליכן, מעל לכל דרך שים למפקד יחידה "פרטיזנית" הזומה הכשרון. (ברי, כי ידיעה מעמיקה במקצוע הצבאי רק מסייעת ומרבה פירות: — והדוגמה לכך הוא, שוב, וינגייט). ידוע, בדרך כלל, כי יחידה פרטיזנית היא כרגיל יחידה "עודפת" — זאת אומרת מורכבת מאנשים ש"בגלל מצבם (בהיותם ממילא בעורף האויב, למשל), גילם, מינם, מצב בריאותם או סיבות שונות אחרות, לא היו נכללים בין כך וכך בגוף העיקרי של הצבא. במובן זה הרי יחידה פרטיזנית היא "אקזנומית" — חסכונית מאוד, כי כולה הנה ערך נוסף.

אכן, שונה הוא המצב לגבי יחידות שאורגנו במסגרת למילוי תפקידים באגפי האויב או בעורף, והורכבו אנשי צבא שנלקחו מיחידותיהם התקרינות, אזי, כמעט בהכרח, נוצרת תערובת אופיינית של חיילים וקצינים נבחרים ביותר ובעלי רמה מקצועית ואישית גבוהה. עם "יצאידופן" שב"יחידות השונות, אשר מסגרת הצבא "צרה" היא לגביהם ואין להם (ואף למפקדים התקינים) תקנה אחרת וזאת הליכתם לשירות מיוחד, ואמנם מעין זה היה הרכבה של "הארמיה הפרטית לפופסקי" בהתפתחותה.

ואולם עוד ערך נוסף ניתן לו לצבא מהפעלת יחידות בנוסח פרטיזני — והרי הוא ניצול כשרונם וכושרי-זיממם של מפקדים פרטיזניים — ועם זאת בלי ה"פרטיזניות" בגילוייה הארגוניים והמשמעתיים הכוללים יותר, לולא הפעלת היחידות המיוחדות, ביירות-פעולה בעלות אופי מיוחד, היו מפקדי פרטיזנים שבכוח אלה "כלואים" במסגרות הרגילות של הצבא — וכשרון זה של "לוחמים-שלא-לפיה" מוסכמות-המקובלות, כשרונם של מפקדים יוצאידופן, לא היה מהווה משקולת נוספת על מאוני ההתמודדות ה"תקינה".

כללו של דבר, פעולות פרטיזניות עולות לצבא המפעילן בויל-הזול, ואלבא לכל הדעות, הן ראגט-בילות — השקעה המשתלמת יפה.

כבוד והוד לפופסקי על חידושו בניצול הגייס ככלי-מלחמה פרטיזני (להבדיל מהשימוש בו לסירת רות במדבר אשר אותו רק קרש פופסקי מ"קבוצת המדבר להדירות ארוכות-טווח". והוא הדין לגבי חימוש הגיפים; חימושם היה בתחילה מכונות-יריה בריטיות צמודות, ואחר כך שתי מכ"י "בראוננג", אחת בקליבר 0.3 ואחת קליבר 0.5 אשר נתנו ליחידתו כוח-אש רב, — הן באשר לאש האבי

טמטית הרגילה הן בהתקלה בשריון קל של האויב, והרי זהו תכונה, אשר יחידות פרטיזניות רגילות חלשות בה בדרך כלל, אורח-התנועה בגיפ הוא שנתן לו אפשרות להביא אתו לפעולה כמות תחמושת גדולה מאוד (הפרטיון עומס, כרגיל, את התחמושת על גבו — שהרי אין לו עורק-אספקה עורפי שיספק לו תוספת בזמן הקרב) — וזה הגדיל עוד יותר את עצמת-האש הממשית של יחידתו. הודות לגיפ העלה פופסקי את ניידות יחידתו לדוגה גבוהה מאוד, הוא יכול היה להופיע ולהעלם — ולהופיע שוב, לאחר זמן קצר, בנקודה המרחקת עשרות ומאות קילומטר רים, והמדובר הוא לא בניידות אופרטיבית בלבד, כי אם גם בזו הטקטית: כי אורח-השימוש אשר נהג הוא בגיפ נתן לו, במסיבות מסוימות אף את האפשרות של ניידות בשדה הקרב. (הקטע שהודפס ב"חברת סיד" של "מערכות" — עמ' 44 — נותן מושג מה על הישגיו של פופסקי בתחום זה בפעולות-קרב נוסח-פרטיזנים).

ידוע לנו שבזמן מלחמת-העולם פיתחו הרוסים שיטה של נקודות-אש נודדות. מקלע קל או בינוני היה פועל מנקודה מסוימת, ואחרי מספר צורות, בטרם יצליחו תותחי האויב לאתר את מקרמו, לטחן אותו ולהשמידו — היה מחליף את מקומו ומעתיק עצמו לעומק המערך (אחרוניות, או אף קדרי מה), או לעבר אחד האגפים. הרינה הנוסף שבאורח פעולה זה היה שהאויב גם לא יכול היה לדעת מהי עצמת האש הפועלת נגדו: האם התיצב נגדו מקלע אחד, או יותר מאחד?

אבל מובן הדבר, כי תכסוס זה בידי רגליים הוא מוגבל בערכו. שהרי במשך זמן-התנועה הכלי אינו פועל, והתנועה עצמה אף היא מוגבלת בזמן — ומשום כך מוגבלת גם במרחק שהרגלי יכול לעבור בזמן הנתון לו.

לעומת אלה, ידע פופסקי לנצל את הניידות בגיפ, פיס, וע"י תנועה זריזה ובמספר כלים קטן, להקיף את אויבו באש מכל צד.

כנתי היתה — כותב פוסקי — שהמפקד הגרמני, לכשיראה אש באה מהיערות, שלפי מיטב הבנתו היו בלתי ניתנים למעבר כלירכב, יסיק שמכונות-היריה הופעלו ע"י חיל-הרגלים, לכשתחדור מחשבה זאת לראשו, ודאי יסיק שהעמדות השונות שמהן פתחנו באש היו תפוסות על ידינו כולן בבת אחת — כי הרי אין חייל רגלי יכול לרוץ ולעבור מיל בחמש דקות, כשהוא נושא מכונת-יריה כבדה, לבטוח, לכש"יעשה חשבון, וכפיל את מספר מכונות-היריה שמהן

ירינו מכל נקודה במספר הנקודות שמהן ירינו קוית שיבוא לכלל מסקנה שבהיותו מוקף שתי בריגדות או יותר מזה, מוטב לו להסתלק לפני שאלו יס מידות.

התוצאה היתה בדיוק כפי שרצה בה פופסקי. הגרמנים החליטו שהם מוקפים ע"י יחידה גדולה, עזבו את עמדותיהם והסתלקו. אבל גם להסתלק בשקט לא נתנו להם. בקרב זה השתמש פופסקי עוד פעם בנשק ה"בלוף" (נשק פרטיוני חשוב) כדי להונות את האויב, שעה שהוכרז, במהלך הפעולה. להכנס בקרב עם מרגמותיהם. ע"י לחיצה על כפתור מחובר למנגנון פולט-עשן שיכנע את הגרמנים שפגזותיהם פגזו במטרה. הללו השתתקו — וחדלו להפגין. היתה דוגמה של "בלוף" הפוך: להרגעת האויב. ובחוליו תכסיסיה. "בלוף" של פופסקי אל תרדת האויב. ע"י יצירת הרשם של כוח רב המתניב מולו או בעורפו — כוח, אשר למעשה לא היה רב, או אף לא ממש, כלל ועיקר, אלא שהשתתפות הפסיכולוגית של כביכול היותו שם גרמה לכך שמחשבת האויב ראתה צל"הרים כהרים ופעלה את פעולתה.

כש"שוכנעה" אותה דיביזיה גרמנית שהוא "מקפת" — והתחילה לסגת בדרך הררית ומתפתלת — מתוך העיר אשר לדעתם כותרה ע"י כוחות עדיפים, הספיק פופסקי, בעזרת מספר קטן של פרטיונים, להניח בדרכם מטען הומרגנץ מתחת לגשר העובר על פני נהר בגיא"הרים; אחר-כך, עם התקרב ראש שדרת המכונות, העגלות הרגלים של הדיביזיה הנסוגה, אל הגשר — הכנים מבוכה בשורות הגרמנים ע"י פיצוץו הפתאומי בדיוק שעה שהוא עצמו התקיף את עורף השיירה הארוכה, על פלגת-המשמר ומטה הדיביזיה אשר נמצא שם. אם כי חיל-הרגלים הגרמני לא איבד את עשתונותו, ונסוג תוך קרב, בחצותו את נחל-ההרים בגל, בחיפוי מאסוף-אש מאורגן — הרי התוצאה היתה כי בתורת דיביזיה המוכשרת לפעולה תקינה שובש אותו יום כליל, גוף-הצבא הגרמני הלך, "לנו לא נגרמו אבידות כלל, לפרטיונים אבדו שני אנשים; ולגרמנים — כמה אים, וזאת בוסף על מכונותיהם יקרות-הערך וכמעט כל צידם, שנפלו שלל לפרטיונים". על פי אינפורמציה מפי אורחי הסביבה נפל בקרב גם הגנרל הגרמני, אך, על כל פנים, מכונותיו מנוקבת-הכדורים הפכה ל"מוכרת", כקנין יחידתו של פופסקי. הרי לפנינו נצחון מובהק נוסח-פרטיונים: — השגת מטרה גדולה באמצעים קטנים. החוק של חסכו-

ניות הפעולה המתנהלת באורח פרטיוני פעל, כפי שאפשר לראות, גם במקרה זה.

אפשר לציין (ופופסקי עצמו עושה זאת) עוד סיבה למפלת הגרמנים ולמידת ההצלחה של יריביהם — סיבה העשויה, אמנם, להיות מכרעת בכל קרב, בין שהוא סדיר ובין שהוא פרטיוני. פופסקי עצמו אומר: "מחוז של הגנרל הגרמני פעל כפי שהיה בכנותו; הוא נפל ברשת". אמנות זו — שמקורה בשיקול הנכון, בכוח האופי הנחוץ, ולעתים אף בחוש הטבעי, המקורי — "להכתוב" ליריב את דרכי פער לתרחוא, הרי זוהי תכונה אמינית של מצביאות; והיא המדובר בגייסות-ענק, או ביחידה עצמאית זעירה בלבד.

בהעריכנו את מעשי המלחמה של P.P.A. יש כמור בן לזכור תמיד, כי היה היה משהו, בעצם הרכבה של יחידה זו, אשר הבדיל את, צבאו הפרטי של פופסקי מסתם פרטיונים, "צבא" זה היה מורכב, כפי שכבר צוין לעיל, מאנשי-צבא נבחרים שבשעת בחירתם וברירתם הוא עצמו בחן אותם אחד-אחד (ובזמן הבחינה היה פוסל על ימין ועל שמאל, עד שתיה מגיע אל הגרעין המצומצם אשר סיפק אותו בתכונות אישיות או בנסיון מקצועי.

אכן, על אף הרכבה המיוחד הזה, לא חדל, גם לגבי יחידתו של פופסקי הצורך בשיקולת כוחותיהם הנפשיים של החיילים, ובנוהג חסכוני מסוים כלפיהם. ויודע מפקד נפש אנשיו: למרות שכולם כאחד היו נועזים ועשויים ללא-חזת ידע פופסקי שיש גבול גם למאמץ האדם הנועז ביותר — כי כל העזה מאמץ היא, וכאשר אחד מאנשיו מתחיל רואה מכונות משוריות במקום שהוא עצמו רואה עגלת הציר — הרי הוא מבין את מצבו של האיש ואומר: במוחי החלה מצלצלת מעין אזעקה: "עצביו של קורטס מתרופפים". במקרים מעין אלה היה הוא שולח את אנשיו שהגיעו למצב כזה לאיזה תפקיד מנהלתי בעורף — ולאחר מנוחה היו חוזרים אליו כפי שהיו בתחילה: יציבים וקריירות.

ראוי הדבר לציון, כי גם את עצמו אין הוא רואה מחוץ לאותה סכנה של "התרופפות" והוא מעיר בספרו: "ההררתי, האם גם לי עלול לקרות כזאת". במציאות — החזיק מעמד, אך יתכן שבאותה החזקת מעמד היה חלק גם להבנת גודל-הנפש, העלולים להעמיד אף איש אמיץ במבחן לא-קל לאחר שגורך במשך תקופה ממושכת, ורצופה מדי, וב"צבאו הפרטי" קרה זה אולי יותר מאשר בכל גוף צבאי אחר.

פרטיוניות. לפעול תמיד בסביבה אחת. אף מבחינה זו, הלך המענין שבמפעלותיו אינו מעט גם עתה, שעה שצבאות סדירים יושבים על המדוכה: כיצד ל"הוליד" מתוך חיל-הצבא גופים סדירים במקורם. אך פרטיונים באורח פעולתם, אשר יצלחו לפעולות עצמאיות לא רק בעורפו של יריב אלא, לעתים, אף במרחבי ארצו.

ועוד. כידוע פרטיונים, רגילים" היו לרוב אנשי המקום, ואילו הוא ויחידתו, כפי שזו התגבשה מדי פעם, אם בין הערבים, ואם בין האיטלקים, היו ונש" ארו כל הזמן יחידה בריטית: אולם ידיעתו העמוקה את נפש האדם — הגישה הפשוטה והטובה אל אנשים מהשכבות העממיות ואף אל בני שבטים מדבריים — עמדו לפוסק כי יזכה, כיאה ליחידה

פופסקי

„קוניאק למיור שולץ“

בדעתו, ושאלתיו אם ידוע לו משהו על המצאם של היילים גרמניים.

„כמובן“, — ענה, — „שתי מכונות משוריות גרמניות נמצאות בכמר“ — וצחק, לא הבנתי מה מצויק ראה הכסרי בדבר — נמצאנו בתוך המון צפוף של גברים, נשים וטף, ונראה היה לי שאם נצטרך לברוח מכאן, נהיה זקוקים לרחמי שמים.

גילינו את שתי המכונות המשוריות הגרמניות בפרברים הדרומיים והברחנו אותן בכיוון אלטמורה. רדפנו אחריהן, במקום שהדרך התרחבה פרסתי את הגישים כדי לתת שדה חפשי לכל אחת מעשר מכונות הידירה שלנו, ופתחנו באש מכל מה שהיה לנו. אחת המכונות נעצרה, ולשניה נתתי להסתלק — הדבר התאים לתכונותיה לתת לשמועות על כוחות בריטים חזקים בבארי להתפשט במחנה הגרמני.

שבתי על עקבותי חזרה לביטאס ויצאתי מהכפר בכיוון מערבי, לאורך דרך עגלות, במשך שעות נודדנו במבוכ של שדרות מתפתלות בין קירות אבן גבוהים שנבנו כדי להגן על כרמי הוותיקים משודדים, הספות לא עזרו לי הרבה בסכך זה, אולם הצלחנו לבסוף לצאת, מבלי שראונו, למקום ששם רציתי להגיע, לרגלי רמת מורג הריקה מצטחים ומישוב, רמה זאת משתרעת כאורך של ארבעים מיל וברוחב עשרה מיל בין מישור החוף והעמק שבו עוברת הדרך מגרבינה לפונינה. הרמה מגיעה לגובה של ארבע מאות וחמישים מטר מעל המישור, ושטחה הסלעי והמבוחר, המכוסה קירות אבן גבוהים ומתאים למעבר צאן, בודאי שהיה נחשב כרגיל לבלתי ניתן למעבר לכלי-רכב, אולם אנו הצלחנו, כפי שקיויתי, לעבור בגיפים שלנו ללא קשיים רבים, כאשר הגענו לבסוף למקום שפמנו יכולנו לראות את הדרך של הגרמנים, היה זה מבלי שגילו אותנו, והרגשתי היתה שכרמי

סיכמתי את מעט האינפורמציה שהשגתי, וכשהמסה לפני יצאתי לי הסוגה ארעית על מערך כוחותיהם של הגרמנים באזור: היו להם כוחות שבסיסיהם היו בגיבול דליקולה, אלטמורה וגרבינה, ושהחזיקו ברכסי הגבעות עם דרך טובה לרוחב הוותיק, קו זה אפשר היה שהוא נמשך עד פוטנצה במערב והלאה עד סלרנו, הכוח הגרמני שענין אותי במיוחד קיבל את הספקתו מחבטים של פלוגיה על הדרך המובילה לגרבינה. מכיון שבארי היתה בידים איטלקיות, והמקום הראשון שבידי הגרמנים על החוף היה טראני, לפי מיטב ידיעתי, הרי הסתבר שמגיבול דליקולה ועד החוף היה להם אגף פתוח באורך של ארבעים מיל, ותאיתי לעצמי שהם שמרו עליו בצורה כלשהי, בין אם ע"י משמרות במשלטים ובין אם ע"י משמרות ניידים.

ערכתי תכנית להסתנן דרך משמרות אלו עם קבוצתי הקטנה בבוקר הבא, לחצות בלילה את דרך גרבינה-פונינה, דרך ששימשה קו תחבורה עיקרי לאויב, ולהתבסס מערבה מהדרך, בשטח שמהמפה נראה לי כסביבה הררית מרוחקת למדי, חשבתי שלכשאהיה עמוק בעורף האויב, מעברו השני של אגפו הפתוח, לא יטרידוני הפטרולים שלו, וקיויתי שאוכל לבדוק את עמדותיו בשלום, הגני מצוין „בשלום“, מכיון שבסירור זה מטרתי היתה להשיג אינפורמציה — מלאכה העלולה להיות אטית, והמחייבת זהירות וערמה — ולא התכננתי כל עיקר לגלות את עצמי ע"י ידיות פזיזות, הישגים יותר רציניים מאשר הריגתם של כמה גרמנים, או השמדתם של כמה מכלי רכבם, עמדו לנגד עיני, משום כך פקדתי שמהרגע בו נעבר לשטח האויב לא נשתמש בנשק אלא להגנה עצמית, וגם זה כשברייחה תהיה מן הנמנעות.

עזבנו את הקים האיטלקיים במודוני והמשכנו לאורך הדרך עד ביטאס, עשרה מיל מבארי, את פנינו קיבלו ההמונים הרגילים, ונתקענו באמצע הכפר, מתוך קהל המריצים הרועש בחרתי גבר שנראה לי כמושוב יותר

היותם בתחלה והטרישים שעל הרמה אח"כ שימשו לנו כנגיסה אחורית מוצלחת ובלתי נראית לשטה האויב.

הדרך עברה לאורך עמק רחב, כשלוש מאות מטר מתחת לקצה הרמה שעליה עמדתי. מעברו השני של העמק התרוססו הנבעות שאלהן רציתי להגיע. כמעט בדיוק מפולי היה כפר — על ראש גבעה — פוגיו אורסיני, ובתוכו יכולתי לראות, מבעד למשקפת, סימנים שהעידו על המצאם של כוחות צבא בתוכו. בין מרגלות הנבעות והדרך היתה רצועה שטוחה של ירק כהה, שעורר בי חשד של ביצות, ונראה היה לי שיש להתרחק ממנו. במרחק של מיל אחד במורד הדרך, בכיוון גרבינה, גיליתי שביל צר היורד מהדרך אל הביצה ההשודרה ומוליך בכיוון לגבעות: החלטתי לנסות שביל זה אחר השכחתי נקודות הסכנה היו: פוגיו, אורסיני על ראש הגבעה מעבר העמק, גרבינה במרחק של עשרה מיל במורד הדרך לשמאלנו, ספונצולה עשרה מיל מימיננו, וכמובן הדרך עצמה. על תנועת הגרמנים עליה, כינסתי את האנשים, כל אחד עם מפותיו, הסברתי להם את המצב וגיליתי להם את תכניתי. שלחתי אותם בזוגות לעמדת תצפית בקצה הרמה כדי שיסתכלו היטב על השטה שלתוכו עמדנו להכנס.

כשהחשיך ירדנו לאס בבייפס, במורד הלול וקשה. לתוך העמק, הגענו עד הדרך ועלינו עליה בכיוון לשביל. הכוכבים האירו מעט ואנו זחלנו קדימה קרובים לשולי הדרך, מבלי להאיר כל אור. קמרון, שהשגיח על מדר המהירות, הודיע לי כשעברנו מיל אחד, רגע לאחר זאת צץ מתוך האפלה עמוד מתחזק — ציון דרך שראיתי מראש הרמה, וזנחתיו שעברתי את המקום, בו היה עלינו לרדת בשביל, בכמה מאות מטרים. עצרתי, הזהרתי את הטיפ שמאחורי והתחלתי להסתובב בחזרה: במחצית הסיבוב לרוחב הדרך הצרה השגתי בדמות הכהה של סכונית משא המתקרבת אלי מכיוון גרבינה. מיד ישרתי את ההנה והמשכתי לאט לאורך הדרך בכיוון המקורי שלנו. לא היה פנאי לתת סימן אזהרה והיה לי רגע קשה כשלא ידעתי אם שארית הקבוצה תנחם את פשר מעשי ותצא בעקבותי בשקט, או שימשיכו להסתובב בדרך הצרה על מנת לשוב על עקבותיהם כפי שהתחלנו לעשות. ועיי כך יסתבכו בשיירה הגרמנית. כעבור רגע הודיע קמרון ששאר הגיפים ממשיכים בעקבותינו, והכל עבר בשלום. עשרים ושמונה מכוניות גרמניות בנות חמשה טון כל אחת, שגראו כרוחות, זחלו ועברו על פני חמשת הגיפים שלנו, ונתניהן שהתאמצו לראות את הדרך כדי לא לרדת ממנה לא השגיחו בנו, ולאנשי הספיק השכל שלא לפתוח באש. יתכן והתנגשות היתה נגמרת לטובתנו, אולם היתה תורסת את האפשרות לחזור לשטה הגרמני ולגלות את האינפורמציה שהיתה דרושה לי. מכיון שהתנגשות כזאת

היתה מביאה לרדיפה והיפושים כאלה למחרת, שבדאי היינו נאלצים להסתלק מהשטה.

כשהשיירה עברה אותנו ונתרחקה עד שלא שמענו יותר, חזרנו על עקבותינו, מצאנו את השביל ונכנסנו לתוכו. בניפ שליו היה חייל בשם לילס, טירון ב. P.P.A. שלקחתי אתי לפעולה זאת על-מנת לאמן אותו ולהקנות לו מנסיון אורוותינו. אותו לילס חשב את עצמו כמסומח לכל מיני כלי רכב, וכעבור זמן מה אמר:

— ואני סבור הייתי שמכוניות אלו הן מכוניות המשא הגרמניות של חמשה טון.

— כן, לילס, הן באמת היו מכוניות משא גרמניות של חמשה טון. צדקת בתחלת — אמרתי לו.

— מה, כולך שלל-שלחמה בידיו?

— לא שלל — עניתי — זאת היתה שיירה גרמנית.

אמרתי לך שדרך זאת היא גרמנית. אנו נמצאים כרגע על קו התחבורה הגרמני העיקרי.

נשימתו של לילס נשמעה ברמה כשהפס את המצב, שעבורו היה חדש. יחד עם זאת למדתי אני שוב את הלקח שדרושה סבלנות לאין סוף כדי להכריח כל אחד מאנשי הפטרול להקשיב לנאמר לו. גילינו שאחדים מהסירוגנים החדשים שלנו היו שייכים לטיפוס של "הולך בעקבות", שנסחב עם הזרם ומאמץ כי בבוא שעת הפעולה יאמרו לו בדיוק מה עליו לעשות: הצבא היטיב לאמנם במשמעת עיוורת, ועלינו מוטל היה לנסוע בהם עירונית היה יותר. לילס, אגב אורחא, לא היה טיפוס כזה של "הולך בעקבות" מלידה.

השביל הוליך אותנו לחנה עזובה, ושם גישטש. כע" בור רגע כבר היו שני גיפים שלנו תקועים בבור. בשעה שעסקנו בהוצאתם, הלך סנדרס לחור בסביבה, וחזר לאי חר שמצא דרך יציבה החוצה את הנחל הנסתר: במעלה הנבעה הגענו לשדרה, ואחר-כך לדרך כפרית שוהיתיה על גבי המפה. עזבנו את פוגיו אורסיני לימיננו במרחק בסות. המשכתי הלאה ללב הנבעות, לאורך שדרות מת פתולות, יורדות ועולות מרכס אל רכס. בשעה שהים לפי נות בוקר פקדתי לחנות, לאחר שעברנו נחל שנראה היה לי כי הוא הנקרא בונטללו: בהתאם למפה היינו עכשיו קרובים למרכזה של קבוצת נבעות מרחק הנון מהדרכים הראשיות. לא יכולנו להוסיף ולעשות כל דבר לפני שיאיר היום, ולאחר שבחשכה גילינו ערוץ די עמוק להסתרת הגיפים שלנו, הכנסנו אותם לשם, העמדנו משמרת של שני זקפים על מנת שיוחלפו בכל שעה ושכבנו לישון. בחמש לפנות בוקר הגיע תורי לעמוד בשמירה: בחרתי לי עמדה תחת עץ, המשקפת בידי, וחיכיתי לעלות השחר. הצלחתי להביא את הפטרול שלי לשטה האויב מבלי שגילו אותנו: היום המתקרב ובא ישמש מבחן

ליכולתי לנצל הישג זה למטרות מעשיות. ביני ובין הדרי ביזיה שלנו בטרנסו עמד כוח בלתי ידוע של גייסות נר מניים: מטרתי היתה לגלות כמה חיילים גרמנים היו שם, וכדי לעשות זאת אחיה זקוק לעזרתם של האורחים בני הסביבה. כי למרות שללא ספק יכול הייתי, ע"י הפתעה, לשלם לי דרך בין הפורמיות הערפיות של האויב, הרי פעולה כזאת לא תתן לי בשום אופן את האינפורמציה המבוקשת עליידי. מניסיוני בימים האחרונים ידעתי שהאיר כרים מתחמים אלינו באהדה, אולם שלא כמאנוסים לא היו אלה אנשי מלחמה. במשך השעות הבאות יהיה עלי לגלות: ראשית, אם שלמו בעצמם במידה מספקת כדי לא לתת להדשות על נוכחותנו פרסום רחב כל כך עד שהשמועות תגענה לגרמנים, ושנית אם אמצא ביניהם איש אחד ויחיד בעל אומץ מספיק כדי לעזור לי ממש, ואחרון-אחרון — אם מוחותיהם הבלתי מאומנים יתפשו את סכב האינפורמציה הצבאית שהיתה דרושה לי.

לזכותי עמדו: שליטה בלתי מושלמת בשפה האיטלקית (אולם לא הייתי בקי כלל וכלל בגיב המקומי), בטחון בכוח השפעתי, בטחון שנבע מהצלחתי עם בני עם אתר בארץ אחרת, וסבלנות רבה. הייתי מאד סקרן לדעת כיצד יתפתחו המאורעות, והייתי מוכן למבחן השכלי שלפני. הששים האירו ואני התחלתי לראות את הגוף: הנארי שבו עמדנו היה מעט מעל לבזנטללו; מעבר לנחל הש' תרעו שדות קרחים עד הרכס, שעליו הבחנתי בקבוצה גדולה של בנינים עם עצים גדולים אחדים, דמויות מעור פלות של אנשים התנועעו בין הבנינים ושדה קרוב, אולם עוד היה חשך מכדי לראות מי היו או מה מעשיהם; יתכן והיו אלה חיילים חוסרים, הבנוינים, שנראו כבניני חות או מנזר, ושהיו על קו הרקיע, לא נראו כמתאימים לשמש מבצר, אבל יש ואפילו הגרמנים שוגים; אני הסתכלתי סביבי, כדי לחפש דרך נסיגה לחבורתי, היה לי עוד פנאי וחכיתי ליתר אור.

נתברר כי, ההיילים התופרים" הן נשים, תריסרים על גבי תריסרים, שיצאו מתוך החוה לעשות את צרכיהן בבוקר, מבעד למשקפת יכולתי לראות אותן עכשיו כששולחיהן מודמות, וישובות ומפססות במרץ, כנראה, רשמתי בוכרונ מנהג מקומי מעין זה, ועברתי לעניינים אחרים. הטלתי כמה חלוקי אבנים בפזב יוני, שיטן מתחתי בואדי, ובקשתיו להעיר את האנשים: רציתי שיתרחצו להנאתם ואחר-כך יכינו את ארוחת הבוקר, אולם מבלי שיראו את עצמם מחוץ לואדי, אנו עוד שמרנו על הרגל המדבר לשאת את סימנינו עמנו, כך שלא היה כל צורך לדרת אל הנחל.

ילד קטן עבר על פנינו, על פני שביל שהוביל מן החוה אל הדרך שלאורך הנחל: עשיתי לו סימן והוא

גיבש אלי. דאגתי לכך שיראה את החבורה שלנו שבתוך הואדי, נתתי לו התיכת שוקולדה ולבסוף שלחתי אותו לשלום ובקשתיו למסור לאביו (מי שזה לא יהיה) שיבוא לדבר אתי. הסור הופל, קשרתי את המנע הראשון עם האוכלוסיה.

אביו של הילד ירד אלינו בכרכרה: הוא היה חוכר החוה, אדם בגיל העמידה, מפוזב ובעל הבנה, מנומס אבל בושן. אמרתי לו שאנו חננו פטרול קדומני של כוח טנקים בריטי גדול העומד להגיע יותר מאוחר מפארי כדי להשמיד את הגרמנים בגרבינה. הוא ראה את אנשי חצי ערומים ומתרחצים — קיוויתי שלמראה השקט שלנו ייעלם הפחד שעלול היה להתעורר בו עם בואנו.

לא הזכרתי כל ענינים צבאיים נוספים, לעת עתה, והעברתי את נושא השיחה לרכילות מקומית. הוא נגרר אחרי הנושא החדש ברצון וסיפר לי כיצד, לאחר שהי" לים גרמנים נכנסו לפוגיו אורסיני יום לפניכן, ברחו התושבים בבהלה: בחוה שלו במעלה הנבעה היו עכשיו למעלה ממאה וארבעים פליטים, ברובם נשים וילדים. אמרתי לו שלא ידאג ושנחננו נגרש את הגרמנים מה שטח תוך ימים ספורים — ותוך כדי דיבור שאלתי מה מצב אספקת המזון אצלו; הוא אמר שהאספקה בסדר, כי הפליטים הביאו אתם אוכל, ובחנה היה מלאי הגז.

הוא הזמין אותי לעלות עם אנשי אל החוה ולאכול אתם את ארוחת הבוקר. סרבתי: זה עלול לגרום לו יותר מדי צרות, ואם הגרמנים אייפסם יוסיפו וילחמו בנו לא רציתי שאף אחד מאנשיו יהיה מעורב בהתנגשות.

מוטב" — אמרתי לו — "שהגרמנים לא ידעו כינתים שאנו כאן, ההמון בחוה עלול לפסס".

הוא צחק, אנתנו יודעים לשמור את לשונותינו, וזה מחזר בזיליקטה, ולא פוגל, לא עבר זמן רב ביותר מאז שהיו לנו כאן הושרדים".

הצעתי לו חפיסת סיגריות, אבל הוא לקח רק אתה, שהדליקת.

יש איזו שהיא אינפורמציה שהייתי רוצה להשיג" — אמרתי, אם יש לך ידידים שירצו לדבר אתי, הואל בסובך ואמור להם שירדו אליי, הוא נפרד ממני חוזר להרגיע את ההמון בחוה שאנו איננו גרמנים.

המרצע יצא מן השק, ולא היתה כל סיבה להסתתר יותר, ואנו יצאנו מהואדי אל המדרון, לשטח יותר פתוח בין עצים, במקום שהשבתי שלא יוכלו להפתיע אותנו, ושבו היה לנו מקום לתמרן ושדה אש פתוח למקרה שהגרמנים ישמעו על נוכחותנו וירצו לדעת מה נעשה כאן.

ידידיו של האיכר לא התמהמהו, ובאו בחבורות הם היו גרשים מאד וכולם חשבו שיש להם אינפורמציה

חיונית למסור לי. דיברתי עמם לפי התור וביליתי שעות בשמיעת הרכילות המקומית. שמעתי את הסיפור על כניסת הגרמנים לפוג'ין אורסיני עשר פעמים לפחות, ומה אמר הסבא. ומה ראתה הגיסה. הקושי שלי היה בזה שאיכרים אלה לא הכירו את הסביבה שלהם עצמם. מלבד את החוות שלהם, ואת הערים גרביה ואורסינה שלשם הלכו לשנקים. ידעו פחות משירדתי אני עם הספה שבידי. הם לא יכלו לומר לי מי נמצא על הרכס שמעבר לקו הגבעות הקרוב, ואף אחד מהם לא היה מעולט בגנצנו, מהלך שמונה קילומטר. קבלתי תיאורים פנטסטיים ביותר על הצבא הגרמני בגרבינה: מאתים טנקים, תותחים גדולים יותר מרכבת שלמה, שבעה גנרלים ומספר כה גדול של חיילים שאי אפשר למנות.

שני אלפים, או שלשים אלף ויתכן שמאה אלף! בסבלנות שאלתי שאלות והקשבתי: לעתים קרובות מדי סטתה השיחה ועברה לענני משפחה ושושלות — כל האנשים הללו היו קרובי משפחה.

אולם למרות הכל, מעט פה וועיר שם, הוספתי על ידיעוטי — אולם בהגיע שעת המנוחה לא יכולתי לסכם תוצאות טובות ביותר מעבודה של תשע שעות. פניתי לאדם נמוך־קומה שעמד בצד שעה ארוכה וחיכה לתורו לדבר, והוא נראה לי כבישן אולם יותר מפוכח מהבורים האחרים שאתם דברתי עד אז. הדבר הראשון שאמר לי היה:

„אני מכיר את הקצין האפסנאי בגרבינה, מיור שולץ, הקונה את האספקה למטבח הקצינים. משרדו הוא בכיכר העיר. בבנין השלישי משמאל לבית־הסרוח זה שיש לו דלת חומה כפולה. שמי אלפונסו“.

דבריו נסכו חיים חדשים במוחי המסכן, שהיה המום משעות מרובות של שיחה בטלה ועקרה.

אלפונסו, אמרתי, „הואל במובן ואומר לכל האנשים המחכים עדין שאדבר אתם מחר“ אחזתי בזרועו וישבנו זה בצד זה על גבי אבן. אלפונסו מכר בעבר גבינה, ביצים ויין ממשקו לאותו מיור שולץ, והוא היה בגרבינה יום לפני כן וראה דברים רבים, הוא הציע את שירותו ללכת שנית לשם ולנסות ולגלות את הדברים שענינו אותי. לבסוף עיבדנו תכנית אחרת, ראשית יצא בוב יוני עם ארבעה גיפים לצפות על דרך פוטנצה—גרבינה, הוא מצא מחבוא מתאים, על גבעה ממול העיר אורסינה, היושבת על ראש הר ברוחוק כזו מהדרך שיכול היה לקרוא את מספרי הפסגות העוברות. הוא אירגן את הפעולה השיגרית של תצפית דרך, ואני חזרתי כחמשה קילומטר לתחנת־רכבת עזובה על המסילה שבין גרבינה לפוטנצה. מתא הטלפון של התחנה צלצלתי אל המיור שולץ — היתה לי מלחמה ארוכה עד שהשנתי

קשר אתו, אולם בסופו של דבר קיבלתי אותו. דיברתי איטלקית מעורבת במעט מלים גרמניות, ואמרתי לו, כשאני משנה לדברי סודיות יתרה, שאני הנני הסמל־האפסנאי של מפקדה איטלקית בעיר שזה לא מזמן נעזבה ע"י הגרמנים; שיש בידי שמונה ארגונים קוניהק שהייתי רוצה למכור, אם הוא יתן לי מחיר טוב. עמדנו היטב על המקד, כשלבסוף הגענו לידי הסכם אמרתי שמסיבות מובנות מעצמן הנני מבכר שלא להביא את המחורה אליו לאור היום, אם הוא יחכה לי במשרדו כאותו ערב בשעה אחת עשרה, אבוא. עם המשקה, במכונית אמריקנית קטנה שגלוקהה שלל, היואלי בטובו להודיע לנקודת הבקורת שעל כביש ספינצוללה שיתנו לי לעבור בלי לשאול שאלות?

מיור שולץ היה אדם תמים: יתכן ולבו נקח בו על קניית סחורה גנובה, אולם מאד רצה להשיג את הקוניהק עבור שולחנו של הגנרל, ואני הזכרתי את שמו של קודמו בתפקיד, אחד קטיטן גיסינג, שהיו לי עמו בעבר, כך אמרתי, כמה עסקים דומים, (האינפורמציה לכך באה כמובן מאלפונסו, שהיה בעל־מזימות ומוח־פתוח). הוא הסכים לבקשתי המשונה במקצת והבטיח לחכות לי אותו לילה.

בעזרתו של קמרון פרקנו את הכל מתגים ומאחרד הסענו כמה ארגונים של מנות־קרב, מלאות אבנים, עשר דקות לפני אחת־עשרה הרים הזקוף שעל הדרך את המחרטום לפנינו ונתן לנו לעבור, ובדיוק בשעה אחת עשרה הגענו לכיכר העיר מול משרדו של מיור שולץ, קמרון ואני תפסנו בקצותיו של אחד הארגונים שלנו, עברנו על פני הזקוף, עלינו במדרגות ונכנסנו ישיר למשרד, שם ישב מיור שולץ ונמנע על יד שולחנו. הוא התעורר לשמע חבטת הארגו על הרצפה ופקח עינים עמומות ואדומות מיין והטיל בנו מבט חסר בטחון. קמרון לא נתן לו שהות להשתומם על צורת המדים שלנו, אלא הכה בראשו באל־הגומי שקיבל במתנה מתארגון לפעולות חבלה באירוסה. המכה הממה את שולץ והוא צנח מחוסר הכרה בכסאו. קמרון ירד במדרגות כדי להביא ארגו שני — ואותה שעה בדקתי את הנירות שעל השולחן. למולי הרב, ותודות למקרה סוצלל ביותר, היה מונח על השולחן דו"ח המראה את הסכמה של מנות המזון הנצרך כות ע"י יחידות דיביזיות הצנחנים הראשונה והיחידות המסופחות אליה; כל היחידות הללו קיבלו את הספקתן מהבסיס בגרבינה, והדו"ח היה מיום 12 לספטמבר 1943. בשעה שקמרון העלה את הארגונים האחרים, אספתי מסמך כים גוספים מתוך התיקים. שמנו בקבוק ויסקי פתוח מלא עד־ירבע על שולחנו של שולץ (המסכן ראוי היה לפרס), ויצאנו לרחוב. הזקוף הגרמני עמד לו בנחת והסתכל על

הגים שלנו בענין — וקמרון, המתן בדרך כלל, שאחזה בו רוח ליצנות סקוטית, לחץ את ידו, נתן לו במתנה הפיסת סיגריות V, ואמר: "לילה טוב, גרמני טוב", ואנו זנו. שעתים אחרי זה, מתוך קמט שבין הגבעות, שידר ביוטימן במכשיר הקשר שלו:

"פופסקי אל המוצנחת: סך הכל מצבת כוח האדם של יחידות האויב בסביבות מרגסו בשנים עשר לספטמבר כל הדרגות 3504, חוזר: שלוש, חמש, אפס, ארבע, סוף. בשעה 0900 קלטנו שידור זה אלינו: המוצנחת אל פופסקי, גא, אשר סך הכל מצבת כוח האדם של יחידות האויב בסביבות מרגסו לא יותר מאשר 3504."

ידעתי שהמודיעין שלנו נתנו מספר הרבה יותר גדול, כל הענין גירה אותי במקצת, והתחשק לי להראות להם את יכולתי, לאחר שביתנים ברדתי את הנירות שגנבתי מאותו ביש גדא שולץ, ניסחתי מברק ארוך שתפס ארבעה

או המשה טפסים וגול ממנו את שארית היום להצפינו ולשדרו, וכח בערך זה היה הנוסח של המברק:

"פופסקי אל המוצנחת, מאשר סך הכל מצבת כוח האדם שנים עשר ספטמבר כל הדרגות 3504, חוזר: שלוש, חמש, אפס, ארבע, כולל קצינים 441, מקומות חנית היחידות כולל קצתן: גייסות קצינים 61 בדא 500; מטרה קצינים 72 בדא 570; אלטורה קצינים 53 בדא 625; סנסר מו קצינים 58 בדא 469; גייסות קצינים 92 בדא 755; גרבינה קצינים 75 בדא 140, מערך הקרב כולל קצתן ריב מוצנחת ראשונה, חסיבה 19, פלוגה 3, מפקדה ליסנס ויס, רית ו, גי, גיוסות, פלוגה ב (פחות מחלקה אחת) מפקדה קפיטן שורץ, רית מושטש גיוסות... וכו, וכו, אותו סיוור שולץ ניהל את מצבת כוח האדם שלו בדיקות.

ברשמי זאת חשבתי שתפקידי הראשון הושלם, והפניתי את תשומת לבי לחקירות בכחון יותר עמוק.

חבלנות וריגול כגורמים בתמרוני גייסות

(לפי סקירה בעתונות העבא השביעית על תמרונים אמריקאיים)

תקינה כזאת מכון הנאמר להלן, בדבריו של סוקר שביצרי, החלטת המפקדות לשלב את עבודת "השירות החשאי" ואת גורמי החבלה והתנפלויות הפתע בתמרוני שנת 1949, גבעה מתרצון לקרב את הפיקוד והגייסות כאחד אל הכרת פעולתו של אותו שירות המיוחד במינו, וללמוד לימוד של מעשה את שיתוף הפעולה והתלות ההדדית בכל שלושת השטחים המקצועיים העיקריים של השירות החשאי (השגת ידיעות, הבטחה בפני ריגול, חבלנות וגרימת התפרקות בקרב האויב), הן לפגיעה באויב, והן לשמירה על כוחותך אתה.

לא רק בציבוריות האזרחית כי אם גם בחוגים צבאיים רחבים למדי קיימים עדין מושגים בלתי תולמים בהחלט, ומיושנים, הן בענין הפעלתו והן לגבי אפשרויותיו של שירות חשאי חדיש, כאשר אנו למדים שבאותם תמרוני הגייסות הגדולים של צבאות המערב בגרמניה הוצגו, נוסח תמרון, ראשית הפעלתם של סוכנים צנחנים בעלי מכשירי אלחוט מיוחדים ואיתורם וסיכולם של משדרי האלחוט ה"אויבים" בתוך איזור העורף של צבאך אתה באמצעות רשת מיוחדת לכך של תחנות איתור אלחוטיות, ושנית, התקפות חבלניות על עצמים רבירץ מבחינה צבאית, ומבצעים "אורח קומנדר" —

מלחמת העולם השנייה הביאה לידי תמורה לא קטנה בהערכת מקומו, במסגרתה של "מלחמה גדולה", של אותו צירוף פעולות מסוגים שונים המכונה כרגיל "מלחמה זעירה". באם בעבר נטו לראות את השנים כחזיונות נפרדים ומקבילים, הרי במנין השנים האחרון גברה הראיה המשלבת אותם, ומראיה חדשה זו, פרי הנסיונות מתקופת תנועת המרי של המערב והמלחמה הפרטיזנית שבמזרח — רק צעד אחד אל שילובם של גורמי ההסתננויות, התנפלות הפתע והריגול האופייניים ל"מלחמה זעירה" גם לתוך מסגרת התמרונים והתרגילים לגופי צבא גדולים, ואמנם, כזאת נעשה בתמרונים הגדולים אשר נערכו ע"י צבא הכיבוש של מעצמות המערב אשר בגרמניה, בשלהי 1949. הן הצד "הכחול" והן הצד "האדום" שבתמרונים אלה ארגנו, הציגו והביאו בחשבון בפעולתם, את שירות הידיעות והריגול, את פעולות החבלה ואת מבצעי "הקומנדר" הזעירים אך הנועזים, וזאת לזכור כי גורמים אלה תורגלו והופעלו נוסף על השמירה של שטחי התמרון, והבטחת המסות והגייסות של שני "הצדדים" בפני סוכנים מציאוריים של "הצד השלישי המעונין" ומסתכלים בלתי רצויים בכלל, אשר מאז ומתמיד היו נהוגות בשעת תמרונים גדולים ובעלי ערך רציני, לא לשמירה

הרי שמסתמנים מתוך אלה הקיים לדמותו החדשה של נושא ישן נושן: דהיינו, טכניציזציה, והרבה מרחיקה לכת, של כלל המושגים והאמצעים של פעולת שירות המודיעין וגייסות מיוחדים". כן, לעתים קרובות צמודים לכל אלה גם הערכה תכניתית על האויב והטעיתו לגבי כוונותיו, וכן המאמץ המתמיד להחלשת תקפו הנפשי וגרימת התפרקות בתוכו.

שילובו של השירות החשאי בתמרונים הצבאות במערב גרמניה הצטמצם בדרך הטבע בהצגת פער לותיו של זה במסגרת מציאותם הצבאית הישירה של גופי הגייסות הגדולים שחנו באיזור זה וערכו תמרונים בו. אין זה ידוע האם במשחק הכוחות שבתמרונים באה לידי ציון גם פעולתם, הנרחבת פי כמה ובעלת תוצאות מפורעות ובלתי צפויות, של מרכזי השירות החשאי הצמודים להנהגות העליונות של צבאות ומדינות.

ידיעות ומודיעין

לעומת הסיוור הטקטי והאופרטיבי על פני האדמה, באויר ובאמצעי־אמצע (האזנה ושירות־האיתור) — דהיינו קביעתן באמצעים חזותיים (אופטיים) ובאמצעי־שמע (אקוסטיים), של תמורות ותנועות המתרחשות בפועל אצל האויב, — הרי באשר לפעולת הסיוור של השירות החשאי חייבת המטרה הראשית להיות: לגלות את צעדיו של האויב והחלטות הפעולה שלו, כבר באותו שלב בו אין הם מסתמנים עדין כלפי חוץ, או שבגלל סיבות אחרות אינם ניתנים להכרה ולפירוש נאמן ע"י הסיוור האופרטיבי והטקטי. כבר מתוך ציון כללי זה ניתן לראות מה גדולים המגבלות הקרשי, הכרוכים בפער לת הסיוור של שירות חשאי בתנאי החזית.

אותו עקרון יסודי הקובע כי אפילו הדו"ח המער"לה ביותר הנו חסר־ערך באם הוא מגיע אל מקבלו במאוחר — תוקפו יפה לגבי צורה משלימה זאת של הסיוור ממש כמו ביחס להודעת המשוגרת ע"י פטרול, כאן יש אולי ענין להזכיר מה היו התוצאות של אותן ידיעות שהגיעו במאוחר (כי לא הועברו הלאה למועד) אשר נתקבלו ע"י "לשכות הידיעות" של בנות־הברית ושל מדינות ניטראליות — בענין ההכנות לפלישה הגרמנית לנורבגיה (תרגיל הנהגה ואור" לפי ציון־הקוד אשר נקבע לה אצל הגרמנים). כידוע, כבר ב־3 לאפריל 1940 נמסרה לנורבגיה אזהרה בענין זה, דרך הנספח־הצבאי ההולנדי בברלין, אולם ידיעה זו לא הגיעה אל הממשלה הנורבגית, כאשר

הצירות הנורבגית בברלין לא העבירה לה לאוס"ל (אותו עובד הצירות, אשר היה אחראי למעשה התרשלות זה, נתבע למשפט לאחר תום המלחמה). על כן, מפעילים ככל האפשר את המטוס ואת האלחוט, וזאת לשתי תכליות: 1. בשביל להביא את השליח אל שדה פעולתו באורח ישיר, תוך המנעות מתנועת התדירה הארוכה ומריבות הסיכונים (הסתגנות דרך פירצות החזית); 2. בשביל למסור על תוצאות פעולתו לממונים עליו בדרך הקצרה והמהירה ביותר, דהיינו באמצעות האלחוט.

כל זה נראה כברור ומובן, ואף ניתן להציגו באופן הולם בשעת התמרונים, על שלל האמצעים (צניחות, נחיתות במטוסים וכיו"ב) המופעלים תוך משימות מהסוגים שצויינו כאן, אולם, דבר שאין להציגו — (וזאת הנה הערה הקלה, בעצם, על כל סוגי התרגילים בימי שלום), הוא אותה מעמסה נפשית עצומה הרובצת על סוכן, או קבוצת חבלנים, אשר הונחתו הרחק בעורף חזית האויב והם תלויים עתה בכוח־היתרם הם בלבד. נסיגה של המלחמה האחרונה הרי כיה כי אך מעטים מהשליחים אשר החדרו באורח זה אל תוך איזור העורף של האויב אמנם סיפקו להנהגתו העליונה של הצבא הודעות שניתן להשתמש בהן ולאכול מפרין. מרובים למדי היו המקרים שבהם האנשים, שהציגו את עצמם כנוטים ובעלי ברית אידיאלוגיים, לא ניצלו את ההזדמנות שניתנה להם בשביל להגיע בדרך המחירה ביותר אל מולדתם, איש כזה משהיה מגיע אל מאחורי החזית, יש והיה מתייצב אצל שירות הידיעות של האויב והיה משמשו לאחר מכן זמן לא מועט, וכמובן שהיה עלול להציג לית בגרימת קשיים וצרות לשולחיו הראשונים — עתה, לפי הוראות מעבירו החדש — באמצעות דו"חים מטעים ופרובוקציות מכל הסוגים.

נזח יותר היה מבחינה זאת מצבם של מתנגדי ה"ציר": תודות לתנועות המחותרת הענפות שבארצות הכבושות בידי הגרמנים וכן הארגונים הפרטיים הסובייטיים שבמזרח ואלה שבבלקנים, עמדו לרשות סוכניהם, ויחידות הקומנדו שלהם, נקודות נחיתה, מקומות מחבוא, ותמיכה מקומית בהיקף מספיק, לעתים קרובות מאוד הם נעזרו גם ע"י שיתוף הפעולה המתנדב מצד האוכלוסיה.

יש, איפוא, לזכור ולסמן תמיד רקע מעין זה בשעת כל נסיון להציג, נוסח־תרגיל, את הפעלתם של סוכנים בעורף האויב; כי מבלעדי כך צפויה הסכנה כי הענין כולו יירד עד לרמה של משחק־תמרון תיאטרוני.

חבלנות

במסגרתם של אותם תמרונים גדולים אשר הוזכרו כאן היתה חשובה גם הדגמתם בפועל של מעשי חבלה והתקפות חבלנים על עצמים, שהנם רבי-ערך מבחינת תוצאותיה הישירות של עצם החבלה בהם או החשובים מבחינת צבאיות אחרות, בעורף חזית האויב, כאן גדולה מאוד הסכנה של "הצגה" שטחית של מעשי החבלה, דהיינו — של גרימת "נזק לזמן ממושך", לכאורה, אשר במציאות תנאי המלחמה היה כרוך ביצועו בכושר מעשה רב. אין זה מספיק כי אדם יתגנב, מבלי שיושם אליו לב, עד אל העצם המשמש מטרה, יתקע לו באיזה מקום דגלון אדום ובשל כך יחשוב כי ביצע בהצלחה "מעשה חבלה". כי כאן נדרש גם לבחון כיצד הובאו עד למקום, מבלי שהושם להם לב, המונדות והארגונים המכילים את מטען הנפץ הכבד ואשר קשה להסוותם, ותאם אמנם נערכו באורח המקצועי הנכון ההכנות לפיצוץ — בטרם יוכרו על נסיון החבלה כעל נסיון שהצלחה רק באותם מקרים, בלתי שכיחים, בהם עולה בידו סוכנים או פלגות-קומנדו להגיע עד אל מחסני התחמושת או חמרי-הנפץ — יש באמצעי הצתה או מספר נפצים בכמות מועטת של חומר-נפץ כדי להביא לידי התפוצצות רבתה. על כן צריך שיהא זה מתפקידם של שופטי תמרונים, שהודרכו במיוחד, לקבוע את המסקנות הנכונות לגבי הערכת "מקרי חבלה".

"גרימת התפרקות"

הצבא האמריקאי הרחיק אפילו לכת, בשאיפתו להמחיש את הגורמים העלולים להופיע בשעת מלחמה, עד אשר ניסה להציג במסגרת התמרונים שלו את "הפעולה הפרקטית" כלפי הגייסות באמצעות מעשיו של "הגוס החמישי".

הופעלו "עתוני מחתרת", עלונים אשר קראו את החיילים לעריקה, הושמעו "סיסמאות לחישה" תבוניות וכיו"ב. אכן, את פעולתן של קריאות וסיסמאות כאלה המכוונות להשפיע פסיכולוגית ורעיונית גרר דא — ספק אם אפשר להציג הצגה רצינית במסגרת תרגילים בימי שלום.

כשמדובר בהפעלת גורמים כאלה מקובל להשיג תמס הרבה במונח "הגוס החמישי", וכאן קיים ערוב מושגים רב, לאמיתו של דבר, הרי המושג "גוס חמישי" איננו מכוון לפעולה צבאית או לפעולה של הישירות החשאי כי אם קודם-כל לפעולה פוליטית-תעמולתית. אמנם, הישירות-החשאי הצבאי משתמש בתנועות-אופוזיציה לאומיות או רעיוניות על מנת

לרכוש מתוך שורותיהן סוכנים, חוליות חבלנים וקבוצות אנשים דומות לצורך תפקידיו; אולם אין הוא, בתור שכזה, יכול לנהל לא מהפכה לאומית ולא תנועה רעיונית, רק שעה שמתגשם ליכודם של שירות הידיעות הצבאי, וזה המדיני, בארגון עליון אחד — משטשים הגבולות, והפעולה הכוללת מתחילה מתפשטת בהתאם לחוקיה של הנהלת מלחמה טוטאלית. אולם, פעולותיו של השירות החשאי שבאיזור החזית, תתנהלנה בודאי תמיד בראש וראשונה בהתאם לנקודות-מבט שהן צבאיות בעיקרן.

פעולות קומנדו

שונה הוא המצב לגבי פעולות בנוסח "מבצעי קומנדו", הללו, שהן פעולות קרב המבוצעות או תוך שיתוף-פעולה ישיר עם הגייסות הלוחמים, או לפחות בצורת פעולת "פלגת-מחץ" המקובלת גם בצבא, ניתן להציגן במסגרת תמרונים ותרגילים הצגה שתהא קרובה אל המציאות. במקרה הראשון (מהמציאות לעיל) תהיה עריכתן טקטית וחיילית בראש וראשונה, ואלו, במקרה השני — יהיה אופיה, מיסודו, אופי של פעולות שירות חשאי.

שעה שאנו למדים כי בזמן התמרונים הצרפתיים בחבל הריין אירע אפילו כי גנרל (המצביא של "צד אחד בתמרון) הותקף בתוך עמדת הפיקוד שלו ע"י פלגת-קומנדו הרי ברגע הראשון אפשר ויראה זה בעינינו כדבר שריח בלתי רציני נודף ממנו, ואולם העובדה המדהימה כי בשנת 1942 נערכה התקפת קומנדו בריטית על מפקדתו הראשית של רומל באפריקה באותה מטרה עצמה (חגם שהוא נכשלה); וכי פרטיזנים רוסיים, או אנשי גייסות-מיוחדים סרביים, אשר הופיעו באיזור העורף של הצבא הגרמני מחופשים כעובדי נקיון הצליחו לחטוף גנרל גרמני (אותו גנרל "נארו" לצורך זה במרבד); וכן פעולה בריטית מסוג זה שהביאה ב־1943 לידי שביתת גנרל גרמני באי כרתים הכבוש — כל אלה הרי שופכים אור שונה, אור רציני יותר, על אותו מקרה נוסח-חדש במהלך התמרונים. אכן, במלחמות עתידות יהיה צורך להביא יותר בחשבון מאשר בעבר הפתעות אלו או בדומה להן, המאורגנות תכניתית למפרע.

במלחמת העולם השנייה, יחידות מיוחדות — המשתייכות על חילה-הצבא, על חילה-האוויר או על ציר-המלחמה — הן אשר היו מבצעות פעולות כאלו בעלות אופי כפול: שאופין היה צבאי — מזה, ובתחומן של שירות-חשאי — מזה, לפי המסיבות השונות

מובן מאליו הדבר כי יש לנצל עד קצה הגבול את כל האפשרויות וההצלחות בשטח האופרטיבי. הטקטי, המשקי-צבאי (ואת סיסמאות התעמולה) ה' מושגות עקב פעולות יחידות-מיוחדות כאלו. אין זה נראה, על כן, כדבר יוצא-דופן כאשר, במסגרת אי-מונים בזמן שלום, תשותפנות יחידות קומנדו דור מיהן על כל שטחי פעולתן; כי גופי צבא אשר צפויים לכך כי יוענק להם ע"י פעולות כאלו יתרון טקטי צריכים גם להיות מתורגלים בכך, למען נצל יתרון זה במועדו. אכן, אין זו אלא שאלה של שר תוף-פעולה בין ההנהגה הטקטית והשירות-החשאי. ואלו כל "צד שכנגד" יצטרך לדאוג דאגה מרובה יותר מאשר בעבר למען יוכל למנוע בעד כך כי יפול קרבן לערמת מלחמה אשר הוכנה ונתבצע במתוכנן, או להתנפלות אשר היתה נראית כבלתי צפויה כלל. יש, איפוא, לשער, כי מעתה יהיו גורמי המלחמה-הזעירה, אשר צוינו לעיל, לחלק בלתי נפרד בכל תמרון-גייסות ריאליסטי וכולל.

הערה: כהדגמה מעניינת ומעוררת-מחשבות לכמה מההנחות שברשימה זאת עשוי לשמש הקטע מספרו "צבא פרטי" של לויט-קול, ה. פניאקוב, המתפרסם בתור ברית זו. (עין: "קוניאק למיור שולצה").

היו יחידות אלו או משתפות פעולה עם השירות החשאי, או עומדות באופן בלתי אמצעי לפקודתו של זה. בשנים שלאחר המלחמה נודע הרבה על פעולות הקרב של "הקומנדו" וה"כוחות המשולבים" הברזיליים, של ה"ראנג'רים" ופלוגות "אוס.ס." האמריקאיים, וכן של דיביות "ברנדנבורג" הגרמנית. מספרן של פעולות קרב כאלה היה ניכר (ביניהן כדאי לציין את התקפת החבלה הבריטית על מפעל "המיס הכבדים" הנורבגי במיצר ההרים ריוקאן אשר שר מש מקור האנרגיה לניסויי האטום הגרמניים). וה' מעניינות ביותר שבהן היו אותן הפעולות אשר בוצעו בשיתוף בלתי אמצעי עם כוחות הצבא, ובחלקן תוך שימוש בהערמות-מלחמה מובהקות. על יסודות אלו היו בנויים מבצעי יחידות הקומנדו נגד דיאפ האיי סארק שב-תעלה האנגלית" באוגוסט 1942, הל-כידה במפתיע, ומניעת הריסתו של גשר-הכבישים ומסילת-הכרזל ליד גאנאפ שבחולנד ב-10 במאי 1940; מניעת ההריסה של גשרי הדנובה בשעת מסע-ההתקדמות של קבוצת-הגייסות הגרמנית לתוך יוגוסלביה ב-1941; וכן הפעלתן, תוך הצנחה, של יחידות דיביות "ברנדנבורג", למניעת הריסות באי-זורי הנפט מייקופ וגרוני בצפון-קוקו, ב-1942.

ה"מערכות" לפני שלוש שנים
מתוך חוברת מ"ב-מ"ג, אבגוסט 1947.

● ההבדל היסודי בין צבא סדיר ובלתי-סדיר הוא קודם כל בתפקיד. הצבא הסדיר הוא מכשיר להכרעה בכוח, במטרה לשבור לחלוטין את כוחו הצבאי של היריב, ואלו הצבא הבלתי-סדיר הנו, בראש וראשונה, מכשיר של הטרדה, הנערכת אמנם לעתים בקנה מידה רחב, אסטרטגי.

כן יש הבדל בעקרונות האסטרטגי. העקרון האסטרטגי החשוב ביותר המדריך את פעולת הצבא הסדיר הוא עקרון הריכוז; בעת שהעקרון האסטרטגי החשוב ביותר המדריך את פעולת הצבא הבלתי-סדיר הריכוז הפיזי. מן ההבדל הזה שבתפקיד ובעקרון האסטרטגי נובע ההבדל שבמבנה ובטקטיקה. הבדל זה מצדו מחייב שוב, הבדל בין טיפוסי מפקדים של הצבא הסדיר והבלתי סדיר.

● "היזמה" הוא מושג יחסי. כל צבא טוב שואף לפתח את חבר קציניו מבחינת היזמה. אולם היזמה הנדרשת מקצין הצבא הסדיר שונה מזו הנדרשת מקצין צבא בלתי-סדיר.

היזמת הקרב של קצין צבא סדיר היא, בדרך הטבע, מוגבלת תמיד. ואפשר לומר כי ל"אשרר" הדבר, שכן "הגבלת" היזמה באה כאן ע"י הנשק הסטנדרטי האחד; ע"י השירותים, שפעולתם אף היא סטנדרטית — לפי תקנים ונהלים הקבועים מראש; וכן ע"י תהליכי הקרב עצמם, שאף הם אחידים — לפי שגרה פיקודית, ולעתים לפי אורח-ביצוע מתורגל מראש...

מתוך "דמות ואימונו של מפקד בצבא בלתי-סדיר"
לי. אלון (יצחק דובנו) ז"ל.

שיקולים גרמניים לפלישה לשביצריה / סוף

הסברים לתכנית ההמבצע הגרמנית

הוצאתו לפועל של מסע הגישה והפריסה של הארטילריה בגבול הצפון לא התקל בקשיים מיוחדים. יש לאמן בהקדם את גייסות ההתקפה של גדודי מהנדסי השדה ושל דיביזיות ה-**ציידים** לתפקידם. מכת האש של ארטילריית הארמיה * ושל "מטילר הערפלי" (למעשה — מרגמות כבדות רבות-קנים) מכל הקטרים חייבת לגרום אצל החייל השביצרי זעזועים נפשיים חזקים. הדור עיקר הכונה איננו להשיג הריסות קשות. אלא דוקא לשחק את כוח ההתנגדות הנפשי, במקומות-פריצה צרית-חזים.

(א) התקפות הסחה ארטילריות בגבול הירוק*, יהיה בכוחם — באם תצוידנה היטב בתחמושת — להטעות את ההנהגה השביצרית בדבר כיוון המבצע העיקרי. מיד לאחר שהובטחה הצלחת המעבר, חייבות יחידות הרגלים לפנות כאן מקום לחודי כוחות שריון.

(ב) עיי ריכוז מהדוק של טרייט-שריון תינצרגה נקודות-כובד של ההתקפה. יתכן אמנם ולאחר הדברת אזור-הגבול תינצרגה נקודות-היעצרות בשל הגנת ישובים (שהיא אמנם בעלת-יכולת מועטת, בגלל המחסור בארטילריה), או בשל חבלות במתקני הדרכים (גשרים, מנהרות וכיו"ב).

תודות למצב הדרכים הטוב תזכינה תנועות-מסע לילה להצלחות-הפתעה מיוחדות. פעולות מיקוש, בעלות היקף גדול למדי, יש להביאו בחשבון רק באזור הגבול. היות וניתן לצפות בבטחה לכך שהתפתח-השריון תצליח להתקדם במהרה בשטח, חייבים גופי-הצבא הממונים של הקלעים הנעים בעקבות טרייט-השריון, לשאוף — תוך ניצול מהירותם הרבה — לבתר את עיקרי גופי-הצבא השביצריים ולנתקם מאת טפקדותיהן. על אף היות הצבא השביר צרי — תודות לגייסות האופנים המרובים שבו — בעל כושר-תנועה גבוה יחסית, אין יסוד רב לשער כי תוקמנה במהירות חסימות נגד שריון — וזאת בשל העדר תותחים נגד-שריוניים כבדים ובעלי טווח ארוך.

פלוגות הקשר של דיביזיות-השריון חייבות להפסיק כל התקשרות באמצעות רשת-קווי-הטלפון והטלגרף, במידה שזה אינו משמש את צרכי הקרב.

* לתגדרת. ארטילריית הארמיה — עיין בהערות שוליים בעמ' 84 בחוברת סיד של "מערכות" — חס"ר.

(ג) פורמציית הציידים, הנעות בעקבות שדות השריון חייבות להצמד אליהן ללא שהיה-חלף קים בעלי-כושר-תנועה הרב ביותר חייבים בכל-עת לדבוק באויב. התפצלויות לשם כיתור, שביה או לצרכי הבטחה, חייבות להעשות תוך שימוש חסכוני ביותר בגייסות.

מיד לאחר כך מוטל על ארבע דיביזיות ה-**ציידים** (המאורגנות בשני קורפוסים) לפנות בכל עצמתן דרום-מזרחה ולהבקיע את הפריצה ל-**מעוז**. השדרות המתקופות ממזרח וממערב מסייעות לתנועה זו. הארטילריה של דיביזיות ה-**ציידים**, המובאת במועד בעקבותיהן, תהיה חשובה כדי למנוע התגבשות מחדשת של הגייסות השביצריים שנופצו ע"י חילות השריון. את קשרי-הידועות המתוכנן-מראש, עם יתר דות חיל הנחתה ועם יתר הגייסות המופעלים נגד ה-**מעוז** יש לבצע ע"י מפקדת קבוצת-הארמויות.

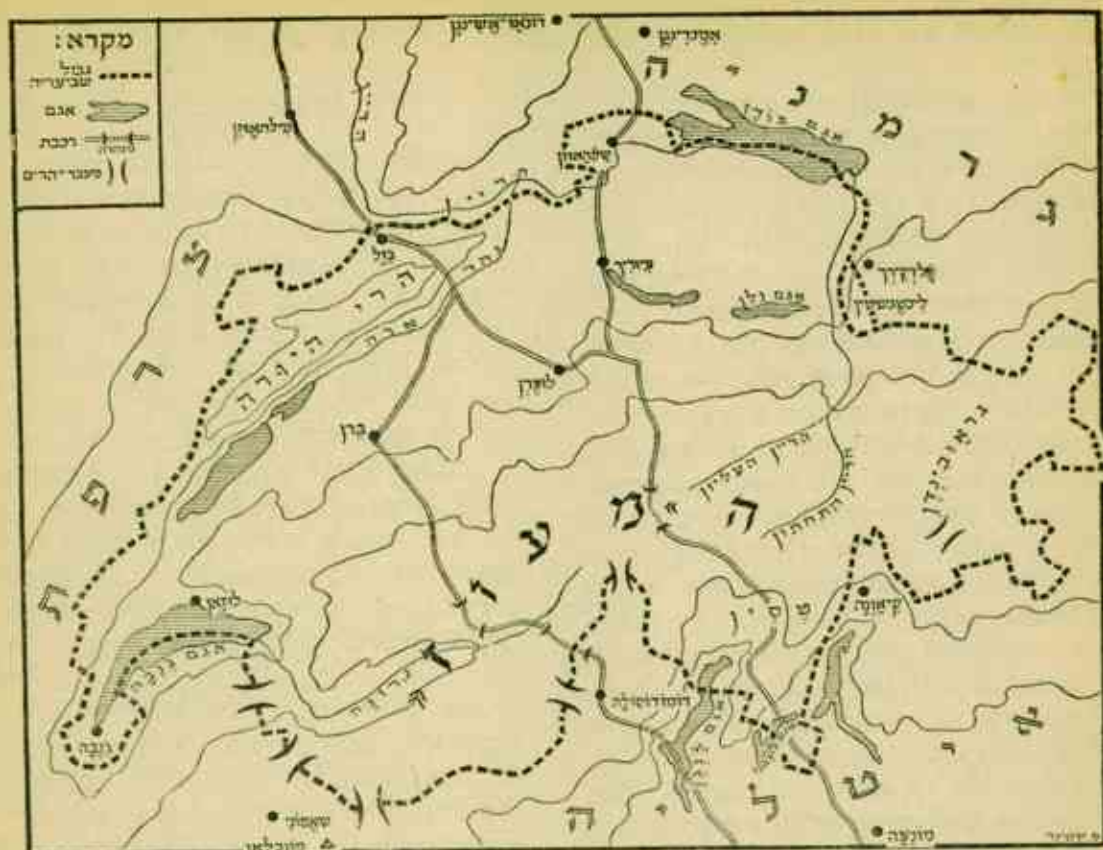
לאחר הצלחות-הפתעה חלקיות, תצטרך עתה דיביזיות הצנחנים להיכון להתנגדות נמרצת ביותר, גם משום שהיא מפריעה לתכניותיה המסומנות-מראש של ההנהגה השביצרית, וגם בשל העובדה שהיא תותקף גם מצפון וגם מדרום. אין ספק כי עובדת העדר כוחות קרב אויריים ראויים לשמם אצל השביר צרים תהיה לה השפעה נוחה לגבי פעולה זו. כי הרי לא יעלה בידה של ההנהגה הנגד-מטוסית לבדה להפריע הפרעה ממושכת לבחיתה ולהבאת אספקה.

(ד) בשעת ההתקפה על ה-**מעוז** חייבות הדיביזיות ה-**הרריות** להפעיל את אותן צורות נהג-קרב, אשר תאפשרנה פריצה בכל מקום שהוא. ואוי יש להרחיב מקום-פריצה זה מיד ע"י הבאת רורבים. רצוי יהיה לצרף לדיביזיות שדרות-מכוניות *** — באם אפשרי של מכוניות-הרים איטלקיות — כדי ליטול את גופי הצבא, אשר אינם מצליחים להתקדם — ולהטילם מחדש לקרב במקומות אחרים. רשת הדרכים המצר ינת תקל על תנועות-מסע כאלו.

בשלב זה אין למנוע בעד חלק מכוחות האויב (שב-ארץ התיכונה השביצרית — הרמה המשתרעת מצפון ל-**מעוז** — המער) מלהמקד לעבר חלקו המזרחי של הקנטון גראובינדן, את חלקו הדרומי

** הכונה לגבול צפון-המערב השביצרי, כלפי צרפת, העובר על פני רמה הורה ההררית ואשר לאורכו מספר מוצרי-הרים מהווים נקודות-מעבר שבין שביצריה לצרפת — חס"ר.

*** המונה "שדרות" — פירושו, בצבא הגרמני, היה-גם מחלקה של חילי-הבטחה — חס"ר.

מתקנים מלאכותיים (גשרים, סכרים וכו').
 ח) כבר בהקדם יש להפנות תשומת לב למניעת כל פעולת פרטיונים. את תחנות שידור האלחוט יש להעמיד מיד לרשות התעמולה הגרמנית.
 ט) בתוך השטח הכבוש יש לשמור בפני כל מיני הפרעות ואיסורים (ע"י הבאה מידית של ד"ר ביזות אבטחה מורכבות מיחידות אמונים וכיו"ב). בנידון זה תנתן זכות קדימה לכל המתקנים של מסר לות הברזל ושל הפקת החשמל. יהיה צורך להפעיל בעוד מועד מחסומי ראש של הגנה נגד מטוסים, אם צע"חסימה אוריים ויחידות טיס, כדי למנוע פגיר עות בסכרים, הרגשים מאוד, שבעמקי החרים. ע"י כוחות אויר של מדינות הברית.
 הצורך בהעסקת כוחות צבא, מסתכם כאן (לשר מוש של 15 יום לפחות) כדלהלן: — 4 דיביות ציידים, דיביות ציידים מוגברת אחת, בריגדת ציידים אחת, דיביות חיל'רגלים אחת (דהיינו, דיביר זית חיל'רגלים רגיל לה — להבדיל מדיביות הציידים, ותהרירות, אשר אף הן הן דיביות רגלים — אלא שזהו חיל'רגלים מיוחד — המער), 4 דיביות הרריות, בריגדה הררית אחת, ומן הגייסות

של הקנטון טאסין יש לעת עתה לעקוף ולכתר בלבד. בגלל ממדיו ההכרחיים של מסעה הגישה והפריסה תהיה שמירת הסודיות עליו ענין קשה לביצוע. לכן יש להחיש את מסעה הגישה והפריסה, דממת אל-חוט באה בחשבון רק במידה שאפשר לקשור אליה הסעיה מוצלחת. רצוי לכן להשלות את האויב — באמצעות הפעלת יחידות קשר מתאימות — בדבר המצא, כביכול בצרפת, של קורפוס שלם על כל הגיר סות הנתונים לפיקודו והמסופחים אליו, את התטעיה הזו ניתן יהיה להגביר ע"י השימוש בגופי צבא אשר נשלחו זמנית לצרפת לצרכי נפש והתארגנות מחדש — הצגת קשרי האלחוט השגרתיים שלהם במסגרת הריכוז כביכול של כוחות גרמניים בגבול צרפת תוסיף רושם של ממשות לביום שהוצע כאן. (להשגת ידיעות נודעת חשיבות מוגברת רק כשכונות האחרונים שלפני התחלת ההתקפה. בראש וראשונה יהיה צורך להביא את תצלומי האויר האלכסוניים של ביצורי הגבול למצב "עדכאני". באזור ה"מע" תהיה חשיבות לשדות התעופה, עמ' דות הגנה נגד מטוסים וביצורים, פרט אולי לאזור הגבול הבלתי אמצעי אין להניח ששביצירה תהרס

תצריך הכוחות הגרמני

לגבי אספקת בהמות, מצב אספקת הבהמות בשביצ' ריה הגו מתוח ביותר, פעולת החרמה של סוסים בשביצ'יה תלויה בכך — באיזו מידה יוחלט לקיים את החקלאות השביצ'ית.

בגבול המערב (ביורה):

דיביות רגלים אחת: גוסף אליה — מפקד ארטייליה עם 8 פלגים של ארטייליה: רגימנט קשר — אחד (ממוצע): 30 רכבות תובלה, הארטייליה חוסע במכוניות, אספקת התחמושת: 15 מנות יום, בגבול הדרום-מערבי:

דיביות ציידים מוגברת אחת, עם גדוד סיוור (משורין): 3 פלוגות של סירות-סער, כ־50 רכבות תובלה.

בגבול הדרום:

בריגדה הררית **, אחת בשאמני: קורפוס הררי אחד (שתי דיביות) במרחב מוגבל — דומולדסר לה — אגם לנגן, דיביות הררית אחת במרחב של אגם לונגן — קיאונה: — המהים ביחד ארטייליה הררית (כולל מטה שירותי הארטייליה וכו'). גוסף על אלה — רגימנט מכוניות תובלה אחד. תצריך התובלה: בערך 240 רכבות (בלי צרכי התובלה של אספקה ותחמושת), הוצאת הגירי סות מן הרכבות, ופריקת המטענים תבוצענה בתחת גות הקרובות לגבול.

מחיל האויר: דיביות צנחנים אחת, עם אסקדרה (גאשאנדר) של מטוסי תובלה **, גוסף לה, קבוצת קרב אחת, דהיינו, כנף של מפציצים, בן 3 סקוודרונים, קבוצת ציד אחת (כנף מטוסי קרב), קבוצת סיוור אחת, רגימנט אחד להגנה נגד מטוסים, מטה חיל האויר במונצה. בגבול המזרח (עמק נהר הריין העילי):

קורפוס אחד ובו דיביות הררית אחת (משימת ההתקדמות שלהם — במעלה הריין) ובריגדת ציידים אחת (בליכטנשטיין הדרומית — אגם ולן): תצריך תובלה, בסך הכל, בערך 20 רכבות.

* יחידות המנות כרגיל שלוש סוללות — בדומה לגרופ הצרפתי או לדיביות הרוסי.
** בריגדה — פירושה בצבא הגרמני (ובצבאות יבשת אירופה בכלל) היה בדרך כלל, 2 רגימנטים — כרגיל, 6 בטליונים, להבדיל מהבריגדה הבריטית, בה 3 הבטליונים — המער.
*** יחידת הדומה בגודלה לגרופ הבריטית: כמה קבוצות, בנות כמה סקוודרונים כל אחת — המער.

לביצועם של המבצעים 1 ו-2 מסתכם תצריך כוחות דלקמן:

מבצעת הכן בגבול צפון:

4 דיביות ציידים, מאורגנות ב־2 קורפוסים, ולכל קורפוס מוסף רגימנט מכוניות תובלה: 3 דיביות שריון, בפיקודו של מטה קורפוס, 2 קורפוסים ציידים וקורפוס השריון מהיום את ארטייליה צפון (מטה ארטייליה וגיטות הארטייליה — בהרכב מקובל). הארטייליה מוגברת ע"י גייסות לתפקידים מיוחדים: 2 בריגדות ארטייליה, כל אחת מהן מסופחת אל קורפוס ציידים אחד, ובריגדה אחת של מטילי ערפל המופעלת לפי ראות מפקדת הארטייליה של הארטייליה, מעל לכוחות חיל התותחנים שבקורפוסים, קצין הנדסה שדה גבוה עם 6 פלוגות של סירות-סער, 6 בטליוני גושרים, 2 בטליונים של מהנדסי-סדה (חפרי הסתערות).

מרחב התובלה: הורדת כוחות אלה תהיה במרחב מילהאוזן — דונאראשינגן — אמנדינגן, לכל דיביות ציידים ניתנים 40, ולכל דיביות שריון — 78 רכבות תובלה, לכן, בלי הגייסות המיוחדים של הארטייליה ידרשו כ־400 רכבות תובלה לגייסות המיוחדים — 200 רכבות תובלה נוספות, מסתכמות בזה, לארטייליה הצפון, 600 רכבות תובלה (בלי תחת מוטת דלק, אספקה, בתחילים וכו').

מחיל האויר יידרשו: קבוצת קרב אחת (דהיינו, יחידת מפציצים בת שלושה סקוודרונים), קבוצת ציד או קבוצת מטוסי קרב אחת, (יחידת מטוסי קרב, בת שלושה סקוודרונים), קבוצת סיוור אחת, רגימנט אחד להגנה נגד מטוסים, יחידות קרקע, את מחסני האספקה יש לקבוע בקרבת הגבול השביצ'י, יש לקחת בחשבון (כל הנתונים שלהלן — ל"יס"אפס") 15 מנות יום של תחמושת, מלבד לגייסות המיוחדים של הארטייליה: 8 מנות יום של דלק, החיל מתוצב כשמיכלי הדלק שלו מלאים, מקומות חלוקת המזון — בקרבת הגבול, אין לקחת בחשבון התרמת המרימון בתוך שביצ'יה בהיקף ראוי לשטח, כי מונותיו של הצבא השביצ'י יהיו שמורים לטיפול צרכיהם של מחנות שביצ'יה, והפרעה ניכרת של אספקת המזון של האוכלוסיה האזרחית אינה רצויה, לפי זה יהיה צורך ליעד: לכל דיביות ציידים כ־30 מנות יום, ולכל דיביות שריון כ־10 מנות יום, מספרים דומים יש לנקוט

ניתן להסיק. מתוך התזכיר המוגש בזה, כי אכן קיימים סיכויים להצלחתה של ההתקפה על שבי צריה — לשם כיבושה של הארץ והוצאת-מכלל חשבון של חיל-הצבא השביצרי — אפילו בכוחות קרבי, אשר בעצמתם המספרית אינם מגיעים לאלה של שביצריה; וזאת בשל כך כי אין לשביצריה כל נסיון-מלחמה, כוחותיה הנגד-שריוניים אינם מספיקים, והיא חסרה כמעט כל כוחות-קרב אוויריים.

אין להפריז, בזמן הראשון, בהערכתה של התמיכה שתנתן במצבים אלה או אחרים ע"י צי אוויר אנגלו-אמריקאי — כינון שלא טופחה כלל כל שגרת שיתוף-פעולה בין הללו לבין הצבא השביצרי.

ינאי קודם להצלחת הנחשבות קצרות ככל האפשר, על מנת להפעיל את המבצע במספיק.

לכן יש לבחור בשביל הגייסות הגרמניים חלקי חים חבל בפעולה את דרכי ההתקרבות הקצרים ככל האפשר. לשם כך יהיה הכרח ליטול את הכוחות אשר יופעלו נגד שביצריה גם מתוך צבא-המערב, גם מחזית-הדרום וגם מהיחידות המוצבות במחוזות-הספר המזרחיים (אוסטריה) ובבלקן. כתוצאה מהתקפה על שביצריה תתהווה, על כן, החלשה זמנית, אך מרחיקה-לכת, של הכוחות המיועדים להדיפת העליות-בחוף ע"י בעלי-הברית המערביים. כן יהיה פירושה של התקפת החילות ההרריים, הבקאים במלחמת המזרח, הפסד מסוכן לאותה חזית.

אכן, בטור הזכות של המבצע, ניתן יהיה לראות את הוצאת-מכלל-שימוש של הצבא האחרון באירופה התיכונה העיון לגרמניה, מלקוח שלל-זשק, השתלטות על בתי-החרושת בעלי ערך, הניתנים לשימוש לתעשיות המלחמה, והפעלת קווי מס"ב חשובים.

אכן, גם לאחר הכניעת כוחות-הקרב השביצריים תשארגנה יחידות-הבטחה גרמניות מרוחקות ריתוק ממושך, לצורך השלטת-שלום בארץ, אשר למועד המבצע ניתן לאמור רק בצורה כללית ביותר, שהוא צריך להערך לפני שכוחות בעלי-הברית יפלו לאירופה, כי לאחר עליית חילות אנגלו-אמריקאים בחופי אירופה לא תוכל גרמניה בשום אופן להטות את הכוחות הנדרשים בשביל מבצע — שאינו בגדר הכרח מוחלט — נגד ארץ-הים מוגנת-היטב.

ובאם תגלה שביצריה יחס ללא-נשוא כלפי גרמניה, הרי ניתנת האפשרות — הודות לכיתור המוחלט של ארץ זו, הקיים כבר עכשיו — להפעיל לחץ מתאים לשינוי המדיניות השביצרית ע"י מניעת כל בוא אליה מהתחץ.

שבמסגרת חיל-האוויר: דיביות-צנחנים אחת. לוח מתנספים מסות: מטה קבוצת-ארמיות אחד, שני מסות-ארמיה, ארבעה מסות-קורפוס וכן גייסות לזמן מוגבל יותר: — לשימוש של לפחות 5 ימים: שלוש דיביות-שריון, ואתם מסה-קורפוס-שריון אחד; ולשימוש של לפחות 3 ימים — שתי בריגדות-ארטילריה, בריגדה אחת של "מטיליר-ערפל", וגייסות מתנדס-שדה.

למסע הגישה והפריסה של כוחות אלה יודקקו, איפוא, ל-850 רכבות-תובלה לפחות (מבלי להביא בחשבון את רכבות האספקה).

במצב הנוכחי בחזיתות המלחמה, ובתנאי התרבלה הקיימים, שהנם קשים ביותר, מחייבות תנועות אלו של הסעת הגייסות, ריכוזם ופריקת המטענים תקופת-זמן של ארבעה שבועות לפחות; ולגבי הדריביות ההרריות, אשר יש צורך להעבירן מחזית הצפון* לפחות שמונה שבועות; ובה אינה מובאת בחשבון תקופה של נופש והתארגנות, אשר יתכן ויחיה בה צורך.

מידת ציפוף הכוחות — שלוש דיביות-שריון, כמעט 12 דיביות רגילות וגייסות מיוחדים — נגרית כמספקת, כדי לשבור אף התנגדות תקיפה ומתמשכת. שלוש דיביות-השריון תתפנינה חיש מהר לשימוש אחר, יש צורך לתבוע בתוקף את השימוש, למבצע זה, בדיביות הרריות. בסה"כ נמצאות ברשותנו כעת 6 דיביות כאלו; ולמבצע הנדון היינו נזקקים לארבע דיביות הרריות ולבריגדה אחת — כי קיימת נחיצות בלתי-נמנעת בשימוש במפקדיהן וחיליהן מאומני התנאים האלפיוניים, בצידודן הקל ובתקן בהמות-המעמס העומד לרשותן.

גם לדיביות-הציידים ציד מיוחד, המאפשר את הפעלתן באזורי-הרים, "תיכונים" ללא הכנות מיוחדות. על מנת להבטיח יתר משטות באספקה, בהגה ובתובלה ישנה גם אפשרות להפחית בצורה אחידה בכל היחידות, את מספר הבטליונים ברגי-מנטה-הציידים, וכן באלה של "ציידה-הרים", לשני בטליונים לרגימנט.

יש לקחת בחשבון כ-20% אבירות מעצמת הגייסות.

הנהלת המבצע תהיה בידי מפקדת קבוצת-הארמיות (מוצב-הפיקוד בפלדקורף), אשר יצורף אליה רגימנט-קשר-של-הארמיה, חישוב הכוחות ותכנון המבצע נערכו כאן כשהם מכוונים לחדשי הקיץ (במיוחד — חודש אבגוסט).

* מחוץ היסודות והאוקינוס הקרקטי — המערב.

מסקנותיו של ה. מועמד להיות נתקף*

להלן הערות שוליים שביצירות לתכנית הנרמנית, ומגמות לסקנות מ של ה ס : —
שיקוליו של עולונד'מטה שביצרי, עורכו של ירחון צבאי.

השיבות זו יתכן ותפחת בתקופת כליינשק פוליטיקה ומטוסי-תובלה גדולים: אך בתורת אבר-מחבר בין המר' חב של מערב-גרמניה ומזרח-גרסת מחד גיסא, איטליה תעילית (כלומר — הגישה אל המס התיכון) — מאידך גיסא, תמלא שביצירה תמיד תפקיד צבאי-מדיני ואסטרטגי נכבד באירופה המרכזית.

(3) בשתי התכניות הנרמניות מענינת ביותר היא הער' כתם את לוח-ההנגדות השביציות. רצוננו התקיף להת' נגדות הוערך כגורם מכריע. גם בכל החישובים העתידים בכל תכנית-התקפה נגד שביצירה יהיה גורם זה בעל חשי' בות מכרעת. אולם חשוב לדעת כי לא הכרה-הגנתית בלבד, דהיינו — נכונות-מגן רוחנית, הגה כאן השיקול הקובע. באופן קובע עוד יותר יטיל העולם החיצוני על כפות המאזנים של סיכויי-ההתקפה את כוננות-המגן ההמריית שלנו. בנידון זה נתונים אצלנו עוד רבים באטליה, כי גם בעתיד יעמדו לרשותנו הדשים. או אפילו שנים, כדי להעלות את כוננותנו החמרית לרמה הרצויה והנחוצה.

הערכת-כוחם של ההגנה הנרמ. וחיל-האוויר שלנו, שנשתקפה בתכנית בהמה, הייבת לשמש לנו כאזהרה. הצבאות הבאים-בהשבון כאויבינו-כוחו השלישי ושכללו מאז שנת 1945 את ציוד המלחמה שלהם שכלול מרחיק-לכת ואילו אנחנו הננו צולעים ומפגרים בפעולתנו לשכלול בהתאם לפסיבות-הזמן החדשות.

הקטנת התקציב הצבאי ** ודאי שאינה מעוררת בחוץ לארץ את הרושם כי הננו מוכנים להתאים בכל המהירות האפשרית את כוננותו החמרית אל המצב המדיני-הצבאי.

* מונח המצוין אחד מסידורי-המפתח בנתיב מסריב.
** השורות האלו נכתבו במחציתה הראשונה של שנת 1950, מאז הל גם בשביצירה מסנה הן להגברת ההור' צאת השיטסות להתחזק הצבא והן השקעות-המגן היסודיות.

כננות ההתקפה נגד שביצירה נשארו תקועות במטה-הנהגת-הצבא הגרמני. ואצל ה.ס.ה. החמוש, בעורן בשלב של טיוטת-תכנית בלבד, אך עצם קיומן של טיוטות כאלו תנו הוכחה לאותו ערך אשר ייהסו הגרמנים לשביצירה מבחינה צבאית וכלכלית. אכן, אנו (השביצרים — המער.) רשאים לרשום לעצמנו כספיק-יכוחים ממשי את העובדה כי במאזן הסופי של סיכויי-ההתקפה נגד שביצירה לא היה החשבון כלל וכלל לרעתנו.

מתוך שתי התעודות שנתפרסמו — זו של הכנית מטה-הצבא, וזו שנערכה בשביל ה.ס.ה. החמוש ע"י הנגל בהמה המובאות ב. מערכות — ניתן להסיק מספר השגות מענינות אפילו אם נקח בחשבון, כי לא היו אלו תכניות-מבצעים מלוטשות עד סופן וכי קיימות עוד עשרות גירסאות אחרות שונות לאפשרויות התקפה נגד שביצירה. אולם, הרי זה דבר מאיר-עיניים לשמוע הערכה מעשית של צבאנו מפי הצד השני.

אם כי יש צורך להזהר מהסקת מסקנות כלליות מתוך שני המחקרים הללו — הרי נראה לנו כי מותר להעלות מתוכם את ההשגות הבאות:

(1) בהערכה הצבאית והכלכלית של שביצירה החשר בות של "הארץ התיכונה" הנה בולטת ביותר, את האפ' שרירות האופרטיביות להתקפת במרחב זה מעריכים — בהתחשב בדרגי החבורה הרבים — כנוחות למדי, ולתע' שיתנו, הנמצאת בעיקרה בארץ התיכונה, מיחסים פוטג' ציאל משקי רבי-ערך. הערכה זו, נראה כי תשאר בתוקפה גם לעתיד.

(2) כן פוקחת-עיניים ההערכה הרבה שמעריכים את דרכי-התחבורה שבקו צפון-דרום. דבר זה משמש כאישור לתפישתנו אנו, זו התפישה השביצית, בענין השיבותה המדינית-הצבאית של ארצנו כנגשר-הסיכויים של אירופה.

• תמיד צריך המפקד שהופקד על הגנת הנקודה הבודדת לנסות ולהחזיק-מעמד, ואפילו במסיבות הקשות ביותר, לשם כך נחוצה רוח של תקיפות והקרבה עצמית, שמקורה רק בחפץ-התהלה ובהתלהבות. עליכן עליך לבחור למשימה זו אנשים שאינם חסרים מעלות אצילות אלו.

• אם הגייסות אמיצים מאוד ועושים את המלחמה בהתלהבות, תיתכן בחור הבתים התגינות בלתי רגילה של מעשים נגד רבים.

נגדל ק. קלאוזוויץ

מכתבים טקטיים

א. על חיל הרגלים המיוגע והגאה

בניטון — שלום!

אתה מציין כמה ענפי צבא חיוניים, שחשוב שחיילים מעולים ישתייכו להם, כגון: תותחים ג. מ. — אך הרי באנגליה לאיתי גם בחורות שפעלו בהצלחה רבה בגד הפצה גרמנית שנדמה כי לא היתה כמות בשום מקום בעולם. אז — טייסים, או שוב, בסיוע לחיל האוויר המלכותי הבריטי פעלו בחזרות כטייסות באוירוני תובלה וב"הטסת אוירונים חדשים ובחיל-האוויר הסובייטי — אף כטייסות-קרב. כן יכול אני למנות תפקיד רופאים, סכנאים, מחסנאים, פקידים בעורף, נהגים וכו'. אך היתכן דבר דומה בגדודי חיל רגלים, ביציאה לפטרול-לוחם או בהסתערות על יעד אויב? אתה והדומים לך מתעלמים, אולי בשל נוחות, מבעיה המורה זו: כוח אדם מעולה חייב להשלה לחיל הרגלים, לא רק כיון שהחיל זה הוא "מלכת שדה-הקרב" אלא היות ורק טיפוס מעולה של חייל כשיר בנוסו ובנפשו, עם אלמנט מנהיג משובח ביותר, יוכל לעשות את המוטל על חיל-הרגלים, רק גבר בעמיו יוכל לנוע, להסתער, לכבוש ולהחזיק בעמדה בכל מזג אויר, על כל פני קרקע, מול כל אויב, ביום ובלילה, כשהוא עייף, מלוכלך, רעב וצמא.

האם אין אלה הנאים שרק המעולה בחיילים יעמוד בהם? אני מציין לך לחשוב שנית ולראות את המצב לאמתו: בהעדר חיל-רגלים הולם לשמו לא יהיה מי שיסתער (בהם) תערות — המנהיגות קובעת (!) מי שיספיד את האויב הש"מדה פזית, לא יהיה מי שיהזיק את היעד לאחר שנכבש, ובאם כך יהיה המצב, הרי שתחזקת צבא כזה פירושה יהיה בזבוז וחבלה במשימת הבטחון המוטלת עליו. "קשה לך בוש" — קשה שבעתים להחזיק" והחיל היוחד שנועד, אומן וחומש "להחזיק", הוא אותו חיל-רגלים שאתה מצינו במכתבך כנחות-דרגה.

אולם, סתם כוח-אדם מעולה עדין אין בו כדי לספק את השגת-ראני על חיל-רגלים, כאשר אני משתמש במונח "חיל-רגלים", הריני מתכוון לחיל רגלים מאומן כי אף חומר מעולה בלתי-מאומן, עדין יש לראותו כעדר, ובתור כזה הוא מאבד את כל ערכו הלוחם.

מה עריך לספק אצל "האיש המעולה" אשר ישלח לחיל הרגלים? הבה ונראה תחילה, בפני מה יצטרך לעמוד — ואולי דבר זה ישכנע אותך, כאשר לסוגית כוח-האדם, מנהיגות טובה, הכרחי לתת לו מנהיגים אשר יהיו מוכשרים להוליכו, ויהיו זכאים להיקרא מפקדים בחיל-הרגלים, בחיל זה עומד המנהיג הצבאי בפני הבחינה הקשה ביותר ובפני שופטים מרובים — אנשיו, והם אשר יאמרו: "אחריו טוב ללכתו" או: "אחריו — רק הביט שלך".

סלחנה לי על כי טרם עניתך על כל מכתבך, ובעיקר על שלא ענית עליהם לפי הסדר, נושא אחד במכתבך מדאיגני במיוחד והוא ענין "חיל-הרגלים". מצד אחד מת"סלא אתה לי — ומצד שני מאשימני בסנטימנטים, שאני "חולה" וכך כאשר אני מדבר על חיל-רגלים, וכי אין לי כל הצדקה ממשית על שאני בו לאיש אשר אינו רוצה — או כפי שהנך מצטט את דברי, "אינו רואה זאת כחלום חייו" — להשתדך לחיל-הרגלים. הרשנהנא לי לעודד אותך — רבים החושבים כמך, אולם אין זו עדיין סיבה מספקת לכך שלא יראה טירון כחלום חייו את השאיפה להשתדך דוקא לחיל-הרגלים, על כל גנני ומשימותיו.

הרשה לי לצטט דבריו של A. P. Warrent (א. פ. הרברט), סופר, מלחמת-נרב במלחמה בשנות העמידה שלו, נציג ארכספורד במלחמה הבריטי — על חיל רגלים של מלחמה העולם השנית, אשר לדעתי הוא מבטא את תמצית אופיו האציל של איש חיל-רגלים: כי, לצערי הרב, עוד לא קם אחד שישייר את שירו לחיל הרגלים בעברית.

P.B.I.*

Hail, soldier, huddled in the rains,
Hail, soldier, squelching in the mud,
Hail, soldier, sick of dirt and pains,
The sight of death, the smell of blood,
New men, new weapons bear the brunt,
New slogans gild the ancient game,
The Infantry are still in front
And mud and dust are much the same.

Hail humble footman poised to fly
Across the West, or any, Wall,
Proud, plodding, Peerless P.B.I. —
The foulest, finest jobs of all.

וכעת — לענין, אתה מצדיק את עמדתך בזה, שחיל הרגלים אינו מכשיר את האיש, כמו חיל-הטכנאים, למשל, לחיים אזרחיים. נכון הדבר שמקלען לא יוכל להשתכר הרבה באם ינסה לכתוב במקלעו כתבות על קירות הבתים, אבל האם באמת המקצוע הוא שפסכשיר את האיש לחיי אזרח, או החינוך שהוא מקבל? דעתי היא, כי החינוך, ואין חיל המחנך, מכשיר ומלמד יותר את האזרחות החי האזרח מאשר החיל הזה, כי לא המקצוע הוא שעושה את האזרח — אלא הוא האזרח, מטעם את המקצוע, ועוד כמה דברים שאולי נעלמו סטך, רק "גבר" יכול להיות בחיל-רגלים כי חייו, אופונו, חינוכו, תרנולו ואופן לחימתו נעשים אפשריים רק ע"י אנשים ש"חיל הרגלים נמצא בכל אברי גופם ונפשם".

P.B.I. * — כנוי לחיל-רגלים בצבא הבריטי.

סבילות גופנית, וזהו הבוחן החמור והקשה ביותר של חיל-הרגלים, ימים שקטים, המגדילים את עיפותו ללא נשוא, מחירות, שינה, עבודה, צעידה, וחילה, תפירה — כל אלה תחת אש, פעמים ביום ופעמים בלילה, מכלי שידע חיכן להתחלת ומתי הסוף, המצב הרוחני של האיש חשוב כמו הסיבולת הגופנית, אם לא יותר, כי לא „מספרים“ הם אלא פרטים, אשר יש לעשותם לצות־קרב כל־יכול.

חינוך, כל איש אפשר להנך, כל פרט בצות־הקרב יש להנך, יש ללמדו שפה כדי שיוכל לקיים עיי קולו מנע עם חבריו המפורים, השפה מאפשרת לו יומה שכלית, להפעיל את היומה הפיזית — ולהיטף, והנוך יסייע לאיש לעמוד בקרב ולגלות פעילות בשעת בדידות ולהיץ נפשי, שהגם תוצאות הפעולה האויבת, החינוך בא להגביר את כושר־תפירה מתי של האיש, וכושר־התפיסה — חיוני הוא לגלוי יומה, יזימה, המתגלית בתוך גוף ממושמש (כלי מסגרת זו — אין לה צורך) תאפשר לחיל־הרגלים לעמוד בפני גוף הממושמש אולי עוד יותר, אך החסר יומה משלו, והחינוך יבוא בכל האפיקים, שדרכם זוכים לגלוי יומה ולמשמעת מתוך הבנה, חייל החסר שפה מרגיש בדידות: בדידות בקרב מורידה את איתנותו הנפשית של החייל, חיל־הסר־חינוך לא ימצא לנכון להשלים עבודה ולבצעה עד תום, או להמשיך בדבקות בתנועה קדימה.

תכונות, נוסף לתכונותיו של החייל בתוך כוח, שמי ניתי כבה, יש לפתח את התכונות של האנשים אשר זהם הוא מרכיב: כנון אומץ־לב, תקיפות, הערכה הדדית לחבר, כבוד והבנה למשמעת, והתכונה הפנימית לגלות יומה, ובשדה הקרב — רוח תוקפנית.

את ההדרכה יש לראות כגורם המאחד ומסוגל את כל אלה שמנתי, היא מכשירה אותם, תוך פיתוח כל התכונות והגורמים שצוינו לעיל, לבצע משימתו בשדה־הקרב כפרט — כחלק מקבוצה, מהצוות — וכמנהיגם של פרטים ושל צות־הקרב, במידה שההדרכה תהיה מוחשית ושתיעשה בתוך האקלים של שדה־הקרב, במידה שרוח־הצוות תתפתח במידה שהמשמעת תודרך ותשתרש — כך יורגש גורם הדר־כזה זה — ההוסיף, למעשה, את הפרט וההמון של „הסר“ מעולה לפרטים, יחידות־משנה ויחידות של חיל־רגלים הכשירים לכל קרב, בכל מקום, זמן ותנאים, רוח חילית — של חיל־הרגלים — אותה יש לספח בעיקר ככפפים, אולם גם עיי סימנים חיצוניים, כמו: תלבושת, חגור, סמל, דרגות, וכדומה, כי אותו חייל רגלי, נוסף לתכונותיו הרגילות — הרי הוא גם כוח העליה בחופים, כוח הנחיתה האווירי, הוא למעשה „כל־יכול“ ותפקידו הם המנוגים ביותר מכל החילות, על שום מה, איפוא, לא תהיה אף הרוח החילית שלו מנוגת לפחות כתפקידו? — ועם זאת — מלוכדת ומלכדת, רגש ה„אנחנו“ של חיל הרגלים אף הוא מיסודות האמון שלהם — הנהוץ, כדי להתגבר על תחרות הבדידות ההקפאת אותך בשדה הקרב, למעשה, יכולתי להמשיך ולכתוב לך עוד דברים רבים, אבל אסתפק בזאת שאמנה אותך לכל מה שכתבו אחרים, טובים וגדולים ממני בענין זה, ואתה, צא ולמד, לפני שתגיד בש לעצמך דעה על חיל הרגלים ועל אותו „הסר אננושי“ אשר ממנו צריך שיהא מורכב.

שלך לוחם

ב. מכתב לטירון

לסייע לתנועה ותפעול כלי נשק, אם נחפש השואה לתופעה דומה בחיים אזרחיים הרי זוהי אסונות הצייד בשילוב עם ערמת השועל, על הצייד להערים על צידו, אשר חונן מיד הטבע בתכונות להתחמקות ממלכודת הצייד, בחוש־ריח מפותח, מחירות העין, הסואה טבעית וכו', בקרב — קיימות אותן התכונות עצמן: ערמה מול ערמה, והחייל הטוב, השדאי הטוב יצא, אתה יכול לעשות הרבה כדי שתהיה שדאי טוב, או, בשפת אהרון ההגנה — „איש־שדה“ טוב, אתה חייב לפתח את כושרך הגופני ולהטנו, כך שתוכל ללכת, לרוץ, לחול, לשכב ללא־תנועה במשך שעות מרוב שכות, על כל פני קרקע, בכל תנאי אקלים ובכל תנאי ראות — כשאתה עייף, רעב, מלוכלך, צמא ונושא מטען כרימסקל על גבך, במצב כזה צריך הנך לקיים ערנות מחשבת מתמדת, פן יערים עליך האויב, או פן תעשה מטעה אשר מאוחר יהיה אחיך להתחרט על כי עשיתו, עד כאן אתה יכול לנוע ולחשוב, כעת עליך לדעת להפעיל את

שלום רב לך!

כשיהיה האחרונה שהיתה לנו בבסיס־האימונים התלוננת כי אין פונים אליך מעל דפי „מערכות“, ושהנך מונח מבחינה זאת, התבטאת, ש„העיקר הוא — השמוש בנשק“, אני מנצל הזדמנות שניתנה לי לפנות אליך מעל דפי „מערכות“, ובנושא שפסדו אולי אינו מובן לך — השדאות.

כל־ינשק שאינו מופעל במחסה ומסתור מתאימים, ואשר אינו מוגבר ממקום למקום תוך קיום מסתור מבטיח לו ולמפעילו, לא יאריך הרבה זמן בשדה־הקרב, לכן אין להבדיל בין כלי הנשק, האיש (או האנשים) המפעיל אותו, חתונה אשר ינהג בשדה שעליו נעים ומפעילים את הנשק! הם יחד מהווים את הפרט המאמן.

מה ענין שדאות לכאן? שדאות מירושה תורת־שדה או כושר־שדה, „Field-Craft“, ומובנה: שימוש במחסה ומסתור טבעיים ומלאכותיים, תנאי אקלים וראות — כדי

בשקך בכל המצבים מהסוגים שצינתי כאן — ולהפעילו במאלי, כאילו אינסטינקטיבית, ממש כמו שאתה מרים כמאלית את היד שעה שהנך נוטל אוכל לאכול.

עד כאן אתה, הנסק והשדה, אולם לא כבודד הצא לה' לתם אלא כחבר לצות'לוחם, אשר פעולתו צריכה להיות אחידה, מתואמת כשכל אחד בתוכו פועל לטובה כלל הצות' הלוחם. כדי שהצות יוכל לפעול לקראת מטרה אחת, ושכל חבר בצות יעשה במיטב יכולתו לביצוע המטרה, הכרחית משמעת, אשר תאפשר גיבוש הרגלי ציות לסמנה המוליך אותך ואת חבריך לכיתה למחלקה, למבצע — בין אם מבצע זה הוא קטן או גדול, נוסף לכך חיוני שתתפתח בקרב עצמך מביולות לעמוד ב"אקלים" של שדה"הקרב, שהוא פרי מעי שיו של האויב ואשר עשוי לערער את רווחך.

כמו כל מקצוע, הרי גם מקצוע זה — מן ההכרח שתתרגל את עצמך בו בכל עת ובכל הזדמנות, מן העלה עובש, ידיעה תיאורטית נרידא לא תעזור לך כאן, בדיוק כמו שידעיה תיאורטית אינה מספיקה לביצועו של ניתוח. בקשר לזה חשוב שתזכור כמה מתכונות השדאות, אין השדאות רק תורה לחיל הרגלים; היא כללית לכל חיל-הצבא כולו, והצורך בה יבוא לידי ביטוי במצבי הסתגנות, בהתקפה, בהגנה, בנסיגה, בשעת בחירת קריהתקדמות, שמירת כיוון המסע והתמצאות, פטרולים, אבטחה, ביום ובלילה, בכל אקלים ועל כל פני קרקע שהם, השדאות, תכליתה תוקפנית: — אין הכונה לכך שתלמד את השד' אות כדי שתוכל להתחבא, אלא למען תוכל להתקרב אל האויב כדי להשמידו, אם תתחבא, ימצאך האויב בסופו של דבר; אולם אם תהרגנו — תוכל אתה להמשיך להתקדם, ואף תעזור לחבריך, כדי שתראה להיכן לירות, להיכן לנוע, כדי שתוכל לאכן את האויב — לוסד אתה את התצפית, כחלק מהשדאות, כאשר אויב מתגונן, יעשה ככל העולה בבוחו כדי שלא תגלה אותו — לכן בהתקפה תהיה התצפית עיקר ראשון, בשעה שבהגנה יהיה הסת' עיקר ראשון, וכעת אוסיף משפט אחרון — מסתור מתצפית איננו מחסה, באם ראה האויב שאתה משתמש בו, מחסה ומסתור הכרחי שיהיו מסתור ומחסה גם מתצפית אויר.

לא אסתפק באלה, אלא אוסיף כמה נקודות מנסיגה אני, השתדל להשתמש ב"ש"ש כדי שהפריע ותכשיל את התצפית והאש של האויב ותסייע לעצמך לאכנו, בכל עת קיים התצפית והקפיד כי איראפשר לדעת מהיכן יופיע האויב, בדרך כלל נכון היה אם תגוה שלאויב יש שכל ממש כמו שיש לך, אם לא למעלה מזה, נצל את כל הוסיך ואברךך — השיגים, האף, האזנים והידיים, כאשר יפקדו עליך היכן לקרב — השתמש באמצעים טבעיים, כמו צמחיה, אבן, ים ובמצבים של תצפית מוגבלת, או תצ' פית המכוונת כלפי רכס הררי או סמנה, מוצב ומיוב"ז, יפה דוקא נקודת'תצפית נמוכה (ומסתרת היטב), המע'ר.

ואמצעים מלאכותיים כמו רשתות, כדי להסוות את עצמך בהתאם לטיב הקרקע שעליו אתה נע או נה, בדרך כלל, אף דרך ארוכה המוליכה אל אנפו של היעד טובה הנה, באם היא מאפשרת מס'ה נוח לתנועה, כאשר אתה צריך לנוע — נוע בהתאם למחסה: רוק, לך או וזה, אמן את עצמך, "לקפוא" על המקום, ללא תנועה קלה שבקלות, משחשדת במשהו, כאשר אתה נע דרך צמחיה, עבור דרכה אבל אל תהרסנה — דבר זה מקים רעש ומגלה, לתצפיתו של האויב, אף לאחר המעשה, שבילים, הצל הוא ידירך — באם תדע לנצל, הקרקע היא ידירדתך באם תדע להשתמש בה באורה נכון, כשתתקדם באימוני השדאות, תלמד שקר' קע גבוהה נוחה לתצפית ושקרקע נמוכה נוחה למחסה*, ובעיקר, שבשני מקומות לא תוכל להמצא בבת אחת, כאשר בגלל הצורך בשתי נקודות תצפית גם יחד תבחר לנוע בין שני מקומות אלה — הנהר מקריהקיע, מן יגלה אותך על רקע השמים, אולם אתה השתדל להימצא במקר' מות תצפית כאלה, שלמולם יצטרך האויב להתגלות על קריהקיע, אותה קרקע שעליה אתה עומד, בשעור הראשון היא נראית לך כשטוחה וחלקה, אולם תוך כדי לימוד וקבלת הדרכה תראה שאין אותה קרקע שטוחה וחלקה כלל, אלא שמבנה קרקע דומה לגלים, והם, קפלי הקרקע, הם אשר יתנו לך מחסה, בכלל תראה, שלאט'לאט תתפתח אצלך שגרה הבאה לשמש לנוחותך; אולם באם תתמיד בה — הרי שהיא תתגלה לאויב, לכן המנע משגרה בכל מויר, כל הפץ מבריק או בהיר, וביחוד הפצים נוצצים — כסה אותם; ידיים ופנים — השחור אותם, המנע מהצט'ר פפות, מן יפגע מנו אחד בהרבה אנשים ויגרם קלבנות חינום, כאשר אתה צופה — קיים משמעת'תצפית; הסתכל דרך המחסה ולא סביבו או מעליו: האויב בודק את הסקר' מות האלה ומכוון אליהם למפרע את נשקו, בדרך תנועתך תצטרך לעבור פרצות ומכשולים טבעיים ומלאכותיים; עבור בהם כך, שלא תעזור את סקרנות האויב ותרכז אליו את תצפיתו.

שים לב לרקע לצל, קפליקרקע וקרקע מבוחר שעה שהנך מחפש מחסה, במשך הזמן ילמדו אותך להתחפר, חשוב הדבר שתזכור ששוחת'נשק תבטית אותך נגד כל אש, פרס לפגיעה ישירה, כאשר תשמע ותראה שקלעים נופלים מסביב לשוחות, תדע שהאויב מתקדם ועליך להת' כונן לשעול גדרו — כי ברגע שהפסק אש האויב יסתער, אולם לך היתרון: כי התוקף נע מבוהה וחשוף, ללא כל מחסה, בשעה שאתה במחסה: — או נצור את אשך, ופתח בה רק כאשר יקרב אליך, מצד שני, כאשר אתה מסתער על אויב שנתחפר בשוחות'נשק — אל תקוה למצוא באותן שוחות אויבים מתים בלבד, כי אם הפעל את נשקך בכל האכזריות ואל תתן לאויב שהות להתאושש מסהלוסת האש (סוף בעמ' 88)

באת מערכות

אגרות קוראים

הכוח העברי העליון בהתהוותו נקוק להבהרת משפחות,
לליבון הצעות, להקשת דרכים.
„באת מערכות“ נוצרה למען מקום להבהרת ההרואי
והיפוליו של קהל הקוראים ואנשי-האגן. אצל באתו זו
יכל הקורא הער, החורף למאות הכוח ולמיליון משימותיו,
לפניהם אל מלגים אתהלכים, לערער על הנחות מקובלות
ולתהיות יוצר להצעות מחשבות ואתקנות.

לבעיות גיוסם של אנשי המלואים

מן הרגע בו מוחלט על קריאתה של יחידה מסוימת
ועד לרגע בו מתכנסים אנשי יחידה זו במקום כינוסם,
התנאי היסודי השני הוא של ימות הקריאה. אין
טעם לקריאת היחידה, ותבוצע זו מהר ככל שתבוצע,
במידה שאין קריאה זו שלמה, כלומר במידה שאיננה
מגיעה לכל אחד ואחד מאנשי היחידה, כי
כוחה של יחידה הוא במלוא אנשיה, או לפחות באותו
אחוז אנשים המקיבל פחות או יותר גם ביחידה הסדרי
רה: שהרי אין למנוע העדרות מסיבות מחלה וכירוב.
התנאי השלישי הוא בסודיות הקריאה. המצב
הטוב ביותר הוא שעה שאין קריאה ההתייבבות וזכה
לפרסום כלל; אך במידה שהדבר הוא מן הנמנע —
וברוב המקרים של גיוס המוני כך גם יהיה — הרי
הכרחי לפחות לשמור בסוד אי זו יחידה מתכנסת
ומהו מקום כינוסו.

מעלת האחת והיחידה של הקריאה הפומי-
בית (באמצעות הרדיו, רמקולים, עתון או מודעות
במקום צבורי) היא במהירות הקריאה ובפשטותה.
קריאה כזו יכולה להיות מופצת תוך דקות כמעט,
ומה שחשוב במיוחד — שאין היא מחייבת מנגנון
מסועף לביצועה.

מגבלותיה של שיטה זו הן אחדות: ראשית, היא
סותרת את תנאי הסודיות והאפתעה. יתר על כן, אין
להשמש בשיטה זו, פרט למקרה חמור ביותר, ללא
מלות „קוד“ המיוחדות לכל יחידת-מלואים וללא
קביעה מראש של מקום כינוס, הידוע לכל אנשי
היחידה — או אף של כמה מקומות באלה, ולכל אחד
מהם, שוב מלת „קוד“, אשר גם אותה יפרסמו ברבים.

במידה שהצבת חיילים משתחררים ליחידות
המלואים נעשית בסדר ובהתאם לתפקידים אותם מיר
לא החייל בתקופת שירותו, ובמידה שכינוסיהם אימור
נים של אנשי-המלואים מספיקים כדי לשמור את
האנשים ברמת-הידיעות בה עזבו את הצבא וכדי
ללמדם כל תידוש ושינוי הבא עם הזמן, הרי מבחינה
עקרונית אין יחידת-המלואים צריכה ליפול מיחידה
מקבילה של הצבא-הסדרי. יתר על כן, לאנשי-המלואים
אין גסיון וותק החסרים עדיין, בדרך כלל, אצל אנשי
שירות-החובה.

המגבלה העיקרית, איפוא, של יחידת-המלואים
היא בהיותה בלתי-מגויסת, ואכן, מן הרגע
שיחידה זו נתכנסה, חומשה וצוידה, שוב אין הבדל
בינה לבין יחידת-צבא סדירה אחרת, יכולים אנו, אם
כן, לומר שהבעיה היסודית של יחידת המלואים הוא
במהירות גיוסו ובשלמותו, שהרי, יתא
כושרה הפוטנציאלי אשר יהיה, כל עוד אין יחידה
זו עומדת בפועל לרשות מטה הצבא — כמות כלא
היתה.

אם ננסה לבחון מהן הבעיות העומדות בדרך
גיוסה של יחידת מלואים, הרי נוכל למנותן בשלוש:
קריאת האנשים; כינוסם; וחלוקת
הצויד.

א) קריאת אנשי המלואים

קריאת אנשי המלואים להתייבבות צריכה לענות
על שלוש תביעות. ראשית, חייבת הקריאה להיות
מהירה ככל האפשר. — כונתנו כאן לזמן הגדרש

ועוד: אין כל בטחון שאכן הגיעה הקריאה אל כל אחד ואחד מאנשי היחידה, וביחוד אם הזמן אשר נקבע מרגע הפצת הקריאה ועד למועד ההתייצבות הנו קצר יחסית, ואחרון: — חוסר גמישות. אין למטה'הצבא, או למפקד היחידה, כל אפשרות להודיע בדרך הקריאה הפומבית, על כל שינוי או תוספת ל"קוד" המוסכם שנקבע מראש, מבלי לפגוע ע"י כך בעקרון הסודיות.

צורת הקריאה השניה היא האישית. הנה אומר — הודעה על מקום ומועד ההתייצבות מועברת אל כל אחד מאנשי היחידה.

יתרונותיה החשובים של שיטה זו הם שנים: ראשית — סודיות. בדרך זו אין הודיעה על גיוס היחידה צריכה לתרוג אל מחוץ למסגרת אנשי היחידה ולמנגנון האנשים העוסק בהפצתה. יתר על כן, מפקד היחידה יכול, נוסף על עצם הקריאה להתייצבות, להודיע לאנשיו כל פרט שהוא אשר יראה לחשוב בענינו. שנית — שלמות. בדרך זו ניתן להבטיח שהודעת הקריאה אמנם תגיע לכל האנשים, מנבלותיה של שיטה זו הן שתיים: ראשית — זמן. יהא מנגנון הקריאה יעיל כפי שיהיה, הרי בשום פנים ואופן אין להניח שקריאה כזו תוכל להיות מבוצעת תוך שעה או שתיים. דבר הניתן לביצוע ע"י קריאה פומבית (באלחוט או ע"י רמקול), אמנם, אין הדבר פוגע במיוחד ביחידת מלואים הבנויה לפי העקרון הטריטוריאלי, כלומר, יחידה שכל אנשיה מרוכזים בסביבה אחת; אך לגבי יחידה הבנויה לפי עקרון אחר — ידרוש הדבר מנגנון כה מורכב, וזמן רב כל כך, עד שכמעט ואין דרך זו באה כלל בחשבון.

המגבלה השניה טמונה כאן בסרבול. שיטת קריאה זו מחייבת קיום מנגנון מיוחד שיעביר את הקריאה מבית-לבית, והעברה יכולה להיעשות או ע"י מנגנון המוחזק במיוחד לתפקיד זה, של אנשי צבא או אזרחים, או ע"י תנועות הנוער וביחוד ע"י ארגון טרום-צבאי — במידה שקיים כזה — או ע"י קשר פנימי בתוך מסגרת אנשי היחידה גופה. כל אחת מן הדרכים האלה כרוכה בשליח'העברה ממושכים, מעצם התחלת העברת הקשר, וביחוד מחייבת היא תכנון רשת'הקשר והכרה מדויקת מראש של מעון כל איש מאנשי המלואים, כדי למנוע בזבוז זמן ואירע העברת ההודעה. וזאת לזכור: כל אדם אשר לא קירב כל משום-מה את ההודעה, אין כמעט סיכוי שיגיע למקום הכינוס בדרך אחרת.

אם ננסה לסכם את בעיית הקריאה, הרי המסקנה הברורה היא שיש צורך להכין מראש את שיטת צור

רות הקריאה גם יחד: כל יחידה חייבת שתהיה לה מלת"קוד" ולפחות מקום כינוס אחד לשעת הדחק; ומאידך גיסא יש צורך לארגן בכל יחידה מנגנון קשר, אשר יהיה מתורגל היטב, כך שיובטח לבטח כי ההודעה תגיע לכל איש.

..

בסוגיה זו של הקריאה, קיימת כמובן בעייה נוספת — אי התייצבות במתכון של משתמטים ועריריים, אולם שאלה זו הנה ענין של חינוך והסברה, ותורגת ממסגרתה המצומצמת של רשימה זו.

ב. מקום הכינוס

מקום ההתכנסות של היחידה הנו, לגבי המתצב, נקודת המעבר, ממצב של אורח אל זה של חייל, מרגע הופעתו במקום ההתכנסות נכלל המתייצב בתוך המסגרת הצבאית, ועתה מהירות הפיכתו לחייל מושג'ים. המוכן למלא את תפקידו, שוב איננה תלורה בו אלא אך ורק במסגרת הצבאית הקולטת אותו. מקום הכינוס יכול להיות במקום המיועד לחניית אותה יחידה, או באיזה שהוא מקום זמני, אשר ישמש להתכנסות בלבד, וממנה תעבור היחידה הלאה, למקום שייקבע לה.

אין ספק, שהדרך הראשונה היא נוחה יותר, שהרי אין כל צורך, במקרה זה, לדאוג להכנות כפולות — הן במקום חנית היחידה והן במקום הכינוס — לקראת קליטת המתייצבים, כמו כן לא תעמוד במקרה זה בעיית רכב, שיהא אולי דרוש להעברת היחידה ממקום הכינוס. בעיה זו חמורה ביותר לגבי צבא אשר אין רכב'הקבע הצבאי שלו מספיק לקליטת כל צבא'המלואים, ועליו להבנות מגוון כלירכב אזרחיים. מאידך גיסא, החסרונות הכרוכים בדבר הם גדולים ביותר.

ראשית, יש להביא בחשבון שבכל שעת חרום, בה יגויסו המלואים, תהא אחת ממטרותיו העיקריות והראשונות של האויב לחבל בתהליך גיוס והתייצבות זה. זאת ויכול לעשות ע"י התקפות מן האוויר על כל מחנות הצבא וכל מקומות הכינוס שיתגלו לו. וע"י הסדרת המגויסים היוצאים ממרכז איזור מגוריהם למקומות הכינוס השונים שלהם, משום כך, תנאי ראשון הוא סודיותו של מקום ההתכנסות. במקרה שהגיוס הוא שקט, כלומר שלא תחת לחץ ישיר של פעולות האויב, כדאי יהיה ודאי לקבוע את מקום הכינוס במתנה-צבא, אך רק בתנאי שדבר זה יהיה בו אמנם משום חסכון בזמן ויעשה את פעולת החיול פשוטה יותר, ורק בתנאי שהודימה ההמונית אל מח'נה פלוגי לא תהא עשויה להכשיל את החשאיות.

שנית, על מקום הכינוס להיות סמוך כל כמה שאפשר לאזור המגורים של אנשי אותה יחידה. יש לשאוף לכך שמקום זה יהא בטוח הליכה ברגל לכל מתיצב, במלים אחרות, אל לו להיות מרוחק יותר ממספר קילומטרים ממרכז אזור ההתיצבות. והרי קשה להניח שמחנות צבא סדירים ימצאו בקרבת מקום לכל אזור התיצבות.

והרי כמה הערות כלליות, בשאלת מקום ההתכנן סות והנהגה בחיכו:

(א) מקום הכינוס חייב להיות מוכר וידוע לכל אנשי יחידת המלואים, בין אם ייקבע במחנה או במפגש. יחידות מלואים, אשר הצלחת התיצבות אנשיה תלויה בחסדי הקריאה המסודרת, איננה יכולה להרשות לעצמה את המותרות של נפל בגלל אנשים שאינם מוצאים את מקום ההתכנסות. חשוב על כן שהיחידה תהא מתורגלת בהתכנסות למקום אשר נקבע לה.

(ב) מקום הכינוס יש להחליף מדי פעם, כי הצלחתו של המקום — בסודיותו, מקום כינוס אשר כבר נוצל פעם, ואשר אין בטחון מלא שלא נתגלה לאויב, יש להחליף מיד באחר, ממש כשם שיש צורך להחליף מדי פעם את הכנף ה"קודר" של אותה יחידה.

(ג) יש להשתדל שלא לקבוע מקום כינוס בסביבת מתקן צבאי או אזורי כלשהו אשר עלול לשמש מטרה להתקפת אויב, לבל תיפגע היחידה המתכנסת, ולו גם בטעות.

(ד) יש לשאוף לכך שבמקום הכינוס יהיה לכל אנשי היחידה מסתור מתצפית אויר וקרע. כן רצוי שהמקום יהיה נרחב במידה מספקת כדי פיזור אנשי היחידה בו, כך שלא יהיו מטרה מרוכזת אחת. מבחינות אלה יתאימו במיוחד יערות, חורשות, ושטחי חרמט.

(ה) את האנשים המתיצבים במקום הכינוס יש לרכז מן הרגע הראשון לפי יחידות המשנה שלהם. מטרת הדבר כפולה: קודם כל גיבוש המסגרות הצבאיות, דבר אשר יאפשר בקורת מידית — היש נפקדים, ומי הם, ושנית — פיצול היחידה הגדולה ליחידות קטנות, פגיעות פחות בהרבה ועם זאת — ניתנות לשליטה בהן, במידה שיש זמן מינומלי. קודם ההתכנסות, רצוי להכין במקום שלטים אשר יכונו את האנשים אל מקומות ריכוזיהם המשניים.

(ו) על מפקדי היחידות להמצא במקום ולהשתלט מיד על אנשיהם. יש למנוע כל מעשי התפרעות אעלולים לגלות את מקום הכינוס.

(ז) במידה שהיחידה נאלצת לשהות במקום זמן ממושך כלשהו, הרי יהיה צורך בחפירת שוחות

אנטי-טנטיות, ובחקמת סדורים סניטריים ארעיים. במקרה כזה יש לדאוג לכך שיובאו מזון ומים ליחידה למקום עצמו, כדי למנוע בעד התרוצצות האנשים מסביב.

(ח) יש לקבוע מקום מפגש, או מקום כינוס, אלטרנטיבי, במידה שהיחידה נאלצת להתפזר, בגלל התקפה אוירית, במקום הכינוס שלה. במקרה זה יש להשאיר במקום חולית אנשים אשר תכון את אותם האנשים אשר משום מה יגיעו למקום באיחור. מקום כינוס אלטרנטיבי יש לקבוע מראש. — שמא לא תהא כלל אפשרות להגיע למקום שנקבע בתחילה, ולסיכום הכעיה, שלב ההתכנסות בתהליך ההתיצבות הנו הרגיש ביותר לתקלות. שהרי כאן המתציבים כבר אינם אזרחים עצמאיים ובודדים — אין הם עדין גם יחידה סדירה ומגובשת. יש על כן להזהר מפליכפלים בביצוע שלב זה, ולדקדק בהכנת כל פרט ופרט שבביצועו.

ג. חלוקת הציווד

חלוקת הציווד הופכת את האזרח המתיצב ללוחם בכת. מן הרגע שקיבל את נשקו, הרי אפשר כבר להטילו לקרב. מתוך כך יש לזרז תהליך זה בכל האפשר, וזאת לזכור: החשת תהליך זה תלויה כמעט אך ורק במסגרת הצבאית, שהרי האנשים כבר מכונסים ומחולקים ליחידותיהם.

במידה שמקום הכינוס איננו במקום תנית היחידה, קיימות שתי אפשרויות לחלוקת הציווד: הראשונה, העברת היחידה המכונסת אל מחנה התקבע, או בסמוך לו, לשם ביצוע חלוקה זו; והשנייה — העברת הציווד אל היחידה במקום כינוסה.

הבחירה בין שתי האפשרויות תלויה בראש וראשונה באופי היחידה המתכנסת. יש לזכור מראש, שרבות הן היחידות אשר אין טעם ואין אפשרות להעביר את ציוודן למקום הכינוס, מאידך גיסא מתאימה הדרך הראשונה במיוחד ליחידה רגלית רובאית, במקום לרכז מחמש עד שש מכוניות אשר תעברנה פלוגה רובאית למקום חלוקת ציווד, הרבה יותר פשוט וקל יהיה לרכז את הציווד האישי (נשק וחגור) של אנשי הפלוגה במכוניות אחת ולהעבירו אל הפלוגה במקום הכינוס. יתרון נוסף לדרך זו בכך, שמן הרגע הראשון בו מתחילים להופיע ראשוני המתיצבים ניתן יהיה להתחיל בחלוקה. באופן זה יושג הסכון עצום בזמן, וכן יימצאו כמעט מיד לפחות אנשים וחוליות אחדות מוכנים לפעולה, וגורם נוסף — העברת האנשים אל מקום החלוקה תהא כרוכה בהסעת יחידות מרוכזות ובלתי-מזוינות — במלים

אחרות. בלתי מסוגלות להגנה עצמית — דבר שאינו רצוי מבחינות רבות. כמובן הרי רבים יותר הסיכונים להפצצת המחנות הקבועים, שבהם ימצאו במרוכז ציוד היחידות. מאשר מקום כינוס ארעי ובלתי ידוע. צורת החלוקה האידיאלית תהא ע"י הכנת חבילות אישיות מראש. כל חבילה כזו תכלול את כל הציוד האישי אשר המתייצב יצטרך לקבל. דבר זה יהיה בו חסכון גדול בזמן בשעת החלוקה, והוא ימנע התקפת לוויות והצטופפויות ליד מקומות החלוקה של חלקי הציוד השונים. רצוי על כן ביותר שלכל יחידת מל"איים יהיה מחסן אשר בו כבר ימצא הציוד ממזין לפי החבילות האישיות או היחידותיות (אפשר, למשל, לרכו לחבילה אחת את ציודה של כיתה שלמה). שמירת ציוד זה, ואיורו, יבוצעו בזמן הכינוסים הסדירים של אותה יחידה, כך שלא יהיה צורך במגן גנון מיוחד אשר ישמור על הציוד ויטפל בו. סדור כזה רצוי ואפשרי בכל מקרה כאשר יש מקום להח"סנה כזאת (ארונות ותאים), וכמובן — כאשר הציוד קיים בפועל.

במקרה ואין סדור כזה אפשרי, רצוי לארגן את חלוקת הציוד לפי "שיטת הסרט" הנ"ל. כל מתייצב יעבור, בזה אחר זה, בשורה עורפית מנקודת חל"ק אחת לשניה, ויקבל את חלקי הציוד המגיעים לו. זהו הדרך האחרת היחידה אשר תבטיח מהירות מסוימת לתהליך החלוקה.

מכל הבחינות חשוב שהדבר הראשון אשר אר"ת יקבל המתייצב יהיה נשק האישי. חייל הופך

לאיש צבא וללוחם, מרגע בו הוא מחזיק בנשק; ולו גם רק מבחינה פסיכולוגית זו חשוב להקדים ולחלק את הנשק. אך סיבה נוספת לכך: מרגע קבלת הנשק מוכשר המתייצב לפעולה, והרי אין לדעת מראש מהן ההפתעות הצפויות במקום ההתכנסות.

כמסקנה, הרי בכל מקרה שציוד היחידה מצוי מראש מן הראוי למיינו לפי יחידות המשינה או לפי תאגשים. טוב מכל הוא מיון אישי במסגרת רכוזי ציוד כתתיים או מחלקתיים (חבילות אישיות המורכבות בארגונים כתתיים, למשל, כשהארגונים מסומנים באופן בולט, לפי הסוג של יחידת המשינה וההשתייכות). באשר לעצם החלוקה, רצוי לחלק את הציוד, או לפחות את הנשק, כבר במקום הכינוס. ביחוד כדאי הדבר כאשר העברתה של היחידה אל המחנה או המקום המאכסן את הציוד תהיה לצורך זה בלבד, מתוך כוונה ברורה מראש להמשיך ולהטילה למקום אחר. רק במקרה שעל היחידה לעבור ממקום כנוסה אל המחנה ממילא יתכן וכדאי יהיה להעבירה מיד לשם חלוקת הציוד לשם, על כל פנים באותו מקרה לא יושג, ע"י החלוקה בשטח הכינוס, תחסכון המבוקש ברכב (או בזמן).

באותו רגע בו נסתיימה חלוקת הציוד, שוב אין קיימת חבורת אורחים, ואת מקומה תפשה יחידת צבא המרוכזת במקום מסוים. מכאן ואילך חדלה יחידת המלוואים להיות בעיה מיוחדת, בתוך שכונה, והריהי כמו כל שאר אחיותיה יחידות הצבא הסדיר. ש. גזית

מקום המודיעין בתהליך עבודת המטה

המפקד הנגד רבים, דרך מחשבתו של המפקד תהיה למעשה — בחינת כל הגורמים הללו כדי למצוא את הפתרון להשגת העדיפות על האויב. המפקד יסוה את כוחותיו לאלו של האויב; הוא יסוה את הנתרנים הלוגיסטיים של שני הצדדים, יעריך את הנתרנים של זירת הקרב; הקרקע וכל אשר עליו, על מנת לקבוע את היתרונות והחסרונות הנובעים מנתרנים אלה לשני הצדדים.

רק כתוצאה משיקולים אלה יקבע את החלטתו, ואלו קצין האג"ם הוא אשר יתרגם את החלטות המפקד לתכנית המפורטת ויתאם את הכוחות השונים בביצוע תכניות אלה. החלטותיו של המפקד תהיינה נתונות לשינויים בעת מהלך הפעולה כתוצאה מירידות שיתקבלו הן על כוחותיו והן על האויב. המפקד הוא יחיד זה שיהיה חייב לקבוע ולהחליט

בעקבות מכתבו המאלף של "לוחם בחוברת. מע"רכות" הקודמת, ברצוני להעיר כמה הערות לגבי כמה מהנחותיו בשאלות המודיעין.

בעל המכתבים מגיע למסקנה כי "אין לכופף את המודיעין כפיפות פיקודית לראש האג"ם, ואלו הג"מק שנתן הוא שקשה לאחרון לשנות את תכניותיו באותו קצב המחויב לעתים ע"י הידיעות המוגשות ע"י המודיעין. הושבני כי אף לפי האסכולה הבררית אין להגדיר את מעמדו של המודיעין ככפוף מבחינה פיקודית לראש האג"ם, מאחר שזה האחרון הנו בחזקת קצין מטה מתאם בלבד, ובהתאם ליסודותיה של תורת הפיקוד אין הוא מהנה כלל סמכות פיקודית.

ועתה לשאלת מעמדו של המודיעין בפורמציית הגורמים המשמשים בסיס להערכת המצב הנכונה של

אם, לאחר הידיעות שקיבל, יש אמנם להמשיך בפעור לה בהתאם לתכנון המוקדם, או שיש לשנותו, במקרה האחרון קצין האג"ם הוא שיקבל את ההנחיות לשנוי התכניות בהתאם להחלטת המפקד, ולביצוע שינויים אלה.

כפי שפורט במכתבו של "לוחם" הרי המודיעין הוא שיוספק באופן מתמיד ועדכני את הידיעות אודות הקרקע והאויב; דהיינו, ימציא את העובדות המשמעותיות חלק חשוב בהערכת המצב והמספיעות במישרין על החלטות והתכניות.

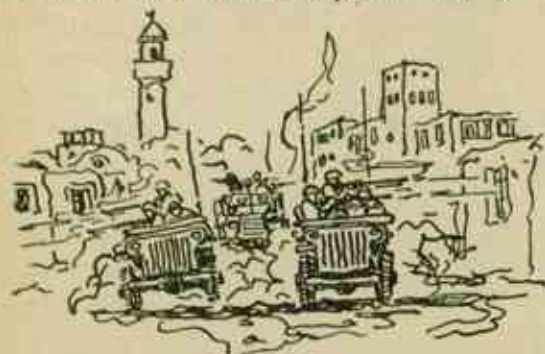
קצין האג"ם חייב להיות צמוד לתכניות אשר לביצוען הוא אחראי. (בעוד שקצין המודיעין הוא "בא"כוח האויב" במטה שלנו). כתוצאה מכך קיימת הסכנה שהערכתו של קצין האג"ם את הידיעות על האויב לא תהיה אובייקטיבית לחלוטין ותושפע, במידה מסוימת, ע"י תכנונו הקודם. בהיות קצין המודיעין ממונה ע"י קצין האג"ם נמסר למעשה, התפקיד של הערכת המצב לאור הידיעות המוגשות

לקצין זה, ובזאת לדעתי הסגם. בכפיפותו של המודיעין לקצין האג"ם, כמוקבל בשיטה הבריטית, במקום להיות כפוף במישרין, ללא כל צינור מעבר, למפקד, בהתאם לשיטה האמריקאית והצרפתית. שהרי גם לדברי "לוחם" — המפקד הוא היחיד האחראי לכל מה שנעשה ביחידתו, ולא יוכל להטיל אחריותו זאת על איש מהכפופים לו. ואלו אר"ן המטה ואופן פעולתו יהיו בהתאם לתפקידים המוטלים על המפקד. הנני חושב שכתוצאה מכפיפותו של המודיעין לאג"ם נישלח מן המפקד האפשרות של הערכת המצב נכונה ושל כיוון איסוף ידיעות אובייקטיבי ובלתי אמצעי, והרי אלה הם מתפקידיו הראשיים שונים במעלה של המפקד, ואין לבצעם באמצעותו של קצין המטה המתאם, אשר תפקידו מצמצם בהכרח את התכניות המפורטות ובתיאום הכוחות הפועלים על יסוד החלטות המפקד.

ב. מ. — "קצין מודיעין"

על הפריצה ללוד ותכנונה

וראשונה על עצם ההפתעה שבהתקפה ועל עדיפות האש המקומית שנוצרה לגבי האויב. יתר על כן, יש להביא בחשבון את העובדה שהאויב הנסוג לא

השאר כמעט מקום להתנגשות בעלת ממדים עם כוח-חוסם או כוח משורין וחיל-רגלי המתאמים פעולה של הגנה תוך התקפה. ואכן, אם נבחן את הקרב שנערך ליד משטרת לוד-רמלה, כאשר נתקלה היחידה באש-אויבת תקיפה, ניוכח שצודקת הדעה השוללת התקדמות בשורת עורף, כדבר שאינו מעשי לגבי פריצה לתוך עיר, ובייחוד בטור אחד יחיד. והערה נוספת. לאחר הפעולה נגש סגן מפקד יחידת הסיירים, כדברי אלוף מ. דיין, כשהוא ער ורענן כמלפפון, והציע שהגדוד כולו יצא לסיבוב

ברצוני להביע חשגות מספר על הנאמר ברשימתו של אלוף מ. דיין על פריצת גדוד הקומנדו ללוד. איני מתכוון לתוצאות הפריצה, אלא לתכנונה. ורוצה אני לשאול, האם בכלל מותר לנו לראות פעולה מסוג זה כפעולה למופת לנו.

הוראותיו של מפקד הפעולה היו: "יוצאים בשדרת עורף. במקרה היחידה נעצרת מפאת אש אויבת, שאר הכוח מתפרש מיד לצדדים — לעקוף ולפרוץ את עמדות האויב".

במלים אחרות: שורת העורף החולפת ביעף לאור רך הכבישים עלולה להתקל באויב הרובץ וחוסם את הכביש. (וזאת ערשה כל צבא המגן ומבטיח את דרכי הגישה אליו, ואת עורקי התחבורה המקשרים אותו לעורף). במקרה כזה, ההתקדמות בשורת העורף רק מגבירה את סיכויי ההיפגעות, מאחר שהיא מעמידה את כל היחידה בתוך אלומת האש הצרה של האויב. לפי ההוראות לאנשי הקומנדו במקרה כזה צריכות היו יתר היחידות להתקדם ולעקוף את עמדות האויב. אך אל נשכח שברגע שהאויב ירגיש בתנועה לעקיפתו הרי גם הוא יוכל, באותה מידת הצלחה ויתכן שאף בוטן הקצר מזה, הדרוש לכוח העוקף, לשנות את מערך הגנתו ולהעתיק את חזיתו לאותו כיוון הגתון בסכנה.

מסתבר, איפוא, שתכנית הפריצה נתבססה בראש

מות במבנה הקרבי. אולם השאלה העיקרית בפעולה הנ"ל שאת אופי כזה הוא הבחירה בין התפתחה המושגת צ"י מהירות והלם לבין ההבטחה שבמבנה. הגנה לוד, שלא עמדה בפני הטור הפורץ של המשווריינים. יתכן מאד והיתה מס' פיקה להתארגן ולהדוף את התקפת אותו טור עצמו אילו התקדם לאטו כשהוא טרום במבנה. לגבי הערתו השניה של א.ר. הרי יש לציין שגדודי הרגלים אשר בשיתוף עם פעל גדוד השריון. הוא הוא שמילא תפקיד זה של הבטחה הכיבוש.

שני על העיר. הריני משוכנע שסיבוב שני זה היה בחינת הכרת, כי רק הוא היה בו כדי להבטיח את הכיבוש לאחר המהלומה שהונחתה על מגיניה של לוד.

הערות המערכת: אין ספק שצורך א. ריבך בטע' נתן ששורת העורף הגה בטוחה הרבה פחות מן התקד'.

פלוגות החרושת" העבריות בצבא הבריטי

קורסים במקצועות שונים. ההדרכה ב"ענף העברי" לא היתה שונה במאומה מההדרכה הכללית במוסד הזה, אולם זו התנהלה על טהרת העברית ועל ידי מד' ריכים משלנו שהוכשרו במיוחד לצורך זה.

רק כדי לרמז על היקף עבודת ההכנה שנעשתה במאמץ יחידים, עבודה שהשיבותה חורגת מהתחום הצבאי בלבד, די להזכיר שהיא כללה תרגום חומר טכני מסועף המשתרע על פני אלפיים עמודים לערך. רק בעלי מקצוע סוג א' עם המלצה מיוחדת נת' קבלו לאחר בחינות קבלה לקורסים מרוכזים אלה שארכם היה 3-5 חודשים. כמה עשרות קציני-חימוש שזכו לסיים בהצלחה את הקורסים, תפסו רובם ככר' לם עמדות מפתח טכניות בצה"ל.

חשיבותם של הטכנאים התבלטה במיוחד משהג' עז לארץ התותחים הראשונים בני ה'65 מ"ס (מודל המאה הקודמת). בית מלאכה קטן שפעל בומני "שניץ" 24 שעות ביממה, המתין לתותחים אלה ואכן השיב בהם וברבים אחרים מתוך שלל האויב, רוח חיים.

רב-סרן ה. רפאפורט

הגנו מכירים טובה לרב-סרן ה. רפאפורט על הערותיו המעניינות בקשר למאמר "מורשת החי"ל" שנת' פרסם ב"מערכות" ס"ב-ס"ג. הגנו שמחים להודות הנר' תנת לנו בזה תביע הערכת נאמנה לאנשי-חי"ל הטכנאים כולם, על עמלם ושקדוהם בכל עת, בימי שלום כבימי מלחמה, להתחקות היעילה של הציד הטכני. משתתפי תמרינה הסתיו של צה"ל ואו וחשו משהו ממס' עלם בעת מבצע "בכורים".

יחד עם זאת — הערה עובדתית אחת לר-סרן ה. ר. : ודאי לא נתעלם ממנו כי כמו "בשטח חיל-הרגלים" כן גם בשטח הטכני היו כבר גישושים, נסיונות והצלחות לא-מבו' טלים כלל במסגרת ההגנה העברית (בפרט בהתחשב בתנ' אים של מחתרת-מכופלת בהם פעלו בתחומי יצור הנשק, הבדק והטיפול בו), אך נכון הוא כמובן, כי היכולת שנת' גלתה בשטח זה בתנאי שדה במלחמת השחרור, נתבססה על התנתקות שנרכשה בימי השירות בחיל ובפלוגות-החרו' שת של הצבא הבריטי. — המ ע ר כ ת.

לפקרא מאמרים של רב-סרן טמיר ורב-סרן כרמון "מורשת החי"ל ב"מערכות", חוברת ס"ב-ס"ג, קשה לי להפגע מלהציב ציון לתרומתם של אנשי R.E.M.E. לשעבר לחיזוק עצמתו של צ.ה.ל. הלא הם החיילים שהיו (בצירוף חלק מאנשי R.A.O.C. ו R.A.S.C.) את היסוד והבסיס לחיל-הטכנאים בצבאנו.

תפקידם במלחמת השחרור היה פרוצאי ביותר; לדאוג ליעילות הציד הטכני המוגש לצבא הלוחם — ציוד שהגיע ארצה בהרבה מקרים בצורה פגומה ביותר ושהיה רחוק מלהיות מודרני. ולהשתנות לציד שהיה מצוי אצל צבאות האויב.

אם בשטח חיל-הרגלים יכול היה צ.ה.ל. לינוק ממסורת ההגנה והפלמ"ח שכללה רמה גבוהה של משמעת, אמון יסודי של הפרט ושל יחידות קטנות, רוח-קרב נעלה וכושר תכנון, הרי הטיפול הטכני בציד ובחימוש החדש שניתן בידי הצבא עם התפת' הות מלחמת השחרור היה יוצר בעיות מאובות ביותר אלמלא קומץ בעלי מקצועי — יוצאי "פלוגות החרר" שת' (כך קראו לעצמן פלוגות ה" R.E.M.E. העב' ריות בצבא הבריטי) שעמדו בפרץ.

הנה כמה מן הדברים שהבאנו עמנו לצה"ל מנס' יון שרותנו בצבא הבריטי:

- א. תיקון יסודי של רכב ונשק בבתי מלאכה בסי' סיים, על הצד הטכני והמנהלתי שבהם.
- ב. ארגון וניהול בית-מלאכה חטיבתי (במסגרת החי"ל) וכן בית מלאכה מרחבי (באיטליה).
- ג. ארגון חילויות-בדק גיידות (L.A.D.) והפעלתן בתנאי הקרב.
- ד. ארגון וניהול מרכז הדרכה טכני לבעלי מק' צועות מעולים.

סעיף אחרון זה ראוי שאקדיש לו ציון מיוחד. מחמת המחסור בבעלי מקצוע טובים במזרח התיכון בומנו ניתן להקים "ענף עברי" עצמאי ליד בית הספר של חיל הטכנאים הבריטי שקיים מספר

בעקבות „המכלול השביצרי“

שבקיבין „בשבילי מחשבה צבאית“

בעית הכשרת סמליי המילואים בשביצריה ואצלנו

קיומם של שיטת המילואים — שעה שהם נתקלים בסמלים מסוג זה.

הננו עדים לכך כי במבנהו של הצבא השביצרי השביצרי אטנם קיים סולמסידורים מיוחד להמשיך השתלמותם והתנסותם של הסמלים (אשר אצלם כרוך בזה גם ענין העליון בדרגות הסמלים). במסגרת של הפעלה מיוחדת בבתי האולמן לטירונים, וכדומה, ודאי שקיים גם אצלנו הצורך במתן הכשרה נוספת, בצורה זו או אחרת, לציבור הגדול של סמליי המילואים, הנקראים מדי שנה לשמש מפקדים ומדריכים כאחד בשלבי ארגון הנמוכים (כלומר, גם החיוניים ביותר) של הצבא, ועל אחת כמה וכמה אמורים הדברים באותם סמליי המלך אים אשר לא ניתנה להם בשעתו ההזדמנות לקנות תורה צבאית יסודית, אם עיי כינוסים מקדימים ממושכים יותר לפני „החודש השנתי“ של המילואים, או אם עיי קריאה לקורסיהשתלמות מיוחדים חד פעמיים למשך שבועות מספר — שומא עלינו להבי טיה את רמתו של הפיקוד הנמוך בחטיבות המילואים שלנו.

סרן אברהם כץ

הערות המפרכת: אף בצבא השביצרי עצמו הודגש הצורך במעשים של ממש לשיפור הכשרת הסמלים, והא ראה, — מעשה „מחפזי“ ממש (לגבי צבא ונתון כל כך בסד של מסורת והרגל מה, ושל משטר תקציבי נוקשה מה): — הארכת מסך ביה"ס לסמלים מ-3 ל-4 שבועות, ויש ללמוד לאימץ מספר קנתם זו של השביצרים אשר ודאי לא על נקלה תגיעו אליה, לזאת יש עוד להוסיף ולהעיר, כי הולכת ומתגברת הפעילות ההשתלמותית לסמלים מחוץ לסגרת שירות ההגובה, ואף מגילויי פעילות אלה יהיה בודאי עליון ללמוד, ואשר לצה"ל, — ישנו כל היסוד לחשוב, כי כל מפקד במילואים אשר ירצה לחדש ולשכלל את תורתו הצבאית עיי השתתפות כחניך בקורס המתאים לו בין אלה הנערכים בקביעות עיי פקודההחדר כה, וישצא כשר לכך — יוכל להגשים את רצונו זה, לחי עלתו ולתועלת הצבא.

אין בדעתי להעריך הערכה כללית, תוך הבעת דעותי אני, את לקט הרשימות „לבעיות הכשרת רגלים בשביצריה“ שהופיע במאסף „בשבילי מחשבה צבאית“ — אלא לתהות על בעית חיונית שרשימות אלו מטפלות בה, ושאל אי נתקלתי בה בצורה זו או אחרת תוך עבודתי בצה"ל, בעיקר בחיל המילואים.

אחד מצירי הויכוח הנ"ל הגה בעית הכשרת סמליי חיל-רגלים, כלומר הבעיה כיצד להשיג — בגבולות הזמן המוקצב לקורס סמלים — את הרמה הפיקודית וההורכתית הדרושה.

תוך עבודתי השנה בבתי הספר של חטיבות המילואים נתקלתי בבעיה זו בחריפות מרובה, נתברר כי בשעת ההתעצבות לחיל המילואים נקבעו כל החיילים ששירתו בשירות הסדיר בדרגת סמל — ולו גם סמלים מנהלתיים, אפסנאיים וכו', — כסמלי פיקוד והורכה ביחידות המילואים, נקבע אמנם כי לפני קורס האימונים השנתי של כל יחידה עורכים קורס הכנה קצר לסמלים (כשבוע ימים) — משך זמן שהנו מספיק בתחלת לגבי סמלים בעלי נסיון פיקודי או הדרכתי כדי לרענן את הידיעות, להתאחד את אשר טעון האחדה (כי הסמלים שירתו בעבר ביחידות שונות בצ.ה.ל.) ואולי אף להוסיף הכנה באמצעים או שיטות שנתחדשו או נשתנו תוך הזמן, אך לגבי סמלים, אשר אין להם כל נסיון הדרכתי ופיקודי, הרי זה כמותו כשיר-על-לבד, כי בשטח זה דינם כדין טוראי (ולעתים אף פחות מזה, — כי יש טוראים אשר רכשו לפחות נסיון קרבי או לימודי כטוראים, שעה שיש הרבה סמלים אשר אין להם כל מושג במקצועות החייל ובתנאי הלחימה), והרי זה מגוחך למדי להעמידם כעבור שבוע-הכנה כמדריכים.

המתחור הראשון של האימונים של יחידות המילואים העלה בעיה זו בכל חומרתה, באשר ליכולת ההדרכה של סוג סמלים זה, וחמורה עוד יותר השאלה של יכולת הפיקוד וההנהגה של סמלים כאלה בעתות מלחמה, והרי ישנו גם החשש של התערערות אמון חיילי המילואים, ובפירה בזכות

צבאי מועתק המתיחס למדינה ולצבא בעלי ממדים אחרים. נתוני מחשבה אחרים, מנטליות שונה וכד' גיטל הרבה מערכו לגבי איש הצבא של מדינה בעלת נתונים אחרים והרבה נגרע מיכולת איש הצבא הזה להבין ולהסיק את הלכה האמתית של מאמר זה או אחר. צורת הצגת תמציות של שורת מאמרים העוסקים באותו נושא — ובמקרה זה, למע" שם הגשת ויכוח יסודי בשאלה מקצועית ארגונית — מקשה הרבה את חודו של הליקוי הנ"ל ומאפשרת יתר הבנה לגבי הנושא הנידון. נוסף על הרחבת האופקים וראיית שני צדי המטבע של כל בעיה נידונה, יש עוד רב להצגת הדברים בצורה זו בחינתם צמודים לויכוח ממש, והופכים את הבעיה מתיאורטית בלבד (ולעתים, עקב כך, משעממת למדי) למע" שית ונתפסת ביותר (אפילו המדובר הוא בנתונים שונים לגמרי).

••

אכן, שעה שאנו משוים את הצבא המיליציוני השביצרי והצבא המיליציוני הישראלי יהיה ההבדל היסודי טמון לא בשאלות הסקטיות והאיסטרטגיות לקראתן מתכוונן כל צבא, ואף לא בשאלות התקציריות, המתנות את משך זמן האימון (ובעקבות כך גם יסודות האימון — אחד הצירים עליו נסוב הויכוח הנ"ל), קיימים 2 הבדלים עקרוניים: א) נסיון הקרב הישראלי, ומספרם של אנשים בצ"ה, שנסיון זה הוא מנת חלקם — לעומת העדר מוחלט של נסיון אצל השביצרים. הפוטנציאל האנושי (הוא אומר — האדם), החתך הסוציולוגי, הרמה התרבותית והדמות הנפשית אצל שני הצבאות הנ"ל, ואקוה כי תנתן לי ההזדמנות לעמוד על שתי בעיות אלו ומידת השתקפותן והשפעתן על ארגון העתודות בצ"ה, אימונן והפעלתן בתמרון הגדול, בחוברת הבאה של "מערכות".

סגן יצחק כרמלי

השימוש בחומר מתורגם מעתונות צבאית זרה וה" ציטוט מתוכו, ליתא את "מערכות" מאז תחילת הופע" תו. ריבוי יחסי זה של שימוש בחומר מתורגם נבע בחלקו מגורמים של חוסר ברירה (סיבות צנזוריות וסיבות הקשורות במחסור באנשי עט צבאיים בקרב חוגי ההגנה, העדרו של אותו נסיון המאפשר גיבוש הלכה צבאית); ובחלקו — מן הדרך הטבעית של שימוש בחומר מקצועי והלכה צבאית אשר עמים וצבאות בעלי אפשרויות טכניות ונסיון קרבות רב יותר גיבשו לעצמם.

כעת — כלומר, מאז תום מלחמת השחרור — טבעי הדבר שהיחס בין החומר המתורגם והחומר המקורי ישנתה, וצריך שיגדל אחת החומר המקורי — ומדרך הטבע על חשבון החומר המתורגם. כי הגורם מים הצנזוריים (אשר השתחררו מה"עין הרעה" של השלטון הבריטי) בטלו או נשתנו; ויש לשאוף שמספר אנשי הצבא הישראליים המשתפים עצמם בירחונם המקצועי ילך ויגדל. כלומר, כגורם המדריך בשאלת החומר מעתונות צבאית זרה נשאר רק זה הנובע מהצורך הטבעי של לימוד חודי של עמים וצבאות איש מנסיונו המקצועי והקרבי של משנהו. טבעי ומוצדק הדבר שמשך השנתיים האחרונות, שעה שהבעיה המרכזית שהועמדה בפני צ"ה, היתה הבעיה הארגונית, זו של יצירת המסגרת ל" יוצאי הצבא, שיטת אימונם וגיוסם ובעיקר לאור "צו שירות הבטחון" — רבו, יחסית, המאמרים המתורגמים מהעתונות הצבאית השביצרית אשר בעיה זו הנה הבעיה המרכזית העומדת בפניה מזה הרבה עשרות בשנים.

אך למערכת הרשימות, בעיות הכשרת רגלים בשביצריה, כפי שהוצגה בקובץ, בשבילי המחשבה הצבאית" כרך א', היה משנה חשיבות וערך עקב דרך הצגתה, כי אין להתעלם מהעובדה כי מאמר

עם קריאה בלקט המאמרים על הכשרת הרגלים בצבא המיליציה השביצרי

דבר שהיסודות התיאורטיים (שעליהם נבנים יסודות ההדרכה, החינוך והמבנים הארגוניים) הצבאיים שלהם ילכו ויתרחקו מנתונים מציאותיים, כי אין לך, אולי, מדע כמדע המלחמה אשר בו חייבת התאוריה להיות צמודה ונסמכת על הנסיון. צורת חובת ההתייחסות ל"קורסי המשך" (דבר

— — — מגרעתן היסודית של רוב הרשימות על נושאים צבאיים הלכותות מעתונות צבאית שביצ"רית היא שגודף מהן ריח של "התפלספות" או "הר" ב"י, ואכן, אין להתפלא על כך. עם וצבא (במקרה של שביצריה — כמעט היינו הך) אשר כמעט 140 שנה לא נבחנו במעשה מלחמה של ממש, טבעי ה'

המקביל לחדש האימונים השנתי המרוכז אצלנו) הנה דוגמה בולטת לאי-מעשיות זו. על חיל המר-ליציה השביעית המשייך לחיל-שדה א' (19-36) לעבור 8 קורסי המשך כאלה תוך 16 שנות שירותו; כלומר, להלכה, מתיצבים כל שנה, בממוצע, רק כ" מחצית אנשי היחידה, ולמעשה יכול לקרות כי יתיר צב מספר אנשים כזה אשר לא יאפשר בכלל אימון טקטי בנתונים מציאותיים. מובן שאנשי הצבא ה"שביערי שמו לבם אל מצב חמור זה והקפיטן צינג תובע ש"תובא בחשבון מעין רוטציה (מחזוריות) אשר, לפחות בתוך גוף צבא אחד, תביא מדי פעם לידי מציבות חזקות במשהו מאלה המתכנסות כיום". אך גם זה אינו פתרון. כי סידור כזה יביא בהכ"ח להפחתה נוספת של מספר המתיצבים בשנים האחרות, ולמעשה — מה ערכה של התיצבות אחת מלאה (או אף שתיים-שלוש) משך 16 שנה?*

המיור רוברט גווגליסט מקדיש רשימה מיוחדת לבעיות בחירת הסמלים והכשרתם. מענינות הן ה"תכונות המקנות, לדעתו, את הזכות להיות מועמד לקורס סמלים (ברובן אף היו רשומות, בפקודות קבע

מחייבות" של הצבא השביערי). תכונות האופי ש"הוא טובע מוצדקות כשלעצמן. אך מוזר לקרוא את ההבחנה באשר להשכלה ולמקצוע בחיים האזרחיים. שעה שרוב הצבאות סיגלו לעצמם את השיטה של בחינות פסיכוטכניות כגורם קובע נשאר הוא כפות להבחנה לפי מקצועות המוצא ופרובלמות "הב"רתיות" הקשורות בהתפלספות לגבי מי שרגיל לתת הוראות בחייו האזרחיים ומי שרגיל לקבל פקודות". מענין שבמסכת ארוכה זו של רשימות וזיכוכ על בעיות ארגון והדרכה בחיל הרגלים, המזכירה את כל מקצועות האימון ובעיותיהם לאור התפתחויות במבנים ובאמצעים של הצבא ה"ג", לא נזכר כלל מקצוע חיוני למדי של הצבא, החובשים. יתכן כי בעת שנלחם הצבא השביערי את מלחמתו האחרונה — לא היה תפקיד כזה בנמצא כלל. ויש להודות כי צבא אשר לא נלחם ב"140 השנה האחרונות אינו יכול לחוש בחובותיו. אך מענין הוא בכל זאת לדעת מה מידת ההתעסקות התאורטית במקצוע זה ובאיזה מידה הוא קיים בכלל בצבא השביערי... — סגן יוסף שניידרמן

ת מ ר ו ן ו מ צ י א ו ת

מן הרשימות שבקובץ, בשבילי המחשבה הצב"אית" מבצעת ועולה מדי פעם השאלה האם ישנה יכולת לקיים תמרונים בממדים ובנתונים מציאותיים ככל האפשר, באותם תנאי חובת השירות הנהוגים בצבא המיליציוני השביערי. אכן, הבעיה של מציבות בלתי מלאות אינה קיימת אצלנו. הצבא השביערי חייב, כידוע, כל טוראי, טוראיראשון ורב-טוראי לעבור 8 "קורסי המשך" משך 16 שנות השתייכותו לחיל-השדה א', ואלו בחיל מילואים של צ.ה.ל. חייב כל טוראי ב"30 ימי שירות כל שנה, ויש אפשרות לרכו לעתים קרובות כל יחידה במצבתה המלאה, ואף לערוך מדי פעם תמרונים בקנה מידה גדול יותר. אך גם נסיון תמרון הסתיו של צבאנו, אשר הגיעו בו

לידי ביטוי מעודד היקף גיוס המוני, הפעלת מגנן התובלה והאספקה ושאר שירותים וחילות בצבא, ואף גיוס שירותים אזרחיים, הוכיח כי יש להקדיש הרבה מחשבה בקשר לארגון התמרונים באופן שאמנם יבואו גם לידי ביטוי נתוני מלחמה מציאותיים ושה"יחידות והמסות יעמדו בפני בעיות מלחמה ממש (אפילו המדובר הוא, כבתמרון האחרון, בעיקרו בבעיות גיוס, התיצבות ותזונה). וכאן הכננה לאו דוקא להפעלת אמצעי מלחמה (אש חיה וכו') ליצירת אטמוספירת-קרב אמיתית — אלא ליצירת מצב אפי' תעה (מעשית ופסיכולוגית) למסות השונים, והמנעות ככל האפשר משיטות של "הבה גניח כי..." — — — סרן א. ב.

* בדיעבד ממתיקים קצת מצב זה ע"י כך, שמציבים ליחידות מיליציוניות מספרים נכרים של אנשים עו"ד-ס"ם על התקן. אכן, זוהי תחבולה הנסופה למדי בצבאות מיליציוניים — ח"מ ע"ר.

** מבלי לנטות ללימודיות דוקא על השיטה הנהוגה בשביעריה יש לציין כי בו בזמן שצבאות אחרים נוטלים לידם את החיל לחקופת-שירות ממושכת ורצופה — ובמשך זמן זה בבושם להעניק לו מקצוע כרצונם, בתוקף הבדיקה הפסיכוטכנית ודרכי ברירה ותחלטה אחרים — הרי הצבא השביערי, בעל השיטה המיליציונית העקבית והקיצונית שבעולם, אינו יכול להשתחרר מההכרח לנצל נצול מרחיק-לכת בארגונו הצבאי את המקצועות וסוגי היכולת הנרכשים ומטופחים ע"י אנשי בחיים האזרחיים;

ואלו ענין ברירת המועמדים לסמלות נובע מהתכונה חסר ציאליות האופיינית של הישוב השביערי, שהנה כסובן רחוקה ת"ק פרסה מתגאינו ומושגינו אנו. — ח"מ ע"ר.

*** יכולים אנו להרגיש את הסגן י. שניידרמן ולהבטיחו נאמנה — כי מקצוע החובשות קיים ומושרש בצבא השביערי, ולא רק מקצוע החובשות, אלא אף זה של הרפואה המובהקת — עד כדי כך שאחד ממפקדי הדיביות הנודר עם ביותר של הדור האחרון היה רופא בעל שם. אשר לאיצוץ המקצוע ברישומות-הזכוח המדוכרות, נכח הדבר ספק שהן דנו בהכשרה בנשק ובטקטיקה, ואלו החובשים באים, מוכנים, מהחיים האזרחיים, ומקבלים רק תוספת "ליטוש" מקצועי-צבאי (שוב, לא לי ברירה פסיכוסכ"נית). — ח"מ ע"ר.

מבעיות השתלמות קצינים וסמלים בצבא הסובייטי

(לקט מאמרים)

צורותיו ושאלותיו של ארגון ההדרכה וההשתלמות בכל צבא בעל רמה רצינית, ואף אם ממדיו ותנאיו שונים מאוד משלנו, תמיד טמון בהם ענין כמעט רב. ומה גם סוגית ארגונה הפנימי של הכשרת הגייסות, ושל הדרכת החזיריים והשתלמות המפקדים הצעירים והנמוכים — ואף הינוכחי-הצעיר — בצבא הסובייטי, סוגיה שהידיעה עליה אינה רבה, הרשימות שנבחרו ללקט זה, מבין רבות דומותיהן, נתפרסמו כולן בכלי-הכתב של הצבא הסובייטי, ה"כוכב האדום" וה"מבשר הצבאי", בשנה האחרונה, המאמרים האלה מבטאים את הקירבה הנדונה לזבא הסובייטי ולקציניו, כנגיל במקרים אלה אין תמיד הרצון, וזה עם ה"מצי"ר, וכמה מהרשימות עומדות על כך ומציינות את הטעון תיקון בהגשמת אותו קו למעשה, על אף השוני הרב שבקצת התרבותי והפסיכולוגי של החסודות האנטיים מהם מורכב הצבא הסובייטי — מזה, וגייסותינו אנו — מזה, אין ספק בכך כי ניתן לקורא שלנו להסיק מסקנות מאלפות מכאמרים אפיינים אלה, ובעיון בהם ימצא גם מעין השלמה לסקירתו של הב"י נוסל, אשר נתפרסמה בחוברת הקודמת של "מערות".

להעלאת איכותם של הלמודים

ההדרכתיים-המתודיים לסמלים

כשהוא מחושל מבחינה רעיונית, כשהוא מתאר לעצמו בבטחון מה וכיצד עליו ללמד את בניו מולדתו — גם עבודתו היומיומית כמפקד-המחנה תביא תוצאות חשובות יותר, אולם מאליו מובן, שאין האמנות של הדרכת המפקדים הינוכחי באה מעצמה, היא נקנית בעמל עקשני ורק בתנאי, שאי אפשר בלעדיו, שמפקד יחידת-המשנה שוקד ללמד ולתנן את עוזריו הקרובים ביותר — את הסמלים, שעה שהנך דואג להעלאת כושרם המתודי של הסמלים, חשוב כי תתבסס על אותן המסיבות שאותן תצטרך יחידת המשנה לפתור, לא פחות חשוב מזה הוא שמפקד יחידת המשנה ידע לבחור מתוך התכניות השבועיות את הפרקים החיוניים ביותר ויכינו אותם תוך עיבוד דייקני וקפדני עם סגל הסמלים, רק בתנאי זה תתנהל ההכנה המתודית של הסמלים באורח תכניתי והכליתי, יש לציין כי עדין לא כל הקצינים הבינו זאת, לעתים מנהלים מפקדי יחידות המשנה את ההכנה ההדרכתית המתודית, כדי לצאת ידי חובה בלבד, לוקחים שנים או שלושה מן הנושאים הראשונים בתכנית-האימונים של הפלוגה לפי הסדר שבו היו רשומים בה, ומשננים אותם עם הסמלים, והעובדה, שדוקא בנושאים אלה בקיאים אולי הסמלים היטב, ושהרבה יותר קשה להם לבצע אימונים בנושאים אחרים המוכרים להם פחות אינה נודמת להם, למפקדים אלה, מבוכה, "מוטל עלי" — חושב לו מפקד כזה — "להדריך מספר קוה וכוה של שעות בשבוע, כך וכך פעמים בחודש, ובאיות טענות אחרות יכולים לבוא אליי".

אולם בטענות אלו אי אפשר לצריך לבוא, והטענות הן רציניות מאוד: מעטה תהיה התועלת, ופחות מזה יהיה הטעם, אם הקצין יתן שעורים הדרכתיים-מתודיים רק בכדי שיוכל לרשום זאת בדריה מתאים, גישה רשמית

התקנונים של הצבא הסובייטי מטילים על הסמלים תפקידים גדולים ונכבדים. הסמלים אחראים לאימון פקודיהם וחינוכם, למשמעת-הלוחמים שלהם ולשיטורם והנסעת החיילות, עליהם לדאוג ללוחמים ולהביא לצרכיהם, כשיש להם, לקצינים, סגל-סמלים מוכן היטב, שעליו יכולים הם להשען, מגיעים הם להיטיבים גבוהים בהכנתם הקרבית והרעיונית של אנשיהם.

יחידת-המשנה של הקצין הרצינץ היא מהמעולות בחטיבה — א, עונת האימונים הקצינית העוברת בה היא טורית, ומיומליות גוברת ועולה שליטתם של החיילים במקצועות המלחמה, חלקם של הסמלים בכך אינו מן הקטנים, הם מנהלים את הלימודים בביתותיהם וצנתותיהם תוך ידיעה ושליטה בחומר הנלמד, ובעקבות מפתחים את תכונת-הקרב של כל חייל וחייל כפרם, סגל הקצינים, סצדו הוא, מקדיש הרבה זמן ומאמצים להכשרת הסמלים, ומסייע בידם להשתלם ולהיות בעל-רסטך אמיתיים בהורכת פקודים וחינוכם.

הכשרתו המתודית של סגל הסמלים — זו היא מלאכה גדולה, מאומצת ורודפת מיוול בפרטים ופרסי-פרטים, אך עם זה היא גם מלאכה ששכרה בצדה, דוגמאות רבות מנסיון חיל-הצבא מוכיחות בצורה משכנעת, שבאותן יחידות המשנה בהן הקצינים מקנים בהקפדה לסמלים הרגלים מתודיים ופיקודיים, מתקדמים האימונים הצבאיים בצורה מאורגנת יותר, והבעיות של חינוך חיילים-מצטיינים כלימודים הצבאיים והרעיוניים כאחד, נפתרות ביתר הצלחה, תהי אף כלל דרך אחרת, הרי הסמל הוא-הוא מפקד הישיר של החייל, והוא המשפיע ללא הפסק על פקודי כמחנך-מפקד, כאשר הסמל מוכן היטב מבחינה צבאית, * "הכוכב האדום", (אבגוסט 1950).

ביוורקטית כזאת לענין לעולם לא תעלה לרטה הדרושה את ההכנה המתודית של הסמלים.

וההנהגה המתודית של מפקדי הכיתות — זוהי עבודה מלאת חיים ויצירה בשטח של חינוך האנשים לתכונות מסוימות. וקצין הניגש לענין אחראי זה צריך לזכור את דבריו של סטאלין אל הספלנה הקומוניסטית בדבר העבודה עם הסגל — ולסגל לעצמו את ההכרה שלעבוד בתצלחה עם אנשים יכול רק אותו מודרך ומסונן הקשור אתם קשר הדוק, והמיטיב להכיר את צרכיהם ומשאליהם.

הכנתם של הסמלים והו. איפוא, התנאי הראשון והבטוח ביותר להבטחת ההסדרה הנכונה של העבודה עמם קצין המעמיק לחשוב ודואג לעתיד אינו סתם "נוכח" בשעורים הניתנים ע"י הסמלים, אלא בו במקום מברר לעצמו מהן הנקודות החלשות והחזקות בהורכתם את סקודיהם, אין פרום הדבר, כמובן, שכל שינאה המתגלית בפעילות ההורכתית של הסמלים צריכה לסמך נושא לשעור ההדור כתיבת הסמל הראשון שיבוא אחריו, בשורה שלמה של מקרים ימצא הקצין דרכים להרחקת הליקויים בצורה אחרת, אולם, יחד עם זה, חייב הקצין להכיר את רמת ההכנה המתודית של הסמלים, וידיעה זאת מהווה עבורו תנאי שאין לו תחליף, ורק עליה יוכל לבסס כהלכה את הכנתם וההורכתם של מפקדי הכיתות לקראת שעוריהם, בלעדי איכות גבוהה של לימודים הורכתיים-מתודיים לא תתכן בכל צמיחת סגל הסמלים השלים במלאכתו, צרתם של קצינים מסוימים היא כזה, שאינם רואים הבדל בין השעור רים הרגילים הניתנים ע"י מפקדים ובין שעורים הורכתיים-מתודיים, זאת שני סוגי השעורים הללו, הנבדלים זה מזה בתוכנם ובמסרתם, מניחים הם באותו אופן עצמו, לעתים קרובות ביותר מסתכמת דרך זו בכך, שהקצין המדריך מלמד את הסמלים לבצע רק תרגילים ופעולות מסויסם, ואינו נותן להם כל הכנה מתודית, ודאי — אין זה בגדל ויכוח כלל שבמסך השעורים ההורכתיים-מתודיים דיים יש גם לזרז את הסמלים וידעים את הפעשים הנוגעים בדבר של תכנונים והוראות ובאיה מידה יורשים הם לבצע בדיוק והרצאות את התרגילים שאותם יהיה עליהם ללמד את החיילים, כן יצדק הקצין אשר, בתוכו בליקויים בהכנתם האישית של הסמלים, יגש להרגל אותם עד שיש לסו לחלוטין בתרגיל, אולם יחד עם זה חייב הקצין המדריך לסייע בידם בארגון שעורם הבא, לתת הסברים והאחרים בחרים על הדרך בה יש להבטיח את אמצעי-העזר החמריים הדרושים בשביל הקניית הנושא, כדי שאימון החיילים יבוצע בתנאים הקרובים ככל האפשר לתנאי-הקרב ומבלי "מסמכמות" בלתי-מציאותיות בקיומו של השיעור, ובלי להחמיר מהוכו דברים אשר כלעדיהם יהיה אסנם הענין פשוט יותר, אולם פשוט מדי.

הנמיון מראה שהסמלים נעשים למומחים-מובחקים אמיתיים באימון סקודיהם ובחינוכם, כאשר העבודה בהם תלמות-הם בהרגלים ובדיעות בשטח המתודיקה מתנהלת בלי הפסקה, שינאה רצינית שונים אותם המפקדים המסריקים דוקא בתקופה המאושרת ביותר של החיים במחנה את השעורים המתודיים הניתנים לסמלים, הם סבורים שכשיוצאים לשדה מופיעים הקצינים כמאמנים — ולכן יורד הצורך בהכנתם המתודית של הסמלים, נקודת השקפה כזאת מוטעית היא ביוסדה, יהיה קנה-המידה שבו מבו צעים אימוני-שדה כאשר יהיה, תמיד משתתפים בו הסמלים, לא רק במפקדי הכיתות והצנחנות, אלא גם כמורים ומהנחים לפקודיהם, באימוני-שדה הסמל חייב גם לפקד נכון על הכיתה, ללמד את החיילים, ללמד את הרגליהם — ובאותה שעה גם לתקן את השגיאות שהסתננו אצלם, הכרחי להעמיד את הדברים כך שבאימוני השדה תתחזקת בסמל, ולא תחלשנה, התכונות וזיקרות וההשגות ביותר של מפקדי-החזק, משום כך דרושה לו עזרה יוסימית בעניי מתודיקה מצד הקצינים.

ברשותם של הקצינים — המפקדים והמדריכים הרעיוניים — מבחר אמצעים שונים, שאם ינצלו, יעלימו להם לות ללמה חדשה, וגבוהה יותר, את התרבות הסתודית של מפקדי הכיתות והצנחנות, ביחודות-משנה רבות נוהגים הקצינים לערוך הדרכות-סקודיות לסמלים בערבים שלפני שעור יוסימית-החזק, הם מבקשים את ידיעותיהם של מפקדי הכיתות ואת מערכי השעורים והתקצירים שלהם, ומציגים לפנייהם משימות להכנה עצמית, הדרכות סקודיות כאלו מביאות תועלת רבה, ויש להגיע לכך שתתנהלנה בכל מקום.

בשטח זה של טיפוח היכולת-המתודית בקרב הסמלים, יכולה להינתן עזרה רבה ע"י המדריכים הרעיוניים, שעליהם במיוחד מוטלים תפקידי ההסברה הכלליים, בראש ובראשונה עליהם להמביר לחיילים את הערך הרב של אתי קדמות באימונים הצבאיים, וללמד כל חייל לדעת שחובתו להצטיין בהם, ולציון במיוחד את אותם מפקדי הכיתות והצנחנות שהשיגו בעצמם תוצאות טובות באימון סקודיהם וחיונם, יחד עם זאת יש להזהיר ללבם של הסמלים את הכרת אחיות-הם לעילות הכשרתם המתודית-האישית, כל סמל חייב לדעת שחובתו הצבאית לדאוג בקביעות לפיתוח ידיעותיו המתודיות ושכלול הרגליו המתודיים.

הסמל חייב להיות מפקד לדוגמה, מורה ומחנך לפקד דיו, מתוך דאגה לחינוך הכוננות וקבלית של הצבא חייבים הקצינים ביחידות, המדריכים בכתיבת-הספר הצבאיים, העתה נות הצבאית על כל גילוייה, המרצים והמפקדים הנבחרים יותר לפעול בהתמדה למען השתלמותו של סגל הסמלים במתודיקה של ההורכה.

טיפוח תכונות-לוחמים בקצין

של קצינים סובייטים, בהמצאם בחזית, לסדר בשקידה, בנצלם לשם כך את ההפסקות הקצרות בין הקרבות. הקשר טן סיב היה אז בתנאים הרבה יותר נוחים, אולם לא רק שלא הצליח להשלים את השכלתו התיכונית, אלא אף לא למלא את הפרצות בנות-משמש שבהכשרתו הצבאית. יותר מאוחר עלה בידו לברר, שלא מעט ערך הקשיים תכניות טובות, לא אחת בלבד נדר גדר להתישב ברצינות על הלימודים, אולם, הודו-הודשים למד, ואח"כ — נמש את לימודיו, והתכנית נשארו ללא הגשמה.

התכנית — זהו היסוד שעליו בונה הקצין הסובייטי את פעילותו, תכנית אישית, המחושבת בהקפדה על ידו, עוד רת לקצין לארגן בצורה נאותה את אימוניהם וחיוכנם של סקוריו, ולהשלים את ידיעותיו הוא, הצבאיות והמדיניות. אולם גם התכנית המהירה ביותר עלולה להשאר פיסת גיר, אם לקצין אין די כוח-רצון, קשיית-עורף ותקיפות החלטה כדי להגשימה בחיים. קצינים ותיקים ומנוסים יודו עים שלערוך את תכנית הקרב, זה רק מהצית המלאכה, נסיונות קשים יותר ומבחינים גדולים יותר מחכים למפקד בשעת פעולות-הקרב עצמן. אופיו התקיף של המפקד וכוח הרצון שלו עוזרים לו לבצע בהצלחה כל משימה במסיבות ובמצבים הקשים ביותר.

אלה הם פני הדברים במלחמה, אולם דברים אלה במלחמה הם הולכים גם את ימי הלימודים בעת שלום. אפשר לערוך תכנית טובה של הכשרת היהודיה לקרב, אולם תכנית זאת לא תביא כל תועלת אם האנשים לא יקפידו לבצע תוך האימונים בעצמם. יכול אדם לתכנן את לי- מוריו האישיים עשרות פעמים, אולם בהעדר הרצון הדרוש, בהעדר התמדה וקשקשנות בהגשמתה, התכנית תשאר תקרה שנתבדתה. כך אירע גם לקשיטן סיב.

משיכה גדולה וחזקה אל הדעת — זוהי התכונה האדם נית ביותר לקצין סובייטי. סול לך כל יהודה צבאית שהיא — ומצאת כי בכולן מוכיחים הקצינים שאיפה נאצלה להשתלמות צבאית ומדינית, אולם לאינדידים הם עדיין הקצינים שבשום פנים אין זה עולה בידם לעסוק בתלמודם האישי. כאן חסר להם פנאי, שם עוזריהם הם. מחוסר-נסיון ויש לעשות הכל תחתם, ובמקום שלישי — משנה אחר הוא המפדע. בכלל, הרי הם מוצאים אלפי סיבות אובייקטיביות, אולם למעשה הסרים הם כוח-רצון. קשיית-אופי והתמדה.

קצינים מסוימים חרשים שכוח-רצון — זוהי התלקחות רגשית של תקיפות, המופיעה, נאמר, ברגעים קריטיים

במסוה, בהפסקה בין תרגיל לתרגיל, יצא לנו מעט לשמוע שיחה מעניינת. הקשיטן סיב חזר ערב לפני כן מחו"פ. את החופש בילה בכפר מולדתו ושם פגש את רעי-נעוריו וסילי דרונוב, כיום סרדולקובניק (סנ'אלוף, לור סנג'יקולונל), וחד למדו בכית הספר. ויחד נקראו לצבא, על כל זאת סיפר סיב לחבריו. הקשיטן דיבר בנחת, ונוצר רושם כאילו גם לפנישה עם החבר וגם לדרונוב עצמו הת-יחס הוא באדישות, ורק בסופו של הסיפור נתפרץ מפיו של הקצין משפט אחד, שבמידת-מה גילה את רגשותיו. — "תנה יש אנשים שמולם משחק להם!"

קשה היה להשודר בסיב שנתמלא קנאה, זה הרגש הנדיר בין אנשים סובייטים, וביחוד מאחר שלקשיטן היה ביחודה שם של חבר טוב, אולם, למרות כל זאת, נוסחתו על "המול המשחק לאנשים" היתה נושא לכיור-דברים מיוחדים במינו.

אם לדרונוב, שיחק המול, הרי סירושו של דבר שלסיב לא שיחק — כך, על כל פנים, צריך היה להבין את דבריו. אולם מה היו פני הדברים לאמת? מהו אותו סיב, כיצד הוא עובד, לומד?

למחרת פגשנו טוב בקשיטן במסנה, הוא ביקש ממפקד היחידה לשהדר אותו מידה במקלע-היד *. אני — מקלען כני, וממקלע-יד מעולם לא ידיתי — כך נימק סיב את בקשתו **.

— אינני יכול לעשות זאת, חבר קשיטן — ענה המפקד.

מוכרח היה הקשיטן לצאת אל תחום-החירית, את התרגיל ביצע, אולם הצין שזכה בו היה, "מספיק" בלבד — ודרך אגב, הוא היה שבע רצון מכך, ומבלי רצון נתעוררה בקר בני השאלה: האמנם הולם הדבר קצין סובייטי, מפקד פלוגה, להשתמש במוטע כזה? ובמיוחד, כשהמקלענים מבין סקוריו הגיעו לציונים של "טוב" ו"מצוין" בביצוע אותו תרגיל עצמו?

מליאה עוררה גם העובדה שמפקד הפלוגה לא למד עד עתה לירות מהלכה ממקלע-יד, יתכן ויש הסבר לדבר, והוא תלוי באיזה מסיבות סקוריו? — כלל וכלל לא.

סיב משרת בצבא זה קרוב לעשר שנים, בשעתו קיבל השכלה תיכונית לא-מלאה, את שנות המלחמה בילה בבית-ספר, ופקד על פלוגת-אימונים, יודעים אנו שאלפים רבים

* מקלע-יד — המ"ר.

** מקלע כני (או "מקלע-לכ"ן") — פה מקלע-כני-נוגרי — המ"ר.

בקרב אין לך דבר מוטעה יותר מאשר השקפה כזאת. נכון הדבר שהרגע הקריטי בקרב ומצב מורכב ומסוכן — אלה הם המבחן החמור ביותר לתכונות הרצון אצל מספר. אולם רצונו של הקצין ממלא תפקיד לא רק בשדה הקרב. אלא יש לו משקל עצום בכל פעילותו. במשך כל חייו. אדם המסוגל למאמצי רצון חזקים במקרים מסוימים. עדיין אינו יכול לשמש דוגמה. רק הקצין שכוח רצונו מתבטא בכל ישרי פעילותו. ומתוך תכונה אופיינית לאישיותו. יכול להחשב לאדם בעל כוח רצון באמת. נצטט נא מדבריו של גיבורי-ברית-המועצות. טאריסאב:

הרבה כוח-רצון היה דרוש לי. כדי לשוב ולחזור לחיל-האוויר. שורה שלמה של הרגלי-התאמנות בשלד טה באברים המלאכותיים. הרגילים שאני עצמי הפי צאתי ושנהגתי לפיהם בהקפדה. התאמנות בחילוך. כדי שלא יהא שונה מהילוכו של אדם בעל רגלים בריאות. קניית אסנות הדיקוד שעלתה לי במאמצים גופניים ורוחניים עצומים — זאת היתה הדרך שבה התקרבותי בתדרגה ובעקשנות אל הנשמת שאינתי. וכשהרשו לי לגשת אל מוסת-אימונים הייתי מאושר. כי היה זה הנצחון.

הרצון — זוהי תכונות המתמדת של האדם לפעולה. היכולת להתגבר על קשיים. להכניע בקרבך את ההיסוסים. את אי-הבטחון. את ספקי-ההחלטה. ולאדם הסוביטי לא יכולים להיות היסוסים כאשר המדובר הוא בהתקדמות. באינטרסים של הכלל. של המפלגה והמולדת.

ביחידה — X. שעליה דובר לעיל. הודפס לנו גם להיות נוכחים בהרצאתו של הקצין וינגרדוב. הרצאה שתוקדשה לניתוח פעולות הקרב של יחידות-משנה ועורות. הרצאתו של הקצין הצטיינה בתוכן עמוק. בשלמות. בבחירות הנרי מוזים ודיוקים. נראה היה. שבפני שומעיו עומד קצין משי-כל. שלמד את מלאכתו היטב.

רבות משינותי בשירות הצבא הסוביטי בילה הקצין וינגרדוב בחיל-המצב מרוחק. במזרח הרחוק. הוא חי ועבד בתנאים קשים ומסכידים לאין ערוך מהתנאים שבהם חי ועבד קטיטן ס"ב. לעתים נהגה וינגרדוב במהמור בספי-רות הנחוצה. אולם לא היה דבר שיעצור בעדו מלהגיע למטרה שהציב לעצמו — לקנות השכלה גבוהה. והוא השיג מטרה זאת. וגמד את חוקי-הלמודים של האקדמיה הצבאית ע"י קורס-שבכתב.

בשעתי פקד וינגרדוב על יחידת-משנה כוזמה ליחידה שעליה מספר בעת הקצין ס"ב. והנה. כאשר עלתה השאלה

את מי להעלות בתפקיד. את וינגרדוב או את ס"ב. העלי תה הבחירה את וינגרדוב.

ס"ב יכול לומר. שגם וינגרדוב. כמו לדרינוב. שיחק המול: אולם זה אינו נכון. בצבא הסוביטי מעלים בראש ובראשונה קצינים בעל-ראויה. בעלי רצון. שאינם חסים על מאמץ ועל זמן לעבודה על עצמם. במדינתנו ובצבאנו טעריכים את אותו הסגל שאינו מוחד מקשיים ואינו מת-המק מהם. אלא מתגבר עליהם באומץ.

דוגמתם של הקצינים ס"ב וינגרדוב היא אופיינית לא רק מבחינת התוצאות הבלתי אמצעיות של פעילותם בשיר-רות. כאן נפרסת לפנינו בעיה יותר חריפה ויותר רחבה. יודע לכל שפעילותו של קצין בשירות בימי שלום מהות ביה ספר להתכונן בו לאותו מבחן קשה הצפוי בקרב החדש לכל אדם. ובמיוחד לקצין.

טבעי הוא להניח שקצין שכוח רצונו מחושל מימי שלום — יעמוד גם בקרב על רמה גאותה. ולהיפך: ספי קד הדומה לס"ב שהתרגל לדחות לזמן בלתי מסוים את הנשמת התכניות שלו עצמו עלול למצוא את עצמו במצב שאין לקנא בו בהודמנות הראשונה בה יעמוד כוח רצונו למבחן רציני.

יש להדגיש שתכונות הרצון של הקצין מתבטאות לא רק בכיוון האחד של השתלמות אישית. לחשוב כך — פירושו לצמצם את הבעיה של טיפוח תכונות הרצון דבר שאין להרשותו. לחשוב כך — פירושו להתעלם מהוכחות השירות החשובות ביותר המוטלות על הקצין. שמיליון. בסופו של דבר. מותנה בתכונות הרצון שלו.

כוננותו של המפקד. ויכולתו להחדיר לפקודיו את קב-לת-המרות מתגלות בקיומו המוחלט של הסדר הצבאי. קצין בעל-רצון לא זו בלבד שהוא יוצר ביחידת-המשנה שלו משמעת צבאית איתנה. אלא בעצמו משמש כמסמך לחיותו ממושפע. דוגמה כיצד מקבלים רצונם של המפקד דים המטונים עליך. בעמדתו על ביצוע מדויק של פקודי תיו הוא. ממלא זאת הקצין בעל הרצון בעצמו ללא-ירופי את סקודות המטונים עליו. כפי שמחייבים זאת התקנונים.

תקנוני הצבא הסוביטי דורשים מן הקצין תכונות של הקפדות. שקידת-התמדה. יסמ. ואפסיר היה להביא דוגמ-אות רבות המעידות על כך. שקצין העומד בתקופות על תביעותיו תמיד משיג תוצאות מציניות באימון פקודי. בהכנתה של יחידת-המשנה שלו כולה. דוגמאות כאלו ישנן בכל היחידות. אין לכן צורך לדבר על דברים והודעים היטב נציין כאן דוגמה אחת. שיתכן ואיננה אופיינית. אך לס מאלפת מאוד.

ביחידה — X — משרת הלויטננט ואליליב. זהו קצין ידוע קרב. נושא שורה שלמה של אותות הצטיינות גבוהים. מת-אום החל להפך את המשמעת-החילוית. היה מאחר לבוא

הוא נגש לעבודה בתנועה: בהדרגה נעלמו ותוספות של חוסר משמעת אישית, הלווינטים ואסילים החל לעבוד למר פת, ונמנה הוא היום על טובי המפקדים. ולכן, כאשר המפקד הקודם של יחידת המשינה יצא לקורס, הרי בצדק נמנה היה ואסילים הקצין אשר הוטל עליו למלא את המפקד. מה מלמד מעשה ואסילים? נראה לפי הכל, הלווינטים הנו בעל תכונות מסוימות של כוחרצון, אולם עדיין אינם די יציבים, די איתנים; רק בזאת אפשר להמביר את התפרעותו של הקצין. והרי שאין, לכן, לחשוב לקצין בעל־רצון אדם שהחליט לחרוג ממסגרת אותו הקנון המגיד וקובע את הפעילות של המפקדים בשירות לכל צדדיה. ולכן, כוחרצון האמתי, שאין לכוספו, של הקצין — פי רישו היכולת להיות תמיד, בכל מקום ובכל ענין, להיות ראוי לדרגת הקצינות שלו ולרמתה, תמיד ובכל מקום לשל רת את מולדתו בכבוד, וכן מוכיחה הדרגמה של ואסיליב" מה גדול תפקידו של המפקד הגבוה יותר בסיפוח תכונות הרצון אצל המפקדים הכפופים לו.

לשירותים והיה ממלא את הוראות הממונה עליו ללא־דקנות. יחד עם זה ואסיליב לפי אפיו עקשן הוא ונוח־לכעוס, מפקדו של ואסיליב ניסה, לכאורה, את כל האס־צעים: הוא שוחח עמו, העיר לו, הטיל עליו ענשים, אולם לכל אלו לא היתה כל השפעה על הקצין. לבסוף העמיד המפקד את השאלה בדבר הרחקתו של לווינטים ואסיליב מיוחידת המשינה שלו.

בענינו של ואסיליב החל מטפל המפקד הגבוה של היחידה, ראשית החליט לברר מה מפריע לוואסיליב למלא את תפקידו כהלכתו, לאחר שורה של שיחות הוא הגיע למסקנה שהלווינטים אינו רואה לעצמו, כל פרספקטיבה לפעול בשירות. היה צורך לגייס מערכת עובדות שלמה כדי להוכיח לוואסיליב את משוגות ה"תיאוריה" שלו. המפקד הגבוה המביר לוואסיליב והמביר לו שהוא, ואסיליב עצמו, הוא התוסס לעצמו את הדרך ל"גידול ועליה" — וזאת דוקא ע"י חוסר המשמעת שלו עצמו, ורק מסיבה זאת, זאת לומר לשבחו של ואסיליב כי משהבין את שגיאתו,

גנרל־פולקובניק נ. פוחוב

העבודה עם קצינים צעירים

המדריכים הרעיוניים העריכו, מבעוד מועד את החשיבות הרבה של ענין זה כאשר לכושר האס של אנשי היחידה, בקשר עם זה הוצגה הדרשה, אל הקצינים עצמם לסגל בראש ובראשונה את אפנות הקליעה המדויקת, והיו ע"י פם צלפים. כתוצאה מהתאמנות שקדנית, ולימוד התיאור היה של הקליעה, הושגה המטרה, המומחיות בשליטה בנשק והדריעה המצוינת של הכלים הרימו את מסכות הקצינים בעיני פקודיהם, ושימשו לחיילים כדוגמה, כיום מונה היחידה קלעים־צלפים למאות.

טבעי הדבר, שהקצין הצעיר, הנשל להוך חברה של מפקדים אשר לשכו לעצמם מוסמחות בקלות, יתמלא גם הוא חשק להיות אמנ־קליעה. גם העבודה, שאת מידת בקאותו ויכולתו לשלוט בנשק בודק, עם הגיעו ליחידה, המפקד הראשו ביחידה, מחייבת אותו מבחינה זאת, מהימים הראשונים לבואו נותנים לו לחוש שקציני היחידה אינם מוכילים את אותם מתבריהם המתחייבים באדישות ובזלזול להכשרתם האישית כקלעים, ולא פלא טביחות־המשינה מבוצעים כל תרגילי־האש בתוצאות טובות ואף מצוינות. בשכללם את תרגיליהם בקלות ובפתחם את יכולתם המביר דית, מגלים הקצינים הצעירים כדוגמת הבריהם המביר

בחינוכם של פרחי הקצונה מושקעים מאמצים רבים, ולא רק הקצין עצמו, אלא גם המדינה, אשר לא חסכה מאמציה בהכשרתו, מעונינים בכך שהמפקד הצעיר יתפוס מן הניסים הראשונים לבואו ליחידה את המקום המתאים לו בחיי הגייסות ובשקידת־הלימוד שלהם. ברוב היחידות דואגים המפקדים המדריכים־הרעיוניים ליצור את התנאים המתאימים, כך שהקצינים הצעירים מתמצאים כמהרה במביכה החדשה, מקבלים עזרה יומיומית מתבריהם החוקיים והמנוסים מהם, ובהצלחה ממלאים את המשימות של ההכשרה הצבאית והרעיונית של פקודיהם. נהג מקובל הוא, שמפקדי היחידות חושבים זאת לחובתם, לשוחח שיחה לבבית עם הקצין מקרוב־בא, ולהציג אותו בפני סגל הקצינים של היחידה, כל זה מחזק בלבם של הקצין הצעיר את רגש הגאווה המוצדק בתארו הצבאי הגבוה, מפתח בו את הרצון להצליח בשירות, את השאיפה להשתלם בתמידות ולזכות בהערכת טובה לפעילותו. לדוגמה תסמך במובן זה העבודה עם קצינים צעירים ביחידה X, כאן נוצרו תנאים וסביבה, המאפשרים לקצין הצעיר לגדול ולהשתלם, ולהקדיש את כל כוחותיו לבצרון כוננותה הצבאית של יחידת־המשינה. בשעתו, למשל, הועל־תה ביחידה הבעיה של איטון הקלעים־הצלפים, המפקד

סים יותר, יומה ומבטקים את אפסריות חדשות למען שיפורית של הכנת פקודות, יצוין בין השאר, כי בעת יכענה את עם האימונים שלפי התכנית וההתחזיות בקליעה, מקיימים ביחידות המסנה את לשבוע, גשפיר קליעות, המסייעים במידה רבה לעליה, תרבותם הקליפית של הקצינים.

נסיון העבודה עם קצינים צעירים ביחידה זאת ראוי, ללא כל ספק לתשומת לב, אולם, נכון שהתעכבנו כאן רק על צד אחד של הענין — על ההכשרה הקליפית הארית של הקצינים הצעירים, אולם תשומת לב במידה פחותה מוקדשת כאן להכשרתם הסקטית של הקצינים, לשכלול ידיעותיהם המתודיות, ולהקניית הרגלים בארית הן חיי יחידות המסנה, כפי שהדבר נדרש עיי התקנונים של הצבא (הסובייטי).

הדבר החשוב ביותר, הנראה לעיני המסתכל ביחידה זאת ויחידות מסוינות אחרות, היא תשומת לב רבתהבנה, מצד המפקד הגבוה אל חיי ומעילותו הצבאית של הקצין הצעיר, והרצון לעזור לו, אין לך דבר שהשפעתו תהיה הרסנית יותר על התפתחותו של הקצין הצעיר, כאשר יחס אדיש לגבי חישיו הראשוניים, שיווןהגשפ לעיון בעבור דתו, והעדרהרצון לסייע בידו בעצה ובמוסות.

נקט, למשל, דוגמה אחרת, ליחידה מסוימת הגיע קצין צעיר, אפשר היה לחשוב, שמכיון שלאדם אין נסיון עבודה, חייב המפקד הקשיש שבמקום להקדיש לו תשומת לב במיוחד, אולם מפקד היחידה לא עשה זאת, בימים הראשונים עבר הקצין הצעיר בהתלהבות, והשתדל להעמיד את יחסיוהנמלתי שבינו לבין פקודיו לפי רוח הדרישות המפורשות והמסקנות של התקנון, אולם, לכשנתקל בקשיים, לא ידע הקצין להתגבר עליהם, כתוצאה מכך הנסיד את רמת הדרישות מפקודיו, והתחיל להתפשר עם דברים, שאינם בסדר, נכון הדבר שאחר כך, כתוצאה מהאמצעים שנקטו, שינה הקצין הצעיר את יחסו אל שרותו, אולם דוגמה זאת עצמה היא אישיות, ואפשר להסיק ממנה מסקנות מאלפות, ידוע הדבר שקצינים צעירים עדיין לא קנו לעצמם הרגלים מספיקים כדי לארגן את עבודתם בהתאמה נפורה אל המושל עליהם לפי התקנון, לא חסיד יודעים הם לחלק את שעותיהם כהלכה, ולאחד את מילוי המשימות לגבי הכשרתם הצבאית והרעיונית של פקודיהם עם לימודם העצמי שלהם, לעתים אפשר לפגוש ביניהם אנשים הנמצאים במקרקטין משעות הבוקר המוקדשות ועד שעה מאוחרת בלילה, זה מביא לידי כך שהקצין עצמו אין בידו להתכונן לשעורים בהם הוא מדרך, אינו משתלם במונן המסודר, ומפגר בהשתלמותו האישית.

להמנע מכל זאת אפשר רק בתנאי שהקצין הצעיר ילמד היטב את התקנונים ויכיר אותם על דרך השלמות.

הנסיון ביחידות המססינות מוכיח בצורה המסבנעת ביותר שדבר זה אפשר להשיגו בעבודתו העקשנית של הקצין עם עצמו, תוך פיקוח שאינרמטרסה מצדו של המפקד המסונה עליו, לשם לימוד התקנונים והקדם על הקצין לנצל כל פתחאפשרות, יקרה וכעת לימודיהגייסות שביהדרכתו יתקל הקצין הצעיר בבניה שנלמדה על יד בצורה די קלושה, ובמקום לעיין בתקנון או בהוראות, הוא נוקט פתרונות שרירותיים על דעת עצמו, בניגוד למה שדורש התקנון, ברור הדבר, שהמפקד הגבוה מפגז אסור לו לעבור על תוספות כאלה בשתיקה, וזבתו — לסגל לקצינים הנחונים למרותו את הכרת ההכרה בלימוד והקר יום יומיים של התקנונים.

אולם ידיעת התקנונים עדיין איננה הכל, קרה ונתקלתי בקצין צעיר אחד אשר הכיר היטב את התקנונים, אולם באותה יחידת המסנה שעליה הוא מפקד ארצו הפרות של התקנונים וסטיית מסדרהיום התקין, לאותו קצין לא היו הרגלים מעשיים מספיקים כדי שידע לארגן את חייה של יחידת המסנה, בדרך התקנון, האם מפקד היחידה לא יכול היה לבקר אישית באותה יחידת המסנה, ולסייע בידו של הקצין לארגן את סדריה נוספתתקנון?

והרי מפקד של יחידה אחרת, טעא לו אפשרויות כאלו, גם אליו הגיע קצין צעיר, קצין זה היה בא ליחידת המסנה שלו עם השכמה, בעצמו היה מנהל את התעמלות הבוקר וערך את מסדרהבוקר, ובדרך כלל היה נוכח בכל השעורים, מחקרקטין היה הולך בשעה מאוחרת בלילה, וטבעי הדבר, שלעתים קרובות לא נשאר לו פנאי להתכונן למתן השעורים הבאים.

מפקד היחידה החל בעצמו מדרך את הקצין הצעיר, הלכה למעשה, כיצד לברור את העיקר בעבודה, כיצד לערוך עריכה נמונה את יום העבודה שלו, המפקד עזר לו להכיר את דרכי ארגון החיים ביחידות המסנה אחרות, תועלת רבה הביאה לו לקצין הצעיר כבר עצם העבודה שוטא עקב בתשומת לב אחרי יומיתלמוד של יחידת המסנה המססינת, העזרה המעשית של המפקד נתנה את פריה, הקצין הצעיר החל לעבוד בצורה הרבה יותר מאורגנת, במהלך ניכר הדבר כתוצאות ההכנה הקרבית של יחידת המסנה שבראשה הוא עומד.

התנאי הקובע להתפתחות נוספת של הקצינים מונח ביכולתם לארגן כהלכה את יום העבודה שלהם ולסצוא פנאי ללימוד אישי, אכן, זוהי אחת הבעיות הכאובות ביותר בעבודתו המעשית של הקצין הצעיר, ברוב המקרים, חות ימים הקצינים הצעירים עצמם לקראת השתלמות בידיעו תיהם אשר רכשו להם בשעתם בבתיספר, אולם יש ופוגשים קצינים אשר, עם כל חשצם בלימודים, למעשה אינם עושים כזאת, קצין כזה חושב לעצמו: תנסה עונת

האימונים ביחידה — ואשב על הספרים. אולם ימים עוברים, חולפים שבועות וחודשים, עיני יוסיוס בולעים את הקצין, ורצונו ללמוד הוסף לשאיפה עקרה, גדולה כזה אשמתם של המפקדים הגבוהים ממנו, שלא עזרו לקצין הצעיר, כבר מיזמו הראשון, לארגן את יום העבודה שלו, ולא סייעו בידו למצוא את האפשרות ללימוד אישי.

בין הקצינים הצעירים אפשר לפגוש גם היום מפקדים החושבים שהם מחויבים להיות נוכחים בכל השעורים המתנהלים ביחידת-המשנה שלהם, ואלו אחרים סבורים, שאם הם בעצמם אינם נותנים את השעור, הרי אין הכרח שיהיו נוכחים בו. — ושם גם יגרמו ע"י נוכחות לידי דחיקת סמכותו ומעמדו של הסמל. שתי נקודות ההשקפה הללו גם יחד בטעות יסוד.

ללמד את הקצין להתמצא ולדעת מתי הוא חייב להיות בשעורים הניתנים ע"י הסמלים, ומתי — לא, לעזור לו לארגן את עבודתו ולתכנן אותה — לכל אלה חשיבות מרובה, לאחר שיימצא פתרון נכון לשאלה זאת, בעזרתו של המפקד הגבוה ממנו, — ימצא הקצין הצעיר תמיד את הפנאי גם לסקח על עבודתם של פקודיו וגם ללמוד בעצמו.

יצוין במיוחד, כי יש להגיע לידי כך שהקצין הצעיר יניח עצמאות רבה יותר לסמלים בחינוך פקודיהם ואימונם. הקצינים הצעירים חייבים להכיר בבהירות בעובדה, שעשית מלאכתו של הסמל תהיה, והטיפול נוסח"אפוטרופוס בפר"ט. לא רק שהם כובלים את היממה של הסמלים ומנמיכים את רמת אתרוותם לביצוע המוטל עליהם ישירות — אלא גם מעמיסים העמסה מופרזת על המפקד ואינם נותנים לו את האפשרות להתעסק ברצינות בהשכלה עצמית.

כדי לגדול ולהתפתח, להיות שליט במלאכת אימון פקודיהם וחינוכם, חייבים הקצינים הצעירים להשתלם ללא הפסק בהרגליהם ויכולתם המתודיים, בהגדירו את משימות הצבא הסוביטי בתקופה שלאחר המלחמה, ציין סטלין: "מגל הקצינים נדרש עתה, יותר מאשר בכל תקופה עד כה, לדעת לאמן ולתנן היטב את פקודיהם". הוראה זאת הכריז שיוכרוז גם הקצינים הצעירים וגם הממונים עליהם, אפשרויות להשתלמות במתודיקה של הכשרת-גייסות מצויות בכל יחידה, יש רק לשקוד יותר על איכותם של השעורים-לדוגמה, להכליל ולפרסם כיאות את נסיונם של מסיביה-המתודיקה, ולעשותו לנחלת הכלל, דרוש שמפקד

דים הגבוהים ביותר יופיעו לעתים קרובות יותר בפני הקצינים הצעירים בהרצאות על בעיות מתודיות, ולמרות הלכה למעשה ע"י המחשה בשעורים שאורגנו-למופת.

השפעה טובה על הקצין הצעיר יש לדברי עידוד מפי המפקד, תשומת לב מצדו לחישוביו הראשונים, אין להשלים עם אותם המקרים שבהם מפקדים גבוהים, העוברים עם קצינים צעירים, אינם מקפידים על קו מסוים ונכון ביחסים אליהם, יש מפקדים אשר כבר בשנות הקצין הצעיר שגיאה ראשונה מחמירים בעונשו מבלי להביא בחשבון שהסר לו הנסיון הדרוש, ואלו אחרים מקלים ראש בשגיאתו ואינם שמים לה לב, בהתחשב בצעירותו, שתי הדרכים גם יחד מביאות רק נזק למפקד הצעיר.

האווירה של רמת-דרישות גבוהה, של החמרה — ועם זאת של עידוד ליוזמה, צריך שתקוף את הקצין הצעיר מהימים הראשונים לבואו ליחידה, יש להתבונן לקצין הצעיר שכל הישג שלו אינו תחום שהגיע אליו, כי אם יסוד להתקדמות נוספת, לקראת הישגים חדשים, לצערנו, ישנם מפקדים, מועטים אמנם, שהם עצמם הגורמים ליצירת תה של שאננות מויקה בקרב הקצינים הנהוגים למרותם, למשל, שעה שהם מעיינים בסיכומי התוצאות של תרגילי הידי האחרונים, ביחידות-המשנה, הריהם שמים לב בעיקר לכך, מה אחוז האנשים שמילאו את דרישות התרגיל, ולמי זה קובעים את דעתם על איכות הכשרתם הקלעית של אנשי היחידה, מביט לו מפקד על הדריה ורואה רק את כך הכל — 80 מלאו את התרגיל על דרישותיו, וסכאן הוא מסיק את המסקנה שהכל אצלו בסדר, ושוכח בכלל שמאחורי עשרים האחוזים הנותרים מסתתרים אנשים שלא היו מוכנים לתרגיל זה, ופירושו הדבר — שגם אינם מוכנים גים לתרגיל שיבוא אחריו.

מצב מעין זה נובע מן העובדה שמפקד כזה אינו מכיר כהלכה את מצב הענינים ביחידות-המשנה שלו אינו מנהל ומכוון בפועל את מהלך ההכשרה-לאש ואינו מנתח את עבודתם של הקצינים שתחתיו, והרי הקצין הצעיר צריך שיהיה בתמידות את ידו המדריכה של המפקד הגבוה.

בשעה שהם דואגים להתפתחותם של הקצינים הצעירים, צריכים המפקדים להשען על המדריכים-הרעיוניים, וכל עבודתם של המפקדים והמדריכים-הרעיוניים גם יחד צריכה להביא להתהוותה של אותה אוירה שבה הקצין ישאף להצטיין בלימודים כולם, ואף יגיע לידי כך.

יום עבודה של קצין נמוך

(מתוך נסיונה של יהודה אחת)

יש לראות כמטעים גם את האורח הראשון הנ"ל של עבודת קצינים, וגם את זה השני.
למען יוכל הקצין להקצות את זמנו תוך תועלת מכסר מלית לעיניו, עליו לערוך, דרך שיטה, תכנית אישית לעצמו. דבר זה ילמדנו להקיר כל שעה, יאסר לו את הניצול הכלכלי ביותר של עתות השירות שלו, ומבחי נות רבות יקל על עמלו. תכנית אישית מהושבת היטב, ממסמעת את הקצין, אינה מניחה לו לפזר את מאמציו, מסייעת להגשים פיקוח מלא על עבודתם של הכפופים לו ולהכיר את הצדדים החזקים והחלשים בהכנת הקרבות של יחידת המשנה שלו. להשטיש בסוד הנכון על מהלך הלימודים.

אולם בכדי שיוכל לחלק את זמן עבודתו ולהקצותו באורח נכון, צריך הקצין לדעת את מצבה האמתי של ההכנה הקרבית והמדינית ביחידת המשנה שלו, ולהשיג השגה ברורה את תפקידי השעה העומדים לפניו על הפרק. כפי שהוכיח הנסיון, מוטב לערוך את התכנית האישית למשך שבוע, ומתוך התאמה מוקדמת לסבלת אימוני הפלר בה ועבודותיה, ללוח ההכנה הקרבית ולתכנית הפעולה התרבותית בתוך יחידת המשנה.

התכנית האישית חייבת להתאשר ע"י מפקד היחידה, לשם הדגמה — הבה וננתח כאן את נסיון עבודתם של שלושה קצינים.

הקצין בוצ'צקי: עבד זמן רב ללא תכנית, היה מוסיע לשירות עם השכמה, מנהל אישית את ההתעמלות ובקורת הבוקר של האנשים, תצויר והקשרט, בהכנסו עקב כך אל תפקידי הסמלים והנמיכו את תעודתם ומעמדם, כמר ריהם הישירים של החיילים, לאחר מכן היה יוצא עם יחידת המשנה לאימונים, והיה נוכח בהם במשך 8 שעות, תוך כדי כך לא היה מציג בפני עצמו אינו מטרות מוגדרות, דהיינו לא ניסח לעצמו בבהירות: מה הוא רוצה להשיג באמצעות נוכחותו באימונים, אחר כך, בדרך כלל, נהג להשגיח על גיקוי כלי-הנשק והיה מכין אישית את ציוד העזר לאימוני יום-המחרת, רק בשעה מאוחרת בערב, כושל מעיפות, היה הולך מהקשרט הביתה, ומנאי להתכונן לקראת השיעור הבא, שעליו לנהל, כבר לא שרר לו. אין ספק כי תוך אורה עבודה כזה אין כלל לדבר על לימוד אישי עצמי.

הקצין הנמוך הגו דמות-היסוד בהכשרתם וחינוכם של חיילים וסמלים, בו, בראש וראשונה, תלויים איכותה של הכנתם הקרבית והמדינית, ליכודה הלוחם של יחידת המשנה, ומצבה המשמעת.

יכולתו של הקצין לתכנן את עתות-העבודה שלו, לנהוג חסכון תכליתי בהוצאתם, סמלאת תפקיד חשוב בהצלחת פתרון של משימות אלו.

מצויים קצינים צעירים, החסרים הרגלי-משעה מספיקים בפיקוד על יחידות-משנה, אשר מתקשים בתחילה לתכנן באורח נכון את זמן העבודה שלהם, יש כיניהם הסוברים כי אם נקבע בשביל הקצינים יום-עבודה בן שמונה שעות, הרי פרושו של דבר כי במשך כל אותו זמן עליהם להימצא במקום בו מתנהלים אמוני יחידות-המשנה שלהם — אחת היא, מי תמנהל את הלימודים אותה שעה: הקצינים עצמם או הסמלים הכפופים להם, הנכונה נקודת-השקפה כזאת? ודאי שלא! בהימצאו במשך יום-הלימודים כולו באימוני יחידת-המשנה שלו, לא יוכל הקצין להקיף את בעיות ההכנה לקרב, המסטר הפנימי, וכן היא יחידת-המשנה שלו ותהי שלה, קצין כזה בא כרגיל לקשרט לעת ההש"כמה, והולך משם מאוחר בערב; והוא מנסה לעשות את הכל בעצמו, באופן שהוא, מחליף, כביכול, את הכפופים לו ועושה את מלאכתם הם — ועיי כך מונע מהם עצמאות ויוזמה, מתוך שהוא הופך להיות אפסידוס השוקע בקשר נות — אין הוא מספיק לא להתכונן לקראת הלימודים שעליו לנהל ולא להכין כיאות את הכפופים לו למתן שיעוריהם הם, וכן יחסר לו הזמן לעבודה עצמית לשם הע את רמת ידיעותיו עצמו, והוא חדל מראות את הליקויים שבהכנה לקרב.

קצין כזה עובד מבלי תכלית מרכזית, ללא כל שיטה, הוא עוסק בשאלות ההכשרה הקרבית והמדינית של פקר דיו באופן שטחי; ביחידת-משנה שלו נמוכה, כרגיל, רמת המשמעת והארגון, וממנו, יותר מכולם, נשמעות התלונות על חוסר-זמן.

ואלו קצינים אחרים סוברים כי באם לא הם, אישית, הגם המנהלים עתה את האימונים — הרי שאין להם כלל צורך להיות נוכחים בהם, שם ידחקו עיי כך מתפקידיהם את המפקדים הכפופים להם.

אולם מפקדים הממונים עליו עזרו לבוצ'צקי לארגן את יום עבודתו ולהכוננו. אותותיו של דבר זה נראו מיד בכל פעולתו: התגברו אצלו הפיקות על הכפופים לו והעזרה להם. עלתה איכות הלימודים ביחידת המשנה, והופיע הזמן הפנוי לעבודה של עצמו.

באופן שונה לגמרי נוהג לארגן את עתות העבודה שלו הקצין קאליסטי. הלו מפקיד לעבוד לפי תכנית, מוקד כל רגע בשעות השירות שלו.

חרי שני ימים בתכניתו של קאליסטי, ביום הראשון של אותו שבוע הוא הקצה את זמן העבודה שלו באורח זה: 4 שעות ניהל את לימודי ההכשרה הטקטית ביחידת המשנה; שעה אחת התכונן לקראת הלימודים ההדרכתיים מתודיים עם סמלי יחידת המשנה; שעה אחת ניהל לימודים הדרכתיים מתודיים עם הסמלים בסוגיות ההכשרה בתים ומורכב; שעה אחת הודרך הדרכת עזר את המפקדים הכפופים לו, כשהוא בוחן את מערכיהם ותקציריהם לקראת יומי האימונים הבא ומאשרם; 2 שעות הוא עוסק בהכנה אישית אשר מהן: — שעה אחת 20 דקה עסק במילוי משימה אינדיבידואלית שהוטלה עליו, 30 דקה — בתרגילים גופניים, 20 דקה בטכניקת הקליעה מכלי נשק האישי.

את יומי העבודה השני שלו הוא אירגן אחרת: שתי שעות הוא בחר את מצבי ההכשרה הגופנית באחת מליחידות המשנה; שעה אחת עבר עם רבי'הסמל בענין הכנת ציוד העזר לאימונים הצפויים; במשך שעה סקר את כל יחידות המשנה אחת תוך אחת את מפקדי המשנה, בהן את מערכיהם ואישרם; שעה התכונן לקראת שיחה עם אנשי יחידת המשנה על הנושא: "לשמור על נשק ככל בבה עיניך" — ואחרי נוכח בהצגת פעילותה, האמנותית-העצמית של יחידת המשנה.

אלה היו שיקוליו של אותו קצין, בהקצותו באורח זה את עתותיו של יומי עבודתו: הברזי לו להקדיש מדי יום 4-5 שעות לפיקוח על ההכנה הקרבית ולינהלה, ולהנהלת

הלימודים עם יחידות המשנה ועם הסמלים, שהשיעורים — להתכוננות לקראת לימודים הדרכתיים מתודיים עם הסמלים; שהשיעורים — להדרכת עזר למפקדי המשנה ולי בחינת מערכיהם ואישרם; ושעה אחת — לבדיקת ציוד העזר הנחוץ בשביל פירי האימון הצפויים.

הנסיון הוכיח כי הכנון מעין זה מבטיח בשלמות את עבודתו התקינה של קצין, מאפשר לו להגשים את הפיקוח של מחלק הלימודים והכנת הסמלים והקצינים לקראתם, לעסוק בהכנת האישיית ולמלא את כל שאר המשימות שב"טסגרת שירותו.

אחרת מתכנן את יומי העבודה שלו הקצין קלימנקו. ביומו הראשון של שבוע הוא קצב זמנו באורח כדלקמן: 5 שעות — לאימונים עם המחלקה, בהתאם לטבלאות הפלוגה; 2 שעות להכנה לקראת לימודי יומי העבודה; שעה אחת לבחינת מצבו של הנשק ולעריכת הפעילות הכללית וניהולה, בהתאם לתכניתו של מפקד יחידת המשנה.

ביום השני ניהל קלימנקו במשך 2 שעות את הלימודים המדויקים; 3 שעות — הודרך את יחידת המשנה בשה"ה האימונים; שעה אחת שהה בשיעור הדרכתו אצל מפקד; שעה עסק בהכנת הסמלים לאימוני יומי העבודה; ושעה — התכונן אישית ללימודים שהיה צפוי לנהלם.

בהכלילנו את גסיונם של המפקדים שבין המפקדים הגענו ליד המסקנה כי מפקד מ"ל ק"ה יכול לחלק את עתות השירות שלו, נאמר, באופן הבא: — לא פחות מ-5 שעות להקדיש לניהולם של אימונים אישיים, וכן לפיקוח עליהם שעה שהם מתנהלים בהדרכת הסמלים; 2 שעות — להכנה העצמית לקראת הלימודים שבימים העומתת; ושעה אחת — להדרכת עזר והדרכה מתודית לסמלים.

בסיכום, מהראוי להזכיר ולהדגיש כי ארגונו הנכון של יומי העבודה אשר לקצין הוא המבטיח את איכותה הגבוהה של הכנת יחידת המשנה לקרב, חובתו של כל קצין הנה: — לתכנן כיאות את זמן עבודתו.

מכתבים מקטים / סוף מעמוד 70

הרבה מכשולים בדרכך — פבעיים, מלאכותיים ואש האויב לכל סוגיה; ככל שתהיה שדאי טוב, כן יגבר כשרונך להתגבר על אלה — כדי להגיע אל היעד, להחלם עליו, לכבוש ולתחזיק בו למרות כל אלה יחד.

שלך

לוחם

שלך — הקדם והרגו: הנשק האבטומטי שביד הבריק — טקס אותו כך שיתנו לך סיוע קרוב ביותר לפני ההסתעפות ובמהלכה, רימון העשן, שלמות להשתמש בו, יעזור לך הרבה כדי להסתירך מתצפית האויב ולכן גם מאשו. כדי שלא יתאשש האויב, קיים עצמתי אש, עד שחסתער בנידון, עי ירייה מהמתן, אל תאמין לאויב — בדוק אותו בכדון.

לבעיות תכנון כלי הנשק

א

כל כלי נשק יש לו מטרות טקטיות מסוימות. אלה המוסמכים לכך קובעים את הצרכים והדרישות המוצגים בפני כל כלי. תכנון הכלי הוא הנסיון לתרגם דרישות אלו לשפת המעשה. תוך כדי "תרגום" זה מתברר לרוב שדרישות רבות סותרות למעשה אחת את השנייה. מרבית הכלים בעולם הנם לכן פשרה בין הדרישות השונות. השאלה היא, בדרך כלל, — מהי הדרישה העיקרית ועל מה לשים את הדגש, דבר זה קובע את אופיו הכללי של הכלי.

מתוך האמור ברור שכל העדפת דרישה אחת מבין אלה הונחת דרישה שניה. יתן על כן — לפעמים העדפת תכונה מיוחדת מביאה לידי התפתחות חד-צדדית. תוך הדגשה מוחלטת של תכונה זו וניתור על האחרות.

אדגים את דברי:

הכלי האידיאלי הוא: קל ביותר ונייד, אפקטיבי בפגיעה, בעל עצמת אש גדולה, מדויק, נוח בתפעול, בעל טווח גדול, בלי מעצורים, פשוט וזול בייצור, (ואשר אין רואים אותו ואין שומעים אותו...). אף שייראה הדבר מוזר — אך לרוב מנוסחת כל דרישה לתכונה של כלי בצורה דומה לזו.

אם ננתח דרישות אלו תתגלגלה הסתירות הבאות: אפקטיביות הפגיעה דורשת בדרך כלל שימוש ב"קליע כבד יותר או בעל קוטר גדול יותר. זה מחייב מצדו את הגדלת הכלי ומשקלו. אולם הדבר נוגד לדרישה של קלות וניידות. אף הגדלת הטווח נוגדת לדרישת קלות הכלי, כי היא מחייבת בדרך כלל שימוש בלחצים פנימיים גבוהים ובקנה ארוך — ויש לחזק את הכלי ולהתאימו לכך.

מצד שני דרישת הדיוק וחוסר מעצורים פירושה — עיבוד מדויק ותלקיעות משוכללים, וזה נוגד לדרישת זולות הייצור. וכן הלאה. לכן, באים לרוב ויתורים בשטחים שונים, וכלי הנשק הופך מאידיאלי למעשי.

אך, כנזכר לעיל, ישנה לפעמים העדפה המביאה

לידי כיוון חד-צדדי מסוים. דוגמה לכך יכולה לשמש התפתחות התותחים. הדרישה העיקרית היתה הגדלת אפקטיביות הפגיעה, ההתפתחות בכיוון זה הביאה לידי יצירת תותחים כבדים ביותר. הדרישה העיקרית הושגה, אולם הצריכה ויתורים מרחיקי לכת לגבי שאר הדרישות מכלי אידיאלי. על קלות הכלי לא דובר כבר בכלל. להפך — כאשר יכבדו התותח כן ייטב. אף כושר הניידות שלו סבל במידה מרובה. עם הגדלת הטווח נזקקו למכשירי עזר מדויקים ומורכבים לכיוון ואיוון (בתותחי אנויות-מלחמה). התפעול דרש צות אנשים גדול וחשבונות מורכבים למדי (בהתחשבות עם כל גורמי הבליסטיקה התיצורית). המביאה אף את סיבוב כדור הארץ בחשבון). הייצור נעשה יקר ודרש מתקנים מיוחדים, וכו'.

מאידך גיסא: התפתחות מלחמת-התנועה המהירה הראתה שהויתורים שנעשו היו גדולים מדי. באה הדרישה למצוא תותח נייד וקל-לנועה עד כמה שאפשר. העמדת הדגש על נקודה זו הביאה שוב בעקבותיה התפתחות חד-צדדית. החיפוש בכיוון זה הביאו ליצירת הנשק "ללא-רתע" והרקטת. נוצרה האפשרות לשגר פגזים או פצצות בעלי עצמה גדולה למדי מכלים הקלים לאין ערוך מתותחים, וניידים במידה רבה. אולם שוב הצריך הדבר ויתורים ניכרים בשאר השטחים. מהירות הלוע ירדה במידה ניכרת מאוד, ועמה האפשרות לפגוע במטרות ניידות. הטווח ירד וכן הדיוק (ביוחד ברקטות) ונתעררו בעיות חדשות, חמורות, בקשר ללחבה האחר-רית ולתחמושת (הערה: השימוש בכלים "ללא-רתע" בקוריאה הראה, דומני, שויתורים אלה היו שוב מרחיקי-לכת מדי).

אנו רואים כאן שתי דוגמאות אופייניות לכלים השונים תכלית שינוי אחד מהשני, אם כי מטרותם הסופית אחת היא.

ב

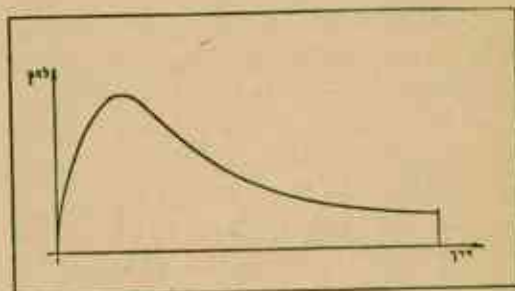
נראה כיצד מופיעות בעיות אלו אצל המתכנן ואיך הן מוליכות אותו לכיוונים שזכרו לעיל.

כל גוף הנע במהירות מסוימת יש לו אנרגיה קינאטית מסוימת. אנרגיית-תנועה זו תלויה במסת הגוף וגדלה באופן מהיר עם הגדלת המהירות. או בצורת נוסחא: $E = \frac{1}{2} m V^2$

בשעה ש: E — אנרגיה קינאטית של הגוף.
 m — מסת הגוף
 V — מהירות הגוף.

הגדלת המהירות פי שתיים מעלה את האנרגיה פי ארבעה. כל קליע העוזב את הקנה במהירות-לוע ידועה — הנו בעל אנרגיה קינאטית מתאימה. אנרגיה זו יש לספק לו — ודבר זה נעשה ע"י חומר ההדף. חומר ההדף מוצא והופך לגזים. בקנה נוצר לחץ הגדל והולך, והוא פועל על תחתית הקליע. מסיבת כוח זה מתחיל הקליע לנוע במעלה הקנה. כעבור זמן מסוים מתחיל הלחץ בקנה לרדת. בגלל גמר הבעירה מצד אחד וההתפשטות הגדולה של הגזים — מצד שני (כי הקליע עבר כבר חלק גדול מדרכו בקנה). כל הזמן הולכת המהירות הקליע וגדלה (ברור שגידולה נמשך גם בזמן ירידת הלחץ!) עד שהוא מגיע ללוע במהירות מסוימת. מכאן ואילך נפסקת פעולת הגזים באופן מהיר מאוד, — והקליע ממשיך בדרכו למטרה.

צורה אופיינית של מהלך הלחץ ביחס לדרך הקליע בקנה ניתנת בגרף הבא:

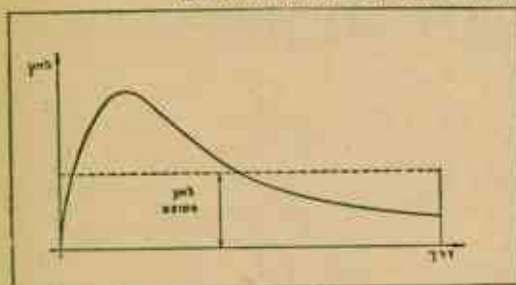

שטח הדיאגרמה נותן לנו בקנה-מידה מתאים את האנרגיה המסופקת לקליע. נקודות חשובות בעקומה זו הן:

- נקודת שיא הלחץ ומקומה.
- המכפלה של לחץ $\times$ דרך.
- מה עלינו לעשות אם ברצוננו להגדיל את המהירות הלוע של הקליע?
- הדעת נוחתת שאם נשתמש בלחץ גבוה יותר — נקבל כוחות גדולים יותר הפועלים על הקליע. מאידך גיסא — אם נגדיל את זמן פעולת כוחות אלה על ידי הגדלת אורך הקנה — נגדיל את השפעת הכוח. שני גורמים אלו פועלים לכיוון אחד — הגדלת המהירות.

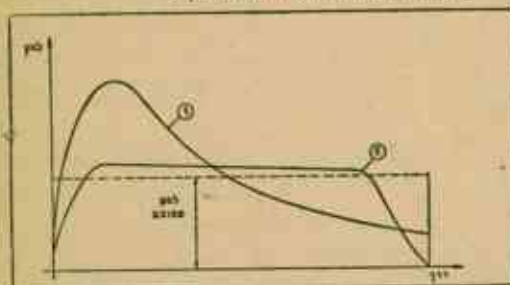
במלים אחרות: אנו שואפים למכפלת דרך $\times$ לחץ גדולה עד כמה שאפשר.

כדי למצוא מכפלה זו בעקומה שלנו נתאר לנו לחץ ממוצע אשר אם היה פועל באופן שווה כל הדרך היה נותן לנו את אותה הפעולה כמו הלחץ המשתנה. תאמת. מכפלת לחץ-ממוצע זה בדרך תתן לנו את הגודל המבוקש מבחינה מספרית.

מה חשיבותה של נקודת השיא?

אנו יכולים לקבל את המכפלה הנזכרת לעיל בצורות שונות. יתואר חומר הדף הגורם לעליית הלחץ מהירה. אך לחץ זה גם יורד במהירות רבה. לאומד תו — מצוי חומר הנותן לחץ שווה כמעט במשך כל זמן הבעירה. אם נמצא את הלחץ הממוצע ויכול להיות שהוא יהיה שווה בשני המקרים. כלומר מכפלת לחץ $\times$ דרך תהיה שווה בשני המקרים. בצורה גרפית יראה הדבר כך:

אולם אם כי המכפלה שווה — אך בכל זאת נראה לעין שיש משהו התלוי גם בצורת העיקום. להלן נראה. כיצד משפיע הדבר על תכנון הכלי. כרגע דיינו אם רק נכיר עובדה זו. אם ניחס דברים אלו לנקודת-השיא, הרי ע"י ידיעת ערכה ביחס ללחץ הממוצע ומקומה ביחס לדרך — נוכל לדעת בערך את צורת העיקום ואופיו, ונוכל להגיד לפי זה מה אופי יסא הכלי.

ג

את הנזכר לעיל נוכל להביע בנוסחא אחת:

$$PS = U_2 m V^2$$

כאשר: P — הכוח הממוצע הפועל על הקליע.

(כוח-לחץ כפול שטח חתך הקנה).

8 — דרך הקליע (אורך הקנה).

כלומר — האנרגיה הקינטית של הקליע בעזבו את הקנה שזה למכפלת הכוח הממוצע הפועל עליו באורך הקנה. (זהו חילוף האנרגיה הנעשה בזמן הירי).

בנוסחא זו אנו רואים ארבעה גדלים הניתנים ל- "משחק" כרצוננו. (אלא שקביעת שלושה מהם — נותנת ממילא את הרביעי). אפשר לשנות את מהירות הקליע על חשבון משקלו, וכן אפשר לשנות את גודל הלחץ על חשבון אורך הקנה.

מסיבות שונות — הקשורות בבליסטיקה החיצונית של הקליע — אי אפשר לקחת גדלים אלו באר פן שרירותי. יש תמיד יחס מסוים בין הגדלים הנ"ל תן את התוצאות האופטימליות.

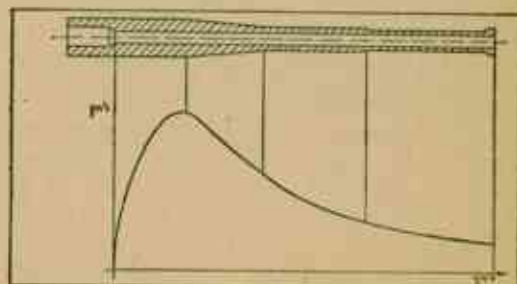
אולם אם נחזור לעניננו — הרי "משחק" זה הוא הנותן לנו גמישות מסוימת בזמן תכנון הכלי, ומאפשר התאמת כל כלי למטרתו המיוחדת. מאידך גיסא ברור כי כאשר ישנה דרישה טקטית מסוימת הריהי מתבטאת בנוסחא זו וכופה עלינו את קביר עת הגדלים בצורה מסוימת.

ד

נראה כיצד נראית עכשיו הדרישה הנוכחת לעיל של "הגדלת אפקטיביות הפגיעה של תותחים" ב" מלים אחרות זאת אומרת — הגדלת משקל הקליע והגדלת מהירות הלוע. כלומר — בנוסחא שלנו תהיה מכפלת $1/2 m v^2$ גדולה יותר. מבחינה מספית רית יכול גדל זה להדהים אדם הרואה זאת לראשונה. נקח לדוגמה תותח בן 6 הליטראות. (תותח "קטן") : מהירות הלוע — 820 מ' לשניה.

במספרים עגולים תהיה האנרגיה הקינאטית של הקליע בקרבת 90,000 קילוגרם-מטר! אם נקח אר רך קנה, נגית, של 2 מטר, הוה אומר שנצטרך לפי עול בכוח ממוצע של 45,000 ק"ג על הקליע, כדי שהמכפלה PS תיתן לנו אנרגיה זו!

כוחות גדולים אלה מצריכים קנה מתאים, שיוכל להתחזק מעמד בלחץ הגבוה הדרוש. אם נזכיר כעת

את דיאגרמת "לחץ-דרך" הנוכחת לעיל — נראה שיש להתאים את עובי הקנה בכל מקום בעקבנו אחר צורת העיקום.

כל הגדלת עובי — גורמת להגדלת משקל הקנה. לכן אנו מעונינים שישא הלחץ יהיה קרוב עד כמה שאפשר אל בית הבליעה, והלחץ ירד במהירות — כדי לאפשר הורדה מרובה יותר בעובי הקנה.

כתוצאה של כל החישובים האלה, מתקבלת לבסוף צורת הקנה האופינית לתותח. לפי זה יש לתכנן את התותח כולו, יש לסדר את מנגנון הרתיעה, שיק" לוס את האנרגיה הנמסרת לתותח, (הקשורה קשר קשית עם תנועת הקליע קדימה). את אבזרי העזר, גלגלים, וכר, כלומר — כל הדברים הללו חנם פועל יוצא מהדרישה הראשונה הנ"ל וכפויים עלינו, בידנו האפשרות לעשותם מוצלחים מבחינה קונסטט טרוקטיבית, במסגרת הנאיה של דרישת-היסוד הנ"ל — אך לא לעקוף תנאים אלה.

ה

הדוגמה השניה שהבאנו היתה יצירת כלי "ללא רתע" והרקטה. דרישת הקלות אומרת למעשה — שר מוש בקנה דק עד כמה שאפשר והמנועים מאבזרי עזר. בכלי ללא-רתע נמנעו מסידורי מנגנון הרתיעה ע"י פתיחת נחיר מאחור. ברקטה משמש הכלי המשגר למעשה רק סכנו, בשעה שתא השריפה נמצא בפצצה גופא.

לא נכנס לבדיקות של סילון הגזים הפורץ מאחור וכל התגבלות הכרוכות בכך, אלא נצא שוב מהמשוואה שלנו $PS = 1/2 m v^2$. נסתכל הפעם אל האבר השמאל ל. שני הגדלים בו הנם מוגבלים. כלי קל דורש למעשה שימוש בלחצים גמורים. כלומר הגודל P הנו קטן ביחס. כן יש לקצר את הקנה עד כמה שאפשר, כלומר הגודל S מוגבל אף הוא. משום כך מובן שגם הגודל מיטין $1/2 m v^2$ (אשר שימש לנו נקודת מוצא בפעם הקודמת) אינו יכול להיות גדול באותה מידה כפי שראינו בתותחים. יש להוריד, איפוא, או את משקל הקליע או את מהירות הלוע. כיון שהורדת המהירות משפיעה ביותר על האנרגיה הנדרשת, הרי למעשה בוחרים בכיוון זה. מהיר רייות-הלוע בכלים אלה נמוכות לכן מאוד ואינן ער לות על 360 מ' לשניה.

אולם אף כדי להשיג מהירויות אלו יש להתחכם קמעא. עלינו להגדיל בגבולות הנתונים את מכפלת PS עד כמה שאפשר. נביא שוב לעזרתנו את דר אנרגמת "לחץ-דרך" ונראה כיצד אפשר להפיק ממנה את המכסימום בתנאים אלה.

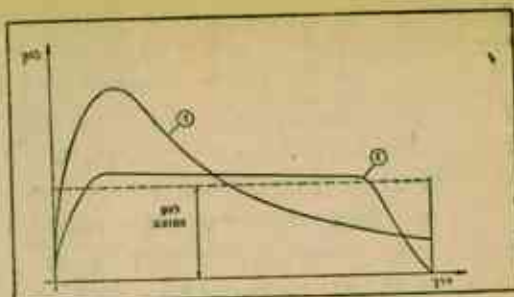
אנו רואים בעליל ש"תרגום" הדרישה הלכה למעשה מביא אותנו במכוון לצד אחד או למשנהו, עם כל המסקנות הנובעות מכך לגבי שאר השטחים — כגון סוג חומר ההדף, תא השריפה, אופי הכלי, וכו'. ומכאן המסקנה העקרונית החשובה: באותו רגע שדרישה טקטית אחת אינה נתנת לשינוי או הפחדתה — הרי שיש לראות את הכלי כבעל אופי חד-צדדי מסוים במידה רבה, ויש לנתר מראש על תכונות אחרות. יש אז לדעת מה אפשר לקבל מהכלי, ומה נמנע ממנו מבחינה עקרונית.

ז

כל זה קל עדיין כל זמן ששישנה דרישה עיקרית אחת בלבד. אולם הדבר מסתבך בהרבה בשעה שמורפיות על הבמה כמה דרישות, והן מגבילות את הכלי מכיוונים שונים בבית אחת. אם נלך כניל בצורה עקבית אחר דרישה אחת, נתנגש במקומם או במאוחר בדרישה השנייה, השלישית, וכו'. אם תהיינה דרישות אלו קשיחות — יתברר לרוב שאין אפשרות טכנית להוציא לפועל את תכנון הכלי. ה"אפשרות היחידה היא — ויתור הדדי. אם נקח למשל את המקלע הקל נראה שמספר הדרישות ממנו הוא כה רב שאין כל אפשרות לספק את כולן. כל המקלעים השונים הם איפוא נריאציות שונות של פשרות, והשינויים וההבדלים ביניהם הנם אך תוצאה של "מה עדיף ממה".

ח

מטרת המאמר הזה היתה להדגים נקודה אחת של הבליסטיקה הפנימית של כלי נשק, ולהוציא כמה מסקנות ממנה. משום כך הונחנו במתכוון את שאר השטחים ולא נגענו בהם. אך דומני שאף גקור דה זו היה להוציא אשליה מלכם של רבים וטובים שאפשר "לשבור את החבית ולשמור את יינה".

במקרה זה אין אנו מעוניינים בשיא הלחץ גבוה אלא נמוך, ושירידת הלחץ לא תהיה מהירה. כדי להגדיל את שטח הדיאגרמה. שני דברים אלה מו"ליכים אותנו לקראת צורה. יתר על כן — אם היינו מצליחים (בצורה דיאגרמה זו) להגדיל את הדרך ש היינו יכולים לקבל בלחץ נמוך את האנרגיה הדרושה לנו. אולם חשבון כמותי (מספרי) מר"א לא לנו שהדבר מצריך אורך קנה גדול מאוד ואינו נתן לבצוע.

כאן בא הרעיון לנצל את הקליע גופו בתור נושא חומר ההדף, אשר ימשיך לבעור בו דרך ארוכה לאחר עזוב הקליע את הקנה. חברו, איפוא, את תא השריפה לפצצה. חומר ההדף נבחר כך שיתן לחץ קבוע כמעט במשך זמן ארוך, ובאמצעים אלה הצליח חי להשיג את המהירות הדרושה. וזו היא הרקטה. הקנה מכון את הרקטה רק בראשית דרכה, לכן הפיזור הטבעי גדול אצלה בהרבה מתחתים שבהם הקליע מכון כל זמן פעולת הכוחות.

בכלי ללא-רתע היה המצב קשה יותר. מצד אחד היה כאמור גבול הלחץ המותר נמוך יחסית, ומצד שני אי אפשר היה להגדיל את אורך הקנה. צורת הדיאגרמה המתקבלת לבסוף במקרה זה (גם מסיר בות אחרות) היא צורת ביניים בין זו של התותח ובין זו של הרקטה. בכל אופן איפשר הדבר שימוש בקנה דק יחסית, וכינון שהושמט, מצד שני, הרבה סידורי עזר — נתקבל כלי קל כפי שנדרש.

בעתונות הצבאית

ניהוג ופיקוד

מבחן לכושר מנהיגות*

באם נאמן אתה — זכה את עצמך ב־100 נקודות.
באם נאמן אתה בדרך כלל, אך אינך ממלא בלב
שלם הוראות שדעתך אינה נוחה מהן, זכה עצמך
ב־50 נקודות. באם הנך מוצא תמיד פגם בהוראות
הממונים עליך ומוזלזל ובביצוע פקודותיהם זכה עצמך
ב־0. באם נתת אי־פעם שיבקר את הנחוגים לפרק
דתך בגלל ביצוע הוראותיך־אתה, מבלי שנשלח
את האחריות על עצמך, שוב זכה עצמך ב־0.

2. התנהגות. האם הנך בעל מצב רוח עליו
ומתנהג בשלום וללא התפרצויות, או שהנך רגשן,
מתיר להתיאש ובעל "מצב־רוח"? אם נדמה לך
שיכול אתה להתגבר על מזלזלות ופגמים תוך שמי
רה על מצב רוח טוב בפלוגתך, וביחוד כשמחלך
הענינים קשה, זכה עצמך ב־100 נקודות. אם, מאידך,
נוטה אתה להפגין רגזנות ולהתחזיר בין הקצינים
והאנשים שלך רוח תבוסנות, זכה עצמך ב־50 נקודות.

3. סבר־פנים. האם מסביר אתה תמיד
פנים? האם מסביר אתה פנים לנחוגים לפרותך כשם
שהנך נוהג כלפי הממונים עליך? האם נופת אי
פעם בקצין או בעל דרגה אחר בנוכחות פקודיו?
האם הקפדת שבמגעך עם פקודיך תהא לשונך נמ־
רצת ותקיפה, אך עם זאת נטולת נימה של בז
וסארקזם? באם הסברת תמיד פנים — זכה עצמך ב־
100 נקודות.

אם איבדת לפעמים את השליטה על רוחך, הש־
תמשת בלשון סרקסטית ולעגנית, או שלא הסברת
פנים כלל, הרי זכה עצמך ב־75 עד 50 נקודות.

4. התנהגות אישית. האם התנהגותך
מעל לבקורת, והאם משמש אתה תמיד מופת לאנ־
שיך? בתשובה לשאלה זו עליך לבחון עצמך באופן
אובייקטיבי, טבעי הדבר שהנך נוטה לראות את הת־
נהגותך כטובה, וכן מובן מאליו שלא היית מגיע
לתפקידך ללא היתה התנהגותך טובה פחות או יר־
תר. עם זאת, יתכן ויש בך מגרעות שכן הראוי
לתקנן. למשל, האם נשמר הנך מהפרזה בשתייה

אתה הבחינות הטובות לכושר המנהיגות של
מפקד הנהג רמת רוח־הגייסות שביחידתו, רבים הם
המפקדים הממעטים בדיובור על נושא זה, ואשר
אעפ"י כן השיגו את רמת הרוח הגבוהה ביותר ביחידתם,
ומאידך גיסא — אחרים, שהרבו דברים בשאלה
זו, היו רחוקים ביותר מלהשיג את מטרותם. משום
כך, אין די במלים: יש למלא אחריות במעשים.
על כל קצין ומפקד להקדיש מחשבה רבה לכושר
מנהיגותו־הוא, הישגיו יוגברו באם יבחון
את עצמו בנאמנות ובדקדקנות.

הזהר במתן הציונים, אל תראה את סיכום
ציוניך לאחרים. כאורח זה רבים ויותר הסר
כוויים לבחינה בקורתית של תכונותיך, ויגדל
הערך המעשי שתפיק מן המבחן. שמור על
גליון המבחן ועל ציוניך, למען תחזור עליו
כעבור זמן־מה ותראה באיזו מידה התקדמת.

הריני מביא בזה הצעת שאלון שנוסחתי על קצי־
נים ביחידתי ברמת מפקדי פלוגות, שאלון זה מצומ־
צם בהיקפו ויש בו מקום לשיפורים ניכרים. עם זאת
עורר ענין רב בשאלת כושר המנהיגות, והמריך מת־
שבה ובידורים, והרי השאלון:

1. נאמנות. האם נאמן אתה למפקדים שמע־
ליך? האם מבצע אתה בנאמנות פקודות, אף אם
דעתך־אתה מנוגדת לזו של הממונים עליך? (באם
לא, הרי אף אנשיך עלולים ללכת בדרכך,
ולהיות בלתי נאמנים לך). האם נאמן אתה למפקדים
ולאנשים שבפיקודך? משנתת להם הוראות כלליות,
האם נוהג אתה לסייע ולתמוך בהם בביצוע תוראור
חיד? אם מפקד הממונה עליך מעיר לגבי משהו
אשר נעשה לפי הוראותיך — האם מגן אתה על
האנשים הנאשמים ונוטל על עצמך את האחריות
להוראותיך?

* מתוך רשימתו של בריגדיר־גנרל פרנסיס פ. הרדי
ב. ירחון האנטי־מטוסי האמריקאי, יולי־אוגוסט 1950.

ובדומה לכך? אנו מניחים שהנך מחזיר את חובותיך, הנהוג אתה לדייק בכך?

בחון את התנהגותך, ובאם נראה לך שיש מקום לשיפור תן לעצמך פחות מ-100 נקודות, ועד 75.

עם ראשית מלחמת העולם השנייה נתגלה כי ניתן הקרור מנהיגים מוכשרים באמת לתפקידים כשל ממקרידיבויות, ובמידה פחותה — אף של רגימנטים ובטריינים, ואילו את החוליה הרפויה הוו הקצרים המשמשים בתוך הפלוגות — והדבר מבטיח בתיאספד לקצינים הצליחו באימון מנהיגים יבטחו וכריזתם. אולם קצינים צעירים אלה היו בני איתם הגילום כאשר האנישים שהיו צפויים לפקד עליהם, ובדרך כלל חסרו נסיון בשליטה על וולתם והנהגתם. כן היו זקוקים לאימון מעשי בהשתלטות על תפקידיהם. שעה שמקצתם היו מנהיגים מלידה, רבים אחרים היו צריכים לאימון הדרגי לכך.

קרור היה הצורך בתכנית תכליתית יותר לאימון קציני הפלוגות להיותם מפקדי מנהיגים. תכנית כזאת ודאי שיכולה לכלול גם קורסים. אך את עיקר התוצאה ניתן להשיג בנדרים ובפלוגות, בהם יפתחו ויבחנו המפקדים את כושריהם מנהיגות של הקצינים הכפופים להם באירחיהם למעשה, תוך התמכרות והדרכה אישית מתמידות ובחנייה ישנים מוחשיים.

5. הכשרה מקצועית. האם מתאים אתה מבחינת ידיעותיך המקצועיות לתפקידך? האם נרצת כל ההזדמנויות להרחיב את ידיעותיך המקצועיות ואת יכולתך כמדריך? האם באמת יודע אתה את כל שנדרש אתה לדעת, והאם יודע אתה ליצור לנצל ידיעות אלה?

זכה עצמך בין 100 ל-75 נקודות.

6. אי-אנוכיות. האם הנך בלתי-אנוכי? תכן והנך אנוכי מבלי דעת זאת. במקרה זה, הנך בלי ספק היחיד ביחידתך שאינו יודע זאת. שני המושגים „אנוכיות“ ו„מנהיג“ אינם יכולים לרוץ בכפיפה אחת. בחון, איפוא, את עצמך במדויק. הזכרנו מתי היתה ההזדמנות האחרונה בה חניתם תנית' שדה לאחר יום מסע-ירגל. האם דאגת תחילה לצרכיך אתה, לפני שדאגת לנוחיות אנשיך? האם ביטלת, אירעם, או דחית, דברים שרצית לעשות,

כדי לדאוג לצרכיהם של אחרים?

זכה עצמך בין 100 ל-75 נקודות. באם נושל אתה מן ה-100, ורובנו כאלה, הרי לך משהו שיכול אתה להתחיל ולנסות מיד לשפרו.

7. הופעה. הופעתם הצבאית וצורתם של אנשיך משקפת את מנהיגותך. חייל בעל צורה רשלנית, תלבושת בלויה ובלתי מתאימה, זוהי תוצאה של חוסר המנהיגות שלך. האם עומד אתה על דרישת תלבושות שתהינה לכל ושמשיית? האם דואג ומסדר אתה למילוי כל החסר, לתקון הנעלים ולכביסה מסודרת? השווה את פלוגתך עם המסודרת שבפלוגת הגדוד.

אל תנסה לחפש חצדקות, אלא, על סמך ההשקפה, זכה עצמך בין 100 ל-75 נקודות. כל סיכום שהנו פחות מ-100 מעיד כי ישנו מקום לשיפורים.

8. הכרת אנשיך. המכיר אתה את אנשיך אישית? המכיר ומבין אתה את תכונותיהם ואפשרויותיהם? על יסוד השאלה הראשונה חשב את אחוז הנקודות שלך.

9. דאגה אישית. הנכון אתה לעזור לכל אחד מאנשיך בבעיותיו הוא? והאם יודעים האנשים על נכונותך זו? האם מגלה אתה השתתפות בצערם של אחרים? האם נוהג אתה לברך את אלה שזכו בשמחה כלשהי? תן לעצמך בין 100 ל-75 נקודות.

10. התייעצות במשק"ים. האם נוהג אתה לעתים תכופות להתייעץ במשק"ים שבפלוגתך? ולהתחשב במלוא הרצינות בדעותיהם והצעותיהם? באם עושה אתה כך לעתים קרובות זכה עצמך ב-100 נקודות. באם רק לפעמים — ב-75, ואם לעתים רחוקות בלבד — 50 נקודות.

11. העלאה בדרגה. האם פיתחת ביחידתך תכנית העלאות בדרגה אשר הנה צודקת ונכונה. ואשר הנה בהתאם לתקנונים ולהוראות של הסמכויות הגבוהות יותר, ואשר מתחשבת בזכויות של האיש, כשרו, ושירותו המסור? באם כן, זכה עצמך ב-100 נקודות. באם הנך משתדל לבצע העלאות כראוי אך ללא מחשבה מוקדמת או תכנית, על כך זכה עצמך ב-75.

12. הופעות. האם יש לך תכנית צודקת וללא משוא-פנים בהענקת חופשות, והאם יודעים האנשים על תכנית זו? תן 100 נקודות על תכנית כזו הידועה לכל האנשים. תן 75 נקודות עבור הענקת חופשות בהגינות כפי יכולתך, אך ללא תכנית מיוחדת הידועה לכל האנשים.

13. עניינים ופרטים. האם הנך מקפיד בנקר

* משק" — Non Commissioned Officer בלע"ז.

סת צעדים משמעותיים בשעת הצורך, והאם שוקל אתה היטב את השגיאה שנעשתה ואת תכונותיו של הנאשם? האם מדקדק אתה בפצוי האנשים שעשו מלאכה נאה, בין אם ע"י דברי שבח או בצורה אחרת, כפי שאתה מוצא לנכון? המאפשר אתה לאנשים לבוא ולהתאונן בפניך, והאם משתדל אתה לתקן את המעוות, שעה שאתה יכול לעשות זאת? בחון את התנהגותך בשטח זה לאורך תקופה של כמה חדשים וזכה עצמך ב"75 עד 100 נקודות.

14. גילוי ענין בחיי הפלוגה. המגלה אתה ענין אישי במזון היחידה, בשיפור תנאי המגוריים, ובמתן תוספת נוחות, בגדר האפשרות המעשית? המגלה אתה ענין בדאגה לבידור האנשים ולפעולה ספורטיבית, והאם נוכח אתה באלה? הזכר בשלושת החדשים האחרונים, ורשום לפניך מה עשית בשטח זה, ועתה ראה מה יכולת לעשות בנוסף לאלה. השווה את השתים וזכה עצמך בין 75 ל-100 נקודות.

15. דאגה לידיעת המתרחש. האם דואג אתה לכך שאנשי פלוגתך ידעו מן המתרחש? האם דואג אתה ששעות ההסברה תנוצלנה כראוי, או שנוהג אתה לזלזל בהן ולחפש הצדקות לביטולן? המסביר אתה לכל האנשים את המצב ואת תפקידם, האם נוהג אתה להסביר את מטרות האמונים השונים,

והאם מקפיד אתה שמפקדי המשנה שלך ינהגו אף הם כך? האמנם עושה אתה הכל למען יהיו האמרינים מעניינים ככל האפשר? כשלפניכם בעיה טקטית, האם מסביר אתה לכל האנשים את המצב ואת תפקידם בתרגיל, והאם מנתח אתה את הבעיה עבורם? לכל אחת משאלות המשנה תן לעצמך בין 100 ל-75 נקודות, ואח"כ חשב את הממוצע.

16. החלטת מהירה. הנוהג אתה להתחיל מיד ובזמן, וע"י כך לאפשר ולהקל על ההתארגנות וההתכוננות הדרושים לביצוע המלאכה? באם הנך חססן, נוטה לדחות או להעביר את ההחלטה למישהו אחר, האנשים הנחונים למרותך כמעט ולא יעריכוך כלל. תן לעצמך בין 50 ל-100 נקודות.

17. תכנון יעיל. האם מתכנן אתה ביעילות את האמונים והתפקידים בפלוגתך, והאם דואג אתה לכך שכל אחד ימלא את התפקיד המוטל עליו? זכה עצמך ב"50 עד 100 נקודות.

18. הפעלת פקודיך. האם מעביר אתה ביעילות סמכויות ואחריות למפקדי המשנה? הנותן אתה להם תפקידים ברורים, תוך הזדמנויות נאותות לפתח עבודת-צוות ולבצע את המוטל עליהם ביעילות? או שהנך מתערב בענייניהם? האנשים רוצים באחריות ושואפים לאמונה בהם, זכה עצמך ב"50 עד 100 נקודות.

כללים להצלחה

1. זהו תמצית הלכה החשוב ביותר לכל קצין ומפקד. למעשה יכולים אנו לפצולו ברשימה הבאה:

צפיה מראש.

החלטה.

תכנון.

פקודות.

פיקוח.

היכול אתה להביא דוגמה אחת אפילו, בזמן שלום או מלחמה, בה נכשל קצין בביצוע המשימה המוטלת עליו, שלא בגלל אי התחשבות באחד, או באחרים, מן הכללים הנ"ל? הבה ונבחון כמה דוגמאות.

בזירת הקרבות באירופה, בזמן מלחמת האחרונה, תקפה פלוגת-רגלים בשטח הררי ומבוזר. הן מתגפית והן מן המפות ברור היה שהשטח, מצדד ליעד הקרוב, יהפוך חרבה יותר נוח. בהצג הדרד מקרה-התחלה ליעד, ליד גבול הגזרה השמאלי של הפלוגה, נמצא בנין אבן אשר סיורים

נשאלתי פעם, בהמצרה, ע"י קצין צעיר: — מה לדעתך, הלכה החשוב ביותר אשר צריך כי כל קצין יסגלו לעצמו?

תחילה לא ידעתי, מה להשיב. לאחר מכן, נזכרתי בתקנון-השדה שלנו משנת 1940 מצוי המשפט הבא: "מפקדי חיל רגלים ממלאים את המוטל עליהם ע"י ראיה-מראש נבונה, החלטות בזמן, תכנון גיות והוראות, ופיקוח על הביצוע. משפט זה הינה את הפיסקה הראשונה — הכללית" — בפרק שהוכתר בשם: "תפקידי מפקד חיל-הרגלים בקרב".

ראויה לציון מיוחד העובדה שהמלה "בקרב" איננה מופיעה באותה פסקה גופה, כי כונת מחברה היתה הלכה המתאימה לכל הזמנים — גם לקרב של חיל-רגלים, וגם לכל זמן אחר.

* מתוך מאמרו של קולונל ר. י. פירס ב"ידעון הכות החלומים" של צבא ארצ"ב, ספטמבר 1950.

הסער. בלי הבווקות היו המחלקות הסדירות-אונים. מסקד הפלוגה, עם האנשים שעל היעד, נכנעו בסני האויב.

מסקד הפלוגה התקדם בשטח המבוחר במשך שנים שלוש ימים. בזמן ההתקפה האחרונה עדיין פעל בשטח שאינו מתאים לתנועת רכב משוריין. מאידך גיסא — שטח היעד עצמו, והשטח שמעבר לו, התאימו פחות או יותר לפעולת טנקים. ועובדה זו, מן הרגע שנתחורה לו, בריכה היתה להשפיע עליו שיצפה מראש את הצורך המשיך עד בבווקות עם המשיכה היעד. אי מציאה צוהי הבווקות עם מחלקות הסער היתה פגיעה חמורה בעקרון הצפייה מראש.

סדקדמים גילו שהוא מוחזק ע"י כמה רובאים גרמנים עם מקלע. יכולת הפעולה שלהם כלפי הפלוגה היתה מוגבלת. מסקד הפלוגה סקר על מסקד מחלקת הרורב שלו להקי צות פלוגת-משימה מיוחדת שתחסל את האויב בבנין, והוא העמיד לרשותו את כל כלי הבווקה שבפלוגה לצורך פעולה זו. התקפה זו צריכה היתה להיות מבוצעת בעת ובצורה אחת עם ההתקפה העקרית של הפלוגה.

מחלקות-הסער הפרוסות זו בצד זו כבשו את היעד ואלו כוחי-המשימה השתלטו בעזרת הבווקות על הבנין. כעבור דקות מספר, בטחם המסיקה מחלקת הרורב להצי סרף לפי הוראה אל הגוף העקרי, באה התקפת-נגד של כמה טנקים גרמניים, והם הצליחו לשטוף את מחלקות

חוד עצמן לצפייה-סדאש נבונה בחון כל אחד מחפידן, ונסה לדאות את כל השלבים והתפתחויות האפשריים בעתיד, הול מרגע זה ועד לאותו זמן שיכול אחת עוד לחזותו. ונסה לצייר לעצמן כל דבר העלול להפריע להם במילוי תפקידן. וכל דבר אשר יכול לעזור להם בביצוע טוב יותר של תפקידן.

לפי התכנית, מסיבות טכניות לא הועברה התסדורת. משהתקדמו הטנקים של הפלוגה משמאל לנבעה נמצא בה כבר עוד שני תותחים, והעמדה כולה היתה ערוכה. ההתקפה כולה, נתקעה" שם, ולאחר מכן נגזר על פלוגת אותו מ"מ להתפרס לשמאל ולכבוש את הנבעה. דבר שנעשה במהיר כמה טנקים נסגרים.

בגלל אי התקפתו מיד, שעה שהאויב על הנבעה לא היה מוכן עדיין להגנה, הצטרף מ"מ זה לכל אותה קבוצה גדולה של מסקדים בדרגות גבוהות ונמוכות אשר לא נתי אמו להבחין מסיבות המחייבות החלטה מהירה — ולהחליט אותה החלטה.

כשעת ההקפה שריון באירוסה, התקדמה מחלקת טנקים מאחורי מחלקות הסער של פלוגת משורינת, הפלוגה הסמוכה משמאל נמצאה ב"דרכ", כמה מאות מטרים מאחור, מסקד המחלקה הרורבית גילה לפתע שממאלו קבוצת גרמנים מתחפרת על נבעה קטנה שעל ציד הנגזת הפלוגה השמאלית. כן ראה תנועת אנשי צבא גרמניים סביב לנבעה, ונסה שנראה לו כתוחה גרור המובא למקום.

המ"ם תופעה, לפי הידיעות היתה הגבעה פנויה מאויב. יתר על כן, מחלקית פלוגתו הוא כבר עברו על פניה. מאחר שחשב שיש להודיע על כך לפלוגה משמאל, גיסה להתקשר עם מסקד הפלוגה שלו באמצעות האלחוט, בעוד הוא ממשיך להתקדם מאחורי מחלקות הסער של פלוגתו

למד להכיר את הרגע הנכון להחלטה. אל תחן להשתלשלות מאורעות הדרגתית שתדרישן ותביאן למחשבה מדושלת, עליך לשאול בלי הרף את עצמך: "היש כאן צורך בהחלטה?" אל תחפז בשצף-סצף בסדר וזמן, אך שעה שתברזל הנו מלבן אל תהסס להלום. התרגל לפעולה שכלית כזו במהירות שעה שמתעוררת סכנה או שחל שנוי פתאומי במצב.

ועתה דוגמה מסתם אחר — וללקח אחר.

מפקד המחנה אחד החל פעם בפעולות שיטון ובניה גרובות במחנהו. פועלים הועסקו בבנינים השונים בכל רחבי המחנה. נתעורר הכרח בבריקה שטמית של העובדים והתקדמות העבודה.

מפקד המחנה בחר את אחד הקצינים והטיל עליו את התפקיד. בנוסף לחובות המוטלות עליו. של בקורת מדי בוקר. עם התחלת העבודה. לאחר סידור בקורת זה צריך היה להימנע לחזור ליחידתו לתפקידיו הרגילים לאחר יומים הוגשה תלונה אל מפקד המחנה מאת מפקד

כל אחד מאתנו היה עד לדוגמאות רבות של פקודות טופרות. הרי דוגמה קצרה מקרב בכפר באירופה. מפקד מחלקה משרינת הורה לאחד הטנקיסטים שלו (שעה שתיאר בפניו תותח בעל היסע"עצמי אותו צריך היה לתקוף): "טנק גרמני מצוי מאחורי הבנין השלישי שבי רחוב הפינה מערבה".

השתדל תמיד לדבר ולכתוב כך שלא יהיה טקום לאי הבנות הקדם תמיד מחשבה לדברך. שתיקה קצרה מצדן הנה טובה הרבה יותר מניסוח פזיז של דעיון שטרם נתבשל כל צרכו הרגלי הדבור והכתיבה שלך יתבטאו בפגמים שלך. במי הספר הצבאיים, חוברות ההדרכה ונסיוןך שלך ילמדוך את כל השאר, תמיד חשב את הזמן שיהיה דרוש לפקודיך, ותן את פקודתך כך שתהיה להם השהות הנדרשת.

דוגמאות לפיקוח שלא כהלכה יש בשפע. וההצדקות הניתנות לעתים קרובות. הן מרגיזות בדרך כלל. "הורתי לספל גינס לעשות כך". "נתתי פקודה שתדבר יבוצע". אותו טפוס הנהג להטיל את האחריות על מישהו אחר לעולם אינו מרמה את מישהו, אף לא את עצמו.

היחידה של אותו קצין. לדבריו — נזול ממנו הקצין לנס רב יותר מכפי שהוא יכול להשלים עמו. מפקד המחנה נילה שבשעת סבובו היומי היה הקצין משהו ממקום למקום. לעתים קרובות אף חוזר למקום כמה פעמים. ללא כל שיטת בקורת. משישולט הקצין לעצמו את חכנית הסיר רים שלו על גבי מרש"ה המחנה. כפי שתורו לו לעשות. נתברר לקצין שהסיר נזול ממנו מחצית הזמן שהיה דרוש לו קודם לכן.

כך למד הקצין את החשיבות שבתכנון מראש.

הרגל את עצמך להכין תכנית נאותה לכל תפקיד המוטל עליך. באם עליך להשתמש בה בעצמך הכינה חזן פירוש נזול למדי. בתכנון פעולות פקודיך — צמצם את הפרטים עד למינימום. הכן חכניות אלטרנטיביות שתענינה על שנויים אפשריים, בהתאם לצפייה מראש הנבונה שלך. דאג לכך שכל חכניותיך תהיינה גמישות ככל האפשר, ושעל לכל, הכן את חכניותיך בזמן.

אולם בתים נמצאו משיני צדי הרחוב וכמובן שהם טנקיסט שנה לעבר הבנין שבצד הרחוב ההפוך.

את הבושר היסודי לנתינת פקודות טובות תרכוש עיי שתרגיל את עצמך לחשוב בבהירות. ולדבר ולכתוב בצורה כזו שלא תסתה פתח לכל אי הבנה.

הן הצפיה הראש, הן ההחלטה, הן התכניות והן הפקודות מכוונים לדבר אחד בלבד: לפעולה. באם הפעולות הרצויה איננה מבוצעת הרי כל מה שקדם לה כמוהו כלא היה. פיקוח כהלכה הנו הדרך היחידה אשר תבטיח את ביצועה של פקודה שניתנה.

זכור, תפקידך החשוב ביותר הוא הפיקוח. אמן עצמך בלי הרף לכך. החל בפיקוח מוקדם כל כך שתוכל עוד לחקן את הדברים במדה שתהינה תקלות. מטרת הפיקוח הנה לעזור ולסייע יותר מאשר לבקר ולנזוף. בתכנון הפיקוח לשעת קרב — על המפקד לקבוע עצמו להיות באותו מקום בו, לפי המצב המסטי, ישנם הטיכויים שיהיה המקום החמור ביותר.

שיתוף קרקע-אוויר

אווירית, ונמסרת למרכז הפעולות המשולבות תוך דקות. כאן, במרכז עצבים זה של הפעולה, נשקלת הבקשה לאור המצב הכולל וניתן להחליט מה הדרך הטובה ביותר לסייע למפקד הקרקע. במלים אחרות, ניהול מרכזי זה הוא שנותן את אחדות הד מאמץ החיונית, אשר בלעדיו יבזבו כוחה הפוטנציאלי של יחידת-האוויר בהתקפות פתאומיות ונטרלות השפעה. מרכז-הקשר הסמוך למטה המשולב מאפשר קשר בלתי אמצעי עם המטוסים המצויים, והיטיס יקבלו את ההוראות למשימתם החדשה. הד תהליך כולו — מהגשת הבקשה ועד להופעת המטוסים — יש וימשך פחות מעשר דקות.

העקרון השלישי — שילוב מאמצי השריון והאוויר — הנו פשוט ונובע למעשה מן העקרון הקודם. מבלי לגרוע כלל מכוח המחץ של הטנק כשהוא לעצמו, הרי יחס הגומלין בין הטנקיסט לבין טייס הקרב-המפציץ ניתן להשוותו לזה שבין צייד וכלב. הטנק, בפעולת הצות, פועל כמו כלב-צייד שאומן היטב. הוא מגלה וחושף את הקרבן כך שהצייד יוכל לראותו ולפגוע בו.

הטנק ממלא תפקיד חשוב נוסף, בזמן הפעולה המשולבת, בשמשו כאמצעי-זחל לקו הקדמי ביותר של כוחותינו. הבעיה של זהו קרע-מדותינו הקדמי מן האוויר על מנת למנוע פעולה אווירית כנגד כוחו תינו אנו תשאר עומדת בעינה כל עוד ימשך השיר לוב קרקע-אוויר. כוחות משוריינים נוחים לגילוי וזהו מן האוויר, ומאחר שברוב המקרים הם מצויים בעמדות הקדומות הם משמשים אמצעי מעשי לזהו הקו הקדמי של האויב.

הקשר הנוח ביותר בין הטנקים לטייסי מטוסי הקרב הוא ע"י צירוף טייס מנוסה אל הטנק הקדומי, כשהוא מצויד במכשיר-אלחוט המתאים ל"קשר בלתי אמצעי עם המטוסים המסייעים. טייסים אלה מטלאים תפקיד כפול. נוסף לכיוון המטוסים אל היעדים הרי הם יכולים ליעץ למפקד הקרקע בקיום הקדומים באשר לאפשרויות הטקטיות של חיל האוויר, ולסייע להם בבחירת היעדים המתאימים. העקרון הרביעי — קיום שליטה באוויר — הנו הראשוני שבכולם. פרוש הדבר, יתרון כזה על חיל האוויר של האויב אשר יאפשר למטוסינו לקיים את המאמץ המשולב הקרקע-אווירי ללא הפרעות והתערבויות-יתר של האויב. שליטה זו מושגת ע"י קרבות

בעוד ההסתוריה של שיתוף פעולה בין חיל-האוויר טקטי לשריון הנה קצרה יחסית. הרי הפיתחם לצות-קרב רב-השפעה זורחה ביותר בשלביה המאוחרים של מלחמת העולם האחרונה, בעקבות התפתחויות טכניות וטקטיות. נוסף להתפתחויות בשטח המדע, אשר לא פסקו גם בימי השלום, הוסקו מספר עקרונות יסוד של שיתוף קרקע-אוויר, אשר אני מאמין שישארו נכונים, ותהינה ההתפתחויות הטכניות אשר תהינה, אפרט תחילה את עקרונות היסוד האלה ואח"כ ארחיב את הדיבור באלה מהם הנראים כפחות מובנים-מאליהם.

ראשית — יש צורך בשיוון בפיקוד בין חיל-האוויר-הטקטי והשריון.

שנית — הפיקוד על חיל-האוויר-הטקטי חייב להיות מרוכז.

שלישית — מאמציהם של כוחות-האוויר הטקטיים והשריון חייבים להיות משולבים אחד במשנהו על מנת להשיג השפעה של ממש.

רביעית — שליטה כללית באוויר, או לפחות שליטה מקומית בשטח הפעולה, הנה תנאי מוקדם להצלחה מלאה של צות האוויר והשריון. חמישית — יש לשקול את הצורך המידוי בסיוע אוויר טקטי, ויהיה רצוי כפי שיוזיה, לעומת הצורך, בזמן מסויים, להשתמש בכוח האוויר הטקטי לפעולות בטוח ארוך יותר, במגמת כבילת האויב וחסימת הדרכים בפניו.

לא אדון כלל בעקרון הראשון, אשר כיום הנו מקובל כבר על הכל, ואגש מיד לשני.

שיטת הפיקוד והניהול של חיל-האוויר הטקטי, ושל הפעולות המשולבות קרקע-אוויר, מכוונת במידוד כדי לחביא את המטוסים המסייעים למקום הדורש ובזמן הקצר ככל האפשר. כשש צורך בכך, ובמידת האפשר, משתדלים להחזיק בתמידות מטרסום מעל לאזור הפעולה, אשר ניתן לקראם למטרסום מסוימת בעזרת תוליות-הניהול-האווירי. באם אין נמצאים מטוסים מעל לשטח, הרי מגיש מפקד כוחות הקרקע הקדמיים בקשה לגיחת-אוויר. במצב זה מתבלט ביותר הצורך בניהול מרכזי בקשת מפקד-הקרקע מועברת באמצעות רשת הקשר ה"קרקע"

* לפי רשימתו של קולי גילברט ל. מירס, ברחוק-השריון האמריקאי, — חוברת יוליאנוס 1950.

באוויר או ע"י פגיעה במקורות יורה לוגיסטיים של האויב החיוניים להחזקת מטוסיו באוויר. על כל צד זה תהא הדרך לכך אשר תהיה, מן ההכרח שלטיס מטוס הקרב המפציץ תהא שליטה, במידה מתקבלת על הדעת, באוויר בטרם יוכל למלא בהצלחה את למסו בצות אוויר שריון.

כשאנו אומרים "למלא חלקו בהצלחה", הכוונה היא לכך שמטוס הקרב המפציץ יסייע לטנקיסט ב"פעולת הקרקע שלו ויגן עליו מן האוויר. אחד התנאים הראשונים להצלחת כוחות משוריינים הוא הכרחי לתמרן ולרכיז כוח בהתאם למצב הטקטי. דבר זה איראפשר לעשות תחת התקפות אויב בלתי פוסקות מן האוויר. הטנק, מבחינות רבות, משמש מטרה אידיאלית לחיל האוויר של היריב, ודוקא משום שיש הערכה רבה כל כך לכוחו ולעצמתו של הטנק הרי הוא נמצא בראש רשימת סדרה העדיפות של מטרות חיל האוויר הטקטי. אין לצאת לפעולת טנקים בטרם תובטח השליטה הכללית באוויר, או לפחות השליטה מעל לשדה הקרב. הפינוי הבריטי בדוני קורק הנו דוגמה טובה לעליונות מקומית באוויר. הבריטים הצליחו לרכז מעל לשטח מצומצם מספר כוח של מטוסים קרב אשר מנע ממטוסי האויב כל גישה לאזור, על אף עליונותו המספרית המוחלטת בדרך כלל.

העקרון החמישי שציננו — השיקול, האם לנצל את חיל האוויר הטקטי לסיוע הישיר או למאמצי שר תוך האויב והסימת דרכי הקישור שלו — הנו מגבלה חשובה לאפשרויות המכסימום, כביכול, בשתוף הפעולה, אשר כל איש שריון חייב להבינה.

במהלך הפעולות המשובכות של חיל האוויר הטקטי, פציני מודיעין של כוחות האוויר והקרקע עובדים זה בצד זה כדי להבטיח את מכסימום התיאום בצות הקרקע אוויר. בקשתו של מפקד הקרקע מניעות למרכז זה ויכולתו נבחנת לאור סדר הדתי פויות ומקומו של מייסות הקרב.

החיל הלוחם על פני הקרקע, בתוך הטנק או עם רובה ביד, מעונין — וטבעי הדבר — בראש וראשונה באויב המידי ביותר שמולו. במידה מסוימת אפשר לראותו כאופרטוניסט — הוא מנצל כל הזדמנות הנקרת לו בדרכו היום והוא מקוה שהמחר ידאג לעצמו. אין ספק שנוכחות בלתי פוסקת של מטוסי קרב מפציצים הגה שאיפתו של כל מפקד קרקע. אך בשיקול הטקטי יש להביא בחשבון לא רק את הצרכים המידיים.

פעולת השיתוף מן האוויר גובלת עם התפישת האיסטרטגית של שימוש בכוח האוויר. כשהחיל האוויר הטקטי יכול להגיע אל מאחורי קווי האויב, לתקוף ריכוזי אדם ורכב, מחסני דלק, רכבות ועורק קישור אחרים — בקיצור, להשיג נתוק אזור הקרב ולדלוף האויב, כך שישבר משר פעולתו ביום המחרת, ביום שלאחר מכן, או אפילו כעבור שבוע.

אין כוונתי לומר כי חיל האוויר הטקטי אינו צריך להיות מוכן לקריאה לסייע לטנקיסט. כוונתי רק לתעמיד זו מזל זו את שתי האפשרויות והתביעות, המנוגדות אמנם אחת לדעותה אך המכוונות, בסופו של דבר, לאותה מטרה.

מטוסים הנם נשק המשתלם רק בשעה שהם תוקפים מטרות משתלמות. ואין לה פשוט מספר מספיק של מטרות משתלמות בקירבה הבלתיאמצעית עד שהקצאת מטוסים לפי בקשת כל יחידת קרקע תהא דבר כדאי. כוחות האוויר צריכים להיות חפשיים לשוטט מעל פני כל השטח, כשהם הורפים כל התקפת אוויר של האויב וכשהם מתרכזים לפעולה כנגד מטרות קרקע, כפי שהמצב בכללותו מחייב. כל שיטה אחרת הנה בוזיז, ואין היא אלא מגבילה את גמישותו של המטוס, אשר הנה מתכונתיו החשובות ביותר.

מרכז העצבים של מטה הפעולות המשובכות של חיל האוויר הטקטי הוא מרכז הפיות, החשמש כמקום רכוז הידיעות של כל הגיחות של חיל האוויר הטקטי, השולח הנדול הנו מפת השטח, ואלו העמודים הלבנים הקטנים מסמנים את הסיימות.

בעולם שלאחר המלחמה

מדינה קטנה המבקשת משענת עצמית

גיכר של ההקצבה המיוחדת לציווד-מחדש של הכר הזה, הקצבה בת למעלה מ-96 מיליון ל"ש — אשר תחא מוצאת לפי קצב הייצור והרכישות, מטרתו של הצירוף, אשר נקטה שבדית, של חימוש רב עצמה — מזה, ושל שלילת כל בריתות והסכמים צבאיים — מזה, חנה — מהגדרתו של ראש המט" שלה, טנה ארלנדר, בספטמבר ש.ז. — למנוע מתר קר-שבכות כל סיבה לחשוש להתקפה משבדית או דרכה, ועם זאת לתת לו סיבה מספקת לחשוש כי פלישה לתוך שבדית תעלה לו ביוקר רב, דעתם של מסתכלים בריטיים חנה, כי מרחבי הגבעות, מכר סות היער של שבדית, "הדומים לאלה של פינלנד" (אכן, וזהו השנאה אשר אינה מדויקת כל צרכה — המער), יש בהם כדי להקל על הגנה ממושכת, אפ"ר לו ע"י כוחות הפחיתים מבחינה מספרית, לדעת חוגי ממשלת שבדית, חייב יהיה כל תוקף להביא ב" חשבון את התנחה כי גיסות שבדיים עוד יוסיפו להלחם בשטחים אלה, שנה לאחר ראשית ההתקפה על המדינה, מאחר שלא יצאה לפועל המחשבה השבדית בדבר "ברית-צפון" הגנתית של המדינות הסקנדינביות לבדן, מנסה עתה הגדולה במדינות סקנדינביות לבצר תוך בדירות את מעמדה ההגנתי, מעמד "ג'יטרליות מזוינת".

בדומה למדינות אחרות הגיעה גם שבדית ליד מסקנה כי הצבא זקוק להגברת יעילותו ע"י תוספת הכשרה לחלק מאנשי-הרזרבה, ואכן, 17,500 איש מאלה ייקראו, בסוף החורף ובאביב של 1951, לתקופות קצרות של שירות נוסף, כ-12,500 מספ"ר ד"כיות, מחיל-הצבא ומיחידות הארטילריה-החופיות (שהיא חטיבה בפני עצמה) ידרשו לשירות נוסף של חודש אחד — לשם חיזוק השלד של כוחות-הרזרבה, שעה שוקראו לשירות עקב גיוס כללי, 500 אנשי-צ"י, בעלי הכשרה ציית יקבלו עתה אימון נוסף בן שלושה חדשים בספינות בעלות חימוש מיוחד, ויש רגלים לסברה כי הכנה כאן יכולה להיות במיוחד לספינות אנטי-צולל-

הצענין והאופייני ביותר שבתכונתה ההגנתית של שבדית הוא מגמתה לשאוב את עיקר יכולתה לעמוד-המשנן מתוכה היא, ואמנם, מדינה זו, הנמנית בימינו על המדינות הקטנות מבחינת גודל אוכלוסיתה (הגם באשר לשטח — וכן באשר לכ"ר שר הייצור בכמה תעשיות מכריעות — יכירנה מקומה בין המדינות ה"בינוניות" של הקופתנו) השיגה הישגים מיוחדים במינם הן בכ"ר צור כלכלתה, העצמאות במידה לא-קטנה, והן בכ"ר גון כוחות-לוחמים היונקים את עיקר יניקתם בח"ר מוש ובאספקה ממקורות מדינתם הם, אכן, שבדית חנה מאושרת בכך כי הגלם ויכולת-הייצור שברשו"ר תה, בהשתלבם יחד, מהווים רקע מציאותי למדי לק"ר ההתבודדות המדיני אשר נקטה לעצמה בכמה שט" חים עדינים של פוליטיקה בין-לאומית.

עד כמה חורגות אפשרויותיה אלו של שבדית ממסגרת-המשיגים המקובלת לגבי מדינות מגודל כזה אפשר לראות משני ציונים מאלפים בעתונות בת-סמך בעולם: הצי השבדי נחשב עתה לבעל כוחות-ניי-הים (להבדיל מכוחות תת-מי-מיים) החוקים והחדשים אולי שבים הבלטי, ולדעת מסתכלים יודע-ידבר, מתחרה ח"ל-האוויר של שבדית כוח של צרפת, במיוחד-התחרות על המקום הרביעי בין חילות-האוויר בעולם, יכולי תה העצמית של שבדית בבגין אניות ובטיפוח ט"ר פוסי מטוסים וייצורם — היא שעמדה לה להגיע ליד אלה.

הישגים כאלה כמובן שאינם עולים בזול, ועתה נאלצה שבדית, בדומה למדינות הסקנדינביות האחרות, להתגדל את סעיף הוצאות ההגנה שבתקציבה, הגם שבמקרה של שבדית אחוז ההגדלה הנו גמוך יותר — כיון שכבר קודם לכן נהגה שבדית להקדיש לכך סכומים גדולים הרבה יותר מאשר מדינות-הצפון האחרות, נוסף על תקציב-ההגנה השנתי הת"ר קיו, בן למעלה מ-1,000 מיליון קרונר (כ-70 מיליון לירות שטרלינג), ישתמשו בודאי השנה גם בחלק

תיות, בעלות ציוד חדש, ולאניות אנטי-מסוריות. על צעדים אלה הוחלט על יסוד ההמלצות שבאו מתצביא הכללי של הכוחות המזוינים, ומת"מועצות המכונות את ענפי ההגנה העיקריים, בדבר עם זאת נדרש סכום נוסף (69 אלף לירות שטרלינג) לצרכי משטרת בטחון, למניעת הסכנות של חבלה וריגול.

באשר לפרצות וחסרונות בחימוש ובציוד, הרי רשימתם בשבדיה הנה אופינית למדי גם לגבי המצב בארצות אחרות רבות, אלה מונחים, בראש וראשונה, בשטחים הבאים: כלים אנטי-טנקיים, תח"ם אנטי-מטוסים, הראדאר, מקלטים בפני התקפות-אוויר, וכן כמה חמרים בעלי ערך צבאי חיוני אשר אין ביטולתם של שבדיה ליצרם בעצמה, אכן, הדבר האופיני ברשימה הנ"ל הוא, שאפילו מדינה כשבדיה, בעלת תותחים א.מ. משובחים ביותר משלה, ובעלת יכולת ייצור ניכרת (ובמידה מסוימת חל הדבר גם על הארטילריה האנטי-טנקית) נמצאת עתה מתאננת על מחסור בשטח זה, וזאת לזכור, כי שבדיה היתה בין המעצמות ביותר שבין המדינות אשר מחוץ לשלושת האדירים (ארה"ב, ברית-המועצות ובריטניה) אשר העזו לפתח מטוסי-מפלס משלהן, והצליחו. אמנם, הודעה רשמית שבדיה מבטיחה כי כל החסר בשטחים הנ"ל, יושג במהרה, אך עם זאת, מתוך דאגה להבטחת אפשרויות הייצור העצמי בעתיד — עומדת, המחלקה להגנה כלכלית לריכוש מקורות זרים מלאי ניכר של חמרים וציוד מלחמה, (כך נרכשו בזמן האחרון 60 מטוסי-קרב ליליים, "מוסקיט", מבריטניה).

..

סוגיות של אחד מענפי הזיון הכבד שופכת אור אופיני על המצב החדש, בו רבות מהמדינות המצרות ציוד-מלחמה גם ליצוא התחילו מרחיבות את היסודות הן, בצד נסיונותיה העצמאיים-לגמרי בייצור מטוסים קבוצה שבדיה גם סידור אשר לפיו היא בונה, לפי הרשאה מסחרית, סגנונים בשביל מטוסים מסוג, "מפייר" הבריטיים שאת גופייהם מייצרים בבריטניה ומוכרים, לשבדיה, (כידוע סופקו מטוסי, "מפייר" ע"י בריטניה ישירות לנור-בניה ולדניה). אכן, מבנה המטוסים שנועדו לשבדיה שונה במשהו, לעומת ה-"מפיריים" הבריטיים, אולם עתה נודע על הודעה בריטית, כי יתכן ובעתיד הקרוב יתה צורך להפנות את כל מנגנון-הייצור הבונה את גופי-המטוסים הנ"ל לסיפוק צרכיה של בריטניה עצמה.

בקשר לנ"ל יש לציין כי טיפוסי מטוסי המפלס מן הסוגים, "מפייר" ו-"מטאור" סופקו ע"י בריטניה לכמה ארצות, או שניתנה הרשאה ליצרם בהן (הורלנד, בלגיה, צרפת); ובכמה מקרים אף שונו במקצת הטיפוסים כדי לסגלם לתנאים המקומיים, ב-"מפיריים" הצרפתיים יונתהו ברגים ופסים במידות מסוריות, כן יוחלפו המנועים (עתה — "גובלין", דהי-הבילנד) במנועים בריטיים אחרים ("גנה", של רולס-רויס). מצינים, כי לא רק אספקת מטוסי קרב מפלטיים לארצות אחרות הגבילה את האפשרות לסיפוק צרכיה של בריטניה גופא, אלא אף עצם הרכבתם בארצות אחרות; כי בשלבים הראשונים של מפעלי-ייצור והרכבה כאלה היה הכרח להביא חלק מהחמרים, ולעתים אף חלקי-מטוס, מבריטניה, בפועל, גם בחיל-האוויר הבריטי אין אחר דות בטיפוסים של, "מפייר" ו-"מטאור" ואחרים מהסוגדרונים של, "חיל-העזר האווירי" (יחידות-מתנדבים רורבות), מאלה שניתנו להם עתה מטוסי-מפלס, קיבלו מטוסים לארדוקא מהסוגים המאוחרים יותר, ומכאן המגמה להעמיד את צרכי בריטניה עצמה בראש.

לחיסון הארץ לעמידת-החירום

ועוד ציון רביענין מתכונת-ההגנה השבדית, לנר כח התפתחותם של גורמיותיו החדשים, כגון נשק אטומי, וכדומה, מתכונים בשבדיה להוצאת 650 מיליון קרונר במשך עשר השנים הבאות לבניית מקלטים, מחציתו של הסכום תוצא למקלטים כאלה הע"שויים לשמש, ביטוח שלום, כמוסבי-מכונות, מחסרי גים וסדנאות, ובין השאר נקבע כי ייבנו מקלטים גדולים מתחת למסודות הצבור, ומקומות רכוש הקהל, שבערים, נטל ההוצאות יחולק בין המדינה, העירונית והמועצות המקומיות ובעלי הבנינים.

גם שבדיה, כמדינות הסקנדינביות האחרות, הקציבה סכומים גדולים לקניית מלאי חמרים ומזונות להתסנה (על גילויים דומים בבריטניה — ראה ב-"מערכות", חוב' ס"ד) אולם, שלא כנורבגיה, למשל, הדלה יחסית במקורות מונן משלה, אשר מקדישה את עיקר ההקצבות האלו לצבירת מלאי מזונות, יכולה שבדיה, בעלת כלכלה חקלאית הרבה יותר מאוונת, להפנות את רוב השקעותיה בצורת, "ביטוח" זו למקרה של מצבי-חירום בהחסנת-גלם, מהסוגים החסרים לה, לייצור תעשייתי וצבאי-חירשתי בשעת דחק.

לתפקידים של כוחות רזרבה בהרחבת צבא בלגיה

אימונים נוספת, ממושכת למדי — בת ארבעה חודשים — לשם יצירת רמת הכשרה משותפת מינימלית לצבא בלגיה במקרה גיוסו הכללי. הייגה תקופה של שנה כמעט באורכה לכל אימון היסוד של החייל השירותי השביעי (הוא שות (בודאי) — לא במקרה) לתקופת השירות הנוספת הנדרשת עתה משנתן 1949. הציבור הבלגי הופתע לאיבטעם על ידי צעד זה, שגממקים אותו בכך, שבלי "ישיור" כוח של ההכשרה והכשר אשר לחמן אנשי הצבא הרורביטטים, ודוקא ברמה קצת יותר גבוהה מזו שהייתה בעבר, אין ממש בתחלשות על הקמת מספר דיביזיות מוכשרות למלחמה, אשר היא עתה דאגתה העיקרית של ההנהגה הצבא הבלגית.

ב־1948 נטלה על עצמה בלגיה להקים, תוך 5 עד 6 שנים, שלוש דיביזיות (דיביזיות רגלים — אך עתה ישנה כונה גם לדיביזיות שריון), בריגדה של גייסות מוטסים, גייסות מסייעים מספקים וכוחות להגנה מקומית ואזורית. מאז הורחבו התכניות לאיבטעם, אולם מספר המתגייסים דוקא פחת: מ־55,700 ב־1947, ל־32,680 ב־1949 (כנראה בשל תהליכי פחיתת הילודה בסוף שנות העשרים של המאה — מצד אחד, והפגיעה הקשה שנפגעה בריאותם של בני 16–12 בשנות המלחמה — מאידך גיסא). ודבר זה, הוא כשלעצמו, הצריך הארכה רבה יותר של תקופת השירות מאשר בצרפת או בבריטניה, למשל (תוספת 6 חודשים בלבד), ועל כן הוחלט גם לחיל 6,000 מתנדבים לשירות כחיילי מקצוע, ואלו הרחבת הרזרבה, ותגבורת הכשרתו, נועדו להבטיח את האפשרות לכונן מספר הולם של דיביזיות לרשות במצבי הגיוס הכללי עם בוא שעת החירום.

קשרימה לביסוס והרחבה אלה של הכוחות הבנויים על השירות ברזרבה יש בודאי גם להתחלשות על חוץ כוחות הגנת הפנים, בבלגיה התקיימו כבר גם עד כה בטליוניסספר ואלו הג'נדר מריה שבינתיים טופחה גם כגייס לוחם מובחר, עתה תוקמנה יחידות נוספות להגנת הפנים מקומית ואזורית אשר בין תפקידיהן העיקריים תהיה המלחמה בנחיתות מהאוויר. דהיינו, שיהיה בהן דמיון למה לכוחות הקיימים במדינות הסקנדרביה, למשל, במסגרת "משמר הארץ" או "משמר הבית".

ברומה לכמה מדינות מערב אירופיות אחרות החליטה גם בלגיה (בראשית ספטמבר 1950) על הארכת תקופת שירות החובה בארצה. פירושם של ההארכה כאן הוא הספלה: משנה לשתיים. על אף הדמיון של בעיית היסוד אשר הביאה לידי החלטות אלו הן בבלגיה והן במדינות אחרות, — הלא הוא ההכרח בהגדלת עצמת הצבא, ובראש וראשונה ברובי היחידות הלוחמות בפועל אשר בתוכו — הרי כמה מהאמצעים לכיצוע תמורה זו אשר נקטה בהם בלגיה הנם מיוחדים למדינה זו, ונדאי שהם משקפים במשהו את התנאים בהם נתרנה מדינה לאגודת בעלת גבול יבשתי ניכר אך "עומק" טריטוריאלי מצומצם.

החוק החדש יחול בשלמותו על שנתון 1950, החייב התחלשות בסתיו ש.ז. אולם אנשי השנתון של 1949, אשר היו צפויים לשחרור ב־1.10.50, נתחייבו בהארכת שירותם בארבעה חדשים. דבר זה מכונן, ללא ספק, לשתי תכליות: השלמה חלקית לפחות, של האימון הניתן לגייסות אלה, למען קרבו אל רמת האימון הצפויה לשנתון החדש, ובו בזמן — הבטחה מסוימת למעמד המגן של המדינה למשך אותה תקופת זמן קריטית, כאשר הסירוגים של השנה תון החדש עורם עומדים בשלב אימונם הראשונים, ויחידותיהם טרם הוכשרו לעמידה כלשהי בפני התקפה פתאומית כי תבוא — ואכן, זוהי אחת הסכנות הגדולות שבכל ארגון צבאי המתבסס על התחלפות של "משמרות", מבלי שתקופות השירות תתחפינה אהדדי, לפחות למשך אותם ארבעת החודשים, כפי שיונהג עתה, (על כל פנים — השנה), בבלגיה.

ועוד תקנה שיש בה ענין: ההארכה של תקופת השירות תתבטא למעשה (החל משנת 1951) בקדמת גיל ההתחליות: בני 19 שנה תחת בני 20 — כנראה, כדי להמנע מהפרעות גדולות מדי בחייה המשקיים של הארץ ובכניסתם של צעירים, עם השתחררם משירות הצבא, למקצועות העבודה השונים, או בהשלמת לימודיהם.

אכן, החידוש העיקרי (והמפתיע במקצת) שב מערכת האמצעים להגברת הצבא בהם נוקטת בלגיה בא בהפעלת כוחות הרזרבה. כל השנתונים שברזרבה החל כוח של שנת 1945, יקראו לתקופת

רמון אנטי־טנקי צרפתי חדש

ב ה: יש בכך משום יתרון מכריע לעומת כל־יזון מסוג „בווקה“ ודומית, במידה שהפעלתם אפשרית רק מתוך מצבי עמידה או כריעה. מיתרון טכני זה גובע, כמובן, יתרונן הסקטי הגדול של אמצעי אנטי־טנקי חדש זה: הפחתת הסיכון שבהפעלתו מטנחים קצרים, ותקושי המיוחד לגבי אנשי צוות־הטנק לגלות את נקודות הסכנה המאיימות עליהם.

בטנח ממוצע של 100 עד 125 מטר (העולה על השימושי של „בווקה“ מהסוגים הישנים — להבדיל מה „בווקה רבתי“ החדשה שהופיעה השנה) עשוי הרימון החדש בן הקוטר של 60 מ"מ להבקיע שריון בעובי של 200 עד 220 מ"מ בזווית פגיעה תקינה, ואפילו בזווית פגיעה של 60 מעלות עודו מבקיע שריון בן 60 מ"מ.

הרימון בן 53 המ"מ אשר הנו, כמובן, קל יותר, אך עם זאת מהירותו ההתחלית הגה רבה יותר — מבקיע שריון בן 180 מ"מ בזווית פגיעה תקינה. רי"מ של שריון — בזווית פגיעה בת 60 מעלות, היינו, במקרה זה אין כושר חידרתו נופל כלל מזה של חברו הבכד ממנו. פירושו של דבר, כי שני הרימונים גם יחד אינם עלולים כלל לגלוש או להר" תיע אפילו בפגעם בצריחי־טנקים בעלי המבנה המשופע היעיל ביותר ל־ סיבול הקליעים הפוגעים בהם, כן מובטחת חדירתם דרך הדפנות הצדדיים הא" נכיים של רכבי־שריון. עצם החידרה אינה מושגת ב" אותה דרך כאשר בקליעים רגילים, כי אם ע"י טין תהליך של התפרקות מולאקולארית. המתכת של השריון עצמה — היא־היא, המטילה פניה, ב" קודת הפגיעה, אלומה של רסיסים (שהגיעו לנקודת ההיתוך), והטנק לא זו בלבד שהובקע, אלא הוא אף הוצת.

על תכונות אלו של רימוני־רובה האנטי־טנקיים החדשים יש להוסיף כי משקל הרימון, (אף של הכ" בד שבשניהם) אינו עולה על 300 גרם, ניתן ליצרם במהירות רבה (מדברים על 200.000 לחדש), ומחירם אינו מגיע אף ל־5.000 פרנקים לרימון (כ־5 לירות שטרלינג). המסקנה מכל אלה הנה, כדברי המעריכים, כי כעבור זמן לא־רוב ניתן

בסוף ספטמבר 1950 החלו מתפרסמים בעתונות הראשיים של צרפת גילויים ראשונים על סדרת כל־יזון מלחמה שטופחו במערכות־הייצור של התעשייה הצבאית הצרפתית במשך השנים האחרונות, בראש הידיעות האלו על כל־יזון־המלחמה החדשים מובלט הכלי האנטי־טנקי הצרפתי המקורי, אשר פדרשניה הצבאיים של צרפת רואים אותו כטוב ב" בניסוג, (היינו, הכלים הא"ט, הקלים) מאלה המצויים כיום בעולם כולו, ואכן, מדונה כצרפת — כרובן המכריע של מדינות העולם — שעה שהיא באה לפתח את הניתן לפיתוח במקורות יכולתה ה" חרושתית היא, הריהי חרדה, בראש וראשונה, לט" פתוח של כושר עצירת פלישה משוריינת, ולצרפת סיבות גיאוגרפיות, אוכלוסיות וטכניות לדאוג לכך דאגה מיוחדת ודרוכה. היא היתה, ועדיין הנה, זקוקה לכל־יזון־מלחמה אשר יהיה בהם כדי לאון משהו את א־השויון המדכדך שבין רכבי־הברזל פ" לט"האש לבין גדודי הרגלים, יצורי בשר ודם, והיא צריכה — שוב, בדומה מאוד לרוב המדינות והעמים שבעולם — לכלים אשר לא יעלו ביוקר רב מדי, מתוך מגמה לכך טופח הכלי ה„בווקה“ הצרפתי רב־ההצלחה — מזה, ורימוני־רובה הא"ט. — מזה, ותנה, לאחר שורה ארוכה וממושכת של ניסויים ושל מפגנים מוקדמים (בין השאר — זה אשר כבר צוין ב„מערכות“ — ראה הרשימה בח" סיד, עמ' 100) נערכה סוף־סוף, בסמוך לעיר בורג', ההצגה הגלויה והפומבית הראשונה של שני רימוני־רגלים אנטי־טנקיים אשר — לדברי כתבו של עתון פריסאי גדול, לאחר שהופגנו הפעלתם ותכליתיות־פעולתם, אשר היתה, „מחץ לכל יחס לממדיהם“ — גרמו להתרש" מות עמוקה.

הרימונים האנטי־טנקיים החדשים האלה הנם: האחד בעל קוטר של 60 מ"מ, והשני — של 53 מ"מ, הם ניתנים להפעלה ע"י כל־יזון־רגלים התק"י נ"ס, היינו, באמצעות רובה או באמצעות קרבין — שעל־קצה הלוע שלו מרכיבים מדוכה, ועירח־ממדים למדי (שייצורה התעשיתי הנו קל ביותר). הנעת ה" רימון נגרמת ע"י הגוים המופקים מירית תחמיש מיוחד, בעל קליע־עץ, הקלע יכור לבצע את היריה מכל מצב־יריה שהוא — כולל מצב שכי"

יהיה להעניק לכל רגלי צרפתי מספר דימונים כאלה המקנים לו את היכולת — בהיותו שכוב על בטנו, מוסות, במרחק לא־מבוטל — להבקיע אף את הכבדים ביותר שבטנקים הידועים כיום, אשר עד כה הוא היה חסר זין ותושיה לעומתם.

נקל לשער, עד כמה יכבד תפקידם (ואף עצם קיומם) של טנקים בשדה־הקרב כשכל רגלי יהיה לגביהם בחזקת אויב. בלתי־נראה, עצום־מספר, קטלני, אשר עצמת־הפגיעה שלו עולה על כושר המגן של הטנק עצמו, וכן נקל לשער מה תמורה עשויה לחול בתוקפו הנפשי של רגלי אשר יוכה להיות חמוש בזון כזה. — כדברי עתוני צרפת.

התמרונים המשולבים התורכיים

מעבר ים־השיש, לאחר שהכוח התוקף, במקרה זה, הספיק כבר לפלס לעצמו דרך במיצר־הדרדנלים הא־רודי, אלא שזהו גם גשר־התקרקע היחיד ה־מחבר את איסטמבול המערבית (ואתה — גם את עיר קר משענתה של תורכיה האירופאית בכללה), עם ה־גוף הראשי של המדינה — עם מנדוט־אגנוליה, וכל הרוצה לסיים „חיש־מהר“ את האופרציה להשתלטות על מחוז־ת־רקיה שבאירופה, ועל איזור המיצרים עצמו, לא ימצא לו, בודאי, דרך הולמת ומהירה יור־תר מאשר הקמת „מחסום־דרך“ בצור משלו לרחבו של הצי־אי מוארך זה, אשר בגדת־הדרום שלו, ה־מופנית אל ים־השיש, מתפתל גם עורק מסילת־הברזל של הראשי של תורכיה הגרסה שנקצו בה בתמרון זה, שהקיף למעלה מ־50 אלף איש וגיור חדיש לרוב, היתה זו של התקפה מעבר הים־השחור.

יצוין, כי פירוש הדבר כי התמרון הפעיל לפחות כשש־שית הכוחות־המוזונים התורכיים (לאחר שצבא תורכיה, שמנה ב־1945 — כמעט 700 אלף איש, הלך והקטן בזמן האחרון, בד בבד עם שכלולו באשר לטכניקה וציוד — והוא הועמד בזמן האחרון על כ־300 אלף איש בקירוב), אכן, זהו אחוז־הפעלה בתמרון הנחשב לנכבד, והוא מעיד על החשיבות שיוחסה לאותו תמרון.

אין להניח כי תוצאות התימרונים, אשר בחלקם נוכח נשיא המדינה עצמו, גלאל באיאק, ואשר אח־רי מהלכם עקבו אנשי המשלוח־הצבאות האמריק־אית והבריטית, ונספחיהן של כמה מדינות מאלה ה־נחשבות ידידותיות לתורכיה, תתפרסמנה בפירוט יוכרה, בודאי, כי הגד התוקף נתקף, אך פרטי הלכה שאין בהם לעתים משום סנסציה, אך הה־ם העיקר בצד המקצועי של תימרון מעין זה, יועברו כמובן ל־ניתוח מפורט ולהסקת מסקנות־עשה בתוך הקטע של הכוחות־המוזונים המשתתפים.

במרכזם של התימרונים המשולבים של כוחות ה־יבשה, הים והאוויר התורכיים, אשר נערכו באמצע ס־טמבר 1950, עמד נושא אשר מבחינה אוביקטיבית חשיבותו ודאי שהנה מרובה לגבי תורכיה, שמרבית גבולותיה הנם, בעצם, גבולות ימיים: — הדי־פת כוח תוקף זר (ה„כחולים“), שניסה לבצע עליה בחופי תורכיה, עיי כוח מגן כשולב (ה„אדומים“), אכן, מאז נדחקה תורכיה אל תוך תחומיה הא־ג־טו־ליים, בתוספת „ראש־גשר“ אירופאי קטן, הריה אמונה על מסורת מלחמות בחזית יבש־תית, ונס־יונה היחיד בענין עליה תוקפנית בחופיה בתנופה רבתי היה נסיון ג־א־לי־פולי, ב־1915, אך התפת־חות הטכניקה של המלחמה ה־א־מפ־בית בימי מלח־מת־העולם השניה העמידה אפשרויות מעין אלו, ל־לא ספק, על הפרק בכל מלחמה שתתחולל בין מדי־נות שוכנות־חופים, באם רק יהיה לפחות לאחד מה־צדדים כוח ימי (וכמובן — אווירי) לא־מבוטל.

לא רק נקיסת הנ־ז־א אלא גם בחירת הסבי־בה לעריכת התמרון הלמה את מציאות דאגתיו ה־אופרטיביות וה„תכנוניות“ של המטה התורכי, זירת התמרון היה חצי־האי של איזמיר, המשתרע בין ים־השיש לים השחור, והמהווה את אחד מאגפיו החזירניים של מיצר ה־ב־וס־פור (ממש כשם שחצי־האי ג־א־לי־פולי, בשעתו, היה את האגף המחפה — או ה־חושף — החיוני של מיצר ה־דר־ד־נליים), ההתנה על הצי־אי זה בפני נסיונות־החדירה אויבים מהים תהווה תמיד, בכל שעה שתאיים סכנה על האיזור ה־חיוני של מיצרי־הים (בוספור — ים־השיש — הדר־ד־נליים), את ראשית דאגתה של המפקדה התורכית, כי לא זו בלבד שזהו האגף הימני של מיצר־הבוספור בכל מקרה של התקפה הבאה מצפון, מהים השחור (או אנפ־הש־מ־א־לי במקרה — אשר אמנם קשה יותר להעלותו על הדעת — של התקפה מדרום.

צבא תורכיה במסדר

105 מ"מ). אלא נראה שהכלים הנגרמטוסיים הקלים
הנם מסוג "בופורט" הבריטי; אכן, טיפוס תותחים
זה מוצר בכמויות ניכרות גם באמריקה.

חיל האוויר התורכי מהווה חלק בלתי נפרד של
צבא תורכיה, אך נראה כי הוא הנו החוליה הרופפת
ביותר של כוחות המגן שלה. המטוסים השונים הם
מסוג צבאי בריטי ואמריקאי, והם כוללים מטוסי קרב
וטורי מטוסים. תנדרבולט ("חיות") האמריקאי
ו"ספיטפייר" הבריטי, מפציצים מטוסים, "מוסקיטו"
ו"אונדר" מטוסי תובלה, דקוטה מתוצרת ארה"ב.
חיל האוויר מאורגן בשלוש "דיביזיות", וכסמ"כ הנו
מונה כ-35 טייסות של הקראשון.

ארצות הברית מקיימת משלחת צבאית גדולה
באנקרה, אשר עיקר תפקידה בהדרכת השלוחות
השונות של הצבא, חיל האוויר והצי, במשך שלוש

התרשמותה ממעברו הנוכחי של הצבא התורכי.
ניתן לקלוט מקבוצת התצלומים שצולמו במסדר
צבאי שנתיים סמוך לאנקרה לפני כחצי שנה.
כפי שניתן לראות מן התצלומים לובש החיל
התורכי מדייקרב בסגנון תברטי וחובש את הקסדה
הבריטית השטוחה, אולם, עיקר ציודו וחייו
מו"סו מקורם בארצות הברית של אמריקה —
אעפ"י שחלק מרכבי הקרב של הצבא התורכי נתקבל
מדי הבריטים. בגלל אופיית התרבי והסלעי של
המדינה, מקובלת הרעה כי אין בה מקום רב לשימוש
בטנקים מהסוג הכבד ביותר — ואולי חסרות גם
ואפשרויות להצטיידות בכאלה, על כל פנים, רוב
רובו של השריון מורכב מטנקים קלים וממשחיתים
שריון, בעלי תותח בן 90 מ"מ. לפי השמועות מור
כבים כ-75 אחוזים מן הארסילריה התורכית, מתות
חיים אמריקאים (כראש וראשונה — התוביצר בן

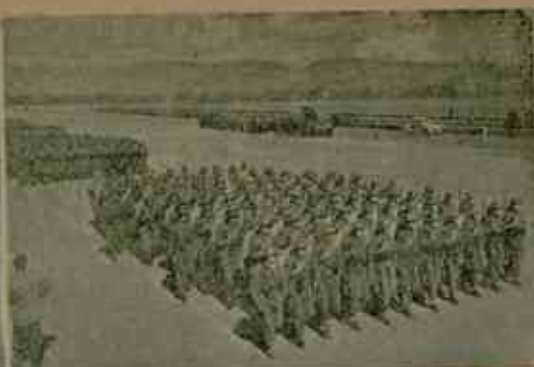

מראה כללי של יחידות תורכיות מחוגצות במסדר

1977: סוכות קייט, על הסגן שהיה בשימוש בשלחי מלחמה, משקל המגז — 20 טון, חצינו חזרה בקיץ 77.

חיל הפרשים בהתכוננות למלחמה

חיל רגלים במצוד המדים וכוכביהם
לפי דוגמא ברישית באימוני הצבא, טיפוסו היה
גרמני, גבוה עתה ההשקפה האמריקאית.

לפי ההערכה ניתן לגייס בתורכיה בסתיו כ-2
מיליון אנשים, אך עצמת המלחמה הפעילה של הצבא
התורכי הקיים מונה כנראה, כ-500,000 איש.

השנים האחרונות נשלחו קצינים תורכיים רבים לל-
מוד את שיטות ההדרכה האמריקאיות בארצות הברית
ובשטח הכיבוש הגרמני, ומאז קיום הקשלחה הצבאית
באנקרה אוּמנו בפיקוח אמריקאי למעלה מ-14,000
איש, עשרה אחוזים ממספר זה היו קצינים.
הקופת השירות-הצבאי בתורכיה היא שלוש
שנים, גברים נקראים לגיוס בגיל 20, והם משמשים
כמחז'מילואים לצבא — על שלבי תגיל השונים —
במשך עוד עשרים ושש שנים.

אנשי חיל הרגלים לאחר המסע, ניתן לתבטין היטב
בציודם ובחוששם של האנשים

ארמילריה אנטי-תסתיו קלה תמוכנת של הצבא
התורכי, צוחי התותחים ליד ווחחי הבוסורים

מערכת "מערכות" מעונינת לשמוע את חוות דעתם של אנשי כוחות הים בדבר חגמתו הרצויה של מדור חדש זה. ותודה על כל הערה והצעה שיגיעו בענין זה.

בעיות הגנה של ציים מול פצצת-אטום

עם זאת, הרי הזמן הנדרש לכך — פירושו, זמן של "אירקיום" הספינות האלו כיתודות לוחמות, בנוסף על הקדשת כוחות ניכרים לטיפול בהן, ואין ידיעות מדויקות, מה היתה — למשל — מידת היפגעותן (פי) בחינת הרדיר-אקטיביות) של אותן ארבע מ-ספינות ביקיני (מהן — שתי צוללות ושתי ספינות-עליה בחופים) אשר טוהרו עד כדי שימוש בפועל בשירות הצי, אכן, רק מדינה סיכלה ל"מחוק" במחירי אחת עשרות רבות של אניות מכל הסוגים, עד לאניות מערכה ועד בכלל, יש בידה לבחור לעצמה ברורות, למפרע, מה תהיה עצמת פגיעתו של גשק אטומי ב"כוחות-צי אשר יהודותיהם הן כה שונות בממדיון ובתכונותיהן.

עם זאת, הרי גם הצי הבריטי, על אף אמצעיו הצנועים יותר, לא ויתר כליל על נסיונות מחיטים כאלה. במשך שבועות על שבועות, בשנת 1949, הורעשו חלקים בגופה ובמבנה העילי של הסירות "ארתור" ע"י קרני גמה, מ-סרגמה" אטומית ש"הוצבה על מצוף בסמוך, המקומות ה"מורעשים" נבדקו אח"כ בדיקה מעולה ורבת-צדדים, משנשתים סלב הניסויים, טוהרה "ארתור" היא עומדת עתה להמכר לגרמניה.

מערכת הנסיונות האמריקאיים והבריטיים, מאז ביקיני, מסתמנות גם כמה מסקנות מעשיות, ותר י אחדות מהן:

1. האניות חייבות להיות כמה שאפשר, "זרפיות" (Streamlined) בכדי להסיע מנוות וכליטות אחרות במבנן החיצוני, העוללות לשמש מאחו למים (מאזור ההתפוצצות), או לפירוים הרדיר-אקטיביים.
2. שטחי-המגורים, או החלקות על הסיפונים הרעיונים שבהן הכרחי שיפעלו ויעבדו אנשים, חייבים להיות סגורים, ככל שניתן הדבר, ובאותו אורח

ארבע שנים ומעלה עברו מאז שתי ההתפוצצות יות האטומיות האדירות באטול של ביקיני — ה"אחת מעל פני המים, והשניה מתחתם — אשר פגעו ב"ציר-הניסויים", בן 90 הספינה, שעגן באותו אטול, ואם כי רוב תוצאותיו של אותו ניסוי עודן בשמרות בסוד כמוס (וכן — כל אשר העלה מאז המחקר, המתנהל כל הזמן, בענין הערכת השפ"ע"ת הפצצה על אניות ועל צנתותיהן), מתחילות עתה, בכל זאת, להסתמן, דרך ציגורות שונים של בירור ופירסום, כמה וכמה מסקנות-משוערות, אין ספק כי יהיה במסקנות אלו כדי להשפיע השפעה מכרעת על הטקטיקה-הציית של העתיד, אשר תשתנה מהקצה אל הקצה (ואתה, בדרך הטבע, תשתנה בר-דאי-משהו גם האיסטרטגיה הציית). מתברר והר"ל, כי אין כמעט אפשרות להפריז בהערכת כוחו ההרסני של הגשק האטומי בים. לעומת זאת, נראה כי במסיבות מסוימות יתכן לעשות דבר-מה כדי לרכך את השפעותיו, אלא שדבר אחרון זה תלוי הרבה בתוספת-ידיעה (ההולכת ונצברת, קמעה-קמעה, בהתמדה), וכן בצירוד משוכלל, רב-דיוק, ולעיתים — יקר מאוד.

ראשית-הכמה, המתבררת והולכת בענין התפוצציות אטומיות-ימיות, היא כי ההתפוצצות שמתחת לפני הים היא שגרמה ליותר מאשר תשעים ותשעה אחוזים מהרדיר-אקטיביות שנוצרה בספינות והנפגעות שבביקיני. הרי שענין ההתקפה על ציים פרוכנים פחות או יותר (ביחוד, כמובן, במדיים רב-חניות) לא יהיה מהדברים הקשים ביותר לביצוע מצד מבחינה טכנית.

לעומת זאת, אחת המסקנות האחרות הנה, כי ית"ן לטהר ספינות אשר הפכו רדיר-אקטיביות עקב התפוצצות כזו, זוהי עובדה חשובה, כי עד כה סברו רבים כי טיהור מעין זה לא יהיה ניתן כלל לביצוע.

יש לתת הבטחת־מגן למכשירים שצריכים להמצא בחצר.

3. יש לצמצם ככל האפשר את ממדי המבנים העיליים. נמצא, כי החלקים הנבונים שבאניה על־לים להאחזו בתוכם ויהיו רדיראקטיבי.

4. חמרים מרובי פורז — כגון: בדי־מפרש, ברונט, חבלים, כיסויי־עץ ודקט — ובעצם, כל דבר העשוי לספוג מים — אסור כי ימצאו על הסיפון ובחצר.

5. נראים הדברים כי ספינות הבנויות ב־שלמות מתכת הן אשר תיתנה את מכסימם ההבטחה בפני פצצת־האטום. מבחינה זאת יש ענין בדבר, כי בדרך כלל ספינות־מלחמה הנבנות והולכות עתה או אלו שמתקנים אותן לסוגי־תפקידים חדשים, מכילות מתכת בשיעור מרובה הרבה יותר מבעבר. ולמשל, "ספינות־האבטיפוס" הבריטיות החדשות — הפריגטות האנטי־צוללתיות — מכילות כמות רבה של אלומיניום, וזאת המתכת קלת־המשקל.

6. ועוד דבר. מאז ביקני הוכח, כי הפריירים ה־

רדיראקטיביים אשר הוטלו במים אינם חדרים ל־תוך גוף האניה כי אם "נדבקים" אליו. על כן יש להשתמש, בשביל פני־האניה העליונים, בצבעים כאלה אשר בהתיבשם מהווים "ציפוי קשה וחלק ל־חלוטין — כי ידוע עתה שצבעים אלה עומדים בפני ה"זיהום" ביתר הצלחה מכל סוגי הצבעים האחרים.

7. מהאניות שנפגעו יש להסיר את הצבע, ע"י שפשוף או באמצעים כימיים. משקוֹן הספינות, יש לצבוע מחדש. נמצא כי בתור תרופה זמנית ניתן "לכלוא" את החלקיקים הרדיראקטיביים ע"י כסוד החלקה הנגועה בשכבת צבא. כעבור זמן מסוים יתפרק כיסוי חדש זה רדיראקטיבי עצמו; אולם ניתן לה־סירו ולהחליפו כרצוי.

יצויין, כי כתוצאה מהניסויים השונים הולך שיר עור הזמן הנדרש לטיהורה של האניה הלוך והתקצר. וכן ניתן לאנשים לעבוד, תוך תנאי־בטיחות, באניות רדיראקטיביות משך פרקי־זמן מוגבלים; כמובן, ב־מנאי שיהיו לובשים את לבושי־ההבטחה הנאות. ולומרים על כללי זהירות ידועים.

תכונות הים התיכון - והתכונה בו

ובאשר ללשון המעשה — להבדיל מהכללות היסודיות־פילוסופיות כגל — הספיקו עד כה יותר מ־100,000 קצינים, מלחים וחילי־הצי לשרת תקר פת־שירות עם "הצי־הששיר", אכן, מסבירים כי הית צורך בכך: "הים־התיכון הוא ים שאין זה מהדברים הקלים לתכירו כיאות. מצויים בו ניגודים חריפים באשר לרוחות ולכמות החום והקור, לגיאות הים ושפלו ולזרמי־הים. חסרים בו "שיפועי" חום־קור הדרגיים, העשויים להקל על העלמת־של־צוללות ולעשותה אפשרית יותר. מרחקו של מרכז־הים מהחופים אינם גדולים יחסית, ונדרשת מידה מיר־חדת של עירנות שעה שעולה אפשרות של קרב. זרועותיו של הים־התיכון, כגון הים האדריאטי וזה האגאי, מציגות בעיות מיוחדות משלהן בשטח הניווט והתמרון. בחופה הצפון־מזרחי של אפריקה מעטים הם הגמלים הנוחים־לחניה.

בצדן של הערות אלו, המתייחסות לצרכי האמון וההדרכה המיוחדים לים־התיכון, מציאות לעתים גם הערכות לצד האופרטיבי, של כוננות־ימי־שלום, בפעילות היומיומית של "הצי־הששיר", כגון: "יחידות" נמצאות תמיד במצבים של התפרסות מחושבת, הן אסטרטגית והן טקטית (דהיינו — גם באשר למצביהן המקומיים, קשר ותיאום ליחידות, שכונות,

עתונות־הצי המקצועית של ארה"ב מקדישה מדי פעם רשימות והערות לבעיותיו הצייות, והניווטיות־הכלליות, של הים התיכון; בעיקר, כמובן, סביב עובדת שהיותו הקבועה במימי הים־התיכון (חידוש־שנתחדש מאז מלחמת־העולם השניה) של כוח־צי אמריקאי ("הצי הששיר") — אשר מהמדינות החוץ־ים־תיכוניות נתנה בעבר בקביעות, בדומה לכך, מאז המאה ה־17, רק בריטניה. עתונות זו מציגת בהודמנויות שונות, בין תעודותיו של אותו "צי ששיר" לארה"ב — פרט לתפקידים מדיניים־צבאיים ישירים הכרוכים, כמובן, בחניית־קבע כזאת של כוח ציי ניכר — את, אימונו של חבר עובדי־צי גרוב, מכל המקצועות והתפקידים, בתנאי השירות והפעולה באותו ים, אגב ציונים אלה נוהגים להב־ליט את השפעתה, המיוחדת במינה, של עצמת־ים על חייהם ומעמדם על העמים הים־תיכוניים, אשר, רק שעה שמעריכים אותה, ניתן גם להבין ברורות את תעודתו של הצי־הששיר.

"הים־התיכון הוא עריסתה של הימאות; מאז נתקעה תיבת־נוח בהר אררט ועד ימינו אלה שימשה האניה סמל החיים והחופש לאוכלוסי אגן זה. קיסרות אחר קיסרות נפלו בכוח־אמת־המידה של עצמתים".

מסייעות וכוחות עזר). עצמה זאת הנה בעלת משקל גדול מקצת מכפי שהוא נראה לגופה — כי היות „צבא־הציר“ נעזר בסידוריו האספקתיים והטכניים הכלליים של „הציהששיו“, על כן — ביטולו לנתר על חלק, לפחות, של כוחות־העזר הרגילים שלו, יחידות אלו של „צבא־הציר“ אמנם ביצעו, בכמה הזדמנויות תרגילי עלו־הבחוסים, בתנאי המיוחדים של חים התיכון, השונים מאלה של הים הקאריבי והן של האוקינוס־השקט — מקומות אימוניהם וגסיונם העיקרי.

צרכים לוגיסטיים וכיוביז — המ ער). הצי לעולם אינו חורג ממעב של איזון־פנימי, הן באשר למלאי הדלק והן ביחס לשאר אספקתו. גם כשיחידותיו נמצאות בתריסר נקודות שונות, בחלקים מרוחקים זה מזה של הים, הן כלולות תמיד במסגרתה של „תכנית־רבותי פועלת“.

לצורך האימון יש, כמובן, ליחס חלק מתרצאות שהייתן בים התיכון של יחידות „צבא־הציר“ (Marines) האמריקאי, מספרם של אלה עלה לפני כשנתיים מאלף ומשהו עד לאלפיים ומעלה (דהיינו: כעצמת שני בטליונים של ימ־שלום ומעט יחידות

תמרונים צרפתיים לאבטחת ספנות בים־התיכון

דמנות לפתוח בחתקפה ישורה על ספר־התובלת. עם סיום התמרונים, במסיבת־עזרונות, הודיע אדמירל־המשנה לאמברט הצרפתי כי האגד של „צייר־ים־משמידים“, אשר תואר לעיל „אומת את התקוות אשר תלו בו“, וכי הצלחתו הצדיקה את המאמצים שנעשו במשך השנה שעברה בשדה טיפוחם של כוחות אנטי־צוללתיים מתואמים ובעלי כושר פעולה תכליתית, דבר המצוה על המשך צריכתם של תרגילי ים־משולבים בדומה לנל.

אכן, לדעת עתונות־צי טקציעית של צרפת אסור כי אותה הצלחה־בתמרון של הקבוצה האנטי־צוללתית תספח אשליות בנוגע למידת הסכנות הכרוכה בפעולותיהן של צוללות חדישות, והתרגיל עצמו הוכיח ברורות, כי הגנתו של איזורי־צי בפני צוללות הפועלות בחבורות, ותחת הנהגה תקיפה ובעלת יוזמה, היתה מצריכה מספר גדול של קבוצות־פטרול אוויריות ופנימיניות.

וזאת אף זאת: פרט לצוללת אחת מהמשתתפות בתרגיל, נמנו השאר על טיפוסים שנבנו עוד בימי מלחמת־העולם השנייה, שקצב־תנועתן מתחת לפני המים הנו אטי, וכישר צלילתן מוגבל משהו. וודאי הדבר, כי חבורת צוללות חדישות היתה גורמת, אפילו במסגרת של תמרון, טרחת רבה הרבה יותר ל„קבוצת־הציד“, ועל כן כה חשוב, מבחינת אימון מציאותי והבהרת לקח ומסקנות, כי אמנם ינתן ל„קבוצת־הציד“ בעתיד, בזמן אשר לעיסתו קשה יותר — והוא המפתח את השנים“.

כן מסיקה מהניל עתונות־הצי הצרפתית כי „ככל שנרבה בנושאות־מטוסים ובספינות־ליווי, לעולם לא יתיה לנו דיי, ובאן מתחילה בקורת והערבות

בראשית קיץ שנה זו נערכו עיי כוחות־ים צרפתיים תמרונים בהיקף ניכר במערבו ובמרכזו (סביב מלטה) של הים־התיכון. חשיבותם צוינה גם עיי השתתפותם של כוחות־בריטיים בתוכם, נושאו של התרגיל המרכזי, שכונה „סימפוזיה“ — היה מבצע להגנת קורספנות ים־תיכוניים, בשיטת הצרפתית נכללו: 3 אניות מקבוצת־הסיירות (מגד־לים שונים), 3 — מקבוצת־נושאות־המטוסים (שר נות אף הן), 4 פריגאטות וסלופים, 5 ספינות משהית־ליווי, 6 — מקבוצת־הצוללות, מהאניות הבריטיות השתתפו: סיירת אחת („ליברפול“, נושאת דגלו של אדמירל־המשנה לורד מאונטבאטן), 7 ספינות־משחית ו־2 צוללות.

התרגיל „סימפוזיה“ היה בנוי מספר שלבים, השלב הראשון היה: בילוש אחר צוללות והתקפה עליהן באזורים נרחב למול חופיהן של קורסיקה וסרדיניה.

את השלב הזה ציינה העדיפות שהושגה עיי השייך תוף של נושאות־מטוסים — אוויריה — ספינות־פגיהים על פני השיתוף אוויריה — צוללות (כש־הראשון מופיע, כמובן, בתפקיד של מגן על עורק־הספנות, ואלו השני מביים את ההתקפה על תנועת התובלת בים). בדעיבד, מפציצי ה„אויב“, ומטוסי־הים שלו שעסקו בגילוי מטרות (בשמשים „מוריד־דרד“ ומקונים ל„חבורות־האובים“ של צוללות) נתגלו והודרכו עיי מטוסי־הקרב של נושאת־„ארטאנש“, ומטוסי־הסיור הצליחו להבחין בכל הצוללות, עד אחת, בשלב האחרון היתה התנהגות כי הצוללות לא הושמדו במהלך תקופת־התרגיל הראשונה, ועתה הופיעו על עורק השיירות־המלחות; גם הפעם נתגלו רובן ושותקו בטרם היתה להם התד

מפורטות לגבי תכנית הבניה הצרפתיות בשטחים אלה, וכאן צוין:
 ביחס לבנין שאת המטוסים היה ספק רב בכך, האם הנה חיונית והכרחית בתנאי היסודות, בעל טווחיהם המוגבלים יחסית (על כן יכול היה מוסוליני לדבר על האיים והצאירות שבידי איטליה כעל "נושאות מטוסים שלנו, שאף לא ניתן יהיה להטביען כלל", — לעומת הצורך באניות כאלו במרחבי האוקיינוס השקט, למשל. אולם נראה הדבר

שאם למערכות ים אדירות, או להפרעת קורי הספנות של יריב ניתן, להסתדר" ביסודותיו בלעדי אלו, הרי להגנה על הספנות בפני האויב הועיר והמתחבא ששמו צוללת, וביחוד לתפקידי הליוחי האוירי הצמוד והמתמיד, הרי דוקא עתה, עם גדול יכולתה של הצוללת בגלגולה החדש, נודע תפקיד רב-ערך לנושאות המטוסים אף בתנאיו של ים הבינים המשתרע בין גיברלטר לסואץ על פני אלפי הקילומטרים של עורקיתנועה חיונית.

בריטניה - הצוללת מפילה צלה...

כמה פנים להתעוררות ולתכונה אשר התפתחותם של טיפוס צוללת חדשים ומשוכללים ביותר גורמים להם, כאחד הגילויים לדאגות אלה שימשו כמה דיונים בבתי הפרלמנט של ארץ-הצי המובחנת, בריטניה, בחדשי הקיץ הזה. אכן, היה הכול בולט בין שני דיונים: האחד בראשית מאי, ואלו השני — משלושה חדשים מאוחר יותר, בראשון — עדין שלטה האופטימיות הרשמית, "הלורד הראשון לאדמירלות", לורד הול (מידענו מאן, מימי היותר מיניסטר-המוש" כות) הכריז כי בריטניה, מסימה לעמוד בשורה הראשונה של התפתחות טיפוס צוללת חדשים וכל דרכי מלחמת הים החדשים ביותר, הוא הרחיב דיר בור על ניסויים בריטיים ואמריקניים ב"צוללות הנש" ארוות במצב צלול תקיפות ממשכות ועוברות במצב זה מרחקים גדולים". הוא הכריז כי, "אין לכם מעצמה ציית אשר האדמיטיות הבריטית תפגר אחריה באשר לחקר וניסויים בענין צוללות מהירות יותר וביחס (זהו, בודאי, הצעד החיוני והאקטואלי יותר לברר טניה) לדרכי הפעולות הנגד צוללות, כמסופר על ידו, כבר נתגסתה האדמיטיות בענין צוללת מונעת חשמל, אשר למהירותה ניתנת תגבורת ע"י סוללות חשמליות, וכן ע"י צורה חדשה של צוללת המונעת בכוחו של Hydrogen-Peroxid, לדברי לורד הול, אין מדינה אשר לרשותה ידיעה רבה יותר ביחס לצורת-הנעה זו מאשר לבריטניה.

ועוד הערה המוקדשת לנושא שהוא אולי החיוני שבכולם: יש לה לבריטניה ספינות ליווי בעלות מהירות מספיקה בשביל "טיפול" בכל הצוללות אשר ידוע עתה על קיומן, ורובן של ספינות-הליווי שלנו מסוגלות לטפל אפילו בטיפוס הצוללת המקבל תגבורת חשמליות למהירותו, והמגיע במהירותו ל-17 קשר בשעה".
 באותה הזדמנות צוין גם גורם רב-ערך נוסף —

אשר יתכן וגם לו תהיה חשיבות אף בסלחמה נגד צוללות: טורפדו, "מבס" מטר-מאליו" (Homing) מכמה סוגים וטיפוסים, המסוגל ל"בקש" אחרי ספינת האויב, לקבוע בעצמו את קו-המסע אליו, לנוע לאורכו עד הגיעו אליו, ודאי שיש ענין, הקובע ברכה לעצמו" בידיעה זו.
 אולם בדיון השני הניל צילצלו כמה ניסוח אחרות.

בנאמו, רב-המשרון וגלוי-הלב" (לפי ציון ירחור נה של ליגת-הצי הבריטית) של מיניסטר-ההגנה, עמנואל שינאלי, נאמר ברורות כי "הננו לקיים באשר לספינות ספלות-מוקשים והננו מפגרים בציר דנו האנטי-צוללת", וכתוצאה מכך יש "להחיש את מתן הצורה החדשה לאניותינו, וביחוד האנטי צוללתיים, ולמלא את החסר בחימוש, פילוי-מוקשים, אווירי-הצי, ועוד ועוד... באותו דיון נאמו גם צ"ר ציל ואידן, אשר הדגישו את ההפרש העצום בתנאים שנוצר מאז ראשית מלחמת-העולם השניה, בה פעלו רק כ-30 צוללות גרמניות בבת אחת, כשמהירות המכסימום שלהן במצב צלול לא עלתה על 9 קשר לשעה, ואלו עתה מצויים בעולם ציי צוללות גדולים פי-כמה, ואחד מהם הגיע לכ-300 צוללות — ורבות מאלו הנן בעלות מהירות של 20 קשר "במצולל", על כן הציג צ"ר ציל תכנית תביעות משולשת: להרבות נושאות-מטוסים, להרבות ספינות אנטי-צוללתיות, ולהגביר את עצמת חיל-המטוסים החופי (שאחד מעיקרי תפקידיו היה: פיתול שטחיהם וביולוש אחרי צוללות).

נאם אחר באותו דיון בבית-הנבחרים גנע בסוגיה הראויה לעיון בפני עצמה, הוא טען כי לא ניתנה תשומת-לב הראויה לבעיות הנוגעות לצי-הסו"ה ביטות-מלחמה, "המצויה תכנית להחסנת תותחים בנמלים הנמצאים במקומות נוחים-לכך, על פני הער"

לם כולו (למקרה של צורך לחמש אניות-סוחר לצר-
ב-מלחמה — ויהא זה להגנתן העצמית. בפני צוללות
האויב ומטוסיו, ויהא זה להפיכתן ל-סירות-סוחר"
מזוינות. להשתתפות בספינות-עזר לוחמות באבטחת
עורקי-התחבורה בימים ושיירות-התובלה העוברות
(הם)? הישנם, מוכנים הסידורים להצבת תות-
ים אלה באניות-הסוחר (בין השאר — חיזוק הסיר-
טונים, הגנת לוחות-בסיס מיוחדים למען אפשר את
הצבת הכלי על הסיפון — ובדומה לאלו)? והאם
ישנו ציוד-הנמל ההכרחי להרמת משאות כבדים?
כי, לפי דבריו של אותו בעל-גסיון, יתכן ובזבזו
נפח-ספינות החשובים ביותר נתרשו במלחמה מחד-
מת העדר המנופים והמשענות, בשביל הנפת ציוד
כבד ותוצאתו מבטן האניה, בנמלים אשר להם גוערו
המשלוחים.

בד בבד עם הביורור המאוחר יותר שבבית-הנבחר
רים הבריטי נתקיים דיון מקביל גם בית-הלורדים,
אשר בו, כידוע, יושבים-כבוד גם כמה ברי-הגסיון
והסגן שבין האדמירלים הבריטיים הותיקים. אף שם
הוטל עיקר הדגש שביכולת-הימי על ההגנה האנטי-
צוללתית, ובעיקר נסכו הבידורים על שאלת כושרן
של ספינות-הליווי לסוגיהן, פריג-
טות ואחרות, להתמודדות בצוללות
המהירות, לעומת טענתו הכמותית-גרידא
של הלורד אלכסנדר, מי שהיה הלורד-הראשון לאד-
מירליות ומיניסטר ההגנה, כי "בימי דונקרק לא היו
לבריטניה אלא 70 אניות-משחית וסלופים, ואלו לפי
המספר הנוכחי של סירות-משחית ופריגטות אשר
לה טוב מעמדה האנטי-צוללתית בהרבה מזה שב-
1939" — יש להזכיר את ההערות של מבקריו מאנשי-
הצי, כי "את הפריגטות מימי מלחמת-העולם יש,
במידה רבה, להוציא מכלל חשבון, אין הן יכולות
אפילו לדלוך אחר צוללת חדשה, בעלת מהירות
התמיטית גבוהה, וודאי שלא לחסלה".

באותו ויכוח הודגש שוב ערכו של כוח-ימי
מאוזן (וניתנו הדגמות אקטואליות מאלפות לכך),
כות כוח הוגדר כמורכב, ביהס מספרי מתאים, כך:
גושאות-מטוסים, סירות, אניות-משחית וספינות-
ליווי.

אכן, הדיווח של דיונים אלה ניכרו בודאי בתחל-
טות שנתקבלו בסוף אבגוסט ובראשית ספטמבר,
בענין הוצאת מספר ניכר של ספינות-מלחמה (שמר-

נים ותשע בסה"כ) מצר-הרזרב הבריטי. מתוך הנפ-
טליך — והתקנתן-מחדש לשירות. שלושים
וחמש מהן שולות-מוקשים (כידוע, הרי אחד
מתפקדיהם הקטלניים ביותר של הצוללות — יחד
עם ספינת-פני הים המיוחדת לכך, ועם המטוס
הגדול — הנחת-מוקשים). השאר כוללות 7
אניות-משחית, 9 פריגטות, 5 סירות-טורפדו מנועיות,
24 ספן-עליה-בחופים (לרגלים, לרכב), 55 ספינות
למחסומי-הגנת נמלים, מספר זה הגו למעלה מחמיר
שית מכלל הספינות שב-ציר-הרזרב" (הקרוב ל-400),
וכנראה כי משתושלם המלאכה עליון — ימשיכו
בתכנית זו של התקנת ספינות-הרזרב וחדיושן.

עם זאת מציגים, שאם כי מרבית הספינות שב-
רזרב ניתן להכשירן ליציאה לים תוך 10 עד 14 יום,
הרי אך מרעטות מהן מצוידות בכלי-הנשק הסודיים
להשמדת צוללות, ומתקני-הבילוש אחרתן, אשר
הוטצאו או טופחו מאז מלחמת-העולם. באשר לאניות
המשחית מציגים במיוחד, כי מהמאד-רש אשר לצי
הבריטי רק קרוב לשלושים נמצאות בשירות פעיל
מלא. למעלה מ-60 עורן, בנפטליך, וכ-20 משמשות
לאימונים ולנסויים.

כמגמה חדשה בבניית ספינות המסוגלות לתפקדי
ליווי שיירות ולהגנתן, להשמדה פעילה של צול-
לות — או בהתקנתן-מחדש של ספינות קיימות —
יש לציין את תשומת-החלב לטיפוס שנתחדש עתה,
הלא הוא: "הפריגטה האנטי-צוללתית" המהירה,
אין לערובה באחיותיה-שם, הפריגטות מימי מל-
חמת-העולם אשר כ-130 מהן כוללות עתה ב-צי
הרזרב" (פרט לאלו שבשיירות הפעיל). אלו הן ספי-
נות ששימשו קודם בתורת אניות-משחית (מהטי-
פוסים הגדולים, שבית-קיבולן הוא קרוב לאלפים
טון), או ספינות שנבנו במיוחד לכך, מודירותן מסגלת
אותן לתפקיד האנטי-צוללתי ויש בה תועלת גם
לקרב בגד מטוסים, ואלו גדולן מאפשר את הצבתם
של כל כלי-הזינוק והמתקנים הדרושים לשתי המטרות
גם יחד, כל הבניה החדשה בבריטניה של ספינות-
מלחמה מגדל מעין זה הוקצתה ל-פריגטות אנטי-
צוללתיות" כאלו, גם אוסטרליה מתקינה מחדש,
כ-פריגטות א-צ, את חמש אניות-המשחית אשר
נמסרו לה השנה כמתנה מידי בריטניה, ואלו קנדה
הוציאה עתה מהרזרב את 12 אניות-המשחית שלה
ואף היא מתקינה אותן לפעולה נגד-צוללות.

שלוש שנים למחלקת ההדרכה

בימים אלה מלאו שלוש שנים להקמתה של מחלקת ההדרכה. מחלקה זו, או כפי שנקראה באותו זמן — אגף ההדרכה, לא היתה מוסד חדש בארגון ההגנה, אלא באה וירשת את לשכת ההדרכה שהיתה קיימת, על כל מפעלותיה. הקמת אגף זה באה אותה שעה, כרוכה בהחלטה העקרונית, בשלהי אוקטובר 1947, על ארגונה מחדש והרחבתה של ההגנה. לקראת תפקידי המלחמה שכבר נראו באופק, כסמל לפעולתו של מוסד ההדרכה בגלגולו החדש שימש קורס המ"מים הארצי הגדול, בראשית 1948, שהיה חלק מחבנית "עשרים האלף" של ההגנה שנתכונה אז להכשיר מפקדים ואנשי מקצוע עבור 20,000 איש — המספר המשוער עבור "צרכי אביב" של אותה שנה. לקראת פלישתם של צבאות ערב, קורס זה הצטיין בגישתו המעשית. בניגוד לקורסים מתקופת המחתרת הושם הדגש בעיקר על לימוד הטכניקה של הקרב בשדה; ותוך כדי העמדת הטכניקה של הקרב, במסגרת פעולתו של המ"ם, במקום הראשון בחשיבות — נדחקה התאוריה הצבאית הגבוהה. קורס זה החדיר בחניכיו את ההכרח לקנות את היכולת לבצע את השמדה כוחו של האויב למעשה, בפועל ממש.

*

הבעיה העיקרית של מחלקת ההדרכה בתקופת המלחמה היתה, לדרוף אחר ההתפתחות והגידול העצומים של הצבא ולהדביקם. אותו מספר של "עשרים האלף", שנראה בראשית 1948 כמעט כחלום, חדל כעבור זמן קצר ביותר לענות על הצרכים הממשיים. קורסים לעשרות קוימו בכל הארץ בכל השטחים והמקצועות. מקצתם היו קורסים מעין אלה שהיו נהוגים גם קודם לכן — אולם תוך גישה חדשה ועניינית ללימוד התורה הצבאית; ומקצתם היו קורסים חדשים לכלי נשק ומקצועות שלא היו קיימים עד לאותה תקופה בהגנה. תפקיד נכבד בתצלת קורסים אלה היה לאותה שכה של מפקדים מדויקים, ברובם יוצאי החייל והוחידות שבצבא הבריטי, אשר עבדה ללא לאות, ליקטה חומר הדרכה, ריכזה ציוד-אמונים והכשירה את הצבא לקרב.

*

עם סיום הקרבות נתעוררה בעיה חמורה ביותר. במשך תקופת הקרבות נשלחו יחידות ומפקדים רבים לשדה מבלי שקיבלו מראש הכשרה נאותה, ולפעמים אף ללא הכשרה כלל. עם זאת, חזרו יחידות אלה כשהן מנוסות-קרב, ולעתים — עם רצון או הבנה בלתי-מספיקים באשר לצורך ללמוד את כל התורה מחדש, והפעם באופן יסודי. היתה זה מעין משבר, ולולא הטלת המרות — ספק אם ניתן היה לעמוד בפני ההתנגדות הנפשית של המפקדים ואנשי המקצוע אשר נשלחו אל ספסל הלימודים.

*

מחלקת ההדרכה לא צומצמה כלל עם תום הקרבות, יתר על כן היא אף נתרחבה ותכניות רבות עומדות עדיין לפני הגשמתן. אלפי חניכים עוברים מדי שנה בשנה את הקורסים השונים של פיקוד ההדרכה — זה הגוף הארגוני המקיף את רשת בתי הספר המרכזיים, ואלו טטה המחלקה — אשר תופרד מן הפיקוד — מפקח נוסף לכך גם על כל תכניות האימונים בצבא כולו.

*

מטה מחלקת ההדרכה ממלא גם פונקציה נוספת. כאן עוסקים במחקר הטקטי של בעיות הצבא וכאן תולכות ומתגבשות הדוקטרינות והחלטות לגבי צבאנו בעתיד. דבר זה איננו מוגבל בטיצוי לקהילה בלבד, אלא אף מוצא את בטויו בניסוי כלים חדשים ובדיקת ציוד המוצע לצבא. מה"ד משמש כמרכז לפרסומים הצבאיים בשטח ההדרכה, ומן הראוי לציון שבניגוד לפרסומים הארעיים המוצאים ע"י בתי הספר השונים לתצורות פנימית בלבד, הרי כל פרסום רשמי של מה"ד הוכן במדוקדק, תוך מלוא המאמץ שיתא ראוי לתפקידו. בשטח זה חשוב להזכיר גם את המפעל הגדול של חידוש מלים ומונחים בעברית והתאמתם לצרכי הצבא המתפתח.

*

אין לתעלות על הדעת סקירת פעולותיה של מחלקת ההדרכה מבלי להזכיר את האלוף חיים לסקוב אשר ליות פעולות אלה ועמד בראשן מן הרגע הראשון, בשקידה רבה ובדבוקותו למטרה. אכן, המוסד הועלה לרמה אשר אין כלל להתבייש בה. תודות לכושר ראיית-הגדול שלו בתכנון בתרספר והקמתם זמן רב לפני שנתעורר, לכאורה, הצורך המעשי להם.

*

וכסיוכם — ניתן לומר שלא תמצא שטח צבאי, אשר הבעיות הכרוכות בו עלולות להתעורר בפני צבאנו, שלא נוסה בו ע"י מפעל זה או אחר של מחלקת ההדרכה. אכן, מצויות כיום לרשותו של צבאנו הן ההלכות והן הורוזה-המבצעת המכשירה את האנשים לקראת ביצוע תפקידיהם במסגרת ההלכות.

צָרֹר יִדְיעוֹת מִן הַמִּזְרָח הַתִּיכוֹן

תּוֹרְכִיָּה

על המגמה לעליה מהירה של פוטנציאל כוח־האדם של תורכיה מעידות תוצאותיו של מסקד־האוכלר סין האחרון מחודש אוקטובר 1950. לפי המסקד עלה מסד התושבים והגיע עד ל-20,902,628 נפש. דהיינו עליה של 2 מיליון נפש לעומת המסקד משנת 1945 (18,790,174). עליה כזאת, (למעלה מ-10 אחוז) תוך חמש שנים, במידה שאינה משקפת, אולי, שיטת־ספירה משוכללת יותר, הנה היות נדיד, באותו זמן הוגל למעשה כוח־העבודה הקבוצי של תורכיה ע"י הפחתת הצבא־העומד במאות אלפים אנשים, לנוכח חזיונות אלה היה מענין במיוחד לדעת, מה הנון מגמות ההתפתחות המש־קית שתהיינה עשויות לקלוט תוספת גדולה כזו של כוחות־עבודה.

סוּרִיָּה

מסקד אוכלוסיה

בספטמבר 1950 נתפרסמו ע"י מניסטדיון הכלכלה הסר־רי מספרים סטטיסטיים מאלפים על הרכב האוכלוסיה וחלוקתה, כלל מספרם של תושבי סוריה הגיע ל-3,099,203 נפש.

החלוקה לפי מחוזות:

דמשק (עיר ומחוז)	661,640
חמא	174,491
חומס	232,441
לאסקיה	487,310
חלב	932,143
בזיריה	152,962
מרת	235,057
הר הדרוזים	90,654
חורן	126,115

החלוקה העדתית:

מוסלמים	2,527,132
נוצרים	433,827
דרוזים	97,795
יהודים	31,000
יידים	2,880

מסתי הטבלאות מתבלטת ההצטופפות היחסית של אוכלוסין סביב מרכזים עירוניים מסוימים — ודמשק וחלב בראשם. רבה, יחסית, האוכלוסיה גם במחוז לאסקיה — על תושבים והעריים המוסלמים של העלויות

שבו — מזה, ונמלה היתיד של סוריה — מזה, לעומת זאת מחוז ביזיריה הפורה שבין הסרת והחידקל, שהוא מעין „ממורה“ לסוריה, הנו דליל אוכלוסין. אנב, ביזיריה האוכלוסית של מחוז זה אינו מגיע לידי ביטוי בטבלאות כי, למשל, השבטים הכורדיים, וכן — התורכמנים, שבו הנם מוסלמים — ועל כן כאילו מטשטשים בתוך מספרי המוסלמים, שבעיקרם ערבים, ואינם מתבלטים בטבלאות ההלכב־לפידדות. לעומת זאת בולטת הקורבה שבין מספר בני עדת הדרוזים של סוריה למספר תושבי הר הדרוזים, המוסיקי להיות אחדות שבי טיה מלונדת אוכלוסיתו של החורן אינה מגיעה לצפיפות נכרת, הנוצרים אינם מהווים רכוזים טריטוריאליים רצופים — ולכן מה שונה גורלם המדיני מזה של אחיהם בלבנון.

בין תורכיה לסוריה

בעתונות סוריה הופיעו הסתיו ידיעות על החלטת ממשלות סוריה ותורכיה להחליף ביניהן משלחות צבאיות, המשלחות הסוריות — המורכבת מ-16 איש, ביניהם 8 קצרים — עמדה לצאת בחודש אוקטובר להשתלם בבתי הספר הצבאיים של תורכיה.

עִירָאק

תכונה ימית

חוליה בשרשרת ההתענינות והפעולות המכוונות לפי־תוח מעמדה של עיראק כמדינה בעלת מהריבסיום גראית, מתוך הודיעות בעתונות העיראקית, מאוקטובר ש. ה, בענין הכשרת סגל ימי מבני־עיראק, כ-40 תלמידים עיראקיים, מבוגרים של ביהס הימי המקצועי בבצרה, כבר נשלחו לבריטניה, ואלו 20 אחרים עמדו להשלח בעתיד הקרוב, תכליתם של שליחות זו הנה, להתאמן במספנות הבריטיות וללמוד עניני ימאות, (כנראה לפי החלוקה הרגילה בין שני הסוגים של מתכשרים לעבודת־הים: מהנדסים ימיים מזה, וקציני ספינות — מזה).

בידוע, היה ציר־הסוחר של עיראק מורכב בעבר ספינות נהריות ופוסים בעיקר, סחר תחין הימי שלה מתנהל בספינות של אימות זרות שונות.

אִירָאן

שוב מרידה כורדית ודיכוי

כבר פעמים מספר העלתה בפני קוראי „פערנות“ התמונה של שבטי הר ומדבר, בתלםס נורדיים־למחצה,

צינור הנפט החדש

בסוף חודש אוקטובר החלו ב. שאיבת מלוח של קו צינורות הנפט החדש (ה-Tapline) אשר הונח לאורך 1707 ק"מ מכתף ואבקיו שבחוף הספרץ הפרסי בערב הסעודית, ועד לנהר האי שליד צידון שבלבנון. הצינור הגו בעל קוטר של 30 ר"צ 31 אינץ' ומסוגל להעביר 300,000 חביות ליום עם בנית משאבות נוספות — דבר אשר הגו עדיין בשלם של הבנית בלבד — ניתן להעלות את הכמות המותרת ליום עד ל-500,000 חביות.

החברות הראשונות לבנית הצינור הועלו עוד בשלהי מלחמת העולם השנייה, שעה שהוחלט ע"י האמריקאים שהנפט המופק במזרח התיכון יישמש בעיקר את הצרכים החולטים ורבים של ארצות אירופה; וזאת כדי ל"שרוף" את ארצות הנפט של הציר הברזי המערבי לתצרוכת האמריקאית בעתיד. כדרך ההסכמית ביותר להעברת הנפט מערב הסעודית לארצות אירופה נראתה אז — והנחה זו תצטרך עתה להוכיח את עצמה — הנחת קו צינורות מבריות הנפט הסעודיות עד לאחד הנמלים בחופו המזרחי של ים התיכון. לפי החישובים העלה הורסת הנפט באמצעות הצינור רק בשליש אחד של הוצאת התובלה באניות נפט (טנקרים); וגם כמות הפלדה הדרושה לבנית הצינורות היתה פחותה בהרבה מזאת הנחוצה לבנית מספר מתאים של אניות נפט. למחזוריקבע של העברה כמות הנפט המורמת בצינור בשערר המפותח היום (300,000 חביות) היו נזקקים ל-62 אניות נפט.

אמנם הבעלות של בארות הנפט ושל קו הצינורות היא בידי חברות אמריקאיות פרטיות, אך לממשלת ארה"ב זכות שימוש כמעט בלתי מוגבלת ביחס לנפט המופק. — אין ספק כי לעובדה, שהצינור עובר על פני ארבע ארצות ערביות (ערב הסעודית, עבר הירדן, סוריה ולבנון) נודעת השפעה מוחשית על סיקולי מדינות ארצות-הברית כלפי ארצות אלו. חלקה מסוימת של הצינור, מהקילארב לפני נקודת הסיום שלו, משתרעת במקביל לגבולה של מדינת ישראל ובמסגך מאוד אל אותו גבול. מרכזי-הבנים האחד רון של קו הנפט לפני צידון נמצא בקרבת באניאס, אשר ממזל לישונו הספר דן ודגנה.

באשר לעצם החשבונות הנ"ל של הנחת הצינור לעומת חובלת הנפט בספינות, יש להעיר, שאבנם מבחינה מסחרית ישירה נראתה הנחת הצינור החדש כמדאית ביותר לגבי חברות העוסקות בחפיקת הנפט ובסיווקו בימי שלום. אך כל טון פלדה שבעינור הגו מרותק למקומו, ואלו אניות הנפט ניתנות לשימוש חופשי וגמיש על פני דרכי הים השונות והמשתנות. מכל מקום, אין ספק בכך כי קו הנפט החדש יספח אחד הנתונים האינטרסניים העיקריים בניהוגיה-הצבאית של המזרח התיכון.

השולחים יום בביוה ועם זאת מהיום את אחד מגורמי היסוד הפוליטיים של המדינה, כחזיון חברתי וכנחה מורן עצמאי-כביכול, בין כמורדים בשלטון ובין כנעורים על ידו ומסיעים בידו.

היתה זו תמונת המצב בחלקים השונים של המדינה הפרסית — ותוספה היה יתה הן לגבי צפון-מערבה של ארץ איראן המגוננת, הן לגבי דרום-מערבה (עין-מקורית) הובלת לאילב, עמוד 112; חובי לגילד, עמ' 116; חובי לה, עמ' 86; חובי לו, עמ' 67; חובי לה, עמ' 20; חובי טא, עמ' 5-104. כנראה שטרם חלקו ומנם של מצבים מעין אלה מתחזי הממלכה הפרסית. מדי פעם כופיעות היריעות, למשל, כי גברה וריסת הנפט אל שבטי דרום פרס (לא ציון מקור הורסתה — המער), וכדומה לכך; ומתגברות השמערות על צרופי שבטים, וצרופים בתיים לבין כוחות מדיניים, אשר יש בהם כדי לסכן מעבר ממשלת איראן. על רקע זה — ובמים לב לעצמדה הניאוגרפי הפוליטי הכללי של איראן — יש ענין אף ביריעה מסועפת של מורד מקומי, אשר אין איש יודע לעולם עד כמה, ועד מתי יסאר מקומי בלבד, והנה, בסוף אבנוסט ובראשית ספטמבר ה. ז. נתפרסמו ידיעות על התנגשויות מוניות בין שבט מורדי בגבולה המערבי של המדינה לבין צבא איראן. התנגשויות שארצו כתוצאה מהתפתחות קודמת — ובזואי גם ישאירו סימנים ועקבות לימים ובזואי.

השבט גיאגורוד — שבט כורדי, היושב בגבול איראן-עיראק ליד מעבר ההרים העיקרי שבדרך הראשית בגדאד — כרמנשא-טהראן נתבע ע"י ממשלת איראן להתפרק שנסקו. לפני שלש-ארבע שנים, בתקופת ההתקוממות האורביגאנית, קיבל שבט גיאגורוד (אשר, לעומת חלק משבטי המורדים האחרים, שבגבול אורביגאן. המן אז בממשלת טהראן) נשק זה מידי השלטונות אשר בסחו או בנאמנותו.

אין זה ברור די הצורך מה בדיוק (פרט לאותה המונה כללית של המצב, אשר הוזכרה לעיל) הניע עתה את הממשלה לתבוע את פרוק נשקו של השבט. לאחר שסירב השבט — אשר התנה את מסירת נשקו בביצוע פעולות מירוד דומות אצל כל השבטים השכנים — התלקחו קרבות בין אנשי השבט לבין הצבא הסדיר. כן השתתפו בצד הצבא גם שבטים כורדיים שונים. הופעלו יחידות מכונות-שריון שנשלחו אף מהמרכז, וריכוזי אנשי השבט ומשכנותיו הופצצו ע"י מטוסי חיל האוויר האיראני. כן הוטלו מן האוויר עלונים הקוראים לכניעה. בהיות השבט מבודד בתוך סביבתו הוא — לא עזר כח להתנגדות ממושכת ובספטמבר מסקה התנגדותם של בני גיאגורוד ונשקם פורק מעליהם.

ש ב - ח ש ב - ה ש ב !

1. במה חרג אורח מעולתנו במבצע "נחשון" בהבטחת עורק התנועה לירושלים: מן האורח שהיה נהוג לפני כן באילו מקרים במלחמת השחרור הופעל גורם ההפתעה ע"י הופעת כל"נשק חדש, טעננו או מצד האויב, באם היו מקרים כאלה?
2. מה הם יתרונותיו של מטוס מפלטי לעומת מטוס מנוע-הבוכנה, ומה הם מגבלותיו?
3. מה הם אמצעי הפעולה (תחבולות וכלי-נשק) של רגלי נגד רכבי-שריון?
4. הגדר והסבר את ההבדל בין המונחים: "שטח סכנה", "אזור מוכת", "אזור מסוכן", "אזור קרוב" ו"שטח הריגה".
5. מה התבדל בין קצי-מטה מקצועי וקצי-מטה מתאם? תן דוגמאות.
6. הגדר והסבר: "אש טובלנית" — מהי? האם היא יעילה יותר, או פחות, מאש רגילה? ומדוע?
7. מה הם סעיפי-המשנה של סעיף המנהל בפקודת-מבצע?
8. מהו סדרה-עדיפות בעבודה בשעת היערכות להגנה חפוזה לאחר כיבוש יעד?
9. מה ידוע לך על קרבי-הנצחון של פירוס (מתי נערך, בין מי למי, ומה היו תוצאותיו)?
10. הכן תשובותיך לשאלות אלו בכתב, השווה אותן לפתרונות אשר יבואו בחוברת הבאה. בצד הפתרונות ינתן גם ציון אופן ההערכה, לפי נקודות, לכל תשובה לחוד, ולכל זכבן יחד.

ספרות צבאית

עתונות צבאית

המבחר הנדול ביותר אפשר למצא רק אצל:

פ. פינצ'ובר, ת-א. רח' סוקולוב 83

פתוח רק בין שעות 3-7 אחה"צ

קמלונ נשלח חנם לכל דורש

בנק הפועלים

בערבון מוגבל

טלפון 4296-4297

תל-אביב

תבת דאר 27

הון המניות והרזרבות
620.000 ל"י

מנהל עסקי בנק לכל ענפיהם

חברה ארץ-ישראלית לתעשיות ומוכית

"גביש" בע"מ

טלפון 261

ראשון-לציון

מייצרים: בקבוקים, צנצנות, כוסות תה, כוסיות יין, תחתיות, צלחות, אביזרים, סרביזים וכו'.
• סיה 300 מוצרים

הסוכנויות: תל-אביב: המסביר המרכזי, רח' סלמי, ביתן קליגר, רח' נחלת בנימין 115
יורסי טופולסקי, רח' החלוצים 20, טל. 2477

ירושלים: מ. פרנד, רח' אנריסט 165
— טלפון 5651

חיפה: ד"ר גובמיסט, רחוב הנמל 53
— טלפון 6377
— טלפון 4712 מרידברג, רחוב הבנקים 5

וולטה

בית חרשת לצרכי חשמל בע"מ

המשרד:

חיפה רח' הנמל 59

ת.ד. 1345 מל. 3023

בית - החרשת:

מפרץ חיפה

מלפון

צנורות חשמל. ברגמן

16 שנות ייצור בארץ
נוסף ל-25 שנות יצור בחו"ל

ב. לוריה בע"מ

חיפה רח' המלכים 35. מלפון 3539

מבחר גדול של

חבלים, חומים

ובדים לצרכי

רפוד וחקלאות,

צבעים וצרכי

אניות

"שחר"

אגודה שתופית לתחבורה בחיפה
בע"מ

טלמינים חיפה

2040

2246

3766

"אלסיד"

מ. זיכר ושות' בע"מ

חגשית מכשירים להשבחת מים.

מסנני מים.

מרכבי מים.

כלורינמורים.

תל-אביב, רחוב לילינבלום 30.

מלפון 5243

ת.ד. 1749

יהודה

חברה לבטוח בע"מ

חברת הבטוח הותיקה בארץ

נוסדה בשנת 1922

המשרד הראשי: רחוב אלנבי 120, תל-אביב

ציון

חברה לבטוח בע"מ

כל עסקי בטוח

תל-אביב

חיפה

ירושלים

הסנה

חברה ארץ-ישראלית לאחריות בע"מ

חברת הביטוח הגדולה בארץ

6,000,000.- ל"י

סכום הביטוח (ח"מ)

1,335,000.- ל"י

ההכנסה הכללית (1949) נכולג
ביטוח לשעת חרום

1,370,000.- ל"י

הון וקרנות

ת.ד. 805

טלפון 4431/2

תל-אביב רחוב לילינבלום 44

הסוכן

החברה הארץ-ישראלית לקרור והספקה בע"מ

היבואנים הגדולים ביותר של מזונות קפואים לארץ.
טחטני הקרור המשוכללים ביותר במזרח הקרוב.

נשר
ק"י ביח"ר למלס "נשר"
ת.ד. 1409

היסה
רחוב הנסל
4541
מל 70
ת.ד. 1809

תליאביב
דרך סתח מקוה 21
מל 4316
ת.ד. 318

ארגמן

מפעלים לצביעת טקסטיל בע"מ

לבון, צביעה, עדון, גרוד,
אימפרונציה צמר,
צמרופון, משי טבעי וכל
מיני משי מלאכותי.
בחיכות ובחומים

בני-ברק, טלפון 7197/98

בתי יציקה

„וולקו“

בע"מ

חיפה

יוצקים ברזל ומתכות אל-ברזליות
בונים סכונות, משאבות ומבני ברזל
זוכפים קונסמרוקציות ברזל, ארובות, וכו'

הוצאת "מלכות" צבא הגנה לישראל

ספרים חדשים

בסדרת "כתבי מופת צבאיים"

"חכמת המלחמה"

מאת סוף-סוף

מחירו 300 פרוטה — לחותמים 210 פרוטה

"עקרונות המלחמה"

מאת גנרל ק. פוריק לאוויץ

מחירו 400 פרוטה — לחותמים 285 פרוטה

בסדרת "התכתחות הנשק הקל"

"תולדות הרובה"

מאת רביסרן אל. בן

מחירו 500 פרוטה — לחותמים 300 פרוטה

"מערכות"

ירחון הסגן ואיש הצבא העברי.

כריכת חוברת "מערכות"

אנו פותחים עתה בחודש כריכת "מערכות". כל איש אשר ברשותו חוברות "מערכות"

וברצונו לכרכן, יארוך בחבילה ויטעיאן לפי הכתובת:

"מערכות", נחלת בנימין 57 ת. ר. 168 תל-אביב

דמי כריכת 6 חוברות — 350 פרוטה. המשלוח בחזרה נעשה עלידינו ללא תשלום.

כרכי "מערכות" מחוים נכס רבי-ערך בספריה.

אל תוותר עליהם. החשו והמציא את החוברות לכריכת.

תלמה

לתאבון

מיון

סלט מיון

מיץ תלמה

טיב התוצרת

לארצנו תפארת!

כלי בית ומטבח מאלימניום ואמאיל

פלאלום

חברה למכירה חמצת כחאן

בע"מ

תל אביב. המשביר 19 סל. 5252

עזרתך למבצע כלכלי
כעזרתך למבצע מלחמתי
בבקשה אל תבזבז

החור את כל הצילינדרים הריקים
של חסצן. חומצת פחמן. הדרושים
להספקה לישובים החרשים - לבנים

ארי"צ בע"מ

בית החרשת הראשון בא"י לאריני צמר

תל אביב ליליובלום 32

בית חרושת: רחוב לבונה 14

סלפון 5727 • ח.ד. 1392

המגפר בע"מ

בית הרושת למוצרי גומי

המשרד הראשי ומית'ה הרושת:
מפרץ חיפה, ת. ד. חיפה 1335. טלפון 7218

סניפים:

תל-אביב, רחוב הגליל 9. מול תחנת
האוטובוסים המרכזית.

חיפה, רחוב אלנבי 14. טלפון 2195

נעלי התעמלות — נעלי בית — נעלי רחוב —
צנורות גומי וצנורות פלסטיקה — סוליות ועקבים
מגומי — חלקי מכונות — מוצרי אכונים —
מרטנים נעים — ציוד טכני — חדרים צמיגים

חברת גרב

רמת-גן - - טלפון 7217
בית הרושת לגרבים

גרבי גילון
גרבי צמר וצ"ג

מפעלי

מגדל צדק לסיד וחצץ בע"מ

המשרד: תל-אביב רחוב 'הודה הלוי' 43 ק.ג
טל. 3077

סיד רגבים
חצץ בכל גדל

רצועות העברה • רצועות הנעה •
רצועות טריות • רצועות למאוזר •
ריום • צנורות גומי להשקאה • צנורות
גומי לכביש • צנורות גומי לתעשייה
ביטות • צנורות גומי לשמוש בלחץ
גבוה. "קאמל באק" וחומרי תיקון
CONVEYOR BELTING • TRANS-
MISSION BELTING • MULTI VEE
BELTS • FAN BELTING • WATER
HOSES • FIRE HOSES • CHEMICAL
HOSES • HIGH PRESSURE HOSES •
CAMEL BACK and REPAIR Material
ומוצרי גומי אחרים של

גוד ייר GOOD YEAR

נושא השיא העולמי בייצור ובהפצת
צמיגים ומוצרי גומי לתעשייה וחקלאות
המוכנים והמפוצים היחידים לישראל:

מכשירי תנועה בע"מ
ATUOMATIVE EQUIPMENT LTD.

תל-אביב: דרך פתח תקוה 14
רחוב היסוד 20 (ע"י בית הדר)
טלפון 5455
ח.י.מ.ה: רחוב המלכים 104. טלפון 4475

המשביר המרכזי

חברה קואופרטיבית להספקה של העובדים העברים בישראל בע"מ

המשרד הראשי: הליאביב, בנין המשביר, דרך סלמה, ת.ד. 130, סל. 6011-16

מניסים: חיפה, בנין המשביר, ת.ד. 295 — ירושלים, ת.ד. 428

המוסד המרכזי להספקה של התנועה הקואופרטיבית בישראל

המחלקות והענפים:

מכלת — אספקה — תבואה — זרעים — חמיקליים — זבלים חימיים — מכונות
חקלאיות — כלי עבודה — ציוד מחלבות — קירור — צרכי השקאה — משאבות
הספקה לתעשייה — צרכי הנדסה מכל המינים — ציוד לים ודייג — חמרי בנין
שמיני סיכה — טקסטיל, הנעלה וכר — צרכי כתיבה ומשרד — כלי בית ומטבח

מפעלי ייצור:

סמן בע"מ — המגפר בע"מ — מפעלי מלט מורטלנד ארץ-ישראל בע"מ — הצמר
בע"מ — מנעל בע"מ — חומות קמח ומספוא — החייל טקסטיל בע"מ — סבון
לניקוי ובירור זרעים — ייצור מכונות חקלאיות וחלקיהן במפעלי ייצור במשקים

חברות עזר:

המשביר המרכזי (כספים והשקעות) חברה בע"מ — המשביר לצרכן בע"מ — המשביר חברה
מאושרת ליבוא ויצוא — מעבר בע"מ, מחסני ערובה, אשיות בע"מ — קרן לקואופרציה צרכנית בע"מ
חברים ובאחיבות לישראל של בתי-החורשת וחברות אספקה מרכזיים באירופה ובאמריקה

חברים למוסדות המסחר של הקואופרציה הבינלאומית:

The Co-operative Wholesale Society Ltd., Manchester — The International Co-operative
Trading Agency Ltd., London — International Co-operative Petroleum Association, New-York

U.S. AIR FORCE, 1945

U.S. AIR FORCE

THE AIR FORCE, 1945
 THE AIR FORCE, 1945
 THE AIR FORCE, 1945
 THE AIR FORCE, 1945

U.S. AIR FORCE, 1945
 THE AIR FORCE, 1945
 THE AIR FORCE, 1945
 THE AIR FORCE, 1945

U.S. AIR FORCE, 1945

